

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת פנחס

לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת פינחס | גליון מס' 282 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

אמרתי לעצמי שאולי בזמן שבאתי לכאן, הוא הלך הביתה מהדרך המקבילה וכבר נמצא בבית. חזרתי הביתה - אך סבא לא נמצא. בדיוק הגיע הגר"י אפרתי שליט"א, וגם הוא כבר החל להיות מודאג, הלכנו לחפשו במקביל - הוא ל'תפארת בחורים' ואני ל'אהל שרה' ולא מצאנוהו. סבתא בקשה ממני ללכת ולקחת את המפתח מהגבאי של 'אהל שרה', כיון שאולי קרה לו משהו

על עבודת ד' הטהורה של מרן הגר"י ש אלישיב זצוק"ל, ועל התרגשותם של גדולי ישראל בשמעם כך, מפי נכדו חביבו הרה"ג רבי ליפא ישראלזון שליט"א

"איש אֶשֶׁר רוּחַ בּוֹ" (במדבר כ"ו, י"ח)

כשסיפרתי על כך ליבלחט"א, דודי רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ק שליט"א, זלגו עיניו דמעות

היה זה בעשרת ימי תשובה בשנה האחרונה, מרן היה בחולשה שאין לתארה. אמנם אח"כ שב מעט לכוחותיו, עד שאושפז בחודש שבט, אך בעשי"ת דאגו שמא... ערב אחד מאותם לילות קדושים של עשרת ימי תשובה זכיתי להיות לצידו, ובעת שהתפלל מעריב היה נראה כי יש לחשוש בכל רגע שהוא עומד להתעלף.

הרה"ג רבי ליפא ישראלזון שליט"א, בן להבחל"ח - חתנא דבי נשיאה, הגאון רבי יוסף ישראלזון זצוק"ל, אשר זכה לעמוד ולשמש לפניו, ולחזות בעבודתו בקודש, מספר ממה שראו עיניו. כמי שידין רב לו בעולמה של תפילה, פותח הרה"ג רבי ליפא שליט"א בתיאור מעבודת התפילה של זקנו הגדול:

"אין ספק שמי שהיה לידו בעת התפילה, עמד משתומם לנוכח העקביות והשליטה העצמית שלו מלוותר לעצמו על קוצו של יוד בכוונה בתפילה, בדקדוק דיני התפילה, והכל בשמחה ורוממות גדולה. 'תפילתו של סבא זצוק"ל הייתה כבן המתחטא לפני אביו, ברוגע ובריכוז רב, כמונה מעות. היו מקומות שהתחנן בהם 'כמי שעומד בשמים' (כלשון הרמב"ם תפילה פ"ה ה"ד), דומה כמי שמבקש ומתחנן על חייו: 'פתח ליבי בתורתך' 'והערב נא ה' אלוקיני את דברי תורתך'. התחנונים היו נשמעים כמי שנאמרים בפעם הראשונה בחייו. 'בתו הרבנית אויערבך ע"ה סיפרה לנו, כי במשך ארבעים שנה, בהן שימשה אותו מקרוב ועקבה אחר תפילותיו, הבחינה כי מעולם לא שכח 'רצה' או 'יעלה ויבוא'. אני הקטן יכול רק לתאר מה שראיתי בעצמי, בהתבונני מקרוב על התפילה של סבא זצוק"ל, ואספר על פעם אחת מאותן פעמים":

'ומה יעשו אנשי העולם שלא יכולים לחשוב בלימוד, שהתורה אינה מונחת כך במוחם?' סבא הגיב בצער: 'אכן נעבאך, מה הם יכולים לעשות בימים כאלו, מסכנים'. סיפרתי אחר כך את הדברים הללו בהתפעלות לילבלח"ט דודי מרן שר התורה הגר"ח"ק שליט"א, כיצד העיד הסבא זצוק"ל על עצמו שכל רגע חושב בלימוד, אך מרן שליט"א השיב לי בתמיהה, כאינו מבין את התפעלותי: 'ומה אתה רוצה שהוא יחשוב, על ציבעלע און אייער [על בצל וביצים]?'...

לפתע הבחנתי כי עיניו של מרן הגראי"ל דומעות. שאלתי "האם ראש הישיבה לא חש בטוב?" ואמר: "חלילה". "אם כן מדוע הדמעות?"

כתובת ביתה של משפחת ישראלזון, הלא היא רחוב חזון איש 5, בבית הגדול ששיכן שם את שמו גם רשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל. "רבות נכנסתי למרן הגראי"ל זצוק"ל, שהיניו שכניו, וכיוון שידע שאנחנו הנכדים משמשים במשמרות בבית הסבא מרן הגרי"ש, תמיד כשפגש אותנו היה ממהר להתעניין, מה ראינו אצל סבא. פעם אחת סיפרתי לו כי בליל אמש בהיותי בביתו של סבא, המתנתי עד שיקום ללימוד, כדרכו ללמוד מהשעה 2 עד 6 בבוקר, וסייעתי בידו לשבת ולהתחיל ללמוד.

"אח"כ כאשר כבר החל ללמוד, התישבתי בחדר הסמוך עם גמרא פתוחה ושמעתי ממנו שיעור בפרק 'כל הבשר', קטע אחרי קטע, הוא למד את הגפ"ת וגם את הראשונים בסוגיה במשך 4 שעות, ותיארתי באוזני מרן את הלימוד שלו בקול ובנעימה.

"לפתע הבחנתי כי עיניו של מרן הגראי"ל דומעות. שאלתי 'האם ראש הישיבה לא חש בטוב?' ואמר: 'חלילה'. 'אם כן מדוע הדמעות?' אמר מרן הגראי"ל בגילוי לב נדיר: 'אגיד לך, גם אני הייתי מתמיד (בענוותנותו התבטא הייתי)', אבל יותר משצריך כוחות נפש להיות מתמיד, צריך כוחות עצומים בשביל שהלימוד יהיה בקול גם כן. אומרים שמרן החפץ חיים היה לומד כך, אבל מאז מרן החפץ חיים לא שמעתי על עוד מי שיכול היה ללמוד כך עד זקנה, ואני מתפעל מאד, אמר ובכה..."

דבר ידוע הוא, שחוקיו וסדריו של מרן הגרי"ש זצוק"ל היו חוק בל יעבור אכן כן, אך לא זו בלבד: גם הפסקת הלימוד על מנת לסייע לאנשים

קודם 'שמונה עשרה' הוא רצה לעמוד לתפילה (הוא היה סבור שה'עמידה' היא מעיקר השמו"ע- 'תפילת העמידה'). בשל מצבו הקשה, ניסיתי להניא אותו מהרעיון, אבל הוא לא ויתר. כמובן שסייעתי לו להתרומם, והשענתי את גופו הטהור כולו על הסטנדר שלי, ובמקביל התכופפתי לכיוונו, והוא זי"ע נשען גם עלי. הוא רעד כולו מרוב מאמץ, וכך התחיל שמו"ע. התפילה נאמרה מתוך אפיסת כוחות, והייתי אוזן לשמוע בכל הוספות התפילה- בזכרנו לחיים, המלך הקדוש, המלך המשפט, וכתוב לחיים- בכל אלו לא טעה כלל. נדהמתי למשמע אוזן, ולמראה הריכוז וכוח השליטה.

בימי הסליחות שלפני ר"ה, היה הסבא חלש מאד, ושאלתי אותו האם הוא מעוניין לומר סליחות לפני התפילה. הוא השיב "השנה אני פטור, כי אין לי כוח לכונן, וסתם לומר בלי לכונן - אין זה שווה כלום". אגב, כשסיפרתי על כך לילבלח"ט דודי רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח"ק שליט"א, זלגו עיניו דמעות, והוסיף: "ראיתי את מרן החזו"א לאחר שעבר ניתוח, שהיה מאד חלש, ובימים הראשונים אפילו ברכת 'שהכל נהיה בדברו' קודם השתיה לא היה יכול לומר, וחלף חודש ויותר עד שיכול היה לברך את כל הברכות, (שכן אמירת הברכה בכוונה, לפני מלכו של עולם, נטלו ממנו כוחות גוף ונפש והיו מסוכנים לבריאותו הרופפת). אך הנהגה זו - אמר מרן הגר"ח"ק - שייכת רק לגדולים כמו מרן החזו"א וכמו ה'שווער', שהיו מכוונים בכל ליבם, אבל אנחנו שלא מכוונים כל כך, אין לנו את ההיתר הזה."

הרב ליפא ישראלזון שליט"א ממשיך ומספר מאשר ראו עיניו:

"בשעתו, כאשר עבר ניתוח לב והיה חלש מאד, שהייתי פעם אחת לידו ב'טיפול נמרץ'. המקום הכביד עליו מאד, והוא רצה לצאת משם, מאחר שכל העת יש בחדר תאורה, והאחיות מדברות, ולא היתה לו אפשרות לישון כדי לאגור כוחות. לילה אחד לפני שיצא משם עמדתי לצידו בעת חולשתו הנוראה. הבחנתי כי אינו ישן, והגשתי לידו ספר עובדות שנשמעו מפי אחד מגדולי ישראל. הוא עיין בו, אך לא היה לו כוח אפילו לדפדף, אני דפדפתי, וכך הוא עיין בספר. אח"כ הוא עצם את עיניו הטהורות, אבל עדיין ראיתי כי אינו ישן כלל. הוא היה מחובר לחוטים וחוטי חוטים וצפצופים וכו', וממילא לא נרדם עד הבוקר. הבחנתי בכך להדיא, כיון שמפעם לפעם הניע את אצבעותיו אנה ואנה, כמהרהר בסוגיה..."

"בבוקר שאלתי: 'נכון שסבא לא הצליח לישון?' הוא ענה בחיוב. המשכתי: 'האם סבא מצליח לחשוב בלימוד בכזו חולשה?', והשיב בזה"ל: 'אם אני לא ישן, כל הזמן אני חושב בלימוד'. שאלתי שוב:

המשך בעמוד 28

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

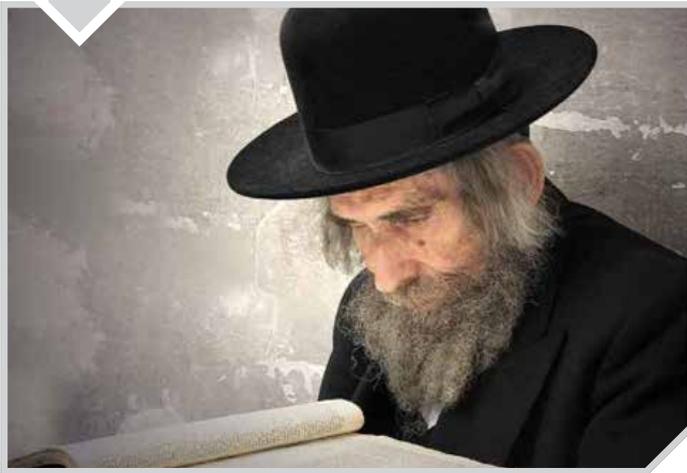
זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

באחת התקופות, ניסה יהודי לרתום את רבינו למאבק פומבי, בנוגע לשמירת השבת במרחב הציבורי. הלה דיבר בעוז על כבוד השבת, כאשר מאחורי קנאותו המדומה מוסווה אינטרס עסקי אישי... רבינו נשא את מבטו אל האיש, שהתיימר למחות על כבוד השבת, ושאל אותו חרש: "האם יש לך גנרטור בשבת?"...

הגאון רבי שלמה לווינשטיין שליט"א, על הליכותיו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכְכֶם" (במדבר כ"ה, י"א)

האיש הזה שהיינו אצלו - הוא אוהב אותי באמת. יש כאלו שאוהבים את הכסף שלי, ובשביל זה לא יעירו לי על דברים מסוימים כדי שלא יפסידו. אבל כאן זה היה אחרת!"

כי עוף השמים יוליך את הקול

ביום מן הימים, נכנס למחיצת רבינו אחד ממובילי המערכה בעניין התכלת, וניסה לשדלו להטיל פתיל תכלת בטליתו. הגראי"ל דחה את ההצעה בטענה, שהואיל ואנשים רבים מתבוננים בהנהגותיו ויבואו לעשות כמותו, הוא מעדיף להימנע מכך. אולם האיש לא הרפה והמשיך לדחוק ברבינו: "אז שראש הישיבה יסתיר את ציציות התכלת מתחת לבגדיו, וכך אף אחד לא יראה, ואיש לא יבוא לנהוג כמותו..."

למשמע הדברים הפציע חיוך על פני ראש הישיבה. "ומנין לך שעכשיו אין לי ציציות תכלת מתחת הבגדים?!"
"טוב, את זה כולם יודעים!", נחפז האיש להשיב.
"גם את זה כולם ידעו!", השיב ראש הישיבה מיניה וביה, ונסתתמו טענותיו של האיש.

קנאות או אינטרס אישי?...

באחת התקופות, ניסה יהודי לרתום את רבינו למאבק פומבי בנוגע לשמירת השבת במרחב הציבורי. הלה דיבר בעוז על כבוד השבת,

אחד מהעוסקים בקירוב רחוקים בארץ ישראל, לקח קבוצה של אנשים מקיבוץ להראות להם את העיר בני ברק. הוא הראה להם את הישיבות, בתי הכנסת ועוד מקומות שונים. במהלך הסיור הכניסם לבית רבינו מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, והראה להם את הבית בפשטותו, ובהמשך הכניסם לרבינו. סיפר לרבינו מי הם, ולבסוף ביקש שיברך אותם. רבינו סרב: "הם אינם ראויים לברכה, הם מחללי שבת, ואיני יכול לברך!"

ניסה הלה שוב ושוב, אך רבינו לא הסכים בשום אופן. הם חזרו לביתם, ולאחר כמה ימים שאל אותם המדריך, מאיזו נקודה הם התרשמו ביותר בעיר בני ברק. פה אחד אמרו כולם: מכך שרבינו לא הסכים לברכם. הם הסבירו, כי ראו שאפילו בדור חנפן ושקרן כל כך, שבו כל אחד מנסה לרמות את השני ולשקר עליו, כאן קיים איש אמת שאינו חושש לומר את דעתו האמיתית עליהם בפניהם. זה היה הדבר שהתפעלו ממנו יותר מכל דבר אחר, ומיד המשיכו וביקשו שידאגו להביא להם אברכים שילמדו אותם, כיצד צריכים יהודים להתנהג בשבת קודש.

כך ארע גם לאחד המוסדות בארץ ישראל, שהסתמך מאד על תרומתו הגדולה של יהודי מסורת. באחד הימים קרא הלה בעיתונות החילונית על רבינו, התרשם והתעניין, ובהזדמנות הראשונה ביקש ממנהלי המוסדות, שיסדרו לו אפשרות להיכנס אליו ולראותו. המנהלים נענו לבקשת ונסעו איתו לבית הרב. כשנכנס השפיל מרן את עיניו לכיוון הרצפה.

"יש כאן יהודי שתורם הרבה כסף ורוצה ברכה" - אמרו המנהלים. השאיר רבינו את עיניו מושפלות ושאל את היהודי: "האם אתה שומר שבת?"

העשיר גימגם משהו בתשובה, ורבינו נפרד ממנו לשלום ולא הסכים לברכו.

בכל הדרך חזור, שתק הנדיב ושתקו המנהלים. הם הרגישו שהם נפלו כאן לבוך, והתחרטו על כך שהגיעו בכלל.

כשהגיעו למחוז חפצם פנה אליהם הנדיב ואמר להם: "דעו לכם,

במסעותיו של רבינו זצ"ל: "אפשר היה לראות בחוש, כי בכל רגע ורגע היה רבינו חושב ובודק מהו רצונו של השי"ת. הוא היה אדם שבודק עצמו בכל הנושאים, עד כמה הוא נקי מנגיעות. אפילו אנשים פשוטים, חשו וראו זאת בכל מקום ומקום.

"באחת הנסיעות ישב רבינו במחלקה ראשונה. מי שמכיר את המושג הזה, יודע כי שם יושבים כל נהנתני העולם. יש שם כסא רחב שנפתח למיטה, ואוכל מכל טוב.

"אבל רבינו היה יושב בקדמת הכסא, לא מתקרב אפילו למשענת שלו, ובידו הגמרא עמה היה לומד ללא הפסקה. לקראת הנסיעה היו מצלמים דפי גמרא מהמסכתות אותן הוא לומד, והוא היה לומד ללא הרף, גם כאשר היה יודע כי למחרת עליו להתייצב בכמה וכמה מקומות ולדבר.

"מנהל השרות בטיסה סיפר, שהוא יודע כי הרב לא הכניס לפיו במשך שעות אפילו טיפת מים. היינו נכנסים אליו כדי לדבר עמו. ובאחת הפעמים שהייתי שם, הגיע לפתע קברניט הטיסה לראות את רבינו, כנראה סיפרו לו על הנוסע המיוחד, והוא בא לראות את התופעה. שמעתי כיצד הטייס פונה אל רבינו ומספר לו שיש לו בת חולה ומבקש שהרב יתפלל.

"לאחר שהטייס סיים לדבר עם הרב, אמרתי לו בהומור: 'כיצד אתה משאיר את תא הטייס לבד?', והוא השיב לי: 'אם יש במטוס יהודי כזה, לא צריך כלל טייס'...

"זאת אמר יהודי רחוק מתורה. אבל גם הוא חש שיש כאן יהודי מיוחד, מורם מעם".

"הייתי עם רבינו במהלך מסע ארוך בארצות הברית, ולאחר מכן בדרום אמריקה. מדובר בשבועיים של פעילות אינטנסיבית, בהם מעל עשרים וארבע המראות ונחיתות, ורבינו כמעט לא אוכל ולא שותה במושגים שלנו. מעט דיסה בבוקר, לאחר מכן שעות ארוכות ללא אוכל, ושוב אכילה מועטה.

"היינו גם במקסיקו שם מזג האוויר דליל, וכאשר עולים קומה אחת, מתנשפים כאילו עלו כמה וכמה קומות. כל הזמן חששנו לבריאותו של רבינו, אבל הוא הלך כדרכו, עלה וירד, בלי לחוש כל בעיה. הרופא הצמוד שליווה אותו כל העת, אמר כי מעולם לא נתקל בתופעה שכזו.

"כך משך שבועיים, הוא נוסע ממקום למקום, מדבר, מקבל קהל ולאחר מכן שב לארץ במטוס פרטי. בעוד אני שבת לביתי ברחובות, סיפר לי שכנו לבנין, הגאון הרב ישראל זצ"ל, שראה אותו יורד מהמכונת שהביאה אותו משדה התעופה, נכנס לביתו, אל חדרו, נוטל גמרא ומתיישב ללמוד, כאילו שב מאיזה 'סיבוב' קצר ברחוב חזון איש.

"עליתי לביתי" - סיפר הרב ישראל זצ"ל - "ובכיתי מרוב התרגשות, לראות את הפשטות של רבינו, כאילו לא היה כלום, וזאת לאחר שבועיים של טיסות ברחבי העולם..."

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'מתוק האור')

"לאחר שהטייס סיים לדבר עם הרב, אמרתי לו בהומור: 'כיצד אתה משאיר את תא הטייס לבד?', והוא השיב לי: 'אם יש במטוס יהודי כזה, לא צריך כלל טייס'..."

וקדושת יום השביעי, כאשר מאחורי קנאותו המדומה מוסווה אינטרס עסקי אישי... רבינו נשא את מבטו אל האיש, שהתיימר למחות על כבוד השבת, ושאל אותו חרש: "האם יש לך גנרטור בשבת?"... למותר לציין כי האיש נאלם דומיה, ועזב את המקום בבושת פנים.

רופא ענו עדיף

לרבינו היה שיעור קבוע בשבת אחרי סעודה שלישית, לאברכים תלמידי חכמים.

באחד השיעורים נקט רבינו בצעד לא שגרתי, סיפר להם על שאלה שנקרתה לפניו באותו שבוע, וביקש שישמיעו את דעתם בענין: לחולה מסוכן שהיה זקוק לניתוח, הציעו שתי אפשרויות - רופא אחד מומחה גדול בעל שם בינלאומי, אבל אדם מתנשא, עד כדי כך שאי אפשר לשוחח עמו אפילו שיחה פשוטה, שהחולה והמשפחה זקוקים לה כדי להירגע. האפשרות השניה היא רופא בינוני טוב מאד, אולם אדם טוב ונעים הליכות שאפשר לשוחח עמו כדבר איש אל רעהו. מי מהם עדיף?

אמרו לו כולם: ודאי שהרופא הבכיר עדיף, כי עליו אפשר יותר לסמוך מן הבחינה הרפואית, ומה שאינו מתנהג כראוי - מה לעשות, ממילא "טוב שברופאים לגיהנום" (קידושין פב ע"א)...

היה שם עוד יהודי תלמיד חכם ועסקן רפואי, והוא אמר ההיפך: "צריך לקחת את הרופא השני כי על בעל גאוה אמר הקב"ה: 'אין אני והוא יכולין לדור בכפיפה אחת'. ואם כן איך אפשר לנתח כשהקב"ה לא נמצא עם הרופא בחדר הניתוחים? הרופא אומנם גדול, אבל הקב"ה לא יהיה שם!"

[אמנם, רבינו נשאל אם זו הוראה לתמיד, נענה כי בכל פעם יש לשאול].

"עם יהודי כזה במטוס, לא צריך טייס..."

סיפר מקורבו של רבינו, רבי צבי בוימל שליט"א, שהשתתף

לימים זכיתי להסתופף בצילו, ולהכין עמו במשך כארבע וחצי שנים את השיעור הקבוע בגמרא, שהיה מוסר בישיבת 'פורת יוסף'. פעם זכיתי לשהות עמו במשך שמונה ימים, בבית הבראה בנתניה, למדנו יחד מסכת בכורות. מעין עולם הבא!

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, על הליכותיו של הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל

"איש אשר רוח בו" (במדבר כ"ז, י"ח)

שנים, את השיעור הקבוע בגמרא שהיה מוסר בישיבת 'פורת יוסף'. פעם זכיתי לשהות עמו במשך שמונה ימים, בבית הבראה של 'ועד הישיבות' בנתניה, למדנו יחד מסכת בכורות. מעין עולם הבא! זכיתי להיות במחיצתו של רבינו, ולראות מקרוב את עמלו ושקידתו בתורה. כל ימיו שקד על התורה בעומק העיון והמחשבה, עמקות התורה שלו היתה מבהילה. ראשו תפוס כל הזמן בלימוד. לא השאיר אבן על אבן, עד שברר וליבן כל נקודה לעומקה.

לשבר את מדת העצלות!

בשנותיו האחרונות היה הדיבור קשה לו מאד, ובכל זאת התאמץ במאמץ על-טבעי לחזור שוב ושוב על הדברים. הוא לא עשה לעצמו שום הנחות. עם כל הקושי והמגבלה הגופנית, המשיך בהכנת השיעורים ומסירתם כסדרם בעמקות מופלאה. זאת כדי להרגיל עצמו להתרחק מן העצלות. כל הזמן היה חושש וחושד בעצמו, שמא החולשה נובעת מחמת עצלות, והיה נלחם בה בכל כוחו, במסירות נפש עצומה.

אכן, אחד הדברים שהגאון רבי בן ציון אבא שאול היה עמל עליהם בכל כוחו היה: לשבר את מידת העצלות, להיות כל כולו בזריזות - במחשבה, בדבור ובמעשה.

ו'הבא להיטהר מסייעין אות' (שבת קד ע"א). זכה רבנו להמשיך בלימוד התורה הקדושה ובמסירתה לדורות הבאים במסירות נפש, וזכה לעת זקנתו להעמיד תלמידים רבים, אשר הם עצמם מעבירים את תורתו בעמקות גדולה, ומאירים ומזריחים את אור התורה

"תורת ה' תמימה משיבת נפש... פקודי ה' ישרים משמחי לב" - התורה ממלאת את האדם שמחה, לא שמחה חיצונית, אלא שמחה פנימית ואמתית. כשאדם חי חיי רוח מרוממים ומלאי שמחה, שום דבר ארצי לא יכול להעיב על שמחתו השלימה ולפגום ברוממות מעלתו.

יאים ונאים הדברים לדורשם על מורנו ורבינו, שר התורה ועמוד היראה, ראש הישיבה הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל - שבימים אלו חל יום הזיכרון שלו.

כל חייו היו מקשה אחת של תורה, הוא חי חיי עולם הבא בעולם הזה, כל חייו היו בחינת של "חיים שלא בצער", מרומם מעל כל הארציות והגשמיות. ממילא, כל חייו היו חיים של שלימות ורוממות, ושום דבר ארצי וגשמי לא יכול היה לפגום בשלימות וברוממות הזאת.

מילדותו למד תורה מתוך הדחק, היו שנים שהיה רעב ללחם ממש. אך מה זה נוגע אליו? הוא הרי חי חיי עולם הבא בעולם הזה.

הוא יגע ועמל בתורה בעומק העיון, התיש את כל כוחותיו על התורה. בסוף ימיו חלה ויחד עם זאת המשיך והתאמץ בכל כוחו בתורה. לא היה מוכן להיסמך על מקל או על אדם אחר, אלא גרר את גופו בכוחות עצמו. לא היה מוכן לשבת וללמוד רק בביתו, אלא התאמץ ללכת לבית הכנסת, ללמוד במקום לימודיו במשך שנים רבות, כי שם אין תלמודו משתכח במהרה, כמו שאמרו חז"ל (ירושלמי ברכות ה, א).

זכיתי להיות בן בית אצל רבנו חכם בן ציון, לפני יותר מחמישים שנה. למדתי בישיבת 'בית יוסף - נובהרדוק'. הוא היה מתפלל בבית הכנסת 'אהל רחל', שבו היה אביו הגבאי. הייתי בא אליו, משוחח איתו ומדבר אתו בלימוד על מסכת בבא מציעא, אותה למדנו בישיבה.

בהיותי אברך צעיר הייתי נותן שיעור ב'מדרש אליהו', במקום שפתחנו את הישיבה. חכם בן ציון ליווה מקרוב מאוד את ישיבתנו. היינו בקשר הדוק עמו, ונועצנו בו בכל ענייני הישיבה. היינו שולחים קבוצות של בני תורה מיישיבתנו ללמד אצלו ב'פורת יוסף'. בהתחלה הוא היסס, אך לאחר שבחן אותם ותהה על קנקנם, הפליג בשבחם ובכוחם הרב בתורה.

לימים זכיתי להסתופף בצילו, ולהכין עמו במשך כארבע וחצי

מנהג היה לו לרב שך, שבכל מוצאי שבת היה מקבל את סבא לפגישה. בדרך כלל הפגישות האלו היו אחרי הבדלה, ואחרי שכבר למדתי עם סבא, אבל לפעמים הרב שך היה שולח שיצלצלו אל הנהג שייקח את סבא אליו הישר מבית הכנסת 'דברי שיר', עוד לפני הבדלה, ובמקרים אלו אני הייתי מתלווה אליו, כי אני הרי הייתי החברותא שלו באותה שעה...

הגאון רבי לוי גרוסברד, ראש ישיבת 'תורת חיים' בבית שמש, מספר על השנים בהן גדל והתגורר במחיצת סבו, הגאון הגדול רבי צבי שרגא גרוסברד זצ"ל, מקים עולה של תורה, ראש ישיבות פוניבז' לצעירים, וראש החינוך העצמאי

"איש על העדה" (במדבר כ"ו, ט"ו)

יעקב א. לוסטיגמן

אחד המיוחדים שבאנשי החינוך, וממריצי התורה בדור שאחרי השואה, היה הגאון הגדול רבי צבי שרגא גרוסברד זצ"ל. את ילדותו ונעוריו עשה בצילם של גדולי עולם, ארזי הלבנון אדירי התורה, אשר הרביצו תורה לעדרים בישיבות המפורסמות, שמשרידיהן פרח עולם התורה שאחרי השואה. כשרונותיו המופלאים והזיכרון המיוחד בו ניחן, לצד שקידתו הגדולה על תלמודו, אפשרו לו לזכור במשך כל ימי חייו את הדברים ששמע מרבותיו, וגם כשהגיע לגיל שיבה, עוד היה יכול לצטט בעל פה שיעורים ששמע מרבותיו ויבל שנים קודם לכן.

"כשאפרוש מראשות החינוך העצמאי", היה אומר תמיד לבני ונכדיו, "אכתוב בעזרת ה' עוד כמה כרכים של 'שערי יושר', ובהם שיעורים ששמעתי מפיו של מורי ורבי הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל", כי אכן חקוקים היו בזיכרונו שיעורים רבים של רבי שמעון, שלא הועלו על כתב בידי הגר"ש עצמו.

למרבה הצער לא זכה לכך. מצבו הרפואי התדרדר בפתע פתאום, בעודו מכהן כראש החינוך העצמאי, ולא היה סיפק בידו להעלות את השיעורים הללו על הכתב. נסתלקו מעמנו גם חידושי המופלאים של רבי שמעון שקאפ זצ"ל, ולא רק הם.

באחרונה שוחחנו עם נכדו של הגרצ"ש גרוסברד זצ"ל, הגאון רבי לוי גרוסברד שליט"א, ראש ישיבת 'תורת חיים' בבית שמש. מפיו של הנכד שמענו מקבץ רב מאוד של עובדות וסיפורי מופת מהסבא, הקשרים שהיו לו עם גדולי עולם לפני ואחרי השואה, והאופן בו הקים עולה של תורה בחריצות מופלאה ובמסירות נפש של ממש, כמו 'בית יוסף' בת"א בראשות חמיו הגר"ה ויטקינד זצ"ל, שהיה שותף מרכזי בהקמתה, ישיבת 'יסודי התורה', ישיבת פוניבז' לצעירים, ישיבת 'גרודנא' ושאר מקומות התורה, ולאחר מכן גם כראש החינוך העצמאי.

הגר"ל גרוסברד, היה לא רק אחד מנכדיו של הגרצ"ש, אלא גם היה מאוכלי שולחנו ומדרי ביתו, ומעשה שהיה כך היה:

"מנהג היה לו לסבא זצ"ל, שהיה לומד עם כל אחד ואחד מנכדיו הבחורים. אני הייתי אחד הנכדים הקטנים, וכשהייתי ילד כבן 4 החליטה אמי שהגיע הזמן שגם אני אתחיל ללמוד עם סבא... הוא פנתה לחמיה ואמרה לו, שזה לא בסדר שהוא לומד רק עם הנכדים הגדולים ואתי הוא לא לומד.

"סבא התפלא על עצם הבקשה ואמר: אבל הוא לא יודע עוד ללמוד גמרא, אפילו לא חומש, מה אלמד איתו?

"אבל אמא לא ויתרה והשיבה מיניה וביה: 'מה זאת אומרת? הוא יודע ללמוד א' ב', תלמדו איתו א' ב'...'. "

"סבר סבא וקיבל, ומני אז הפכתי להיות ה'חברותא' שלו ללימוד א' ב'. כל שבוע, בזמן שבין סעודה שלישית ותפילת ערבית של מוצאי שבת, הוא היה אומר שיעור בבית הכנסת 'דברי שיר'. אני הייתי צריך לבוא לשם לשיעור ולתפילת ערבית, ואחרי התפילה הייתי הולך איתו הביתה, ולומד איתו את הא' ב'. כשגדלתי קצת התחלנו ללמוד קריאה, אחרי זה חומש, משניות וכן הלאה, עד שהגעתי גם אני לגיל המתאים, ולמדתי עם סבא גמרא".

"כשגדלתי קצת, ראיתי שהוא יודע גם 'השואל' ו'המפקיד', אבל רק כשהגעתי לישיבה הבנתי שזה בעצם כל הש"ס כולו. הוא ידע את הש"ס כאילו היה מונח אצלו בקופסה"

המאזינות עדיין היה עוסק עמהם בענייני הישיבה, ולפרקים מוסר בה שיחות.

"הקשר של סבא עם ראשי הישיבה היה כל כך חזק, שאני זוכר שמרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל היה מגיע פעמים רבות, אחרי שסיים למסור את השיעור בישיבה, נכנס לבית סבא ומסתגר עמו בחדר משך שעה ארוכה. כמו כן מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצוק"ל, היה מדבר עמו אחר התפילות בתוך הישיבה ועוד.

"ולמה גרתי עם סבא בבית? הודות לפקחותה הנדירה של אמי ע"ה, שהבינה את האוצר המיוחד שיש לה ביד, כשחמיה הוא אחד מגדולי הדור, והיא ניצלה את זה היטב. כשנולדה לי אחות קטנה, באה אמי לסבא והסבירה לו שבעצם אין מקום בבית, כי יש עוד ילדה וזה נהיה צפוף מדי. אולי כדאי שאני, הבן הגדול, אשן אצל הסבא וכך יהיה יותר מקום בבית... כמובן שסבא הסכים בחפץ לב לעשות טובה, ואני ששתי ושמתתי כי ידעתי כמה גדולה היא הזכות לגור עם סבא באותו בית.

"ואכן, ספגתי ממנו אז המון יראת שמים והדרכה בחיים. אני זוכר איך שהוא היה מייסר אותי בלשונו, על כך שהייתי הולך לישון מאוחר ומשכים מוקדם, הוא היה אומר לי תמיד 'כאכילתך כן תורתך', אם תאכל מסודר ותישן מסודר, גם הלימוד שלך יהיה מסודר וקבוע. אבל אם האכילה היא בדרך ארעי והשינה היא בדרך ארעי, גם הלימוד לא יקבל חלילה את המקום הראוי לו.

"הוא היה מוסיף ששמע מהחפץ חיים זצ"ל, שאמר שאותו יצר הרע שאומר לשייגעץ הגוי לאכול כדי שיהיה לו כוח להרביץ ליהודי, הוא אותו יצר שאומר לילד היהודי שלא יאכל כדי שייחלש, ויפסיק מלימודו ועבודת השם..."

הפרוטקציה של משפחת גרוסברד

"דכירנא כד הוינא טליא", ממשיך הגר"ל גרוסברד לתאר, "הייתי נבחן אצל סבא את דברי הגמרא ב'אלו מציאות'. הוא תמיד זכר את שמות התנאים והאמוראים, ואת הסדר המדויק של התא שמע,

"על הדרך זכיתי לכמה רווחים נוספים מאותה החברותא. קודם כל זכיתי לשמוע את שיעוריו של סבא. נכון שבגיל חמש לא הבנתי הרבה, אבל בשנים מאוחרות יותר הבנתי חלקים נרחבים מהדרשות, והיה מה לשמוע. סבא היה מדבר 'אש להבה'. היתה לו רטוריקה מאוד מיוחדת, והוא היה מדבר מהלב. זה חדר לעצמות!

"רווח נוסף היה, שהייתי מתלווה אליו לא פעם לביקורים אצל מרן הגרא"מ שך זצ"ל. מנהג היה לו לרב שך, שבכל מוצאי שבת היה מקבל את סבא לפגישה, שבה קיבל סקירה של ההתפתחויות בחינוך העצמאי ושאר ענייני הכלל, וגם היה מתווה את הדרך להמשך, איך להתקדם הלאה לאילו כיוונים צריך לחתור, עם מי צריך לדבר וכו'. "בדרך כלל הפגישות האלו היו אחרי הבדלה, ואחרי שכבר למדתי עם סבא, אבל לפעמים הרב שך היה שולח, שיצלצלו אל הנהג שייקח את סבא אליו הישר מבית הכנסת 'דברי שיר', עוד לפני הבדלה, ובמקרים אלו אני הייתי מתלווה אליו, כי אני הרי הייתי החברותא שלו באותה שעה..."

"בנוסף לאותו לימוד קבוע, הייתי גם מלווה אותו כל יום שני, אחרי שהיה מוסר שיעור לבעלי בתים, בבית המדרש 'קאמארנע' ברח' דבורה הנביאה בבני ברק, שהיה ליד החיידר בו למדתי, ת"ת 'תורת אמת', ומשם הייתי מלווה אותו רגלית לביתו. היה לו קצב הליכה איטי ומדוד, כמו מלך, חצי שעה נמשכה ההליכה, ובזמן הזה הייתי צריך לחזור בפניו בעל פה את כל מה שלמדתי בחיידר השבוע.

"זמן נוסף שהייתי לומד עם סבא היה בימי בין הזמנים. אמי ע"ה היתה עובדת בהייטק, זה היה דבר מאוד לא נפוץ באותם ימים. רוב האימהות היו בבית, וכשהגיע בין הזמנים, היו נוסעים כולם מחוץ לעיר, ואני הייתי נשאר לבד בבית, כי אמא עבדה ולא יכולנו לנסוע לנופש. סבא שמע על כך, וקרא לי לבוא להיות אצל כל בוקר, עד שהוא היה נוסע למשרדי החינוך העצמאי. הייתי מתפלל איתו בישיבה בשעה 7:00, לאחר מכן הלכנו הביתה, ארוחת בוקר ואז לימוד ממושך עד שהגיע הנהג שלו.

"לא פעם הגיעו לסבא אנשים חשובים, רבנים ידועים ומנהלי מוסדות, לפגישות קצרות שהוא קיבל בבית לפני שיצא למשרד. היו רואים אותי יושב שם ושואלים אותו מי זה. סבא היה משיב להם "זה ה'ושנתם לבניך' שלי..."

חכמתה של אמא...

"אני חייב להודות", אומר הגר"ל גרוסברד שליט"א, "שלמרות שכשאני הגעתי ללימוד בישיבת פוניבז' לצעירים, סבא כבר לא היה שם, וניהל אז את החינוך העצמאי, הלימוד הזה המשותף שלי עם סבא הקנה לי מעמד לא מבוסס בעיני חברי בישיבה, ואפילו בעיני הר"מים וראשי הישיבה. כי לא פעם הייתי מגיע למגיד שיעור או לראש הישיבה, ואומר לו הערה על החידוש שהוא אמר בשיעור אתמול, וההערה באה משמו של סבא שלי, הגרצ"ש גרוסברד, האיש שהקים וייסד את הישיבה, האיש שהתווה את דרכה וכל אנשי הצוות העריצו אותו ואהבו אותו מאוד. כאשר גם בתקופות

היתה לו בקיאות אבסולטית בדברי הגמרא.

"בתמימותי חשבתי שסבא הוא הראש של החינוך העצמאי, ולכן הוא בוחן הרבה ילדים בחיידרים. בגלל זה הוא שולט ב'אלו מציאות' ישר והפוך.

"כשגדלתי קצת, ראיתי שהוא יודע גם 'השואל' ו'המפקיד', אבל רק כשהגעתי לשיבה הבנתי שזה בעצם כל הש"ס כולו. הוא ידע את הש"ס כאילו היה מונח אצלו בקופסה. ראשונים ואחרונים היו שגורים על לשונו. היה לו זיכרון מדהים וידע עצום.

"אני זוכר שלמדתי בישיבה אצל אחד מתלמידי של סבא, ואחרי השיעור סבא היה בוחן אותי לא פעם, כדי לרוות נחת מהתלמיד שהגיע לדרגה של מרביץ תורה בעצמו. אבל לפעמים הוא היה מתאכזב, הייתי שואל שאלה, נו זה כבר כתוב בראשונים, מתרץ תשובה, זה מה שאומר האחרון ההוא, עוד שאלה, את זה שואל אחרון אחר, וכן על זה הדרך. כשסיימתי להרצות את כל מהלך השיעור שאל סבא: 'עד כאן הוא לא אמר כלום, רק מה שכבר אמרו לפניו... איפה מה שהוא הוסיף לכם בשיעור?'..."

"למעשה הוא היה אחד מגאוני הדור, ועתידו כאחד מגדולי מנהיגי הדור היה לפניו. הוא היה בישיבת פוניבז', הוא היה מקושר עם כל גדולי הדור מבאי ביתם של מרנן החזו"א והרב מבריסק, קשריו עם הרב מטשבעין והאדמו"ר ה'בית ישראל' ושאר גדולי הדור, שראו בו הדמות המתאימה להנחלת החינוך התורני בעולם הישיבות, לדור ההמשך המתחדש, והיה ממש אחד מאותה קבוצה של גדולי הלומדים ששרדו את החורבן, יחד עם הגר"ש רוזובסקי, שהיה ידיד נפש שלו, הגר"צ מרקוביץ הגרמ"ש שפירא, הגר"א מיסקובסקי, הגר"ז רוטברג ועוד, הגר"א"ל שטיינמן והגרמ"ל ליפקוביץ שעבדו עמו בישיבה, והרב מפוניבז' שהגדירו כ'יד ימינו' ועוד ועוד. מלבד הקשר הבלי יינתק עם מרן הגר"א"מ, שהגדירו כ'פלא גופיה' שלו כל עתידו היה לפניו, והוא היה ממש פסע מלהפוך לאחד מגדולי מרביצי התורה ומנהיגי הדור.

"אבל אז היו צריכים את העזרה שלו בחינוך העצמאי, והפעילו עליו לחץ גדול כי רצו דמות תורנית משכמה ומעלה, וסבא הקריב ברגע אחד את כל עתידו הרוחני, ועבר להתמודד עם כל העניינים המורכבים של הנהגת ובניין החינוך העצמאי, שלא תמיד הדברים היו עולים בקנה מידה אחד עם גדלותו וגאונותו הגדולה בתורה.

"סיפרו לי שסבתא ע"ה התנגדה בתוקף שסבא ילך לחינוך העצמאי, הוא מרביץ תורה, מה פתאום שיהיה מנהל מוסד, חשוב ככל שיהיה? אבל הרב שך עמד על כך בכל עוז, וסבתא נאלצה להיכנע לדרישה".

בואו נשתף את הנהג

"אבל גם אחרי שהלך לנהל את החינוך העצמאי, לא פסק פיו של סבא מעיסוק בדברי תורה, בכל רגע שבו היה פנוי מענייני הציבור. הלימוד שלו היה בשקיעות מוחלטת. כשהיה מצלצל הטלפון והיינו צריכים להעביר לו את השפופרת כדי שיענה לשיחה, היינו צריכים להמתין כמה דקות לפעמים, כדי שיהיה אפשר להוציא את הראש שלו מהספר, ולתת לו לענות לטלפון הדחוף.

"לשמחתו, חלק גדול מהעיסוקים שלו בעסקי הציבור היו מול גדולי ישראל, וכך הוא היה פוגש על בסיס קבוע את גדולי ראשי הישיבות, וכמובן שכל פגישה היתה כוללת גם דיבור בלימוד, הן בארץ והן בביקוריו בארה"ב, שם היה החוט המקשר, בין מועצת גדולי התורה של אגודת ישראל באמריקה, לגדולי התורה כאן בארץ הקודש. שמעתי שפעם הוא נסע עם כמה מגדולי התורה שם, וכמובן שבדרך דיברו בלימוד, אבל מחמת גאונותם הם ניהלו את השיח ב'מראי מקומות', שלפי הגמרא שם ושם, והשאלה שהריטב"א שואל על בסוגיה אחרת, יוצא שבעצם במסכת שלישית יש נפקא מינא.

"סבא ראה שפניו של הנהג מתכרכמות, כשהוא מנסה לעקוב אחרי השיחה ולא מצליח, ולכן עצר את השיחה ואמר להם: 'יושב אתנו פה הנהג, בואו נשתף אותו בשיחה', וכך הוא 'תרגם' לו את דבריהם, והסביר מה כתוב בגמרא שם, ולמה דברי הריטב"א במקום אחר משפיעים על הגמרא במסכת השלישית..."

"ובאמת, הסיפור הזה מאוד משקף את סבא, כי הוא היה ממש 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה'. שלוחא דרבנן הרב שלמה לורנץ, הגדיר פעם את סבא ואמר שהוא היה ה'מומצע' שבין מרן הגר"א"מ שך לבין העסקנות הציבורית, כי הרב שך היה ממש פרוש מהעולם הזה, וכשקיבל על עצמו את עול ההנהגה, הוא לא ידע איך הדברים מתנהלים, וסבא עמד על ימינו כדי להסביר לו, וכדי להסביר לשומעי דברו, מה היתה כוונתו של הגר"א"מ שך, וכיצד עליהם לתרגם את דבריו לשפת המעשה...".

המשך המאמר יופיע בעז"ה ב'לקראת שבת' בשבוע הבא.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

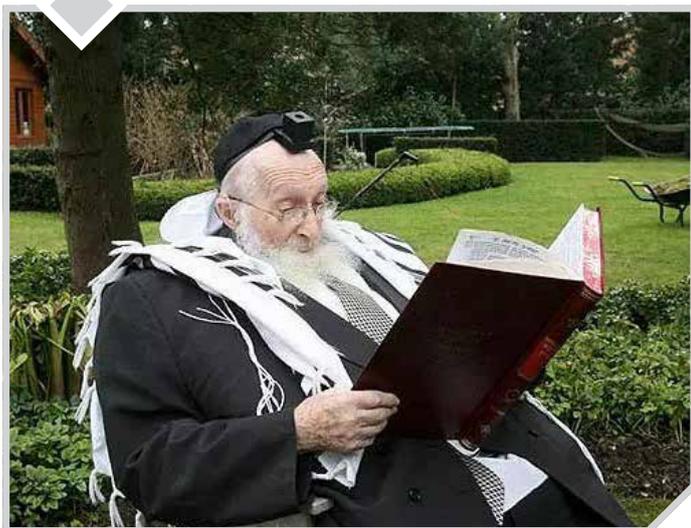
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

רבינו אמר לה שתאמר לבעלה שהוא קורא לו. כשבא אמר לו: "איני חושב שאשתך צריכה ספר חיזוק, היא צריכה עזרה, העזרה בבית אינה סתירה לשקידה. בכל יום שישי תקדיש זמן להקל עליה את עבודות הבית!"

מקצת ממיידת הענווה הגדולה, של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

"איש אשר רוח בו" (במדבר כ"ו, י"ח)

מבין כל מעלותיו המיוחדות של רבינו, בלטה באופן מיוחד מידת הענווה. הוא נהג עם כל אחד ואחד כשווה בין שווים, וכאשר דיברו איתו - הצניע את כל גדלותו העצומה ונתן לשני הרגשה נעימה. הגה"צ רבי שלמה ברעוודא, דיבר פעם עם אחד מתלמידי הישיבה על דרגתו העצומה של רבינו, ואמר לתלמיד: "אתם נכנסים לשאול שאלה ולהתייעץ, ומיד כאשר נתקלים במאור פניו והחיוך הרחב שלו - שוכחים במי מדובר! כשאני מדבר איתו, עוד לפני שהוא מתחיל עם החיוך שלו, אני מזכיר לעצמי במי מדובר!"...

בשיחותיו היה רבינו מזכיר את הבקשה שמבקשים בסוף תפילת שמונה עשרה: "ונפשי כעפר לכל תהיה. פתח לבי בתורתך". והיה מבאר: ראשית לכל אנו מבקשים להיות בדרגה מופלגת של ענווה - "כעפר לכל תהיה", ורק לאחר מכן מבקשים על "פתח לבי בתורתך". כי ככל שיהיה האדם מופלג בענווה, יפתח לבו יותר וראוי יהיה לספוג תורה, וממילא להיות תלמיד חכם.

חדרו של רבינו בישיבה - שני פתחים היו לו, פתח אחד לאולם הכניסה של הישיבה והשני לבית המדרש. במשך שנים, מפעם לפעם עבר הציבור לבית המדרש דרך החדר, עד שנעשה הדבר להרגל, כל זאת מתוך ענוותנותו המרובה שלא רק שלא מחה ולא נעל את הדלת, אלא הסכים לכך.

ענין זה כאב מאוד למשגיח הגה"צ רבי זיידל, והיה מעורר על כך בוועדים איך יתכן לעשות קפנדריה דרך חדרו של הראש ישיבה, היכן יראת הכבוד? הוא כשלעצמו היה סבור, ובעצמו נזהר, שלא לעבור שם גם בשעות שרבינו לא שהה בחדרו. אפילו בערוב ימיו, כאשר לקחוהו בכסא גלגלים והדבר יכול היה להקל עליו, סרב בתוקף. ארע פעם שאחד ממלווי לקחו בלי משים דרך שם, וכאשר שם לב כבר היה הדבר מאוחר. רבי זיידל אמר לאותו בחור שמעולם לא עבר בדרך זו, ועכשיו נכשל בזה. הוא ביקש לחזור לחדרו של רבינו, שכן ברצונו לבקש את מחילתו. רבינו שמע וחיך ואמר בפליאה: "היכן כתוב שאסור לעבור כאן?"...

פרשה סוערת

פרשה סוערת מאוד הובאה להכרעתו של רבינו, שני הצדדים בפרשה זו היו נכבדים, ורבינו החליט שעליו להתערב ולפעול למען האמת והשלום, למרות אי הנעימות שהיתה כרוכה בכך. חלק

ממשפחת הצד שרבינו פסק לחובתו, לא השלימו עם הפסק, ובצעד של ייאוש החליטו לבוא לבית רבינו ולהקים צעקות. כמה אנשים הגיעו, מהם שצעקו וביזו את רבינו מאוד. הוא מצידו שתק ולא הגיב מאומה. גם את מקורביו שלא יכלו לסבול את השפלת כבוד התורה, וביקשו ממנו לתת להם להגיב, היסה והזהיר בתוקף לשתוק.

במהלך אותה פרשה סוערת, הגיע לביתו ת"ח חשוב שכהן כראש בי"ד בחוץ לארץ, והתווכח איתו ובתוך הדברים ציטט את אחד השו"תים החשובים שם, שלטענתו נידונת אותה סוגיא בדיוק, ומוכרע ההיפך מפסק דינו של רבינו. הלה טען בתוקף, ולאחר מכן החל לזעוק תוך כדי שהוא מצטט שוב ושוב את לשון התשובה ורבינו שותק. אחד מתלמידי רבינו, ת"ח חשוב אף הוא, שנכח במקום ושמע את הדברים, השיב לאותו רב ששם זה עניין אחר לגמרי, ממש לא ממין הטענה אך רבינו שתק.

לאחר שהלה הלך, פתחו כל הנוכחים את אותו שו"ת, וראו שאכן הדברים הוצאו מהקשרם לגמרי והנושא אינו דומה לנידון, לא מיניה ולא מקצתיה. שאלו את רבינו למה שתק ולא ענה את התשובה המתבקשת שאין זה נוגע לענין, האם לא הכיר את הנאמר באותו שו"ת? ענה רבינו: "ידעתי גם ידעתי, רק לא ענית, כי ראיתי שאין עם מי לדבר, ומה בצע שאשחית מילותי".

אגב אורחא, חתן רבינו הג"ר חיים דב אלטוסקי זצ"ל, היה מספר שבמהלך אותה פרשה, הגיע תלמיד חכם חשוב וחרף, שהיה שליח של אותה משפחה לביתו של רבינו, והחל לדון על הפסק במטרה להתווכח. רבינו בענוותנותו הסכים לדון איתו והחל מסביר לו את

צדדיו בנידון, הוא החל מתווכח והחל אומר שלא זה הפשט ולא זה הפשט, רבינו הראה לו בכל דבר שגדולי הפוסקים לדורותיהם, למדו כפי שהוא פסק. מהר מאד, עוד בטרם פרש רבינו את כל היריעה בשלימותה, יצא הלה מביתו בפה פעור. הוא לא יכול היה להתמודד עם גדולתו ובקיאותו בכל חדרי התורה. אגב, באותו נידון אותו תלמיד חכם דן בזה מבחינה הלכתית, עם הגאון רבי ישראל גרוסמן ראש ישיבת פינסק קרלין. בתוך הדברים אמר איזה דבר ביקורת על רבינו, זעק רבי ישראל: "האם אתה יודע שאתה מנסה להתמודד עם החפץ חיים של דורנו?"...

במהלך השנים, ארע כמה וכמה פעמים בדיני התורה שהתנהלו אצל רבינו, שבעלי הדין שהפסידו התקשו להשלים עם ההכרעה והתחצפו. באחד המקרים שאל אחד מבני הבית, האם להוציאו, ענה רבינו: "לי זה לא מפריע כלום". הלה התפלא, אמר לו רבינו: "לא תמיד היה כך, בתחילה היה זה קשה בגדר 'מי יעלה' וב"ה זה היום בגדר 'מי יקום'".

כך היה פעם, כשרבינו קיבל שני בעלי דין לבוררות, בביתו של אחיינו הגאון רבי מאיר שיינברג, בעת שהותו בארה"ב, גם שם המפסיד צעק בקולי קולות. שאלו רבי מאיר, האם לנסות להראות לו את דלת הכניסה. ענה רבינו: "מרגע שהדין הוכרע, איני שומע אפילו".

דובר שלום

דרכו של עולם, שישנן מידות טובות ומעלות, שקשה לראות מציאות שישכנו יחדיו באדם אחד זה לצד זה. קשה להאמין ששייכת מציאות של אדם שקדן נפלא, שניתן לומר עליו שאינו הולך ד' אמות בלי תורה, ויחד עם זה יקדיש מזמנו מזמנים מיוחדים לשבת להשכין שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו בסבלנות מופלאה. לשמוע צדדים וצדי צדדים ופרטי פרטים מייגעים, ולפעמים קטנוניים, ולהצליח להשכין שלום ואחווה.

אצל רבינו שכנו יחד כל המעלות והמידות, כמו יהלומים ואבני חן יוקרתיות ששכנו זו לצד זו בכתרו המופלא. כל מי שהכיר את ניצול הזמן שלו לשקיעות מוחלטת בלימוד, בלי ויתור על רגעים קלים, שפשף את עיניו לראותו מקדיש מזמנו להדבק בדרכיו יתברך ולהשכין שלום.

כך היה משנות אברכותו הצעירות. בנותיו תחי' מספרות, שלמרות שהיה מגיע מאוחר מאד לבית, וזמן שהותו בו היה קצר מאד, ובתוך זמן זה עזר לרבנית באופן מופלא ומופלג, השקיע רבות בהשכנת שלום, עד כדי כך שהיה חדר בבית שהיה נקרא בפיהן בעודן ילדות קטנות "שלום בית שטיבל" - יהודים היו ממתנים כשישוב לביתו שישכין ביניהם שלום, והוא עשה זאת בסייעתא דשמיא והצלחה עצומים.

כך היה עד זקנה ושיבה, כשהתפרסם בעולם כמרביץ תורה לעדרים, שר התורה ומפוסקי הדור, היה יושב בתוך זמני קבלת הקהל בשעות אחר הצהריים, ומשכין שלום. שומע לפעמים טענות קטנות, זה אמר דבר קטנוני כזה, הלה פעל או לא כך וכך, דלי דלות של וויכוחים

עקרים ופרטי פרטים מייגעים, ולמרות שברי היה לכל רואי שהיה שקוע גם בזמנים אלו בבחינה מסוימת בלימוד, בה בשניה שהסתייג הדין - שב ישר לתלמודו ממש. וסיפר אחד מבני הבית, שפעם לאחר זמן ארוך של שמייעת שני הצדדים ששררה ביניהם יריבות קשה, והצליח להשכין ביניהם שלום ואהבה, אמר לו אז רבינו מצפונות בו - "ראיתי שהם יצאו משיחתנו רגועים ושמחים, האם לא היה כדאי?!".

מי שיצא לו פעם להקשיב, מבין הצעקות הרמות והוויכוחים בין המתדיינים, השתומם לראות איך רבינו עושה הכל בחכמה נפלאה, לרומם ולחזק, היה יורד לרמתם ומקרב נימא לנימא וחבל לחבל, ובסייעתא דשמיא וכח התורה שלו הצליח שיהיו דבריו נשמעים במקום שלא האמינו ששייך שיצליח.

יוצא מגדרו

בין הבאים היו שנוקקו לחיזוק ועידוד, ורבינו היה יוצא מגדרו אליהם. סיפר אחד ששמעו פעם מרגיע זוג שבאו, והאשה דברה על כך שהיא בעצבות וכדוך כתוצאה מדברים שעברו עליה בחיים. רבינו אמר לה בפשטות: "האם את סבורה שאין לי לפעמים סיבה להיות עצוב?". הוא שיתף אותה בעולמו הפרטי: היה זה יום גשום מאד, והוא הוסיף ואמר לה, שהרבנית לא בריאה, וישנן כמה בעיות ו"הייתי כל הבוקר בישיבה ועבדתי קשה, אמרתי שיעורים וכד', אחר כך באתי והיה גשום, קר וסוער, ושאלתי עצמי, מה ארוויח אם אהיה עצוב?..." הוא נתן לה להרגיש שהוא גם נמצא במצב שצריך חיזוק ומתחזק.

לפעמים מילים בודדות שהוציא מפיו ודברי חיזוק קטנים, פטרו בעיות גדולות שנמשכו שנים ארוכות, איחדו וקרבו לבבות והצילו משפחות וקהילות מבעיות קשות. הוא הכיר בכוחות הנפש של בני האדם, וידע מה לומר, ולפעמים היה מתעניין לאורך זמן, לחזק ולהחזיק את השלום ולסתום פרצות שיכולות להביא למחלוקת.

יום אחד התקשרה אשה לטלפון, ושאלה את רבינו איזה ספר חיזוק שתלמד. כשהתעניין במה צריכה חיזוק, סיפרה שבעלה שקדן גדול, והיא עובדת קשה מאד בבית, והיא שמחה אמנם לעשות זאת עבור תורת בעלה, אבל שאלתה בפיה איזה ספר מוסר טוב יש לחיזוק בענין זה. רבינו אמר לה שתאמר לבעלה שהוא קורא לו. כשבא אמר לו: "איני חושב שאשתך צריכה ספר חיזוק, היא צריכה עזרה, העזרה בבית אינה סתירה לשקידה! בכל יום שיש תקדיש זמן להקל עליה את עבודות הבית!"...

אוהב שלום

אחת מהתכונות המיוחדות, שהמיסו גם בעלי דין קשים באופיים, היה כשראו עד כמה הוא אוהב שלום ועד כמה המחלוקת מאוסה אצלו. סיפר אחד שהיה לו ויכוח עם מישהו על מקום ישיבה בבית מדרש, שהיו טענות ביניהם של חזקות וירושות וכד'. הוא סיפר שדיבר על כך עם רבינו והוא התחנן אליו: "אבקש מכבודו חסד, תוותר!". "הוא לא נכנס בכלל לפרטי הויכוח ואמר לי: "יתכן מאד שאתה צודק, אך התחנן שלא אלחם. הדבר היה בנפשי, עם כל

ערימת הטענות והדמיונות הלש"ש שהיצר מכניס, אך כשראיתי
שזה בנפשו ויתרתי".

יהודי אחד סיפר שהגיעו הוא ואחיו לפרשה, וכששמע פרטי
המחלוקת והשלכותיה - פרץ בבכי מרוב צער למשמע הפרטים,
והתחנן אליהם למצוא נוסחה ולהסתדר. היתה לו משנה סדורה איך
לעשות שלום ולמנוע מחלוקות, ובפקחות נפלאה הצליח להשקיט
ולצמצם מחלוקות במידה רבה. פעם התקיים אצלו דין תורה בימי
ערב חג הסוכות, ובעל הדין רצה פסק ולא פשרה, שאלו רבינו: "קניית
אתרוג כבר?" הלה השיב בחיוב. "כמה שילמת עליו?" והלה נקט
בסכום. "אה, אתה מחבב מצוות, נפלא! אביא לך עוד מצוה נשגבה,
להשקיע בה מכסף, המצוה הגדולה של ויתור למען השלום..."
כאשר זכה להשכין שלום, ראו איזו שמחה עצומה היתה לו מכך.

כשראה שבעל הדין צועק על חברו ומבזהו, היה מסמך בצנעה לזה
שכנגדו שישתוק ויעביר על מידותיו ולא ישיב. ומרגלא בפיו שמי
שמוותר תמיד יצליח יותר, וככל שהויתור גדול יותר - בסופו של
דבר ירוויח יותר, וכמו שרואים אצל רחל אמנו שרק בזכות הויתור
על יעקב אבינו, שהבינה שצריכה למסור הסימנים לאחותה, זכתה
בסופו של דבר לבנים שנאמר (בראשית ל כב) "ויזכר אלקים את
רחל" פרש"י - זכר לה שמסרה סימניה לאחותה, ורק בזכות זה
זכתה לבנים.

בנוסף רק בזכות זה ניצלו מהגלות כמבואר במדרש איכה (בהקדמה
פתיחתא כד) שבשעת החורבן באו האבות ומושה רבינו, וכל אחד
מהם טען והזכיר את זכותו לפני הקב"ה, ולא נתקבלה טענתם עד
שקפצה רחל אמנו ופרטה את ענין נישואי אחותה ליעקב, ואיך
שריחמה על אחותה שלא תצא לחרפה ומסרה לה את הסימנים.
מיד נתגלגלו רחמיו של הקב"ה, ואמר: בשבילך רחל אני מחזיר את
ישראל למקומן. ולדברי הגר"א עיקר שריית השכינה בגלות בקברי
צדיקים הוא בקבר רחל. הא לנו הכח האדיר של וויתור.

מה היה החפץ חיים מייעץ לך?

הוא עצמו ברח כמו מאש מכל מחלוקת. פעמים רבות כששאלוהו
בעניינים שונים - הריח שהדבר קשור למחלוקת ונמנע מלענות.
לפעמים כשנשאל שאלות כאלו היה אומר: "תחשוב מה החפץ
חיים זצ"ל היה מייעץ לך, לו שאלת אותו שאלה כזו, ברור שהיה
מייעץ לך לברוח, לאו דווקא מחמת צדקות - להנאתך ולטובתך".
אחת הנקודות שבלטו מאד בהנהגתו, היתה ההקפדה על מידת
האמת. ראו זאת בעיקר כששמעו את המשא ומתן התמידי שהיה
לו עם עצמו, מה האמת וממה נובעת כל פעולה שלא יהיה בה שמץ

**למרבה הפלא, למרות שרבינו
אכן לא ביטל מלימודו סגר
את הגמרא ואמר לו: "הלא
לא למדתי עכשיו בגמרא זו,
ולהעמידה כאילו עכשיו למדתי
בה הוא בעיני שקר", לכן סגרה**

שקר.

ארע פעם שהגיע למעונו תלמיד חביב מחו"ל, שהיה גם מתורמי
הישיבה, והחל לדבר איתו ב'לימוד' בענייני חושן משפט. רבינו הבין
שהוא נמצא בעיצומו של דין תורה, ויש חשש שיאמר בשמו דברים,
לכן אמר לו שאינו יכול להזדקק לזה עכשיו, וביקש מאחד מתלמידי
החכמים בישיבה שידברו על זה.

אחד מגדולי ישראל כתב ספר תורה לעצמו, והתקשר מרכבו
שעמד מתחת לבית, שהוא עולה עם ספר התורה כדי שרבינו יכתוב
אות בספר. הבחור שהיה אז בבית פינה את השולחן מכל הספרים,
אך לקח גמרא שעמדה בקרבת מקום ופתחה לפניו, כאילו רבינו
לומד בה. למרבה הפלא, למרות שרבינו אכן לא ביטל מלימודו סגר
את הגמרא ואמר לו: "הלא לא למדתי עכשיו בגמרא זו, ולהעמידה
כאילו עכשיו למדתי בה הוא בעיני שקר", לכן סגרה.

בשיעור כללי אחד שאל שאלה אחת, ואמר את שם הספר שם ראה
את השאלה, בהמשך הזכיר עוד שאלה והזכיר, "גם שאלה זו ראיתי
שם", שלא יחשבו שזה שאלה שלו.

על הזהירות מנגיעה המסוכנת הנובעת מ'פרומע נגיעה': אחד הלך
איתו וסיפר לרבינו שיש כאן מודעה לא צנועה ושאל האם לקורעה.
רבינו הגיב: "אני מבין את כאבך, מאידך לפני שאתה קורע צריך
אתה לחשוב היטב, ולבדוק עצמך האם זה נובע מקנאות אמיתית
שאם לא זה גזל".

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'מגדלתו ומרוממתו')

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

"אני רוצה לספר לכם: הייתי עכשיו בשוויץ, יצאנו החוצה בצוותא עם בני הישיבה שם, וראינו דבר פלא. יש שם פרחים מיוחדים שכל הלילה הפרחים סוגרים את עלי כותרתם. בבוקר כאשר השמש יוצאת, העלים נפתחים במראה נפלא וקסום. עמדתי על מקומי מתבונן, אמרתי לבחורים, אתם יודעים למה בבוקר הם נפתחים?"

הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א, על הברכה המרובה בשבת ובשנת השמיטה

"וביזם השבת" (במדבר כ"ח, ט')

אנחנו לא יודעים למה הקדוש ברוך הוא אומר 'וצויתי את ברכתי על שמיטה דווקא. גם על שבת כתוב מקור הברכה, וגם בשמיטה כתוב 'וצויתי את ברכתי'. אבל אנחנו יכולים להתבונן ולהבין, ששבת זה יום אחד בשבוע, ושמיטה זה שנה שלימה. שנה שלימה יהודי עומד וסומך רק על הקדוש ברוך הוא!

צריך לדעת שכאשר אדם מראה לקדוש ברוך הוא שהוא סומך ונשען עליו, זה עצמו פותח שפע של ברכה. על הפסוק שיצחק אמר: "ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ד'" ומיד אחר כך נאמר: "ויתן לך האלוקים", אומר ה'ספורנו' שיצחק אבינו אומר ליעקב: הקדוש ברוך הוא נותן לחם לכל בשר, אבל למה הוא צריך לתת לך גם ריחות נעימים, גם ליצור אורה נעימה וטובה?

אני רוצה לספר לכם: הייתי עכשיו בשוויץ, יצאנו החוצה בצוותא עם בני הישיבה שם, וראינו דבר פלא. יש שם פרחים מיוחדים שכל הלילה כאשר העולם חשוך ורדום, הפרחים סוגרים את עלי כותרתם. בבוקר בהנף החמה, כאשר השמש יוצאת, העלים נפתחים במראה נפלא וקסום.

עמדתי על מקומי מתבונן, כמה ימים חשבת על זה. אמרתי לבחורים: אתם יודעים למה בבוקר הם נפתחים? הם מאירים לנו פנים, כדי שאנו בני האדם נתבונן עליהם! הקדוש ברוך הוא מדבר אלינו באמצעות הפרחים, כביכול אומר לנו: 'אני מקשט לכם את עולמכם בפרחים נעימים!', הם עושים זאת עבורנו, עבור האנשים המתבוננים, לכן בלילה כאשר כולם ישנים הם גם נסגרים. אך בבוקר הם מרשימים אותנו ביפיים הססגוני.

כל זה רק עבורנו! לבעלי חיים החולפים כאן ולעוף השמים אין בכך שום הבדל, להם די והותר באומצת בשר לאכול. מי נהנה מהפרחים? רק בני האדם. חז"ל אומרים 'קול מראה וריח אין בהם שום מעילה', אלו רשמים שנעשו רק עבור הנשמה של האדם, שידעת להתפעל המראה המשובב הזה, 'אילנות טובות ליהנות בהם בני אדם'...

זה מה שה'ספורנו' מסביר. אנו מקבלים מזון מהקדוש ברוך הוא, אבל מהיכתי תיתי שזה יהא גם בנועם וביופי נפלא וקסום? "כריח שדה אשר ברכו ד'" - אם אתה תבין שהקדוש ברוך הוא עוטר אותך

בכל מה שאתה רואה, ותודה לו, אז ממילא יתקיים "ויתן לך אלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש".

זה יסודה של שנת השמיטה. אם אתה מאמין שהכל מידי יתברך, הוא הזן הוא המפרנס את הכל, ממילא "וצויתי את ברכתי".

בשנת שמיטה, זה יסוד האמונה של העולם! מראים שהקדוש ברוך הוא הוא הכל וממנו הכל. אם מחזיקים ביסוד זה, אז הכל מתברך, גם הצרכים האחרים, גם הצדקות האחרות יתברכו מכוח ההחזקה של השביעית.

מי יכול להשיג מה זה אדם, ששש שנים עובד בשדה ולפתע אומרים לו 'זה לא שלך?!' הפסוק אומר "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לך ולעבדך ולאמתך", לכאורה צריך להבין למה צריך להגיד 'לכן' ואחר כך עוד פעם 'לך'?

נתאר לעצמנו: אדם אחד הפקיר את שדה האתרוגים שלו, אנשים הגיעו עמדו בתור לקחת אתרוגים. לפתע הגיע אחד, עקף את התור וביקש לקחת אתרוג. גערו בו, אך הוא השיב: 'אני בעל הפרדס'...

אבל כאן התורה אומרת ומדגישה, לא! אתה כמו כולם, אתה בתור של "לך לעבדך ולאמתך", שווה בין שווים! לא זו בלבד, השקעת את כולי בשדה, ואני לא רק כמו כולם - אלא צריך לעזור להם להרגיש זאת!

אין לך דבר שמחזק ומשריש אמונה, כמו מצוות השמיטה כהלכתה, ומכאן מקור השפע והברכה למי שמאמין בחי עולמים.

"מה אתה חושב לך, כשהמשיח יגיע כל אחד יצא לקבל את פניו?! הלא על משיח צדקנו כתוב: 'והריחו בירת השם', דהיינו שהוא יוכל להריח את דרגתו של כל אחד מעם ישראל, ואם כן כולנו נסתתר בתוך הבתים ונפחד לתת לו את ידינו לשלום, מחשש שהריח שלנו לא יהיה טוב..."

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על הכמיהה לראות בבניין בית המקדש

"בְּרִית כְּהֵנָת עוֹלָם" (במדבר כ"ה, י"ג)

תשובתו של הגר"ח גרמה להלם נוסף אצל הנציב ופמלייתו, והם עזבו את הדירה כהלומי-רעם, נרעשים ונרגשים מגדלותו של בעל הבית.

אנו אומרים בברכת המזון "ועל הבית הגדול והקדוש" - פירש ה'חתם סופר': "גדול" - על כי אין אנחנו יודעים ומכירים בערכו של בית המקדש, "וקדוש" - היינו שגם לאחר השגתנו, עלינו לדעת שאין לנו כלל תפיסה בו.

מסופר, שאחד מתלמידיו של החתם סופר נכנס פעם לחדרו, ומצאו מעיין בספר. התבונן התלמיד וראה שמדובר בספר 'מגלה עמוקות', והפטיר: "אכן, ספר טוב הוא..." נענה החתם סופר ואמר: "שמעני תלמידי ואספרה לך דבר מה:

"יהודי כפרי ביקר פעם בפטרבורג הברירה, וראה גן יפה. כיון שלא ידע למי שייך הגן, ובעצם לא התמצא כלל באופייה של הברירה, ולא ידע שאין רשות להיכנס למקום, חדר אל תוככי הגן ופסע בין שביליו. הוא התפעל עד מאד מהפרחים והצמחים שהיו שם, ולפתע מופיע איש מולו. היה זה הצאר הרוסי, שגן זה היה בחצר ביתו הפרטי.

"כבש הצאר את כעסו, ושאלו: 'מי אתה?'

"אני פלוני מכפר פלוני", השיב היהודי.

"ומה מעשיך כאן? - חקר הצאר.

תקוותם ושאיפתם של גדולי ישראל שבכל הדורות, לראות בבניין בית המקדש, היא מן המפורסמות שאינן צריכות לראיה. עד כדי כך, שגם אנשים הרחוקים מקיום תורה ומצוות, הושפעו מכך והכירו בגדלותם האמיתית של ענקי-הרוח הללו.

בתולדותיו של מרן הגר"ח זוננפלד זצ"ל, מסופר על הפגישה שהיתה לו עם הנציב העליון, שבא לכהן בארץ מטעם הממשל האנגלי. פגישה זו היה אירוע מכונן, בהתייחסותם של ראשי הממשל בלונדון אל הישוב היהודי בארץ ישראל, והשפעה ניכרת היתה לפגישה זו על אירועים רבים אחרים.

הנציב היה מזרע ישראל, ולכן ביקש להכיר מקרוב את הגאון המפורסם, שהיה הדמות הדומיננטית בקרב אנשי ירושלים בתקופה ההיא.

מרן הגר"ח זצ"ל התגורר בדירת מרתף קטנה, בשכונת 'בתי מחסה' בירושלים העתיקה. למותר לציין שהדירה לא היתה משופעת ברהיטים נאים ובכורסאות נוחות. כמו בתיהם של רבים מגדולי ישראל, גם ביתו של הגר"ח היה פשוט שבפשוטים.

לקראת הסיכום הסופי על מועד הפגישה, הציעו אנשי ביתו של הגר"ח, שאולי כדאי שיארח את הנציב בדירה אחרת, ולא בדירתו הקטנה בה הוא מתגורר. רבי יוסף חיים לא הסכים בשום אופן, אבל אמר לבני הבית, שאם הם רוצים להחליף לכבוד האירוע את המפה שעל השולחן, הם יכולים לעשות זאת...

ואכן, הנציב הבריטי היה המום בבואו לדירת המרתף, ולא האמין שאדם בסדר-גודל כמו הגר"ח מתגורר בדירה עלובה שכזו. הוא אף פלט מפיו משפט, שלא ברור כיצד אדם מזרע ישראל מוציאו מן הפה, ואמר שהוא מתפלא מדוע לא מצא בעל הבית מקום יותר עמוק באדמה להתגורר בו...

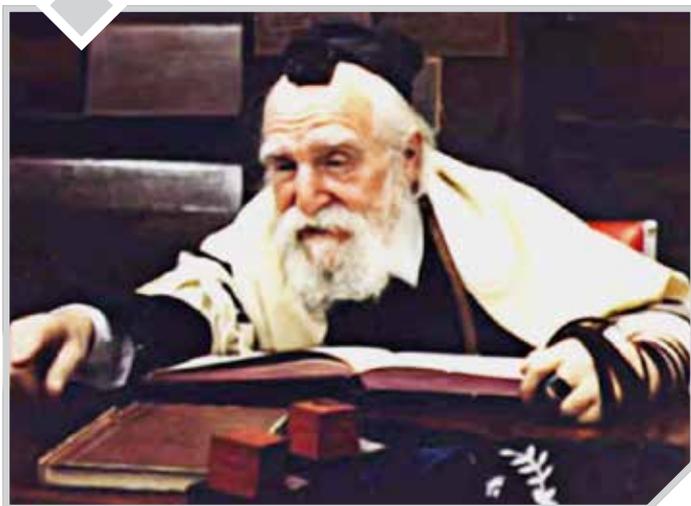
מרן זצ"ל לא הגיב לדברים, אלא ביקש מאורחו לגשת לחלון הבית. כשהסיט את הוילון נשקף משם הר הבית, ועליו בית התיפלה המוסלמי היושב, רח"ל, במקום בו היה בנוי בית קדשנו ותפארתנו. בעיניו של הגר"ח נקו דמעות, והוא פנה אל הנציב העליון ואמר:

"אתה רואה, הנה שם היה ביתו של בוראנו, אלוקי ישראל, ועכשיו הכל חרב, והבית הגדול והקדוש ההוא נהפך לחורבה. במצב כזה, הבית שלי לא צריך להיות יותר טוב מחורבה!" - - -

דיברו ביניהם שני גדולי ישראל הללו, הגאון רבי משה פיינשטיין והגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל, מי ישב מלפנים ומי ישב מאחור ברכב. אמרו אתם: אם רבי משה יוצא קודם, האם הגיוני שהוא ישב מאחור? כל אדם רגיל שנשאל בזה משיב, שיותר הגיוני שישב רבי משה מלפנים. אך הם החליטו ההיפך. והרי ההיגיון הפשוט הוא לא כך, מדוע הסיקו מסקנה שכזו?

וגם על הבקשה המיוחדת לכוס חלב, ובעל קורא צרוד שלא ויתר... 3 סיפורים מרתקים על 'אהבת חנם' ומידות אציליות המרבים שלום בעולם

מיוחדים על 'אהבת חנם' ומידות אציליות, המרבים שלום בעולם, ושיבנה בית המקדש במהרה בימינו אמן. בספרו 'שירת הלב' מביא רבי הדר יהודה מרגולין שליט"א, (מצוטט בספר 'אדרבא') שלושה סיפורים על התחשבות יוצאת דופן בזולת, התחשבות הנובעת ממחשבה מעמיקה על הזולת, ומרצון אמיתי להיטיב עמו:

ורבי יעקב הנחתה אותם, שצריך לארגן את הישיבה באופן שתמיד יישאר מישהו לצידו של הנהג, וכך הדרך הראויה לנהוג בה. מעתה: אם ישב רבי משה במושב הקדמי, הרי הוא יצא מהמכונית כשיגיעו לביתו, והוא רבי יעקב נשאר מאחור בדרך שעד ביתו הוא, והנהג מלפנים לבדו, ורבי יעקב במושב האחורי - אין זה מתאים כלל. וכי כך מנהג שבו נוהגים כלפי הנהג? ואולי הוא ירצה גם לשוחח בדרך עם רבי יעקב, וזכות זו תהא נבצרת ממנו מחמת סידורי הישיבה? לא כך מתנהגים!

לכן החליטו שישב רבי יעקב מלפנים. כאשר הגיעו לביתו של רבי משה, יצא רבי יעקב מהרכב כדי לאפשר לרבי משה לצאת ואז חזר רבי יעקב למושב הקדמי, וכך שמרו על היחס הנכון כלפי הנהג, בהבנה לעמקי רגשותיו, כראוי וכיאות לגדולים בתורה שכמותם.

מאת: הרב יהושע לייבזון

בפרשה זו התורה מביאה לנו את כל קרבנות הציבור, שהיו מקריבים בזמן שבית המקדש היה קיים. לומדי הדף היומי שסיימו זה עתה את כל סדר עבודת יום הכיפורים של הכהן הגדול, מלאים בערגה וכיסופין לבניין בית המקדש במהרה בימינו. וכשחז"ל אומרים לנו שבית שני נחרב על עוון שנאת חנם, זה הזמן לקרוא כמה סיפורים

שתמיד יישאר מישהו ליד הנהג...

שני גדולי התורה, הגאון רבי משה פיינשטיין והגאון רבי יעקב קמינצקי - זכר צדיקים לברכה, היו באותו מאורע. את דרכם הביתה אמורים היו לעשות בצוותא, שכן היה יהודי אחד בעל רכב, שנועד לקחת את שניהם, כל אחד לביתו - קודם את רבי משה פיינשטיין, ואחר כך את רבי יעקב קמינצקי.

רכבו היה מסוג כזה, שאי אפשר היה להיכנס למושבים האחוריים שבו אלא דרך הדלת הקדמית, וממילא, גם אי אפשר היה לצאת, אלא אם כן היושב לפנים יוצא ראשון ומקפל את מושבו, כדי לאפשר יציאה ליושב מאחור.

דיברו ביניהם שני גדולי ישראל הללו, מי ישב מלפנים ומי ישב מאחור.

אימרו אתם: אם רבי משה יוצא קודם, האם הגיוני שהוא יכנס לאחור, או ישב במושב הקדמי? כל אדם רגיל שנשאל בזה משיב, שיותר הגיוני שישב רבי משה מלפנים.

אך הם החליטו, שרבי משה ישב מאחור ורבי יעקב מלפנים.

והרי ההגיון הפשוט הוא להפך, מדוע הסיקו מסקנה שכזו?

וכך היה הנימוק: אין זה דרך ארץ כלפי נהג, שיהיה הוא לבד מלפנים, עם כסא ריק לצידו, ומביא לביתו את רבי יעקב היושב במושב האחורי. כך הוא אולי דרכם של נשיאים ופוליטיקאים שיש להם נהג צמוד, אבל זהו עלבון כלפי יהודי, המציע את שרותיו כנהג כדי להביא לביתם את גדולי התורה. ולכן, רגישותם לזולת של רבי משה

הבעל-קורא הצרוד

מעשה שהיה כך היה, ושמעתיו מפי קרוב משפחה של בעל המעשה:

שני יהודים היו קוראים בתורה בשבת בבית הכנסת, כל אחד לפי תורו. שבת

אחת ראובן, שבת שניה שמעון, שבת שלישית שוב ראובן וחוזר חלילה.

אירע פעם ובשבת שראובן אמור היה לקרוא, נעשה צרוד מאד. היה זה עבורו מאמץ גדול להגביה את קולו, כדי שישמעו כל באי בית הכנסת את הקריאה, וגם המאמץ הגדול היה מניב קול שקט ונמוך מהרגיל. ניגש ראובן לפני תפילת שחרית, וביקש משמעון שימלא את מקומו, מחמת בעיית הצרידות הסכים שמעון בחפץ לב.

והנה מגיע זמן קריאת התורה, וראובן הצרוד - ניגש לספר התורה ומתחיל בקריאה!

הוא קרא עליה אחת, וניכר היה שהדבר עולה לו במאמץ גדול ועילאי. בגמר העליה סימן ראובן בידו לשמעון שיבוא הוא וישלים את הקריאה, כי אין ביכולתם של מיתרי הקול שלו להמשיך ולהשמיע לציבור.

בגמר התפילה ניגש שמעון לראובן, וארשת של פליאה על פניו: "הרי ביקשת ממני לפני התפילה לקרוא, והסכמתי. ידעתי מראש שאתה צרוד, וברור היה שלא תוכל להשלים את הפרשה. מדוע, אם כן, ניגשת אתה וקראת במאמץ כה רב את העליה הראשונה?"

[אמרו אתם: מדוע?...]

השיב ראובן ואמר: "לא כולם ידועים על הסדר התורנות שביננו, מתי השבוע שלי ומתי השבוע שלך. אם אתה היית ניגש, היו סבורים רבים שזה משום שבשבוע זה אתה אכן אמור לקרוא. והרי סביר להניח שתהיינה טעויות בקריאה שלך, שהרי באמת אין זה שבוע שלך ולא התכוננת לפני כן. חששתי, אפוא, שמא יהיו כאלה שתהיה להם תרעומת כלפיך, אולי יחשבו שאתה קורא בלי הכנה, ושאין ראוי לזלזל כך בציבור המתפללים, ולכן עליתי לתורה וקראתי אני את העליה הראשונה, וכך ידעו כולם שאתה ניגש לקרוא ללא הכנה, וקיבלו בהבנה גמורה את הטעויות העלולות להיות בקריאה שלך..."

מה מונח מאחורי הבקשה לכוס חלב...

המעשה הבא הוא קטן, אך משמעותי מאד. זוג צעיר, זמן קצר לאחר חתונתם,

נכנסו לגור כדיירים חדשים בדירה ששכרו.

באחד הימים הראשונים דפקה בדלת השכנה שממול, ובקשה צנועה בפיה: "בדיוק נגמר לי החלב, אולי יש לכם חלב בבית ותוכלו לתת לי כוס חלב שאני זקוקה לה ועבור הילד הקטן"... הזוג מילאו את רצונה בחפץ לב, ונתנו לה את אשר ביקשה.

הז"ל אומרים שאשה מבינה באורחים יותר מן האיש, וכך היה אמנם גם במקרה זה, האשה היא זו שתפסה את משמעותה האמיתית של בקשת השכנה.

וכי לא היו לה מקורות אחרים להשיג כוס חלב? הרי היא שכנה ותיקה, ומכירה את כל המשפחות שבבנין ונמצאת בידידות איתן, ובוודאי יכולה היתה לבקש מהן כוס חלב! ומדוע ניגשה לבקש דווקא מחתן וכלה הנמצאים בדירה רק ימים ספורים?

אלא שכאשר מגיעה משפחה חדשה לבנין, ובפרט זוג צעיר, טבעי הדבר שיצטרכו דברים רבים כדי להכין את הדירה למגורים, לפעמים צריך פטיש או מברג, ולעיתים זקוקים להדרכה: היכן המכולת או היכן תחנת האוטובוס וכו'.

שכן טוב ייגש לדיירים החדשים, יתן להם "שלום עליכם" כראוי, ויבהיר להם שבינתם וכל אשר הם צריכים - יכולים בשמחה לבקש ממנו, והוא יעזור כמיטב יכולתו. ודאי שזה עוזר מאד, אבל עדין חסר משהו.

דייר חדש [ובפרט אם הוא גם חתן טרי], לפעמים נמנע מלבקש מחמת הבושה. אולי הוא צריך מברג, או אשתו זקוקה לשתי ביצים

אני רוצה לשתף אתכם בסיפור: בשנותיה הראשונות של ישיבת מיר, הגיע באחד הימים נשיא המדינה לבקר בהיכל הישיבה. ביקור זה היה אמור להועיל לישיבה מבחינה כלכלית, לכן ניאות ראש הישיבה, מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, לקבלו. סערה גדולה פרצה בעקבות הביקור. אחדים- בעיקר אלו שנמנו על בני הישוב הישן, התקוממו נוראות

על קנאות אמיתית ועוד - מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

כי הוא מסוגל ויכול לעשות מעשה או פעולה של פגיעה וזלזול לכבוד השם יתברך, ולפעול עם אש הרתיחות והכעס הבערת בו, לא בדיבור ולא במעשה. כי פעולות אלו אמורות להיעשות בנקיות, כולן להשם. שתהיה נובעת אך מאהבת השם ויראתו, בלי תערובת של חשבונות אחרים. פעולה טהורה וזכה שנובעת מתוך אהבה עזה להשם יתברך. זוהי מדרגה נדירה מאד שזוכים לה אך יחידים, ולא כל הרוצה להתהדר באיצטלא זו ראוי לה, לכן יש לעשותן רק לאחר קבלת הוראה ברורה מגדולי התורה".

"עם זאת", הוסיף המשגיח, "הכאב על חטא ועוון צריך להיות אצל כל יהודי ויהודי במחשבה. אדם צריך לעבוד על עצמו להגיע למדרגה גבוהה, שיבער בו רצון אמיתי שיתרבה כבוד שמים בעולם, ושיכאב לו כאב פנימי על חילול כבוד שמים. אבל לפעול על פיו למעשה צריך זהירות יתירה".

עד כמה נזהרו גדולי ישראל בנקיות מעשיהם נלמד מהעובדות הבאות:

מספרים על הסבא מסלבודקה, מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, כי כאשר התגורר עדיין בעיירת סלבודקה שבליטא, היה נוהג עם תלמידיו בתקיפות רבה, וחינכם בצורה קפדנית, נוקבת מאוד ובלתי מתפשרת. כאשר היה רואה פגם במעשיו של תלמיד, הכניסו לחדר, הוכיחו על פניו כהוגן והעמידו על מקומו.

התורה הקדושה פותחת את הפרשה בשבחו של פנחס ומעלה על נס את מעשה קנאותו.

קנאות כנגד הרשעים היא מידה גבוהה ומאד נעלית, ואינה מסורה ללב כל אדם. לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול. רק ברי לבב אשר יודעים בבירור מוחלט, כי אין להם שמץ של פניות פסולות ומידות מושחתות, רשאים לקנא קנאת השם. אך מי שלא הגיע לדרגה זו, יזהר לבל יקרב לאחוז במידת הקנאות.

"קנאות מוכרחת להיות במאת האחוזים לשם שמים"

הגאון רבי שלמה קאהן שליט"א, גאב"ד 'קהל עדת ישראל' מלבורן באוסטרליה, מספר כי בחג החנוכה באחד השנים, שמע את מורו ורבו מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי', נושא דברים בישיבתו 'חכמי לובלין', וכה אמר:

"בכל מצוה ופעולה שאדם עושה ופועל, אם רוצה לזכות בסייעתא דשמיא, הוא מוכרח שתהיה כוונתו לשם שמים, לכל הפחות שישים אחוזים מתוכה. אולם בקנאות לא מספיק שישים אחוזים, וגם לא שבעים או שמונים, האדם מוכרח שתהיה פעולתו במאת האחוזים לשם שמים".

שמעתי מאחד מתלמידי הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', הגדרה מאד נכונה בשמו: אך לפני כן הקדים אותו תלמיד ואמר: "איני יודע אם היה משהו בדור האחרון שהיה כה דבוק בשכינה כמו המשגיח, ואם היה משהו בדור האחרון שהיה כה איכפת לו על חילול השם יותר מהמשגיח. כך שעל פי האמת הוא היה הקנאי האמיתי לכבוד שמים הגדול ביותר שחי בדורנו, כי לא היה דבר שחשוב לו יותר מכבוד שמים".

"למרות כן", המשיך התלמיד ואמר, "הוא התנגד נחרצות לעשות פעולות חריגות, שיש בהן איזו פגיעה בבני אדם וביוזיים, גם אם לפי המבט החיצוני נעשו לשם שמים. בכל הזדמנות שדיבר על כך יצא מגדרו, וצעק נגד זה בכאב מנהמת ליבו. הוא אמר, כי אנשים מטבעם אוהבים לעשות רעש והמולה, ובמקום להכיר את התאוה הזאת שקיימת בהם, הם רואים בעיני עצמם פעולות אלו כפעולות לשם שמים, ועושים עוולות ועוונות חמורים. זו אינה יראת שמים אמיתית ופנימית, זו היא פעולה חיצונית שנובעת מאכזריות ורוע". לכן היה אומר המשגיח: שלא יהין שום בן תורה, להאמין בעצמו,

אולם אירע פעם, שחרג הסבא ממנהגו. היה זה כאשר אחד התלמידים עשה עוולה גדולה, והיה בכך פגיעה בכבודו של הסבא. הסבא פשוט הבלוג, התעלם לגמרי מהמקרה ולא הגיב מאומה. הסבא הסביר מדוע מתעלם: "הרי אותה תלמיד פגע גם בי, וחוששני כי התוכחה שלי לא תהיה נקיה לגמרי, יהיה בה תערובת של נגיעה על הפגיעה בכבודי, ולא לטובתו של התלמיד גרידא".

אציין בדרך אגב, כי שמעתי **מאבי מורי** זצוק"ל, כי מורו ורבו הגאון הצדיק רבי **חיים זאב פינקל** זצ"ל, ראש ישיבת 'היכל התלמוד' בתל-אביב ונכדו של הסבא, אמר לו פעם, כי רק בליטא נהג הסבא עם תלמידיו בתקיפות וקפדנות, אולם כאן בארץ ישראל שינה לגמרי את גישתו החינוכית, והחל לנהוג עם תלמידיו ברוך ובנועם, כאב רחמימא.

בהזדמנות מסוימת הטעים הסבא את פשר השינוי: "הרי צריך להתאים את אופי החינוך לנסיבות הזמן. כשבאתי לארץ ישראל נוכחתי כי כאן לא אצליח להשפיע לטובה על התלמידים בדרך זו, לכן שיניתי את דרכי".

אספר עוד מעשה מאלף נוסף, התואם לרוח הדברים: באחת השבתות, בעיצומה של התפילה הלוחטת בבית מדרשו של האדמו"ר הצדיק הנודע מאנטוורפן, רבי **יענקלה מפאשווערסק** זצ"ל, הבחין הרבי בקבוצת יושבי קרנות בשולי בית המדרש שמפפטים דברי חולין וליצנות בקול רם. מיד שלח הרבי את משמשו להשתיקם ולהזהירם על חומר העוון.

אולם האזהרה הועילה לזמן קצר, וכעבור דקות אחדות שוב נשמעה שיחה ערה מירכתי בית המדרש. הרבי עמד במקומו והביט בהם מבט נוקב, כשעל פניו ניכרים סימני כאב על חילול קדושת בית הכנסת, בית המקדש מעט.

הגבאי רימז לרבי כי הוא מוכן לגשת אליהם שוב, ולהזהירם בצורה תקיפה יותר. אך הרבי הניף את ידו כאות ביטול, והורה לו שלא לגשת אליהם שנית.

לאחר התפילה הסביר הרבי לגבאי: "הנה בפעם הראשונה כשביקשתי לך למחות בהם, זה נבע מתוך רצון אחד ויחיד, שלא יחללו כבוד שמים וכבוד בית הכנסת. אולם בפעם השניה אילו הייתי מורה לך למחות בהם שוב, יתכן שהיה מעורב בזה גם רצון נוסף, תרעומת סמויה שיש לי עליהם על שפגעו בכבודי והעזו להמרות את פני! ואם אין המחאה נאמרת במאת האחוזים, עם כוונה נקיה וזכה לשם שמים, מוטב שלא תיאמר!".

רבי אליעזר יהודה משבח את הקנאי שנטש את הישיבה אחד מגדולי ירושלים ונקיי הדעת שבה, היה הגאון הצדיק רבי **לייב טורדס'ס** זצ"ל, ונמנה על אנשי אמונו ותלמידיו הקרובים של מרן הגאון רבי **יוסף חיים זוננפלד** זצ"ל, רבה של ירושלים, וכל ימיו עמד במסירות רבה לימינו בכל ענייני מלחמות הדת שניהל בעיר הקודש והמקדש.

כאשר נסתלק רבי יוסף חיים לבית עולמו, פרש רבי לייב מכל ענייני המלחמות ועסקי הציבור. ישב לו בקרן זוית והמשיך לעבוד את בוראו ביראה וסילודין.

לידידו ומכיריו שתמחו מדוע נטש אותם, השיב רבי לייב נכוחה: "מלחמה נגד הפרצות היא בהחלט ענין גדול וחשוב, אבל רק כאשר היא נעשית על פי דעת תורה. אולם כשאינה על פי הוראת חכמים, זה מסוכן ממש כמו מחט שנתחבה בבשר החי. במקרה כזה כל עוד יש למחט ראש, הוא שומר עליה שלא תתחב פנימה ותיכנס עמוק מדי, וגם כאשר נתחבה יש תקווה להוציאה משם. אולם כאשר ניטל ראש המחט, שוב אין כל ערובה שהמחט לא תתחב עמוק מדי, מבלי יכולת להוציאה משם..."

בספר 'סיפורים ירושלמיים' מובא, כי כעין זה השיב הגאון הצדיק רבי **יודל מירער** זצ"ל, מבני חבורתו של מרן הגאון הקדוש רבי **יהושע לייב דיסקין** זצ"ל, לאלו ששאלוהו מדוע לאחר הסתלקות רבו חדל מלהשתתף בהפגנות ומחאות נגד פורצי גדר. הן בצעירותו כאשר התגורר עדיין בעיר בריסק, הוא ביצע בלהט כל משימה של גדירת גדרים והעמדת הדת על תילה, שהוטלה עליו על ידי רבו הגדול.

השיב לו רבי יודל: "כל עוד רבינו המהרי"ל דיסקין זצ"ל היה חי, עומד על גבינו ומכוון את דרכנו, היה זה בחינה שהראש קיים, אז גם רגלינו היו קיימות. אולם עתה כשהוסר הראש גם הרגליים אינן קיימות עוד". אחר כך הוסיף ואמר: "בלי הראש חוששני שזה לא לשם שמים".

אני רוצה לשתף אתכם בסיפור נפלא שנוגע לענייננו: בשנותיה הראשונות של ישיבת מיר בארץ הקודש, הגיע באחד הימים נשיא המדינה לבקר בהיכל הישיבה. ביקור זה היה אמור להועיל לישיבה מבחינה כלכלית, ולשמש כמנוף להתפתחותה ושגשוגה. לכן ניאות ראש הישיבה, מרן הגאון רבי **אליעזר יהודה פינקל** זצ"ל, לקבלו בגינוני כבוד כפי שמתאים ומקובל להעניק לאישי ציבור ועסקנים.

סערה גדולה פרצה בעקבות הביקור. אחדים מבני הישיבה - בעיקר אלו שנמנו על בני הישוב הישן, אשר חרטו על דגלם את שיטת ההתבדלות המוחלטת - התקוממו נוראות, ובעקבות כך היו כמה אברכים ובחורים שעזבו את הישיבה בהפגנות. אחד מהם היה הרב הצדיק רבי **מנחם הכהן פיישר** זצ"ל.

סיפר לי אחד מבניו של רבי מנחם, כי כשהיה עדיין ילד צעיר, כמה חודשים לאחר שנטש אביו את הישיבה, הוא הסתובב בבנין ישיבת מיר, ורבי אליעזר יהודה פגש בו ושאלו: "לך קוראים פיישר? אתה בנו של רבי מנחם?", הילד השיב בחיוב לשתי השאלות, ורבי אליעזר יהודה הגיב ואמר: "אביך הוא ירא שמים גדול!".

הילד השתומם מהדיבורים החיוביים שדיבר על אביו, ושאל את רבי אליעזר יהודה: "כיצד ראש הישיבה אומר כן? הרי אבי עזב את הישיבה לא מכבר, עם נימה של ביקורת כביכול על הנהגת הישיבה?" רבי אליעזר יהודה השיב בפליאה: "מה השייכות. מסתמא אתה יודע כי אצלי מסתובבים הרבה בני תורה ותלמידי-חכמים, ולא כולם רואים איתי עין בעין כל דבר וענין. למרות כן אני מכבד ומוקיר את כולם, את כל הסוגים והמינים. כל מי שעמל ויגע בתורה ומחדש חידושים ובא להשמיע אותם באוזני, אני משתדל לתמוך בו

כלכלית".

"כך גם מה שעשה אביך שנטש את הישיבה", הפטיר רבי אליעזר יהודה, "הוא עשה זאת רק משום שהיה סבור כי כך הוא רצון השם. אמנם אני מבין אחרת ממנו, אבל אין לי ספק כי הוא עשה זאת מתוך יראת שמים, ולכן אני מעריך אותו".

עוד ציין לי בנו של רבי מנחם, כי על אף שאביו עזב את הישיבה עם ביקורת מסויימת על התנהלותה, המשיך רבי אליעזר יהודה לשלוח לו משכורת מידי חודש בחודשו, באמצעות גיסו הגאון הצדיק רבי **דב סוקולובסקי** זצ"ל, ראש ישיבת 'תורה ויראה', כדי שלא תמוט רגלו ויוכל להמשיך לשקוד על תלמודו הלאה מאין מפריע. כי ידע שנהג כפי שנהג מטהרת נפש ויראת שמים, ולכן הוא ראוי לכל הערכה!

בנו של רבי מנחם סיפר לי עוד, כי למרות שאביו היה סוער במזג רוחו, וחרד מכל סטיה מהקו שקיבל מרבותיו, חרד עוד יותר לכבודם של גדולי ישראל האחרים, ונזהר מכל סרך של זלזול בהם.

אני עצמי הייתי נוכח פעם, כאשר נכנס רבי מנחם בליל שבת קודש להתפלל בבית כנסת מסויים בירושלים, שם קבע את מקום תפילתו, ובו התפללו עוד רבים מחבריו בהשקפה. לפתע הוא ראה מאן דהו מרהיב עוז לחלק כתבי פלסתר, מלאי זלזול וליצנות כנגד אחד מגדולי הדור. הוא שאג עליו כארי, שאגותיו האיזומות הרעידו את כל הנוכחים: "עוד פעם אחת שזה יקרה, אני אדאג לסגור את בית הכנסת על מנעול ובריח!" - אמר בנחרצות.

חבריו היו בטוחים כי הוא שותף מוחלט איתם לדרך, אך נוכחו לראות כי הוא איתם בדעה אחת רק כאשר אין הפעולות גובלות בזלזול כנגד גדולי הדור.

זכות וטהרת לבבו של הרבי מסאטמאר

מורי ורבי הגאון הצדיק רבי **חיים ברים** זצ"ל סיפר, כי בצעירותו סמוך לנישואיו, כאשר גר בשכונת 'בית ישראל' הירושלמית, התאכסן שם בשכונה במשך תקופה ממושכת הרבי הגאון הקדוש **בעל ה'דברי יואל' מסאטמאר** זצ"ל. כידוע צדיק מופלא זה נשא בעונו ובגבורה את רוח המלחמה כנגד הציונות ומוסדותיה, וניהל מאבק איתן לא להיות שותף בה וליהנות מתקציביה.

רבי חיים היה עולה מידי פעם לבית מדרשו, לחזות בשגב עבודתו בקודש, ופעם כאשר בא ביום הפורים, היה הרבי מסאטמאר שתוי ומבושם כהוגן, וכשנכנס יין יצא סוד, פנימיותו התגלתה. למרות שכל השנה לבש רוח קנאות ודיבר בחריפות, כנגד כל מי שלדעתו סטה מדרך רבותיו, בסתר ליבו ראה רק טוב על עם ישראל, והרבה להמליץ טוב על כולם. לא קטרג על שום עדה וחוג, אלא אדרבה בירך את כל הבאים בצל קורתו בחום, בטוב לב וסבר פנים יפות.

"ראו בביור", הפטיר רבי חיים בהתפעלות, "כי המלחמות שניהל לא נבעו אצלו חלילה ממידות רעות, רגזנות או כעס וכדומה, אלא מטוהר נפש נשגבה".

אצל הרבי מסאטמאר היתה תופעה מאוד מעניינת; אותם חילוקי דעות על שיטה ודרך, שהיו קיימים בינו לבין גדולי ישראל האחרים, מעולם לא העיבו כל עיקר על עצם ההערכה וההוקרה שרחשו לו אותם גדולי ישראל אשר עמדו על טיבו, ורבים מהם העלו על נס את היותו איש צדיק אמיתי, ואישיות סגולית ומקיפה. עמוד אש בתפילותיו הלוהטות ועמוד צדקה וחסד.

הגאון רבי **משה שטרנבוך** שליט"א, ראב"ד ה'עדה החרדית' בירושלים, ציין כי שמע פעם מפה קודשו של הרבי מסאטמאר, כי למרות שהנהיג את דעותיו ושיטתו באמיצות וזקיפות קומה, ולחם בעקביות ובעוז ללא חת ומורא, כדי להעמיד בבירות את שיטתו ודרכו, הקפיד מאוד שלא לבזות ולחרף את האחרים, ומעולם לא דיבר ברבים כנגד שום גאון וצדיק שאחז אחרת ממנו.

כך היה גם כאשר ביקר בארצות הברית, הגאון החסיד רבי **יעקב העניך סנקביץ'** זצ"ל, ראש ישיבת 'שפת אמת' גור, לצורך מגבית שקיים לטובת ישיבתו. הוא נכנס אל הרבי מסאטמאר רק על מנת להתברך, וכלל לא העלה על דעתו לבקש מהרבי לתמוך כספית במגבית. אך טרם עזב את החדר הוציא הרבי מכיסו תרומה הגונה, מסר לראש הישיבה, ואמר: "זה עבור ישיבת גור".

לגבאי שתמה על כך, השיב הרבי: "וכי מה לומדים שם ב'שפת אמת' מתמטיקה? פוליטיקה? לומדים שם תורה וגמרא, ומדוע לא לתמוך בהם?!"

אני נזכר שכאשר הגיע הרבי מסאטמאר לביקור בארץ הקודש, כמדומה בשנת תשכ"ה, נכנס **אבי מורי** זצוק"ל, לבקר באכסניה שלו בבני-ברק, והרבי קיבלו במאור פנים ובחום.

הרבי שאל את אבא: "מה מעשיו?", ואבא השיב: "מחנך". התעניין הרבי: "היכן?", ואבא נמנע מלהשיב. הרבי בפקחותו הרבה, הבין כי הסיבה שאבא לא משיב לו, כיון שהוא עובד במוסדות 'החינוך העצמאי', אשר כידוע הרבי לא היה מרוצה ממסגרת זו, בגלל שנטלה תקציבים מהמדינה, ומיד אמר: "מדוע אתם מתביישים במקום עבודתכם? הרי אני באופן אישי יכול לקחת אחריות להקים מוסדות על טהרת הקודש בירושלים ובבני-ברק, אבל המוסדות היכן שאתם עובדים - לוקחים אחריות על כל ערי הפיתוח - מדן ועד באר שבע... ודאי יש להם הרבה זכויות!".

הרבי הוציא מכיסו כסף מכובד, והעביר לאבא כדי למסור להנהלה.

למדים אנו, כי למרות שהיה הרבי מסאטמאר בוער כאש לכבוד שמים בכל מאוודו, כאשר פנו אליו אנשים בבקשה שסייע להם בענייני צדקה חסד, הניח את השקפתו בצד ופעל עם רגש יהודי חם שפעם בו, מבלי לבדוק בציציותיו של במבקש, לאיזה חוג הוא משתייך ובאיזו השקפה הוא דוגל.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

ישנם מזכירים שכל תפקידם הוא לפתוח את המעטפות השונות, לעבור על המכתבים, וב-95% מהם - לשלח אותם לפח האשפה הקרוב, בלי צורך בהתייחסות. אזרחים משועממים, ליצנים מצויים, אנשים מכל העולם שולחים מכתבים לנשיא ארה"ב, די פשוט להניח שאת רובם המוחלט הנשיא אינו קורא...

כיצד בכל זאת מכתב פשוט שינה את הלו"ז בבית הלבן?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"תחת אשר קנא לאלקינו..." (במדבר כ"ה, י"ג)

לכל אחד מאיתנו ישנם דברים שהיה חפץ לשנות. אם בחיינו האישיים, אם ביחס לבני משפחתנו וחבריו, ואפילו ברמה הציבורית. למשל, רוב בני האדם יודעים על שינוי מסויים שהיו רוצים לעשות בחייהם האישיים, שינוי רוחני או גשמי, תוספת שעת לימוד או, להבדיל, הכנסה נוספת. הם יודעים שהשינוי הוא טוב עבורם ויועיל להם, ובכל זאת - הם אינם עושים אותו...

כך גם ביחס לחברה: לרוב בני האדם יש רצונות נפלאים, לשפר את היחס עם בני המשפחה, הילדים, החברים בקהילה או בעבודה, או אפילו עבודת המידות פשוטה - לחייך יותר, לומר יותר מילים טובות, להפיץ אושר. ואפילו ברמה הציבורית - אנשים רוצים להפיץ רעיון חשוב, מסר מהדהד, משהו שנראה להם שישפר את פני האנושות - החל מרעיון רוחני וכלה במוצר גשמי. ובכל זאת, למרות השאיפות והכוונות הטובות, הרצון ההומה והרעיון הנפלא - זה פשוט לא קורה...

וזה חבל, חבל מאוד. הבה ננסה לדמיין את פני העולם, אם כל אדם היה מוציא מן הכח אל הפועל את רצונותיו ומאוייו, החיוביים כמובן. אנשים היו לומדים יותר, מתפללים יותר, מחייכים יותר ומאשרים יותר... אם כל אחד מאיתנו היה מיישם רק עשרה אחוז משאיפותיו ורצונותיו - העולם היה עולם נקי וחייכן, אנשים היו איכותיים יותר, ערכיים יותר, נפלאים יותר. זה היה משפר לנו בבת אחת את איכות החיים, ומשנה אותם לבלי הכר!

אז למה זה באמת לא קורה? למה לא כל אחד מאיתנו מיישם את שאיפותיו? למה אנשים - צעירים כמבוגרים, ילדים כנערים, מגיל בחרות ועד גיל זקנה, לא מצליחים להגשים את רצונותיהם? התשובה היא פשוטה: כי זה נראה להם פרוייקט, משימת ענק, רעיון כבד. הם חשים שהסיכוי להצליח קטן, ולכן מתייאשים לפני הצעד הראשון... כלומר, המחשבה שאולי לא נצליח, שהסיכויים שלנו נמוכים, שאיננו מסוגלים להוביל את האתגר הזה להצלחה - עוצרת אותנו מלהתחיל, מלנסות, מלעשות פסיעה אחת בכיוון הנכון. נכון שלפעמים זה נכון, ולא כל אדם הוא בעל יכולת להפוך את העולם ממש, אבל הדבר שבוודאות אינו נכון - הוא המחשבה שאיננו יכולים לעשות את הצעד הראשון...

הרי כל אדם שיש לו רצון, שאיפה, חזון או תוכנית - יכול להתחיל. צעד אחד, קטן, אבל דרמטי. להתחיל, לפעול, לעשות משהו. לא לחשוב שסיכויי ההצלחה נמוכים, לא לפחד אם זה ייכשל. פשוט לקפוץ למים, לנסות, לעשות צעד אחד!

אין זה משנה אם האתגר הוא להוסיף שעת לימוד יומית, וניתן להתחיל ב-10 דקות מדי יום, או בשעה פעם בשבוע. או שהאתגר הוא לכוון יותר בתפילה, ואפשר להתחיל בכמה קטעים. ואולי המשימה היא להתחיל לשמור את הפה והעיניים, ולהתחיל מיום אחד, משעתיים בכל יום. גם שאיפה לדעת את כל הש"ס, מתחילים לממש בבקיאיות במסכת או בפרק אחד...

אותו הדבר גם ציבורית או גשמית: אם אדם רוצה להפיץ ערך יהודי, הוא לא חייב להתחיל בשלטי ענק, אפשר להתחיל בפליירים קטנים. אם אדם רוצה לחזק יראת שמים, הוא לא חייב לצאת להרצאות באולמות ענק, אפשר להתחיל בשיחות אישיות מלב אל לב. ולחילופין, אם אדם רוצה להתעשר, הוא לא חייב לחפש השקעה שתניב לו מיליון שקל בחודש הראשון, אפשר להתחיל בלעבוד עוד שעתיים, או לעשות תוכנית חיסכון קטנה...

הצעד הראשון לא נראה משמעותי, אבל הוא הכי משמעותי, הכי דרמטי, הוא שקובע אם תגיע ליעד, או שלא תתחיל להתקרב אליו. בכל תחומי החיים, הצעד הראשון הוא המכריע, וכל מה שצריך הוא לעשות אותו, בלי להסתכל על הסיכויים, בלי לחשב את המסלול איך נגיע ליעד, בלי להתפלסף על האחוזים הנמוכים שאולי נצליח...

לא מצאה לעצמה מנוח. רבנו של עולם, הרי זה חילול שבת המוני!
כמה יהודים שרוצים לשמור שבת - יכשלו, כמה עובדים שהיו
שמחים להיות בבית ולעשות קידוש עם המשפחה - יאלצו לעבוד
סביב נאום הנשיא! הרי זה קורע לב!

נטלה הגב' ברל עט ודף, ופשוט כתבה מכתב לנשיא:

'לכבוד מר הארי טרומן, הנשיא הנכבד, הבית הלבן, וושינגטון.

ראשית, אציין את תודתי לך על הנהגתך הנפלאה את מדינתנו, שאני
נאמנת לה וחפצה בהצלחתה בכל מאודי. שמחתי לשמוע כי אתה
מתעתד לשאת נאום שבועי, ובהחלט הייתי רוצה להקשיב לדבריך,
לחוש חלק מהאומה...

אולם, בהיות ואני - ועוד אלפים כמוני - יהודים שומרי שבת, מועד הנאום
לא מאפשר לנו זאת. איננו יכולים להפעיל אף מכשיר חשמלי בשבת
קודש, ולכן לא נוכל להאזין לנאומך השבועי החשוב כל כך. לפיכך,
מבקשת אני ממך שהנאום יתקיים במועד אחר, בתודה מראש! - כתבה,
חתמה, ושלחה את המכתב בדואר לבית הלבן, לא פחות ולא יותר...

תיבת הדואר בבית הלבן, מקבלת מדי יום אלפי מכתבים. ישנם
מזכירים שכל תפקידם הוא לפתוח את המעטפות השונות, לעבור
על המכתבים, וב-95% מהם - לשלח אותם לפח האשפה הקרוב,
בלי צורך בהתייחסות. אזרחים משועממים, ליצנים מצויים, אנשים
מכל העולם שולחים מכתבים לנשיא ארה"ב, די פשוט להניח שאת
רובם המוחלט הנשיא אינו קורא...

הסיכויים כי מכתבה של הגב' ברל יזכה לגורל אחר - היו אפסיים
ממש. אם היינו שואלים כל בר דעת, היה אומר שהמזכיר אפילו לא
יטרח לקרוא את המכתב במלואו, כבר בשורה השניה ישליכנו לפח
האשפה הצמוד אליו. נו, עוד אזרח שמתלונן על משהו שלא נוח לו,
יש אלפים כמוהו, כל יום ויום!

ובכל זאת, הגב' ברל שלחה את המכתב. צעד אחד קטן, משהו
שבכוחה לעשות. אין לה קשרים, היא לא ראתה מעולם את הבית
הלבן, היא אפילו לא מכירה מישהו שפגש פעם את הנשיא... יותר
מזה, הרי מועד הנאום נבחר בקפידה בידי צוות מומחים, היעלה על
הדעת כי אשה אחת תשנה את ההחלטה המקצועית? ובכל זאת,
הגב' ברל שלחה את המכתב, כי זה מה שהיא יכולה לעשות, זה
הצעד הקטן שלה - למען קדושת השבת, לבל תחולל בראש חוצות!
חלף שבוע ימים, ולמרבח ההלם וההפתעה, בתיבת הדואר שלה
נחתה מעטפה חתומה בחותמו של הבית הלבן. בתוכה, מכתב קצר
וענייני, המאשר כי הנשיא קרא את המכתב והוא מתייחס לפנייתה
בכובד ראש. לא עברו אלא שלושה שבועות, ובנאומה השבועי הצהיר
הנשיא כי מעתה ואילך הנאום ישודר ביום אחר, לא ביום ששי בערב!
לא יאומן כי יסופר! - אין לדעת מדוע מכתבה זכה להתייחסות,
למה מישהו קרא אותה, איך הגיע לנשיא, כיצד השפיע על החלטתו,
ולמה דחה הנשיא את המלצות המומחים לנאום בליל שבת דווקא
- ובחר להיענות לבקשתה. אבל העובדות ברורות: אשה אחת,
שנראתה פשוטה ושגרתית, במכתב פשוט וקצר, הצליחה לשנות את
מועד נאומה של נשיא ארצות הברית, וזיכתה המוני יהודים להימנע
מחילול שבת קבוע!

בפרשת השבוע אנו למדים על פנחס בן אלעזר, שהמדרש מגלה כי
12 ניסים נעשו לו, שבלעדיהם לא היה מצליח לקנא לכבוד ה'. ואם
הבורא היה כביכול צריך לעשות לו 12 ניסים, ואם הוא יצא לדרך
נטול כל יכולת להצליח - לולא ה' עמו ומסייע לו ב-12 ניסים גלויים,
אז מה עשה פנחס?! בגין מה מגיע לו שכר כה רב המובטח לו - הרי
עשה בקושי צעד אחד?!

האלישיך הקדוש מגלה דברים מרטיטים: פנחס זכה בשכרו על הצעד
הראשון! הרי כל מה שיהודי עושה - ה' עושה עבורו. כל מה שאנו
זוכים בו - אנו מקבלים במתנה. כל מה שנדרש מאיתנו - הוא הצעד
הראשון, הקפיצה למים, ההתחלה. ואת זה פנחס עשה - ועל כך הוא
זכאי לשכר, על הצעד הראשון שבסוף הוביל למהפך!

כי הצלחה, בכל תחום, אצל כל אדם, מתחילה בצעד אחד, לפעמים
קטן, כמעט לא מורגש, אולם זה הצעד המכריע ביותר, הדרמטי,
המשפיע, שבכוחו לשנות את העולם. כל מה שצריך לעשות - הוא
את הצעד הראשון, בכל הכת, בכל העוצמה, בלי לחשוש, בלי לפחד.
לעשות את הצעד הראשון - וה' יסייע בידינו להגיע ליעד, להגשים
את שאיפותינו!

שורות מחוללות תהפוכות...

הנשיא ה-33 של ארצות הברית, הארי טרומן, ייזכר בדפי ההיסטוריה
כנשיא בתקופה רבת תהפוכות, שחולל שינויים רבים במדיניות
הביטחון, החוץ והפנים, שינויים שהשפיעו על העולם כולו. הוא זה
שקיבל את ההחלטה להשתמש - פעם אחת ויחידה בהיסטוריה
האנושית - בפצצה גרעינית, אותה הטיל על יפן ובכך סיים את
מלחמת העולם השנייה.

אין ספק, כי מהלכיו וביצועיו של הנשיא, באותה תקופה הרת גורל,
עניינו מאוד את אזרחי ארה"ב באשר הם. כולם התעניינו לדעת מה
תוכניותיו ומה הנשיא חושב, אומר או מבצע, ולכן הוחלט כי הנשיא
ישא נאום שבועי לאומה, שישודר בכלי התקשורת, נאום בו יפרט
על חדשות השבוע החולף ויפרוש את משנתו לקראת השבוע
הקרוב.

מומחים ואנשי מקצוע נקראו אל הדגל, חישובו מהו היום הרצוי
ומה השעה הרצויה, והגיעו למסקנה כי הזמן השבועי הנכון ביותר
לנאומה של הנשיא - הוא יום ששי בערב, בשעה 8 בדיוק. זה כבר
זמן של סוף השבוע, אנשים נמצאים בבית רגועים, זה הזמן בו נאומה
יזכה לשיעור ההאזנה הגבוה ביותר - זה הזמן המתאים!

כמעט כל האזרחים קיבלו את הבשורה בשמחה, רק מיעוט קטן,
יהודים שומרי מצוות, שמעו את ההודעה בכאב עצור. לא, לא בגלל
שתימנע מהם הזכות לשמוע את הנשיא, הם מוכנים לוותר עליה
בחפץ לב למען שמירת השבת. אלא בגלל שיש יהודים כה רבים
שמתקשים לשמור שבת כהלכתה, ועתה - הנסיון שלהם יגדל,
ומי יודע אם יצליחו לעמוד בו. לא זו בלבד, הרי בכלי התקשורת
ובצוותות הנשיא עובדים לא מעט יהודים, ועתה לא תהיה להם
ברירה אלא לחלל את השבת!

כל יהודי נאנח לשמע הבשורה, אולם יהודיה אחת, הגב' ברל ע"ה,

סיפור מופלא זה, אותו סיפר בנה של הגב' ותואר בגיליון 'מאורות הדף היומי', הוא אלומת אור בזהירות שמאירה את המשמעות של צעד אחד שיהודי עושה בכיוון הנכון. למרות שהצעד נראה חסר סיכוי להשפיע, אף שנראה ששאיפתו של היהודי לא תצא מן הכח אל הפועל, אולם הוא עושה צעד קטן אחד - והמהפכה מתחוללת לה, קורמת עור וגידים, מתבצעת הלכה למעשה!

אחים יקרים! לא משנה איזו מהפכה תבקשו לחולל, בחייכם האישיים, הציבוריים, הקהילתיים. הכל מתחיל בצעד אחד קטן, שגם אם הוא נראה חסר סיכוי, לא משמעותי, אולי זוטר - הוא מסוגל לחולל שינוי כביר, להפוך את העולם, להוביל ליעד הנשוא! הבה לא נפחד, לא נירא ולא ניחת, אנו עושים את שלנו, את הצעד הקטן שלנו, וה' יתברך יהיה בעזרנו!

פנס קטן שבנה אימפריה...

הם היו שני בחורים, שלמדו בישיבה קטנה 'אור ישראל' בפתח תקווה, וחשקה נפשם להיכנס אל ה'חזון איש', לקבל את הדרכתו ועצתו בנושאים שונים. הם יצאו לבני ברק לעת ערב, ועד שנכנסו אל ה'חזון איש', התיעצו עמו ויצאו מלפניו, כבר היתה השעה מאוחרת יחסית, התחבורה הציבורית לכיוון פתח תקווה כבר לא פעלה...

יצאו השניים לרחובה של עיר, מחפשים אחר טרמפ לכיוון פתח תקווה. בני ברק של אז היתה כמה שכונות קטנות, כשביניהן שרועים פרדסים אותם עיבדו חקלאי בני ברק והסביבה. החלו הבחורים לתור אחר רכב שיוביל אותם לפתח תקווה, שוטטו וטיילו בשבילים שבין הפרדסים, ולפתע הבחינו באור פנסים מהבהב ממרחק...

'נפלא', הרהרו, 'עתה נמצא טרמפ, הלא הפנסים הללו הם כנראה פנסים של רכב, שנמצא על הגבעה. הבה נתקרב אליו' - אמרו זה לזה, ועלו במעלה הגבעה, לכיוון האור המנצנץ. ככל שהתקרבו הבחינו כי ככל הנראה לא מדובר בפנסי רכב, ובכל זאת, אם יש שם אור - משמע יש שם משהו, אולי הלה יוכל לסייע להם לצאת מכאן לכיוון פתח תקווה...

הם הולכים ועולים לכיוון מקור האור, ואז הם מגלים כי מדובר באדם בגיל העמידה, המסתובב על הגבעה ופנס בידו, בעזרתו הוא סוקר את הגבעה, בוחן את אדמתה. הם התקרבו עוד, והופתעו לראות כי האיש הוא לא אחר מהגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל - הרב מפוניבז' שעלה ארצה, והוא זה שעומד על גבעה נטושה באישון ליל, פנס בידו, והוא מביט לכל עבר...

'נאבד לרב משהו?' - שאלו אותו הבחורים ביראת כבוד, 'ראינו שהרב עסוק בלחפש אחר משהו, בוחן את האדמה, מביט לכל עבר, כבר שעה ארוכה. אנו יכולים להצטרף ולסייע בחיפושים!' - הציעו מיד... 'אני לא מחפש, אני פשוט רואה!' - השיב הרב מפוניבז' קצרות, 'האם גם אתם רואים את אשר אני רואה?'

'איננו רואים דבר' - השיבו הבחורים במשיכת כתפיים, 'מה יש לראות כאן? רגבי אדמה, עוד ועוד ועוד, בגבהים משתנים לפי מבנה הגבעה. מה יש לראות כאן?'

התחייך הרב מפוניבז': 'רגבי אדמה? אוי, נו, האינכם רואים כי כאן יש חלקת אדמה מישורית - זה המקום המתאים לבנות היכל גדול ומפואר, שיכול לאכלס כמה אלפי תלמידים?' - אמר, והצביע על חלקת אדמה אחת. 'ומאיך?' - הוסיף מיד והצביע על מורד הגבעה, 'כאן ניתן לבנות חדרי פנימיה, כאן יישנו התלמידים. שאלתם אם אני מחפש משהו? בהחלט, עודי מחפש היכן יוקם חדר האוכל, הרי לא

שייך לבקש מאלפי הבחורים לחפש משפחות שיארחו אותם!' הביטו שני הבחורים זה בזה, ומפני הכבוד - לא הגיבו מילה, כשבתוך תוכם גוברות הפליאה והתמיהה. גבעת טרשים, עומד עליה יהודי באמצע הלילה, וטווה לו חלום: בית מדרש, אלפי תלמידים, חדרי פנימיה, יש לו בעיה היכן ימוקם חדר האוכל... הם ביקשו לצבוט את עצמם לוודא שאינם הוזים, אכן כן, יהודי של צורה עומד ומפרט חזון דמיוני נטול כל סיכוי והגיון, וגם טורח לבזבז עליו את שעות הלילה היקרות... הם נפרדו ממנו בלי מילים, לא ידעו איך להגיב למחזה המוזר בו נתקלו...

חלפו שנים רבות, ואחד מאותם הבחורים שב ונקלע אל הגבעה. הפעם, ישיבת פוניבז' כבר היתה בנויה לתפארת, ההיכל המה אלפי תלמידים, חדרי הפנימיה היו צפופים, ומצאו מקום גם לחדר האוכל - שהיה צפוף עד אפס מקום. הוא ניגש אל ראש הישיבה, וסיפר כמתנצל כי באותו לילה הוא וחברו תמחו בליבם על ראש הישיבה, והנה - הוא ניצח אותם, חזונו הגדול קם והיה, חלמו התגשם, הישיבה עומדת וגם ניצבת, אלפי תלמידים לומדים בה!

ראש הישיבה נזכר, חייך, והשיב: 'האמת היא, שהגיונית - אתם צדקתם. הרי אני אדם זקן וחולה, עברתי את מאורעות השואה הנוראה, אני חלוש וחסר כוחות. כל האימפריה הזו - לא יתכן שאני בניתי אותה, הרי אין בי את הכוחות לכך. רק טיפס יאמין שאני עשיתי את כל זה...

כל מה שאני עשיתי - זה רק להתחיל. אני חלמתי. מדדתי את השטח. הסתובבתי על הגבעה עם פנס. שרטטתי. ביקשתי. בכל פעם עשיתי את הצעד הקטן שנדרש ממני, וזהו. את כל היתר - בורא עולם עשה לכד, אבא שבשמים בנה את הגבעה כולה. אני עשיתי רק צעד אחד קטן, ולפעמים עוד אחד...'

סיפור זה, כפי שסיפר הרה"ג רבי משה יוסף שיינערמאן שליט"א ומופיע בספרו אוהל משה, מטלטל את הלב, מסעיר את החשיבה. גם אימפריה תורנית ענקית - נבנית מצעד אחד קטן. כל הצלחה עוצמתית וכבירה - מתחילה מצעד אחד קטן. כל יעד שיהודי רוצה להגיע אליו, כל שאיפה שהוא מבקש להגשים - הכל מתחיל מצעד אחד קטן, מהאדם נדרש רק הצעד הקטן הזה!

הבה נעזוב את הסיכויים והסיכונים, נתעלם משיקולי ההגיון, פשוט נעשה מעשה. צעד אחד קטן, צעד שיחולל שינוי, צעד שיחולל מהפכות. הצעד הקטן שלנו - זה מה שנדרש מאיתנו. את השאר יעשה הבורא, הוא ישלים את המשימה לתפארת!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון
של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com
מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

מבצע חסר תקדים ב'דרשו' לכבוד המפגש הנדיר בין 'הדף היומי' - בבלי' ו'הדף היומי בהלכה'

בימים הקרובים צפוי מפגש מיוחד ונדיר בין שני סדרי הלימוד העיקריים של עם ישראל: 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי ו'הדף היומי בהלכה' במשנה ברורה

כל הרוצה בכך יכול להיבחן על 'דף היומי בהלכה' ועל 'דף היומי בבלי' במקביל, ולקבל מלגה על שני המבחנים במקביל, בלי צורך להמתין שישה חודשים עד הכניסה למסלול המלגות ומבלי שתהיה מניעה לקבל כפל מלגות משני מסלולי הבחינה המקבילים.

זאת, כמובן בכפוף לתקנון הרגיל של 'דרשו' הקובע כי מלגות בתוכנית 'קנין תורה ניתנות רק לבחורי ישיבה גדולה ומעלה, וכן לגבי גובה המלגה המשתנה בין בחור לאברך ושאר הכללים הקבועים של 'דרשו'.

בהנהלת הארגון מוסרים כי: "העיסוק המקביל בלימוד של מסכת ולימוד הלכותיה במשנה ברורה באותו הזמן, יש לו חשיבות עצומה וחז"ל כבר שיבחו את הלימוד באופן של 'לאסוקי שעתתא אליבא דהלכתא', ועל כן אנו רואים לעצמנו חובה לעודד את הלומדים לעסוק בשני הלימודים הללו במקביל, וכך להצטרף לעוד מסלול לימוד גם בהמשך הדרך בסייעתא דשמיא, עד שנזכה להגיע למצב של 'ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים'".

לדבריהם: "אין ספק שאת חג הסוכות הבא עלינו לטובה נחוגג יחד עם כל עם ישראל ביתר דקדוק ההלכה ובאופן של קיום המצווה על כל פרטיה ודקדוקיה ותרי"ג המצוות התלויות בה, ועלינו לזכור שכשיבוא הקב"ה לבחון את האומות אם הן מסוגלות לקיים את מצוות התורה, הוא יבדוק אותם במצוות הסוכה כמו שאומרים חז"ל, ולכן אנחנו צריכים לדקדק במצווה זו ביתר שאת ונזכה בזכותה לגאולה השלמה במהרה".

בימים הקרובים צפוי מפגש מיוחד ונדיר בין שני סדרי הלימוד העיקריים של עם ישראל: 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי ו'הדף היומי בהלכה' במשנה ברורה, כשבשני הלימודים הללו יעסקו הלומדים בהלכות סוכה במשך התקופה הקרובה בסייעתא דשמיא.

ביום שישי כ"ט תמוז, יתחילו לומדי 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי ללמוד את מסכת סוכה, לאחר שסיימו יום קודם את מסכת יומא. ארבעה ימים לאחר מכן, ביום שלישי ד', אב יחלו לומדי 'הדף היומי בהלכה' ללמוד את סימן תרכ"ה במשנה ברורה, הסימן הראשון מבין עשרים הסימנים העוסקים בהלכות סוכה. כך, במשך כחודשיים יעסקו הלומדים במקביל בהלכות סוכה ובלימוד מסכת סוכה.

לרגל המפגש המרגש בין שני הלימודים, יוצא 'דרשו' במבצע יוצא דופן, המקל על הלומדים ללמוד ולהיבחן במקביל על שני הלימודים. בדרך כלל קיים ב'דרשו' כלל המונע כפל מלגות, כך שהנבחנים צריכים להחליט באיזה מסלול לימוד הם מעוניינים לקבל מלגה, ובאיזה הם מבקשים להיכנס למסלול על הגרלות בלבד.

כמו כן, נבחנים חדשים המבקשים להיכנס למסלול המבחנים על הדף היומי, במסגרת תוכנית 'קנין תורה', משתתפים בששת החודשים הראשונים במסלול הגרלות בלבד, ורק בחודש השביעי הם עוברים למסלול מלגות ללא הגרלה, בכפוף לצייונים שניתנו במשך ששת החודשים.

כעת, במסגרת המבצע המיוחד, מסירה הנהלת 'דרשו' את החסמים ופתחת את הלימוד ואת המבחנים במלגות לכל דורש.

היערכות שיא לקראת מעמד 'סדר הכנה' בראשות מרנן ורבנן גדולי הדור שליט"א

אחראי מערך השיעורים ב'דרשו' הרה"ג ר' נתן וינגרטן, מספר על
ההיערכות האינטנסיבית לקראת המעמד הכביר

יעקב א. לוסטיגמן

זה כבר הפך למסורת, מדי שנה לקראת סוף זמן הקיץ, מתכנסים אלפי בוגרי הישיבות הקטנות ל'סדר הכנה' מבית 'דרשו', בו הם זוכים לשמוע מפי מרנן ורבנן גדולי הדור שליט"א דברי הדרכה והכוונה לקראת עלותם לישיבה הגדולה.

בפעם האחרונה בה התקיים סדר הכנה, לפני שנתיים, השתדרג מעמד 'סדר הכנה' וקיבל צביון שונה לחלוטין, תוך תשומת לב מירבית לכך שהמידע המועבר לבחורי הישיבות במסגרת זו, יהיה תועלתית יותר, והבחורים יוכלו ליישם אותו הלכה למעשה.

בשנה שעבר בוטל המעמד המסורתי בגלל משבר הקורונה וההגבלות החמורות ששררו באותה עת, והשנה צפוי המעמד להתקיים בסייעתא דשמיא ברוב עם ובהדרת מלך, תוך שמירה קפדנית על כללי הזהירות ועטיית מסכות כנדרש.

הרה"ג ר' נתן וינגרטן, ר"מ בישיבת 'עמל התורה הקדושה' ואחראי מערך השיעורים ב'דרשו', המנצח על מלאכת ההכנה לקראת 'סדר הכנה', מספר על היערכות אינטנסיבית ועל שינויים משמעותיים שצפויים להיכנס השנה ב'סדר הכנה'.

"למעשה מדובר ביוזמה שיצאה לדרך לפני תריסר שנים", אומר הרב וינגרטן, "ובמרוצת השנים השתתפו במעמדים אלו מרנן ראש הישיבה הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן, ומרנן ראש הישיבה הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ, כמו גם גדולי הדור בלחט"א אשר מפיחם אנו חיים, מרנן רבינו הגדול ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, ומרנן ראש ישיבת סלבודקא הגאון רבי משה הלל הירש שליט"א, אשר צפויים להשתתף במעמד המיוחד גם השנה.

"לצד השתתפו בכינוסי 'סדר הכנה' גדולי ראשי הישיבות, זקני המשגיחים ואישי חינוך נודעים, כשכולם התגייסו למען מטרה אחת ויחידה, להכין את הבחורים לקראת עלייתם לישיבה גדולה, ולתת להם הדרכה ראשונית איך הם צריכים להתנהג בישיבה הגדולה, אלו אתגרים מצפים להם, באילו תחומים הם צפויים לחוות שינויים משמעותיים לעומת מה שהתרגלו בישיבה הקטנה ועוד ועוד".

הרב וינגרטן מסביר שבשנים קודמות אופיו של סדר הכנה היה כזה שגדולי ראשי הישיבות וזקני המשגיחים נשאו דברים בפני צעירי הצאן, והבחורים שהגיעו עם מחברות וכלי כתיבה האזינו בקשב רב, רשמו ראשי פרקים ואף קיבלו חוברת שהכילה את התכנים שנאמרו בכנוסים קודמים.

"מאז הפעם הקודמת אנחנו מקיימים כינוס בסגנון שונה לחלוטין", אומר הרב וינגרטן. "לצד השיחות שישמעו הבחורים מגדולי הדור שליט"א, יהיה גם מעמד של שו"ת, במסגרתו יקבלו גדולי ראשי הישיבות שאלות שנשלחו מבעוד מועד על ידי הבחורים, ויענו לבחורים בעניינים השונים שמלווים אותם בימים אלו, לקראת העלייה לישיבה גדולה.

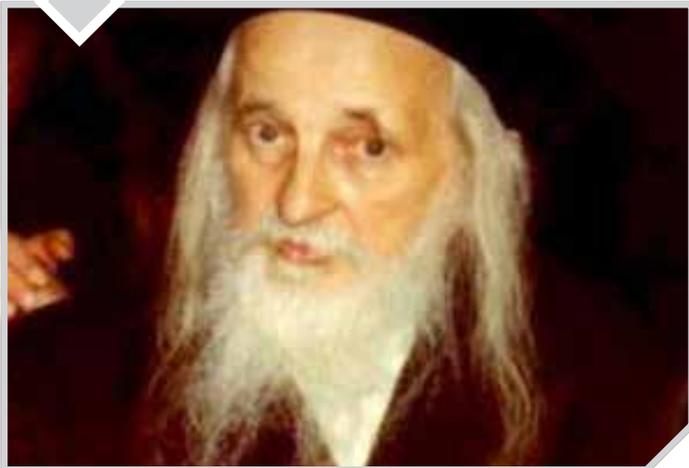
"כמו כן ייערך פאנל נפרד על ידי ראשי ישיבות נודעים, שינהלו דיון מקיף בנושאים שונים הקשורים לעולמו של הבחור העולה לישיבה הגדולה. כך גם החוברת שתוגש למשתתפי הכינוס הודפסה מחדש, ותכיל בעז"ה מידע מעשי, לאחר שכל החומר הונגש משפת הרעיון לשפת המעשה".

עוד אומר הרב וינגרטן, כי "הכינוס יתקיים בכל שלושת האולמות של 'ארמונות חן', בגלל הציבור הגדול שצפוי להשתתף ובגלל הרצון להימנע מצפיפות יתירה בימים בה אנו חווים התפרצות מחודשת של נגיף הקורונה. האירוע כולו יועבר כמובן למסכים במעגל סגור, כדי שהמשתתפים שיושבים בכל האולמות יוכלו לעקוב בלי שום קושי אחר הדיונים שיועברו במערכת הגברה איכותית.

"כמו כן הוכנה לכל בחור ערכה ייחודית עם ספר מתנה, ובנוסף כרך של משנה ברורה במהדרות 'דרשו' בכריכה רכה, לצד ספר 'חידושי תורה' שבו יצויד כל בחור, וכמובן כיבוד קל ובקבוקי שתיה אישיים לכל משתתף".

לפתע הבחין הבדחן שהאדמו"ר יושב ובוכה.... מיד ירד מהבמה וחש לעבר האדמו"ר ושאלו אולי הרבי מקפיד עלי? הלא קיבלתי רשות? חלילה השיב הרבי, אל לך לחשוש פן פגעת בי לא זו סיבת בכייתי

סכנת ההרגל בעשיית המצוות התמידיות!!

הרב בנימין בירנצוויג

"עלת תמיד העשייה בהר סיני" (במדבר כ"ה, ו')

למה נצרך לומר לנו, שעולת התמיד שקרבה כל יום היא העולה העשויה בסיני?! ובאמת שכך דרשו בית הלל בגמרא בחגיגה (ו, ב) שעולה שהקריבו בני ישראל במדבר כמו שכתבו "ויעלו עולות" - עולת תמיד היא היתה. ומדוע להוראת קרבן התמיד לדורות יש לציין את הקרבתה גם בסיני?!

וביאר בספר באר יוסף להגרי"צ מסלנט זצ"ל, שטבע האדם שכל דבר שהוא מורגל בו, נחלש בו כח ההרגש בעשייתו, והנה קרבן התמיד שמקריבים אותו פעמיים בכל יום, הרי כח ההרגל יפיג את רושם מעלת המצוה החשובה הזו שהיא לריח ניחוח לה', ולכן באה התורה וציותה לנו "עולת תמיד העשויה בהר סיני" שיש לעשות את התמיד דבר יום ביומו כעשייתו בהר סיני בפעם הראשונה עם כל ההרגש והכוונה שיש בפעם הראשונה.

ומזה לכל המצוות והמעשים, עד כמה יש לנו לחדש ההרגשים בכל עשית מצוה שתהיה כאילו נעשית בראשונה, שאם לא אז הפסדנו הרבה ממעלת עשיית המצוות ומשכרם הצפון לעושיהם לעולם הבא.

שהוא הגיע לבקרים, והביא להם תפילין כדי שיזכו להניחם, הם מאוד התרגשו ובכו בכי גדול על שזו הפעם האחרונה בחייהם שיניחו תפילין, וכך לא יכלו להיפרד מהתפילין והצמידו אותן לליבם ונישקו אותן ללא הרף.

אמר רבי אריה לויין לקהל שומעיו, עמדותי שם מהצד ובראותי מחזה מרטיט זה חשבתי לעצמי, וכי רק בפעם האחרונה שמניחים תפילין צריכים להתרגש ולבכות? וכי דווקא אדם שיש לו לחיות רק שעות מספר צריך לשפוך לבו על התפילין? הרי מי שכל החיים עומדים לפניו והקב"ה משפיע עליו ללא הרף חן וחסד ורחמים ויש לו את האפשרות לקיים בכל יום ויום מצוות תפילין, הרי ברור שלאדם כזה ראוי להתרגש ולהודות להשי"ת בכל כוחו וככל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו!! וכמה עלינו להודות להקב"ה שנתן לנו חיים של תורה, כמה אנו צריכים לשמוח כל יום שאנחנו זוכים ללמוד תורת חיים, וכשחושבים כך, הרי הלימוד הוא חי וחדש כל יום כאילו הוא מתנה מופלאה שנתנה באותו יום! רק ככה התורה חיה ומשתמרת בקרבנו ונותנת לנו חיים! (אור דניאל ויקרא).

וכך זה בכל מצות ה' אם לא מחדשים ברוחנו התפעלות יום יום הרי הכל נעשה כמצות אנשים מלומדה בלי חיות ובלי התחדשות. מסופר שהאדמו"ר הגה"ק רבי יואל מסאטמאר זצ"ל נשאל פעם על ידי בדחן בחתונה אם יורשה לו לחקות אותו בפני הציבור כדי לשמוח חתן וכלה? האדמו"ר השיב בחיוב, והאיש עלה על הבמה והחל לחקות את תפילותיו ואת דרשותיו וכו'.

המשך בעמוד 27

המחשה נפלאה כיצד נוכל לסגל לעצמנו הנהגה תמידית זו, שהתורה חייבת להיות עם חיות תמידית יום יום, וכן בכל המצוות יסוד קיומם הוא עשייתם בחיות והתפעלות תמידית כאילו נתנו היום, קבלנו מדרשה שנשא הגה"צ רבי אריה לויין זצ"ל שהיה בארץ בזמן ששלטו כאן הבריטים, והיתה מלחמה עקובה מדם בינם לבין ארגוני המחתרות היהודים שהיו בארץ, ורבי אריה לויין בצדקותו היה נוסע באופן קבוע לבתי כלא של השלטונות הבריטים בהם נאסרו אסירי המחתרות היהודים שהיו כלואים בו בתנאים מחפירים וקשים מנשא, כדי לעודדם במצבם הקשה.

פעם אחת הוזמן רבי אריה זצ"ל לדבר בפני תלמידים העומדים לפני בר מצווה בבי"ס הממלכתי 'גימנסיה הרצליה' בתל אביב, וסיפר להם אודות המפגש האחרון שהיה לו בבית הכלא של הבריטים בצל הגרדום עם שני נידונים למוות מאסירי המחתרות, הוא סיפר

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

מה חשב רבי בן ציון בדרכו בפעם הראשונה למערת המכפלה? • מדוע לא נשען רבי בן ציון במשך כל עצרת התפילה על הקיר? • מדוע מלמל את המילים 'באר שבע', כשבאו ראשי ישיבת 'פורת יוסף' לבקרו במחלתו? • מדוע לא הסכים שיצלמו לו דפי גמרא כשראייתו נחלשה?

הרב ישראל ליוש

ביום י"ט בתמוז חל היא"צ של הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, ראש ישיבת 'פורת יוסף' ומחבר ספרי 'אור לציון'. רבי בן ציון נולד בירושלים ביום כ"ט בתמוז תרפ"ד. בילדותו למד בתלמוד תורה 'בני-ציון' וכבר בגיל אחד עשרה הלך ללמוד בישיבת 'פורת יוסף', אצל מורו ורבו הגאון רבי יעקב עדס זצ"ל והגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל. לימים התמנה לראש ישיבת 'פורת יוסף', יחד עם הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, ובשבתות היה מוסר בהלכה בבית הכנסת 'אהל רחל'. הוא היה אחד מגדולי הפוסקים לעדות המזרח, ופעל רבות לעתידים הרוחני. נפטר בי"ט בתמוז תשנ"ח, ונטמן בבית העלמין 'סנהדריה' בירושלים.

מיראה, ועושים את חובתם בדיוק כפי שנצטוו, ומזה אינו מפחד כל כך, כי הזדונות נעשו להם כשגגות, אבל כששומע שהם תוקעין פעם שניה, חושש שהם חזרו בתשובה מאהבה, ולכן מוסיפים ותוקעין יותר מחיובם, ועל כן הוא מפחד, כי הזדונות נעשים להם כזכויות.

וּבַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ מִקֶּרְא קִדְשׁ יִהְיֶה לָכֶם... יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם" (כט א)

בעמדנו לספר על בעל הדברים, הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, נמעט עד כדי גיחוך אם נאמר שגם הוא היה מאלו שעשו יותר מכדי חיובם. יהיה הרבה יותר נכון אם נגיד שכל מחשבותיו, הגיגיו, ופעולותיו נעשו אך ורק משקולי יראת ה' וקיום רצונו יתברך... לאחר מלחמת ששת הימים, התרגשות גדולה שררה בציבור, וכולם ביקשו לפקוד את קברי האבות במערת המכפלה ובקבר רחל, הרי לראשונה יכולים היו היהודים לעורר שם זכות אבות, ולשפוך שיח לפני קונם. גם תלמידי רבי בן ציון רצו לנסוע לשם, ולאחר הפצרות רבות הסכים רבי בן ציון לבקשתם. אוטובוס מלא יצא מהישיבה, ובנסיעה היתה אוירת שמחה ורוממות, על זכותם הגדולה לפקוד את קברי האבות. הם שרו שירי התעוררות ונשא דברי חיזוק בענייני תפילה, ולאחר שזכו להתפלל מעומק ליבם שבו לישבה. למחרת, בשיעור, שאל רבי בן ציון את תלמידיו: "על מה חשבתם אתמול בדרך למערת המכפלה ולקבר רחל?" תשובות מגוונות הושמעו שם, וכולם היו בסגנון אחד, הם חשבו על

אי' בגמרא ראש השנה (טז ב): "למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין, ותוקעין ומריעין כשהן עומדין? כדי לערבב את השטן". והביאו התוס' את פירוש הערוך בשם הירושלמי, שכשהשטן שומע השופר פעם ראשונה אינו נבהל לגמרי, אלא 'בהיל ולא בהיל', אולם כששומע קול השופר פעם שניה, אומר: 'זהו ודאי שופרו של משיח שיתקע בשופר גדול, ואם כן הגיע זמני להיבלע מן העולם', ומתבלבל השטן ואין לו פנאי לפעול קטגוריה על ישראל. אלא שעדיין יש לעיין, מעיר הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, מדוע מפחד השטן בפעם השניה יותר מהפעם הראשונה? אלא, מבאר רבי בן ציון: משל לאדם שחייב כסף לחברו, אם הוא משלם לו רק מפני שחייב לו, ייתן לו בדיוק מה שחייב לו, לא פחות ולא יותר, אך אם הוא אוהבו ורוצה בטובתו, ייתן לו בעין יפה, ואף יותר ממה שחייב לו. כן הדבר בתקיעת שופר, כשהשטן שומע שישראל תוקעין פעם אחת, אינו נבהל מאוד, משום שהוא חושב שהם חזרו בתשובה

הזכות הגדולה להתפלל בקברי אבות, וכל אחד העלה במחשבתו את הבקשה המיוחדת, אותה ביקש לעורר בקברי האבות הקדושים. "אני" - אמר להם רבי בן ציון - "חשבת כל הדרך האם לא יתבעו אותנו על ביטול תורה"...

"איך יכול היה ראש הישיבה לשהות שם זמן רב כל כך, בחברת אנשים כה פשוטים?", והוא השיב בתמיהה: "בן מתארס, ואביו לא יבוא לשמחת אירוסיו, רק בגלל רמת המשתתפים שם?!"...

אחר פטירתו, אמר הגאון רבי אביעזר פילץ שליט"א, ראש ישיבת 'תפרח', כי כמה סמלי הוא שרבי בן ציון נפטר בימים בהם מתאבלים על חורבן הבית, שנגרם בעקבות 'שנאת חנים', ואילו ממנו שפעה 'אהבת חנים' לכל יהודי, החל מאברכים שנהנו מנו עצה ותושיה, וכלה בקשי יום שמצאו אצלו פורקן למצוקתם...

באהבתו הגדולה לבריות ובפקחותו העצומה, השכין שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו... ליקויי בניה התגלו באחד הבניינים החדשים בירושלים. הדיירים תבעו את הקבלן, והדבר היה יכול להסתכם במיליוני שקלים ובעגמת נפש, וריב ומדון שלא ישקטו לעולם. לאחר דו"ד הוחלט להביא את הענין לפני רבי בן ציון. הדיירים באו עם הקבלן לפני הרב, וכל דייר בתורו פרט את הליקויים בדירתו. לאחר ששמע את כל טענותיהם, ביקש מהם רבי בן ציון שאף אחד לא יאיים בתביעה משפטית, ואז שאל את הקבלן: "האם אתה מסכים לתקן את כל הליקויים?" ולאחר שהשיב בחיוב, שאל אותו: "תוך כמה זמן תתקן אותם?", "תוך שבוע!" - הבטיח הקבלן. "אני נותן לך שבועיים..." - אמר לו רבי בן ציון - "ואתם הדיירים תפסיקו עם האיומים, הטענות וההכפשות... אם יהיו לכם טענות תבואו אלי...". ואכן הכל על מקומו בא בשלום, מבלי עגמת נפש, ריב ומדון.

פרק מיוחד בחייו היו חמש עשרה שנותיו האחרונות, לאחר האירועים שעבר, ששיתקו את חלקי גופו, וכל שיתוק הביא אחריו פרק ארוך של שיקום והחלמה.

הוא עצמו היטיב להגדיר את מצבו: "השלב הראשון אחרי אירוע מסוג כזה, שהאדם נעשה 'שבר כלי', פיסת חרס הנשבר. השלב השני אחר שמתגבר, מתרפא ומתחיל להחלים, הוא נעשה 'כלי שבור', אמנם כלי, אך עדיין כלי שבור. השלב השלישי אחר שהשתקם ורפא לו, נעשה 'כלי מתוקן', כלי שאומן תיקן אותו,

פעם התקיימה בישיבה עצרת התעוררות. רבנים רבים הגיעו אל הישיבה, ומחוסר מקום הוסיפו ספסל בקיר המזרח. בענוותנותו התיישב שם רבי בן ציון, אך במשך כל העצרת לא נשען... בסיום העצרת נגש אליו תלמידו, ושאל אותו מדוע לא נשען? "שם לב" - ענה לו רבי בן ציון - "אין משענת בספסל וראיתי קילופי סיד על קיר בית המדרש, חששתי שאם אשען ואקלף מהסיד, אעבור בגרמא על איסור 'לא תעשון כל לה' אלוהיכם"...

אמת היתה בפיהו בכל דרכיו, והיא ורק היא הובילה אותו בהחלטותיו. וכך מצאו כתוב בין כתביו:

"פעם קבלתי בחור צעיר לישיבה על פי דיבור. גופא דעובדא הכי הוי, בא אלי בחור צעיר וביקש להתקבל לישיבה, ראיתי שהוא צעיר בגילו מכפי הנהוג בישיבה, והצעתי לו לשוב לשנה הבאה. לאחר שיצא את בנין הישיבה, חזר אלי שוב וביקשה בפיו: 'האם אפשר ללמוד לכל הפחות היום בישיבה?'. התפעלתי מאוד מבקשתו של אותו בחור..."

"פלא פלאים, מעולם לא ראיתי דבר כזה, הרי לא קיבלו אותו לישיבה, א"כ איזה נפקא מינה יש לו אם ילמד רק היום?! אלא הרגיש שכל יום חשוב מאוד ואסור לוותר עליו. 'התפעלתי מהיכן יש לבחור צעיר כזה, דעת לחשוב במושגים כאלו? למדתי מכך על גודל נשמתו ואהבתו האמיתית לתורה, וב"ה עדין לגדולות..."

אהבתו לתלמידיו היתה כאב לבנים, שמח בשמחתם והתעצב בעיבונם. כששמע פעם על שני תלמידים שסרו מן הדרך, לא היה מסוגל למסור שיעור באותו יום.

פעם התארס תלמיד צעיר, ולא היו לו חברים רבים שישתתפו בשמחת האירוסין. רבי בן ציון נסע עם עוד תלמיד להשתתף בשמחתו.

הציבור שם היה עממי מאוד, ולא מצא שם ברי שיח לסגנונו האצילי, ובכל זאת הוא ישב שם שעה ארוכה, שר שירים ודרש באריכות לכבוד החתן ולכבוד השמחה.

בדרך חזור שאל אותו התלמיד: "איך יכול היה ראש הישיבה לשהות שם זמן רב כל כך, בחברת אנשים כה פשוטים?", והוא השיב בתמיהה: "בן מתארס, ואביו לא יבוא לשמחת אירוסיו, רק בגלל רמת המשתתפים שם?!"...

והעמידו על רגליו.

"אך אחרי ככלות הכל, לעולם לא ישוב להיות כמו שהיה במקורו הראשון 'כלי חדש'..."
וכאדם שעבר את כל זה, והרופאים אסרו עליו לאמץ את גופו יותר מידי בלימודיו, פעם פרץ בבכי מר ואמר: "איך אני נותן מוסר לתלמיד שרפה בלימוד, על ביטול תורה... ואני אנה אני בא..."

'באר שבע'...?

לאחר שחזר אחד מראשי הישיבה אל ביתו, החליט לעיין בספר 'באר שבע', ושם מצא תירוץ נפלא על קושיא, ששוחחו אודותיה ליד מיטתו של רבי בן ציון... והם בכלל חשבו שבגלל מחלתו וייסוריו, כלל אינו שומע את דבריהם...

בעת מחלתו, כשראייתו נחלשה, צילמו לו דף גמרא בהגדלה, כדי שיוכל לאחוז אותו ולעיין ברש"י ובתוס' גם כאשר הוא שוכב. יותר קל היה לאחוז דף בודד מלהחזיק גמרא שלמה. הוא מאוד שמח על הענין, אך כשגמר ללמוד בו ביקש: "אל תצלמו עוד דפים, זה לא כבוד התורה ללמוד בדף בודד ולשלוח אותו לגניזה..."

פעם כשהיה בהשפעת סמי הרגעה, מרוב ייסורים שתקפו אותו תדיר, שמעו אותו ראשי ישיבת 'פורת יוסף' שסבבו את מיטתו, ממלמל את המילים: "באר שבע... באר שבע...". הם לא הצליחו לרדת לסוף דעתו, מה כוונתו במילים הללו? מה מצא כעת בעיר

המשך מעמוד 12 | הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א

מאמונה, שהוא לא הכיר אפילו מה זה יום כיפור. אבל כאשר אנו הארנו את עינינו לשים לב לבריאה מי ברא אלה, הוא התעורר מעצמו עד כדי כך, שכאשר הוא הגיש לי את הצילום הוא אמר לי: "שהרב ידע שעל פי הטבע זה לא היה יכול להיות כך..." הוא, האדם הרחוק כל כך, מחזק אותי באמונה.

לפני שיצאתי מבית חולים, הוא הגיע אלי ואמר לי: "הגיעה לכאן מאושפזת צעירה, שעל פי הטבע היא לא תוכל ללכת, הרב חייב לברך אותה כדי שהיא תזכה ללכת..." רואים מזה מה זה הנשמה, ההתעוררות הקטנה ביותר והיא מאירה מבפנים באור גדול וזך. הרוח של שמיטה, של שנת השמיטה, מסוגל לחיזוק האמונה, מספיק משהו קטן, נר קטן של אמונה, כדי שהיא תבער כלהבה בלב האדם.

(קטעים נבחרים מתוך שבת הארץ - קרן השביעית)

הנשמה מאירה מבפנים, הנשמה של היהודי טהורה היא, המעטפת שונה, אבל כאשר הנשמה מאירה היא - אין כוח שיכול לעמוד בפניה.

המהרש"א אומר שכאשר אדם מחליט משהו רוחני טוב - הוא מקבל כוח וסייעתא דשמיא לקיים זאת. 'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו' ברגע של ההחלטה - אומר המהרש"א - נבראים מלאכים, והם ששומרים עליו ומסלקים את המפריעים.

כאשר הייתי בבית חולים, הרופא המטפל שם היה כל כך רחוק מאמונה

כאשר יש זמן של התעוררות של אמונה, אי אפשר לתאר את מה שההתעוררות יכולה להשיג, אנו ראינו את זה אצל אנשים רחוקים מאד, שברגע של התעוררות נפתחו להם מראות אלוהים של אמונה. כאשר הייתי בבית חולים, הרופא המטפל שם היה כל כך רחוק

המשך מעמוד 24 | הרב בנימין בירנצווייג

דוד המלך אומר בתהלים "שבת בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו", לכאורה יש כאן סתירה "שבת" משמע ישיבה של קבע, ולעומת זאת "ולבקר" מעיד על ארעיות!?

ביאורם של דברים אמר ראש הישיבה, שאמנם משאלתו של דוד המלך ע"ה היתה לשבת בבית ה' בקביעות כל ימי חייו, אך הואיל וישיבה של קבע נושאת עמה את החשש של הרגל ושיגרה, לכן הוסיף וביקש ולבקר, דהיינו שכשם שמי שבא לביקור טועם טעמה של התחדשות בבואו לפרקים, כך גם בקשתו של דוד המלך ע"ה היא להיות תושב קבע בבית ה', אך עם מעלת ההתחדשות התמידית כאילו בכל פעם בא לבקר בהיכלו התורה.

שליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

לפתע הבחין הבדחן שהאדמו"ר יושב ובוכה..... מיד ירד מהבמה וחש לעבר האדמו"ר ושאלו אולי הרבי מקפיד עלי? הלא קיבלתי רשות? חלילה השיב הרבי, אל לך לחשוש פן פגעת בי לא זו סיבת בכייתי, מאוחר יותר התברר שכאשר ראה הרבי כיצד הלה מחקה את תנועותיו בעת התפילה ועבודת ה' שאל את עצמו אולי גם אני מחקה את עצמי ואיני עובד את ה' באמת מתוך תחושת חיות והתחדשות פנימית, על זה בכה הרבי..

בילקוט לקח טוב מביא: בראש חודש אלול תשי"ז כאשר נתכנסו תלמידי ישיבת קול תורה בפעם הראשונה ללמוד בהיכלה החדש של הישיבה, פתח ראש הישיבה הג"ר ברוך קונשטט זצ"ל בדברים קצרים מעניינא דיומא ואמר:

מערבולת בראש? זה לא לימוד... עיקר הלימוד שיהיה ברור". הוסיף התלמיד ושאל "אולי בקיאות זה לימוד הגמרא רק עם שיטת ראשונים אחת, ועיון זה לימוד הגמ' עם כמה שיטות?" והשיב: "יכול להיות, אבל העיקר שיהיה ברור!".

פעם התבטא סבא, לאחר שהוזמן לבחון באחד הכוללים שסיים את הש"ס, ש"שלושה מהאברכים הבינו מה שאמרו, אבל כל השאר 'התפללו דפים'..."

סיפרו לו פעם כי נותר כסף מסכום שהוקדש למפעל 'אבות ובנים', וישנה הצעה לייסד בכסף הנותר חברת 'גירסת משניות' לילדים. התבטא הסבא "גירסה?!" בגלל שנשאר כסף אתם רוצים לקלקל ילדים ולהרגיל אותם לומר מילים בלי להבין? במקום זה תשאלו אותם כמה הלכות יש בכל משנה, שיבינו מה שמדברים!".

מעין זה, שאלוהו פעם מה עדיף לעשות לעילוי נשמת- ללמוד מעט ובהבנה, או הרבה פרקים משניות במהירות? והשיב: בוודאי מעט ובהבנה.

"סבא, מרן זצוק"ל", נזכר רבי ליפא שליט"א, "היה מתמוגג ממתיקות בעת לימודו, כידוע, ולפעמים היה חוזר על משפט אחד בסוגיא שוב ושוב בשמחה ובמתיקות, כמי שמתענג על מעדני עולם. אחי הגרא"צ שליט"א סיפר לי, כי פעם באמצע הלילה ספר הוא יותר משלושים פעמים (!) שהסבא חזר ואמר לעצמו בניגון - לאחר שסיים ללמוד קטע ברי"ף: "ואם הרי"ף לא מביא את זה, הרי, שהוא לא אחז מזה להלכה", הרהר לעצמו בנידון כמה שניות ואז ניגן שוב "ואם הוא לא הביא, סימן שהוא לא אוהו מזה", כך יותר משלושים פעמים.

"שנה אחת, כמה ימים לפני פסח, ביקש הוא שלא יכניסו אף אחד לחדרו. סיפר לי אחד התלמידים שליט"א, כי הציץ לראות מה הוא עושה, וראה שפתח את המשנ"ב הלכות פסח, בהלכה של שלושים יום קודם החג, ולמד אותה במתיקות כמו דבר חדש לחלוטין. מה ראה שם ועל מה כל כך התענג בהלכה זו, אינני יודע, אבל ראינו שהתחיל מתחילת הלכות פסח בגישמאק עצום".

בכל צרתם לו צר

מרן זצוק"ל חי מאד את עולמו הפנימי בבדד והשקט. לא ניכרו עליו אותות התפעלות כמעט בשום מצב. אתם ראייתם אותו כן במקרים שהוא נתן דרור לרגשותיו?

אכן רגשותיו של סבא זצוק"ל היו כבושים מאוד, ובמקרים רבים היה נראה כמגיב בקרירות, אך מי שידע להבחין ראה הרבה פעמים את תחושתו על פניו. כגון כאשר היה שומע בשורה רעה ל"ע, החווירו פניו כסיד והחריש בדממה מוחלטת. היה מאוד עירני לסביבתו. בכלל, הרי לא היתה אצלו פסיעה בחיים ללא חשבון, ובכלל זה הזהירות מכל פגיעה בזולתו.

כאשר התייעצתי על קשיים שהיו לי, היה מייעץ בקצרה ומברך, אבל גם כאשר חלפו כמה חודשים ואני כבר שכחתי מהעניין היה מתעניין לפתע: "ליפא, נו מה קורה בענין ההוא?" והייתי משתומם,

- היתה בסדר מופתי ובזמנים קבועים. סבא חתך מחייו ומתורתו למען הכלל והפרט, למרות שהיה לו קשה מאד. עולה בזכרוני אפיזודה מעניינת שחוויתי לפני 34 שנה בדיוק, בימי חודש אב, הימים שבהם לא התקיימה קבלת קהל, ומרן זצוק"ל יכול היה אז ללמוד ברציפות גמורה.

היה זה ביום שהתארס בנו הצעיר של דודי מרן שר התורה שליט"א, הלא הוא הגאון רבי יצחק שאול שליט"א, עם בת הגר"ב קורלנסקי זצוק"ל, (ונכדת מרן רה"י הגרמ"י ליפקוביץ זצוק"ל). היה זה בתחילת חודש אב תשמ"ו. האמא, הרבנית בת שבע קנייבסקי ע"ה, הגיעה לירושלים בצהריים לפני האירוסין, עם החתן ר' יצחק שאול לבשר לסבא על האירוסין. הם הגיעו לבית, אך סבא לא היה בבית. בדרך כלל היה שב מתלמודו בשעה אחת בצהריים, אך הפעם עדיין לא שב.

סבתא, הרבנית אלישיב ע"ה, אמרה לבתה הרבנית קנייבסקי ע"ה, שכיוון שבימים אלו אין כלל קבלת קהל, אולי החליט היום להמשיך ללמוד, וישוב יותר מאוחר. הם המתינו זמן ממושך, אך סבא לא הגיע. סבתא ביקשה ממני שאלך ואקרא לו מבית הכנסת. הלכתי לראות אולי הוא במנחה ב'תפארת בחורים' - אך לא. הלכתי לביהכ"נ 'אהל שרה', המקום שבו למד בשעות הבוקר כשהוא נועל את עצמו בפנים, ודפקתי על החלון ליד מקום מושבו הקבוע (שהרי לא היה לנו מפתח, ולעיתים נדירות היתה אפשרות להיכנס אליו לשם), אולם החלון לא נפתח וגם לא שמעתי את קולו. דפקתי חזק יותר, ואין קול.

אמרתי לעצמי שאולי בזמן שאני באתי לכאן, הוא הלך הביתה מהדרך המקבילה וכבר נמצא בבית. חזרתי הביתה - אך סבא לא נמצא. בדיוק הגיע הגר"י אפרתי שליט"א, וגם הוא כבר החל להיות מודאג, הלכנו לחפשו במקביל - הוא ל'תפארת בחורים' ואני ל'אהל שרה' ולא מצאנוהו. סבתא בקשה ממני, אפוא, ללכת ולקחת את המפתח מהגבאי של 'אהל שרה' על פי בקשתה המיוחדת, כיון שאולי קרה לו משהו.

עשיתי מיד כדבריה, פתחתי ונכנסתי, והנה אני רואה את סבא זצוק"ל יושב בפינה אחרת, לא במקום הקבוע, שקוע בלימודו. רק כאשר נגעתי בו קלות הוא התעורר מתלמודו, ולאחר ששמע על האורחים ובקשת הסבתא שיגיע הביתה לכבוד הביקור, נענה וקם ושב לביתו. שכן תמיד היו לו זמנים קבועים, אבל כאשר לא היתה 'קבלת קהל' נתן בשמחה רבה לזמן הלימוד 'לתפוס' גם את הזמן הזה. שאלתי אותו בדרך "דפקתי כל כך חזק, סבא לא שמע כלום?!", והשיב שאכן לא שמע כלום.

לא להתפלל דפים'...

אולי שמעתם הדרכה מפי מרן זצוק"ל בדרכי הלימוד?

לגבי 'עיון' ו'בקיאות', שמעתי לאחרונה מכלי ראשון - פלוני ת"ח ששאל את סבא כיצד למד בהיותו אברך צעיר - בקיאות או עיון? הסבא זצוק"ל הגיב: "מה זה בקיאות, ללמוד הרבה דפים ולעשות

ומתכנסים, אכן הכינוס חשוב ונצרך, אבל אדם מרגיע את עצמו הייתי בכנס, והשתתפתי, הנה התחזקתי ועשיתי מה שצריך... אך לא, כי את מה שהוא באמת צריך לתקן הוא עלול חלילה לשכוח, והרי לב יודע מרת נפשו' - את החלק הזה מוטל עליו לשפר ולתקן, ועל כך עליו לתת את דעתו".

בהזדמנות אחרת אמר פעם לתלמידו שליט"א: "אני רואה אנשים שכנראה אין להם שום עבירות. באים אלי עם בעיות ומצוקות, והם תולים בעבירות הדור או בעין הרע וכו', ולא חושבים על דברי חז"ל שאמרו: אם רואה אדם שישורים באים עליו יפשפש במעשיו".

אגב, כמדומה שברוב שנות חייו לא נהג לומר תפילת 'יום כיפור קטן', אבל בסוף ימיו, כאשר גדולי ישראל - והוא גופא בכללם - חתמו על איגרת הקוראת לומר תפילת 'יום כיפור קטן' מחמת ריבוי צרות שתכפו ובאו רח"ל, התחיל הוא עצמו להשתתף בתפילה זו.

באו פעם ממקום שבו אירעו כמה מקרים קשים, ושאלו מה לקבל על עצמם? הם מנו והציעו כמה דברים להתחזק בהם, אבל הסבא זצוק"ל אמר: "לא זה מה שחסר לנו, ולא זה מה שחסר לנו. מה שחסר לנו זה חמש דקות בבא קמא!", וסיפר להם שבעת שהיה בבית החולים [בשנת תשס"ג] קיבל על עצמו להאריך את השיעור בחמש דקות, ומאז היה השיעור מתארך בחמש דקות ולפעמים האריך בעשר דקות או רבע שעה. "פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה", הטעים הוא.

(מתוך מוסף יתד נאמן כ"ה בתמוז תש"פ)

כי מבחינה חיצונית היה נראה שבקושי היטה אוזן. על מידת הבין אדם לחברו של סבא זצוק"ל והזהירות בממונות כבר כתבתי עלי ספר 'עמודו של עולם', אך בכל זאת אספר מה שעולה בזכרוני כעת. כל מי שפעם נכנס לבית מרן זצוק"ל, זוכר שהיה זה בית קטן, וחלק ניכר מכותלי הבית כוסה בארונות אשר הכילו מאות ספרים, ביניהם רבים שניתנו או נשלחו על ידי מחברים שונים בני זמנינו, עד שנוצר צורך להוסיף עוד ארון ועוד ארון, והבית כמעט נראה כמחסן ספרים. פנינו אליו פעם אחת בשאלה, מדוע הוא משאיר בבית את כל הספרים הרבים, שבוודאי אינם חלק מסדר לימודו? הוא השיב: "אני חושש שמא אחד ממחברי הספרים יזדמן לביתי, ויווכח לדעת שהספר שנתן לי אינו נמצא, והוא עלול להיפגע". בשל כך, התמלא הבית על כל גדותיו במאות רבות של ספרים שונים.

'חמש דקות של בבא קמא!'

אנחנו מיטלטלים בימים טרופים. האם עולה בזיכרוכם איזו שמועה בענייני צרות הכלל ממרן זצוק"ל?

כמדומה שבעת שהיה נשאל "מה הרב אומר על המצב" - כזה או אחר, היה משיב: "כל אחד מכיר נגעי לבבו ויתקן מה שצריך, ותלמוד תורה כנגד כולם". זכורני עוד שדיברו פעם אודות כנס התעוררות וחיוזוק, אמר מרן: "לפעמים בעת שעושים אסיפה ציבורית

המשך מעמוד 13 | הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

מה היא השגתו של כפרי פשוט בכבודו של הצאר הרוסי? וכך גם לנו אין מושג בגדלותו של המגלה עמוקות!".

הגר"ח פיינשטיין שליט"א סיפר: יהודי אחד נכנס פעם אל הסבא שלנו, מרן הגרי"ז זצ"ל, ותאר לו כיצד תראה ביאת המשיח, כאשר בשורה הראשונה של מקבלי הפנים ימנו גדולי הדור, ואחריהם ראשי הישיבות ומרביצי התורה, איש איש לפי ערכו ומהללו.

הסבא היסה את היהודי ההוא, ואמר: "מה אתה חושב לך, כשהמשיח יגיע כל אחד יצא לקבל את פניו?!

"הלא על משיח צדקנו כתוב (ישעיה יא, ג) 'והריחו ביראת השם', דהיינו שהוא יוכל להריח את דרגתו של אחד אחד מעם ישראל, ואם כן כולנו נסתתר בתוך הבתים, ונפחד לתת לו את ידנו לשלום, מחשש שהריח שלנו לא יהיה טוב..."

(קטעים מלוקטים מתוך הגדה של פסח 'חשוך חמד')

"אני אדם פשוט שבא לטייל בעיר הבירה, ומכיון שראיתי את הגן הזה כי יפה הוא, החלטתי לטייל בו..."

"ואיך קוראים לך?" - שאל הכפרי את הצאר. 'ניקולאי שמי', השיב הצאר.

"והיכן אתה מתגורר?" - שאל היהודי.

"כאן בפטרבורג, השיב הצאר, כשהוא כובש את חיוכו וכעסו כאחד..."

"ומה מעשיך?" - שאל הכפרי. 'אני הצאר של רוסיה', השיב.

"היהודי שלא ידע אפילו את פרוש המילה 'צאר', ולא היה מודע כלל לחשיבותו של האיש הניצב מולו, קימט את מצחו, ואמר ברוב חשיבות: 'נו, אני מניח שזו פרנסה טובה'... דהיינו, שלא רק אני משתכר במלאכתי בכפר, אלא גם אתה מרוויח את פת לחמך ומשתכר כראוי ממלאכת הצארות..."

"הסיפור המשעשע, שהיה עלול להסתיים בהריגתו של היהודי הכפרי על ידי הצאר, מלמדנו" - אמר החתם סופר לתלמידו - "שפרושה של המילה 'גדול' הוא כל דבר המרומם מהשגתנו. שהרי

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

דרך השוק. בדרך היה כל אחד אומר בתורו עמוד שלם של גמרא, עם רש"י ותוספות. וכך התמלא השוק בדפים של גמרא...".
כל ימיהם היו קשורים זה לזה בעבותות של אהבה והערצה. במשך תקופה התגוררו יחד באותה דירה, ולאחר מכן דירה מעל דירה באותו בנין. חכם בן ציון אמר שהוא מפחד לישון מעל מרן...

מעלות עליונות מכח התורה

התורה רוממה אותנו למעלות עליונות. כל חייו ושנותיו היו שלמים ומתוקנים, מלאים קורת רוח ושלוות נפש. חיים שמחים ומאושרים של מי שחי חיי עולם הבא בעולם הזה. "אם אתה עושה כן - אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה, וטוב לך לעולם הבא".

(מתוך הספר 'משכני אחר'')

והקדושה בעם ישראל, בהקמת מוסדות של תורה. כל זה נבע ממסירות נפשו לתורה הקדושה, יסוד העולם.
בימי לימודו בישיבת 'פורת יוסף', היה בידידות רבה עם גאון עוזנו, אביר הרועים, מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל. מדי יום היו הולכים יחד ברגל לישיבה שבעיר העתיקה. בהליכתם היו מספיקים לחזור ולשנן בעל פה את כל הסוגיה שלמדו בישיבה.

לימים היה מרן מוסר שעור ב'חושן משפט' בעיר העתיקה. לאחר השיעור היתה מגיעה מונית ומחזירה אותו לביתו. פעם אחת לא היו מוניות, נלוויתי למרן ברגל, דרך השוק. אמר לי מרן: "דע לך, השוק הזה מלא דפים של גמרות, רש"י, תוספות..."

כשראה את מבטי התמיהה על פני, הסביר לי את כוונתו: "חכם בן ציון ואנכי היינו עושים את הדרך מביתנו לישיבה ברגל. היינו הולכים

התחשבות ברגשות הפוגע

נזהרים אנו שלא לפגוע באחרים, מוכנים אנו למחול על פגיעה שפגעו בנו אחרים - אולם זהירות שלא תיחלש דעת הפוגע שפגע בנו - היא כבר רגישות השייכת לעולם האצילות, לראשונים כמלאכים.
מסופר כי בימי אברכותו נוסע היה ה'חפץ חיים' זצ"ל למכור את ספריו בעיירות שונות. מעיירה לעיירה היה נודד עם צרורו הדל, נכנס לבית המדרש, פורש את ספריו על גבי אחד השולחנות, מוכר מה שמוכר וממשיך הלאה - אל המקום הבא.

באחת מנסיעותיו הטלטלה העגלה על פני הדרך המשובשת, ועצמותיו כאבו מן הישיבה הממושכת. פנה אל העגלון וביקש ממנו שיוריד אותו, וילך מעט לצד העגלה.

חמד העגלון לצון, וברגע שבו ירד הצליף הסוסים והשאיר את הנוסע שלו מדשדש מאחור.

בלית ברירה, כיתת ה'חפץ חיים' את רגליו עד העיירה. כשהגיע לשם, חקר למקום מגוריו של העגלון, בא לקחת את צרורו - ושילם לו את כל דמי הנסיעה, מבלי לומר דבר.

לאחר מכן, מיהר לשכור לו עגלה אחרת, ונסע לעיירה הבאה, ולא התעכב במקום למכור את ספריו.

ומדוע? כי חשש, שאם ילך לבית הכנסת למכור את הספרים והעגלון יראה זאת, יבין שהוא התעמר בלמדן ומחבר ספרים, ועלולה דעתו להיחלש... כדי למנוע ממנו צער, הזדרז להמשיך בדרכו.

שחסרות לה עבור אפיית העוגה, אבל לא נעים לדפוק ולהטריד עבור דברים 'פעוטים' כאלו... עדיף להסתדר בלי.
יהיה בסדר, זה לא פיקוח נפש.

השכנה הוותיקה חשבה צעד אחד קדימה. היא באה לבקש מהזוג הטרי כוס חלב, ומעתה אם יתעורר אצלם הצורך בשתי ביצים - לא יתביישו ולא יחססו מלדפוק ולבקש, שהרי כבר 'גמלו' עמה טובה.
כשהיא באה לבקש חלב, לא היתה זו פעולה של 'לקיחה', אלא פעולה של 'נתינה' - לתת לזוג הצעיר את החופשיות לבקש את כל מה שיצטרכו בדרך של כבוד.

החשוב ביותר לאדם - שיעריכו אותנו

כאן עלינו להתבונן ולשאול, מה עלה בידנו מהסיפורים הללו. הרי בכל אחד מהסיפורים מתגלה לא רק דאגה לזולת, אלא גם מחשבה מבריקה וגאונות, לחשוב צעד אחד קדימה. לחשוב על צרכיו של השני ולהתכונן להם בהכנה מוקדמת. לא כל אחד הוא גאון ומבריק, ולא כל יום מתעורר מצב הדומה לזה שבסיפור. אם כן, מה נוכל ללמוד 'למעשה' מן הסיפורים, כיצד ליישם אותם?

לקח אחד עולה מכל המעשים שהוזכרו: תחשוב איך השני מרגיש. תן משמעות מיוחדת וחשיבות יקרה למצבו של הזולת ולרגשותיו, ונסה להתנהג בהתאם.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האם מותר להאכיל ילדים ביום הכיפורים?
- ◆ באיזה מקרה פטורה אשה מניקה מלצום ביום הכיפורים?
- ◆ חולה האוכל פת ביום הכיפורים שחל בשבת - האם אומר 'רצה' בברכת המזון?

מהלכות קטנים ונשים ביום הכיפורים

- קטנים בריאים מגיל תשע ומעלה, וקטנים חלשים מגיל עשר ומעלה, חייבים ביום הכיפורים ב'תענית שעות', דהיינו, שיש לאחר את זמן אכילתם ביום באיחור ניכר.
- קטנים מתחת לגיל תשע פטורים מלצום ביום הכיפורים, ומותר אף להאכילם ולהשקותם; ויש למונעם מלצום אף אם רצונם בכך.
- חובת חינוך הקטן לקיום מצוות עשה מוטלת על האב, ונחלקו הפוסקים אם חובת החינוך מוטלת גם על האם. וכשהאב אינו בחיים - יש אומרים שחובת החינוך מוטלת על האם ועל בית הדין.
- אשה מעוברת, חייבת לצום ביום הכיפורים, ולדעת רוב הפוסקים, למרות שבזמננו המעוברות חלשות יותר מבעבר, אין שינוי בדין זה, והמעוברות חייבות לצום ככל אדם.
- יולדת עד לשלושה ימים מגמר הלידה, פטורה מלצום ביום הכיפורים. אם לדעתה אינה זקוקה לאוכל, תאכל פחות מ'כשיעור'; ואם לדעתה היא זקוקה לאוכל, תאכל כרגיל, ויש שהורה שגם באופן זה תאכל פחות מכשיעור. ואם לדעת רופא די לה בפחות מכשיעור, תאכל פחות מכשיעור.
- אשה מניקה, חייבת לצום ביום הכיפורים; אולם, אם הצום יגרום לצמצום אפשרות ההנקה, ויש בדבר חשש סכנה לתינוק, הריהי פטורה מלצום.

מהלכות החולה ביום הכיפורים

- חולה שאין בו סכנה, אשר קיים חשש כי הצום ביום הכיפורים יגביר את מחלתו, ויגרום להתפתחות מצב של סכנה, רשאי לאכול ולשתות, בהתאם לצורך. וחולה שאין בו סכנה, עליו להיוועץ ברופא, או בישראל המתמצא

- בתחום מחלתו, אם יש חשש סכנה בצום. ונחלקו ראשונים בנוגע לחולה שיש בו בכנה, אם אף הוא זקוק לאומדן רפואי, או שרשאי לאכול ללא הוראת רופא.
- חולה הסבור כי עליו לאכול ביום הכיפורים, ניתן להאכילו אף כאשר לדעת רופא הוא רשאי לצום; ומאידך, כאשר לדעת רופא אינו רשאי לצום, והוא סבור כי באפשרותו לצום - אין להתחשב בדעתו, ואף אם הוא עצמו רופא מומחה.
- חולה אשר קיימת לגביו מחלוקת בין שני רופאים אם הצום ביום הכיפורים עלול להביאו לידי ספק סכנה - לא יצום; ואפילו אם החולה עצמו הוא הרופא שסבור יוכל לצום.
- לשיעור כ'כותבת' הנוגע לאכילת החולה ביום הכיפורים, קיימות הגדרות שונות, ועל פיהן כתבו הפוסקים מידות שונות במידות זמננו, הנעות בין 30 ל-48 סמ"ק.
- חולה הזקוק לאכול ולשתות ביום הכיפורים, עליו לברר איזו כמות נחוצה לו למשך כל היממה של יום הכיפורים, ויחלק כמות זו לחלקים הפחותים מ'כשיעור', ויאכל אותן בהפרשי זמן של 'כדי אכילת פרס'.
- יש אומרים שחולה הנמצא במצב של סכנה, רשאי לאכול ביום הכיפורים כדרכו, ויש שהורו לסמוך על דעה זו במקרה שהתירו לחולה לאכול יותר מ'כשיעור' - שלא להצריך אומדן בכל אכילה מחדש, אם אכן הוא זקוק לאכול יותר מכשיעור.
- לדעת פוסקים רבים, אין חובה לתת עירוי נוזלים דרך הןריד למשך יום הכיפורים, כדי לאפשר לחולה לצום ביום הכיפורים; ואדרבה יתכן שראוי להימנע מכך.
- חולים וילדים האוכלים פת ביום הכיפורים, יאמרו בברכת המזון 'עלה ויבוא', וכשחל בשבת - יאמרו גם 'רצה'. ואם שכחו להוסיף הוספות אלו, לא יברכו שנית.

כל הפרטים על 'כפליים לסוכה':

הזכאים:

מי שיעבור בהצלחה (בציון עובר) שני מבחנים ראשונים של:

מסכת סוכה:

מבחן מס' 19 - מקוצר (19 דפי גמרא), שיערך ביום שישי כ"א באב עש"ק פרשת עקב ומבחן מס' 20 - רגיל, (30 דף) שיערך ביום שישי י"ט באלול עש"ק פרשת כי תבוא

ומבחני 'דף היומי בהלכה':

מבחן מס' 77 - מסימן תרכ"ה עד סימן תר"ל (13 עמודי משנ"ב) ומבחן מס' 78 - (רגיל)

זכאי להיכנס מיד למסלול המלגות ב'דף היומי בבלי', ואף יקבל מלגה על שני המבחנים הללו.

כלל הנבחנים זכאים מגיל ישיבה גדולה.

המלגות:

בשני מבחנים אלו בלבד תנתן מלגה גם על מבחן 'הדף היומי בבלי' וגם על מבחן 'הדף היומי בהלכה' (גובה המלגה יחסית למבחן מקוצר).

לאחר קבלה לתכנית המלגות ב'דף היומי בבלי', יחזרו כללי 'דרשו' הרגילים לגבי מלגה על מבחן מקביל על 'הדף היומי בהלכה'.

מסלולים:

בשני מבחני קבלה אלו, יתקיימו כרגיל שני מסלולים:

מסלול א' - גמרא רש"י

מסלול ב' - גמרא רש"י ותוס'

גובה המלגה בהתאם למסלול הנבחר ועפ"י כללי 'דרשו'.

רישום:

אין צורך להירשם במשרדי 'דרשו'. המעוניינים, באים ועורכים מבחן בכל מקומות המבחן, הנערכים בליל שישי בדף היומי בהלכה וביום שישי גם בדף היומי בבלי.

כאמור, במקומות המבחן בליל שישי, ניתן להבחן רק על 'הדף היומי בהלכה'.

מוקד דרשו: 02-5609000

בשורה מיוחדת ללומדי 'הדף היומי'

כניסה מיידית למבחנים במלגה
מלאה - ללא תקופת המתנה

כפל מלגות לנבחנים -
ב'דף היומי' וב'דף היומי בהלכה'

כפליים לסוכה

כ"ט תמוז

מתחילים מסכת סוכה ב'דף היומי בבלי'

ד' אב

מתחילים הלכות סוכה ב'דף היומי בהלכה'

סיפורי צדיקים

גליון 473
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

יכפר לכל הקהל שיהיה נוכח בברית

אמרו רבותינו, בזמן שמלכות אפרים מנעו את המילה, עמד אליהו הנביא וקנא קנאה גדולה, שנאמר (מלכים א' י"ט - י') "ויאמר קנא קנאתי לה' אלהי צבאות כי עזבו בריתך בני ישראל" וגו'. אמר לו הקדוש ברוך הוא, חייך שאין ישראל עושים ברית מילה עד שאתה רואה בעיניך. כיוון שאמר הקדוש ברוך הוא לאליהו שיהיה נוכח בכל ברית מילה, אמר אליהו להקב"ה: אתה ידעת שאני מקנא לשמך יתברך, הנה אם יהיה בעל הברית בעל עבירה ח"ו, לא אוכל לסבול להיות שם, והבטיחו השם יתברך שיכפר לבעל הברית על עוונותיו, והמשיך עוד אליהו ואמר: אפשר יהיה המוהל בעל עבירה חלילה, הבטיחו השם יתברך שיכפר גם לו, המשיך עוד אליהו הנביא ואמר: אפשר יהיו הקהל שם בעלי עבירות ח"ו ולא אוכל לסבול. הבטיחו השם יתברך שיכפר לכל הקהל שיהיה נוכח בברית.

(טעמי המנהגים בשם המדרש)

פרשת השבוע

איש על העדה (כ"ז - ט"ז)

רבי שלמה לוריא המהרש"ל זיע"א, היתה תחת בית מדרשו חנות ירקות. בעל החנות נקרא ר' אברהם, הוא היה אדם צנוע ושקט ודבר אין לו עם שום אדם, חנות זו שימשה לו גם לדירה בה חי. והנה לילה אחד קם המהרש"ל ושמע כי ר' אברהם לומד סוגיא עמוקה מאד, ומפרשה ברחבות ועמקות, הוא הבין כי ר' אברהם הצנוע הנהו גברא רבא. מה עשה? שלח שליח שישאל אותו שאלה עמוקה בש"ס, בבוא השליח השיב לו ר' אברהם כי הוא עם הארץ ולא ידע מאי קאמרי רבנן, המהרש"ל לא שקט ושיגר שוב את שליחו, ואכן לאחר הפצרות וגוזירה מצד מרא דאתרא, פתח ר' אברהם פיו והאירו דבריו בחכמה ובקיאיות הפלא ופלא, ורק התנה מצדו כי המהרש"ל ישמור הדבר בסוד ולא יודע אודות למדנותו לשום אדם. מאז נמשך הדבר שהיה המהרש"ל מפלפל ומשוחח עמו בעמקי ורוי תורה, ואיש לא ידע מאומה. בשנת של"ג כשעמד המהרש"ל להסתלק לשיבה של מעלה, ציווה לפני מותו כי ימנו לרב עירו לובלין את ר' אברהם מוכר הירקות, כי אין גדול כמוהו. צוואת המהרש"ל בוצעה רק לאחר תחנונים והפצרות רבות. ומסיים החיד"א: "ומי שיש לו לב יקח מוסר השכל, עד כמה הצניעות והענוה היא אמצעי להגיע לתורה לשמה ולחכמה, כי תורתו מכרות עליו כי הוא רם ונשא וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים."

מסופר על חסידי רייסיין שהסתופפו אצל המגיד הגדול ממעוריטש זיע"א, שהתאוננו פעם לפני רבם שהדרך למקומו רחוקה מאד, וקשה להם לבוא אליו בכל עת, ומאידיך צר להם להיות זמן כה רב בלי מורה ומנדיג. הוציא המגיד בגד מבגדיו וחסורה ומקל, ואמר להם: קחו את החפצים הללו ותמטרו אותם לאיש ששמו מענדלי שנמצא בוויטעבסק, ובכל זמן שיהיה קשה לכם לבוא אלי, תוכלו להסתופף בצלו. נסעו החסידים לוויטעבסק והתחילו לחקור ולדרוש היכן גר כאן ר' מנדלי? והרה"ק רבי מנדלי עדיין לא נתפרסם. אז אמרו אנשי העיר לא נמצא כאן איש כזה, הוסיפו החסידים לחקור ולדרוש, עד אשר פגשו באשה אחת ואמרה להם, רבותי מה תבקשו? השיבו לה, את ר' מנדלי אנו מבקשים, אמרה להם רבי מענדיל אין כאן, אבל סתם מענדלים נמצאים כאן הרבה, וגם חתני נקרא בשם מנדלי. הבינו האנשים כי זהו האיש שהם מבקשים, סרו אל ביתה ומצאו את חתנה ומטרו לו את החפצים של המגיד. לקח רבי מענדל את הבגד ולבש אותו, חגר את החגורה ואת המקל אחז בידו, מיד לא הכירוהו האנשים כי לעיניהם נהפך לאיש אחר-איש על העדה - ופחדו נפל עליהם.

ויסמך את ידיו עליו ויצוהו (כ"ז - כ"ג) מסופר בשם הגה"ק החיד"א זיע"א: שמעתי מפי זקן כי מקובל בידו, שבימי

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:31 ת"א: 8:34 ר"ת: 9:03

פרשת פינחס

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:13 ת"א: 7:29

לר' יהודה לייב בקשה, לשלוח אליו את חתנו החשוב, כדי שיראה ויבדוק מה קרה עם שעון השמש, ואולי יפתור לו את המסתורין. בתחילה דחה רבי שניאור זלמן את הזמנת המושל, הוא היה עסוק בלימודיו ובעבודת ה', ולא רצה לבטל זמן יקר, על מה שנראה לו כדברים בטלים, מסיבה זו עצמה הוא גם לא היה מעוניין בהיכרות עם אצילים פולנים כלשהם, פשוט חבל היה לו על הזמן, זמנו היקר שהיה מוקדש ללימוד התורה.

אולם חוקה עליו בקשת חותנו ללכת אל המושל רק בפעם הזאת, ר' יהודה לייב סגל הסביר לחתנו, כי אם יעלה בידו לפתור את התעלומה, יהיה בכך קידוש השם במידה גדולה, מלבד הסיכוי לזכות בכך באהדת המושל שיהיה אסיר תודה, דבר שתמיד יכול לבוא לתועלת לחותנו ולכל היהודים הגרים באזור בו שולט המושל.

לכסוף נכנע בעל התניא ללחץ וקיבל את ההזמנה, בליווי חותנו הוא הגיע אל אחוזת המושל, ואם כי הוא ידע את השפה הפולנית היטב, לא היה מוכן לדבר עם המארח בשפה זו, אלא דיבר עמו בשפת האידיש, כשחותנו משמש לו למתורגמן. לאחר שבחן את שעון השמש היטב מספר פעמים, ובשעות שונות גם כשהוא פעל כשורה, וגם כאשר אחר הצהריים הוא סירב ללכת בתלם, הגיע רבי שניאור זלמן למסקנה אותה הציע בפני המושל: לפי דעתי אמר, המבוססת על לימודי התלמוד, בלי ספק נמצאת כאן בסביבה גבעה במרחק של חמישה עשר ק"מ מכאן בכיוון דרום מערב, ובראש הגבעה יש אילנות גבוהים המסתירים לקרני השמש בשעות מסוימות של אחר הצהריים, לאחר שהשמש עוברת את הגבעה הזו, וקרניה שוב אינם מופרעות על ידי האילנות הללו, חוזר שעון השמש לפעול כתיקונו.

המושל הוקסם מדברי המלומד היהודי הצעיר ואמר: מיד אשלח אנשים בכיוון האמור, כדי לבחון אם באמת נכון הדבר. באותה שעה היה נוכח במקום פרופסור מרסל, ראש המוסד החינוכי שבחסות הנסיך סצ'ינסקי. הוא שם ללעג ולקלס את דברי רבי שניאור זלמן, והעיר דברים מלאים שנאה כבושה, עם משונה זה העם היהודי, אמר, כל דבר הם יודעים ולומדים מהתלמוד שלהם, זליג הרופא יודע כל מיני רפואות וטיפולים שונים ומשונים מהתלמוד, ברוך הגנן יודע כיצד להעלות את פוריות האדמה, וגם זה למד מהתלמוד, ונוויל הסוחר יודע כיצד לרמות את האצילים הפולניים, כנראה גם כן מהתלמוד, והנה עתה בא צעיר זה, ומנסה לשכנע אותנו כי הוא יכול לפתור בעיה מדעית זו אף הוא לפי התלמוד, הבלים ושטויות.

פתרון גאוני ופשוט של "בעל התניא" זיע"א

הרה"ק "בעל התניא" זיע"א, היה חתנו של ר' יהודה לייב סגל, שהיה סוחר גדול ובעסקיו המסועפים היו קשרים הדוקים עם האצילים של המחוז, לרבות את מושל וויטבסק וכן פקידים ממשלתיים אחרים. חדשים ספורים לאחר חתונתו של בעל התניא הסב על עצמו את תשומת לבו של המושל, ומעשה שהיה כך היה:

בגינת הנוי הנהדרת שהקיפה את ביתו המרווח של המושל שעמד בפרבר העיר, היה שעון שמש משוכלל ואמנותי שעמד מול הכניסה הראשית (שעון שמש הנו לוח שבמרכזו ניצב קנה לפי תנועת צלו של הקנה על הלוח נקבעות שעות היום, לפני המצאת השעון הרבו אנשים להשתמש בשעוני שמש), המושל היה גאה מאד בשעון שמש זה, אותו הוא נהג להציג בגאווה לאורחיו רמי המעלה.

יום אחד אחר הצהריים הבחין המושל למורת רוחו הרבה, כי שעון השמש אינו פועל כשורה, הוא לא ידע מהי סיבת הדבר הנה השמים בהירים וכחולים השמש זורחת מבלי שענן יכסה אותה ושעון השמש סירב בכל זאת להראות את השעה הנכונה מאוחר יותר תיקן השעון את עצמו והחל פועל כשורה המושל שעקב אחרי השעון גם למחרת היום גילה להפתעתו כי בבוא אחר הצהריים בין השעות שתיים ועד חמש, השעון אינו מראה את השעה הנכונה, למרות שהשמים בהירים ולא נראית שום סיבה סבירה להתנהגות מוזרה זו.

מה עשה המושל, הוא הזמין מומחים שונים, ובמיוחד אסטרונומים, שיבדקו את שעון השמש וימצאו את הסיבה לדבר המוזר הזה? אף אחד מן המומחים לא היה מסוגל לגלות מה באמת קרה לשעון השמש, ומדוע הוא מתנהג בצורה כה מוזרה. הנסיך לא התייאש וקרא לכל מיני אנשים מלומדים ומדענים גדולים מכל הסביבה, שינסו הם את מולם בפתרון תעלומת שעון השמש, אך כולם כאחד לא הצליחו לפתור את התעלומה הגדולה והעלו חרס בידם. וכך עמדה התעלומה בעינה זה למעלה משנתיים ימים.

יום אחד בהיר כשמש, נודע למושל של וויטבסק כי לסוחר היהודי ר' יהודה לייב סגל יש חתן מלומד ומוכשר מאד, אשר אומרים עליו כי מלבד ידיעותיו הגדולות בעניינים יהודיים ויהדות, בהם היה המושל מעוניין מעט מאד, הוא גם מלומד גדול במדעים השונים. מיד כשנודע לו למושל על כך, שלח

צישל ונמשל

איש אשר יתן לכהן לו יהיה

משל לגנרל גדול שפקד על עשרות אלפי חיילים, והיה מבזבו את החלק הגדול ביותר של הכסף, שהממשלה הקציבה לגדודו ושנמסר לפיקוחו. החיילים סבלו רעב ומחסור וככל שהגנרל הרבה לבזוזם, בה במידה הרבה להתנהג עמם בחומרה. בכך התכוון להטיל עליהם פחד, כדי שתמיד יהיו שרויים במורא מפניו ולא יהינו להתלונן עליו.

לימים בא המלך עם פמלייתו לחוות בתמרונים, הרהיבו החיילים בנפשם שסבלם כבר היה קשה מנשוא, והתלוננו על הגנרל בפני המלך, וכשהשתכנע המלך בנכונות התלונות של החיילים, קצף מאד ומיד הדיח את הגנרל והשליכו לבית באטורים כמו פושע. כדי שלא להפסיק את התמרון החשוב, שאל המלך באותו מעמד את החיילים, אם יש ביניהם מי שמסוגל לפקד על התמרון במקומו של הגנרל המודח? מה נשתומם המלך ופמלייתו, כשטוראי פשוט קיבל על עצמו את הפיקוד, ומעשה מומחה העביר את התמרון בהצלחה. פנה המלך אל הגנרל האסור: ראה, בזבזתי עליך עשרות אלפי רובלים, בעוד שטוראי פשוט זה עלה לי בסך הכל כמה רובלים לשנה, הפקדתיך על משרה כה רמה, הממשלה העלתה אותך לגדולה, הפקידה בידך שררה על אלפי חיילים, ואתה לקחת את המזון והציוד שהיה מיועד לטובה החיילים ובזבזת בזדון על תאוותיך והנאותיך. מובן מאליו שענשו היה חמור מאד.

והנמשל: כך מתרחש גם עם העשירים האנוכיים, שמשתדלים לבזבו הון על כל מיני תאוות ועינוגים, ומוניחים את חובתם לתורה ובלומדיה. צריך לזכור "איש אשר יתן לכהן לו יהיה" רק מה שתתן לכהן, ללומד התורה, הוא לבדך ישאר בידך

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

"האמת כמוה כגרון המקצץ את כנפיהם של אנשי מדע יהירים" השיב בשקט ובקור רוח רבי שניאור זלמן, שהתעלם מהפגיעה המכוונת שבדברי הפרופסור. גם זוהי ציטטה מהתלמוד? שאל הפרופסור בלעג מושחו, "לא, במקרה זוהי אמרה של המדען היווני באלן", השיב רבי שניאור זלמן, והפרופסור המלומד נשאר מבוויש על כי הפגין ברבים את בורותו, ללא קשר עם תוצאות דו קרב מילולי זה בין הרבי והפרופסור, הושפע המושל מדברי הצרפתי עד כי וויתר על הרעיון לבדוק את דברי הרב היהודי הצעיר, רבי שניאור זלמן חזר הביתה ופנה ללימודיו, הוא הסיח דעתו מהתנהגותו המעליבה של הפרופסור וכל הענין נשכח מלבו.

לא כן חותנו ר' יהודה לייב סגל, הוא נפגע עמוקות מדבריו הפוגעים של הצרפתי, מה גם שבלבו פנימה היה בטוח כי חתנו צודק. הוא הצטער על כך שהמושל הושפע מדברי הפרופסור הצרפתי, ששם ללעג את דברי חתנו. מה עשה ר' יהודה לייב? הוא נפגש לעתים קרובות עם חוגי ידידיו של המושל ודיבר אתם על העניין, תוך הדגשת צדקת רעיונו של רבי שניאור זלמן. אחדים מידידי המושל נתרשמו מפשטות ההמצאה, והחליטו לבדוק אותה בלי ידיעת המושל, הם שלחו שליחים למקום אותו ציין רבי שניאור זלמן, והופתעו לראות כי דבריו קולעים במאה אחוז, בכיוון שצויין על ידו ובערך במרחק שקבע, נמצאה גבעה ובראשה קבוצת עצים גבוהים שהסתירו בשעות אחר הצהרים את קרני השמש. הם שכרו אנשים כדי לכרות את העצים הללו.

כך ארע שביום בהיר בא מנהל האחווה של המושל אל אדוניו בריצה, כדי להודיע לו כי הנה ראה זה פלא, שעון השמש שוב פועל כשורה ועוד בשעות אחר הצהרים הקריטיות בהן הוא רגיל היה להשתטות ולערור שביתות, לשמחתו של המושל לא היה קץ, והשמועה על כי שעון השמש הטיב את דרכו, נפוצה חיש בקרב כל האצילים, כולם הכירו וידעו עתה כי פתרונו של המלומד היהודי הצעיר היה הנכון, והוא הצליח לפתור את התעלומה שכל המדענים נכשלו בה, הדבר גרם לקידוש השם גדול ומעתה עלה ערכו של רבי שניאור זלמן בעל התניא בעיני המושל ובעיני חוגי האצילים המקורבים אליו, דבר שהקל מאד את חיי היהודים בזמן ההוא.

צ'ין אדם לחברו

ואהבת לרעך כמוך

מסופר על הגאון הקדוש מוילנא זיע"א, כשהיה ילד יצא פעם לשחק עם חבריו, ראה אותם משחקים בנדנדה, זה עולה וזה יורד, פירש מהם ונכנס לביתו. שאל אותו אביו: אליהו יקירי, למה אין אתה משחק עם חבריך? השיב הילד: כתוב בתורה "ואהבת לרעך כמוך" ואיך אני יכול לעלות את עצמי ובו בזמן להשפיל את חברי ולגרום לו לרדת.

לבקר חולה גלמוד ששכב ללא הכרה

מסופר על הרה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א, שכמה פעמים נסע לבית החולים "הרצוג" לבקר גלמוד ששכב הרבה זמן מחוסר הכרה. והיה מדבר עם צוות הרופאים על מצבו. וכששאלו אותו למה מטריח עצמו? הרי החולה לא יודע כלל שביקרת אצלו. ענה רש"ז, כשאני בא לבקר אותו, והרופאים יראו שאני מטריח את עצמי למען אותו חולה גלמוד, ממילא יעשו גם הם השתדלות עבורו. וכאף אחד לא מתעניין בשלומי, אין הרופאים חייבים תשובה לאף אחד, אבל כשידעו שאני אבוא לבקר, יהיו חייבים להכין תשובות, וזה יהיה לתועלת החולה.

חסד בגופו

מסופר על הרה"ק רבי אברהם גניחובסקי זיע"א (מראשי ישיבת טשיבין) שאחד התלמידים בישיבה נסע לשבת לביתו בבני ברק, כשהגיע הביתה הבחין שהשאיר את המטריה באולם חתונות בירושלים, התקשר אותו בחור לטלפון הציבורי בישיבה, ור' אברהם ראש הישיבה שעבר סמוך למקום, ניגש והרים את הטלפון המצלצל. הבחור שהיה חדש בישיבה, לא זיהה את קולו של ר' אברהם, וביקש ממנו לחפש את אחד מחבריו לחדר. כעבור מספר דקות חזר ר' אברהם ואמר: "לא מצאתי אף אחד מהם, במה אוכל לעזור?" הבחור מעבר לקו עדיין לא הבחין שהוא מדבר עם ראש הישיבה, ביקש ממנו שימסור לאחד מחבריו כי הוא שכח את המטריה שלו באולם פלוני בירושלים, ואודה לו אם יוכל להביאה משם. ביום שישי נקש רבי אברהם על דלת ביתו של אותו בחור ובידו המטריה, הבחור נשאר לעמוד על מקומו המום. הוא הופתע לגלות ולהיווכח, שראש הישיבה שלו לא חשב פעמיים, פשוט הלך לאולם, מצא את המטריה והביא אותה איתו לבני ברק.

תילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ג תמוז

רבינו משה קורדיבירו ב"ר יעקב (רמ"ק - ש"ל) יום ראשון כ"ד תמוז הרה"ק רבי יצחק יואל ראבינאוויטש מקאנטיקוויבא ב"ר גדליה אהרן (תרמ"ה) יום שני כ"ה תמוז רבי אהרן ברכיה ב"ר משה (מעבר יבק - שצ"ט) הגה"ק רבי אריה לייב ב"ר אשר (שאגת אריה - תקס"ה) הרה"ק רבי מאיר מאפטא ב"ר שמואל (אור לשמים - תקצ"א) יום שלישי כ"ז תמוז הגה"ק רבי שלמה גאנצפריד ב"ר יוסף (קיצור שו"ע - תרמ"ו) יום רביעי כ"ח תמוז הרה"ק רבי משה חיים טויב ב"ר יצחק אייוק מקאלוב (תקצ"א) יום חמישי כ"ט תמוז הרה"ק רבי אלעזר ב"ר אלימלך מליזענסק (תקס"ו) הרה"ק רבי משה ב"ר צבי הירש (ישמח משה מאוהעל - תר"א) יום שישי כ"ט תמוז רבי שלמה יצחקי ב"ר יצחק (רש"י הקדוש - ד"א תתס"ה) הרה"ק רבי משה מזאלישין ב"ר גרשון (משפט צדק על תהלים - תקצ"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הבן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רספרס יוסף הדרס" על המעשים.

הגבחת התורה (ח')

א) המגביה הספר תורה בסיום הקריאה, יודר כשיושב עם הספר תורה, שלא יחויק הספר תורה על ברכיו, אלא יאחזו בידיו בעמודי הספר תורה. (שערי אפרים, שער י' סעיף י"ח)

ב) המגביה הספר תורה, יעמיד סוף פתיחת העמודים שמשני הצדדים במקום התפירות, שבין יריעה ליריעה, כדי שאם יקרע חס ושלום, יקרע רק התפירות, ולא יקרע היריעה עצמה. (שערי אפרים, שער י' סעיף י"ז)

מברכים חודש מנחם-אב
המולד ליל שבת בשעה 9:59
9 חלקים
ר"ח יהיה בשבת קודש

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות
גל פז

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת פִּינְחָס - אֵין יְאוּשׁ

"אֵת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֻבִים" (במדבר כח, ד)

חטפי גם את, וכל מה שיעלה בידך- שלך הוא."

כך הדבר גם בעניין התפילה. היצר הרע מתגבר על האדם ומפיל עליו עצלות ומחשבות זרות. אם האדם הפסיד כמה תפילות וברכות בגלל היצר, אל לו להיות טיפש ולהפסיד את שאר הברכות. אדרבה, ינסה לחטוף בכל יכולתו מה שניתן, וכל הרווח שיעשה- שלו לבדו.

ה'חפץ חיים' הוסיף שם, שכך הוא גם בעניין לשון הרע. היצר הרע מרמה את האדם שאין שום תועלת במה שיתעורר לא לדבר דיבורים אסורים. הרי בלאו הכי הוא נכשל הרבה פעמים בדיבורים אסורים, ולא יצליח להפסיק לגמרי את מנהגו הרע.

צריך להשיב על כך ליצר הרע שגם אם בחלק מהזמן הוא נכשל- אין סיבה שיותר מראש על הכול וידבר דיבורים אסורים ללא כל הגבלה. אדרבה, כל פעם שמונע עצמו מלחדר דיבור אסור- הרי זה חשוב ויקר אצל ה' יתברך. על כל דיבור שהאדם חוסם את פיו ולשונו ועומד בניסיון, הרי הוא זוכה לשכר גדול, שאין כל מלאך ובריה יכולים לשער.

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

בספרי מבואר: "אֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֻבִים" (במדבר כח, ד) - מגיד שאם לא הקריב את התמיד של שחר, מקריב את התמיד של בין הערביים.

צריך לדעת שזה רמז גדול לכל אחד ואחד: כשם שבקרבת התמיד, אם לא הקריבו תמיד של שחר, מכל מקום מקריבים תמיד של בין הערביים.

כך גם בעבודת ה' של כל אחד- אם לא למד כראוי או לא התפלל בחצי הראשון של היום, לא יחשוב שהפסיד את כל היום ואין טעם שיחזור ויתחזק בחצי השני של היום. אדרבה, ישים נפשו בכפו ויתחזק ביתר שאת.

גם בתפילה עליו לנהוג כן. אם לא כיוון בחלק מהברכות, לא יתיימש ויאמר: "כיוון שבטלה מקצתה- בטלה כולה". אין שייכות בין זה לזה כלל. יתחזק על כל פנים בהמשך התפילה וינסה לכוון בשאר הברכות.

מִרְן הַצַּדִּיק רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר הַכֶּהֵן מֵרֵאשִׁית הַיְּהוּדִים (ה'חפץ חיים' זיע"א) הביא בהקדמת ספרו 'שמירת הלשון' בשם גאון אחד שביאר את העניין על ידי משל:

לתינוקת אחת היה סל גדול של ירקות. היא רצתה למכור את הירקות בשוק. פגש בה גזלן אחד. הוא התחיל לחטוף מהירקות שנמצאים בסל.

היא נבהלה ולא ידעה מה לעשות. עבר שם פיקח אחד ואמר לה: "מה תעמדי עד שיחטוף את הכל ולא יישאר מאומה. הנה הוא חוטף

הצלחה בגור"ר
יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה
אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא
גלית בת מסודי אליהו דריר בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה
מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

הצלחת דביר בן נלי רחל
זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שנת אמת

ע"א	כנסת אמת 19:14	צאת אמת 20:26	יבין חם 21:21
ת"א	19:32	20:24	21:18
מיטב	19:35	20:27	21:22
ב"ל	19:31	20:23	21:18

שואל ומשיב בהלכה - שבת- הטמנה - חלק ד'

האם כיסוי מגש אלומיניום בנייר כסף נחשבת כהטמנה והאם מותר לעטוף מאכל בנייר כסף?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

כיסוי מגש אלומיניום על ידי קרטון המיועד לכך או נייר כסף - אין זה הטמנה ומותר, מכיוון שכך הדרך לכסותו, כשם שמותר להניח מכסה על סיר. **מקורות:** חזון אי"ש (ס"ו ס"ל). כ"כ הגרש"ז אוירבך בשו"ת 'מנחת שלמה' ח"ב (סימן לד אות ז), שנחשב ככיסוי קדירה ואינו בכלל הטמנה. בספר 'שבות יצחק' (שהיה וחזרה פ"כ אות ו) הביא שכן דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל. אולם בשו"ת 'אגרות משה' (ח"ד סימן עד הטמנה אות ג) כתב: לכסות מאכל - שעל גבי הכירה בנייר אלומיניום - נחשב כהטמנה.

כאשר עוטף את המאכל בנייר כסף וכדו' בשבת, ומניח אותו בתוך הסיר כדי לשמור את חומו, מעשה זה אסור משום הטמנה. אף אם אינו מוטמן כולו, יש לאסור מדין הטמנה במקצת. לבני אשכנז מותר. אם סיבת עטיפת המאכל היא כדי שלא יטפף, מותר. **מקורות:** שו"ע (סימן רנז ס"ב).

אסור לעטוף בשמיכה חלה או מאכל יבש אחר בשבת ולהניח אותו על גבי הסיר או על הפלטה. אף אם החלה מכוסה במקצת, אסור. **מקורות:** שו"ע (סימן רנג ס"ה) אסור להטמין תחת הבגדים הנתונים ע"ג המיחם. בספר 'מנוחת אהבה' ח"א כתב (עמוד עז הערה 85): כאשר אדם נותן לחם קפוא תחת הבגדים שעל גבי מיחם, מכיוון שאין לו מקום אחר לחמם את הלחם חוץ מעל גבי המיחם המוטמן, מותר. הוא מתכוון להטמין בנתינת הלחם תחת הבגדים, ולכן זה דומה למטמין לא כדי לשמור תבשיל מעכברים, שמותר כמבואר בשו"ע (סימן רנז ס"ב). עיין בשו"ת אדני פז ח"ד (סימן כד אות ד) מה שהשיג עליו בזה.

כאשר מקצתו נשאר מגולה - מותר לדעת בני אשכנז. **מקורות:** כדן הטמנה במקצת שמותר. ראה משנה ברורה (סימן רנח סק"ב) ובשער הציון (שם אות ט).

אמונה בבורא עולם

להלן סיפור, המעובד מתוך גיליון 'הביננו' משיעורי הרה"ג שמעון שפיצר. הסיפור מראה לנו כי כל מה שהבורא עושה הוא לטובתנו ולתועלתנו - ועלינו להתחזק באמונה וביטחון, שלא ניפול ברוחנו חלילה. להלן הסיפור מפי בעל המעשה, כפי שסיפר לחבריו: "אני נוסע כל יום באוטובוס לעבודתי במנהטן. אני מנצל את זמן הנסיעה בדרך כדי לשמוע שיעורי תורה".

"היום שמעתי שיעור באמונה וביטחון בבורא עולם. הרב אמר, שאדם תמיד צריך להיות מוכן לקראת הבאות, כי לעולם אינו יודע מתי בורא עולם יחליט להעמיד אותו בניסיון. הוא צריך להיות תמיד חזק באמונה וביטחון, כדי שגם אם הניסיון יפקוד אותו פתאום, הוא לא יפול ברוחו. הוא יאמין בכל ליבו, כי הקב"ה עומד לימינו ומסייע לו לעבור את אותו ניסיון בשלום. אדרבה, האדם יצא חזק יותר מאותו ניסיון".

"סברתי, קיבלתי והפנמתי. נכנסתי לעבודה, והנה אני מוצא על השולחן שלי **מכתב פיטורין**. לא חלמתי ולא ציפיתי לבשורה קשה כזו. אני עובד מצוין, ולפתע אומרים לי ללא כל הודעה מוקדמת, כי עקב קיצוצים וצמצומים הם נאלצים לפטר אותי ואני לי יותר מה לחפש שם. הרגשתי שבורא עולם זיכה אותי לפני כן לשמוע את השיעור, כדי שאוכל להתמודד עם הניסיון".

"אני מנסה למצוא מקור מחיה - אך ללא הועיל. אני פונה למקומות עבודה, מגיש קורות-חיים ומנסה לחזור לשוק העבודה- אך ללא הועיל. כך חלפו חודשיים ללא הצלחה. בכל יום אני מתחזק באמונה בבורא העולם ויודע כי מדובר בניסיון, שיש לצלוח ולעבור. לאחר חודשיים ב"ה בורא עולם מצא לי מקור פרנסה חדש, שבו אני מרוויח פחות או יותר, כפי שהרווחתי בעבודתי הקודמת".

חלפו מספר חודשים ולחבר לא יצא להיפגש איתו. לפני חג השבועות, החבר ראה את בעל המעשה. הוא פנה אליו ושאל אותו **האם הוא עדיין עובד בעבודתו החדשה או שגם הוא נפגע כמו רבים בגלל מגיפת הקורונה, שנאלצו לצאת לחל"ת או אפילו פוטרו. הוא ענה לו, שהוא עובד כרגיל וב"ה מקבל את משכורתו באופן שוטף בלי שום קושי.**

החבר המשיך לשאול: "מה לגבי מקום עבודתך הקודם? האם אתה בקשר עם האנשים שעבדו איתך?". הוא סיפר: "אתה לא תאמין, אבל **מקום עבודתי הקודם נסגר על מסגר ובריה. כל מי שנשאר לעבוד שם - איבד את פרנסתו! העסק קרס והם נאלצו לפטר את כל העובדים.**

רק אני ועוד שניים מעמיתי, שקיבלנו מכתב פיטורין באמצע החורף, מצאנו ב"ה מקום עבודה ומתפרנסים כעת בכבוד. כל השאר בגלל המשבר בעקבות המגיפה - אין להם עבודה. סביר להניח, שעד שהמצב לא יתייצב, יהיה להם קשה בדרך הטבע למצוא מקור פרנסה אחר".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים – הרב אלעזר וייסבלום מליז'נסק זצ"ל

הרב אלעזר וייסבלום מליז'נסק זצ"ל - נולד בשנת ה'תק"ב (1741) בשינאווא כבן בכור לאביו. נקרא ע"ש דודו ר' אלעזר רוקח. בימי ילדותו לא הראה סימני גדלות. כשהגיע לגיל בר-מצווה, אביו קרא לחייט והורה לו לכוון בכל שלבי תפירת הבגד לכבוד ה' יתברך. לאחר שרבינו לבש את הבגד, הפך לאיש אחר ממש. ב-כ"א אדר ה'תקמ"ז (1787) לאחר פטירת אביו (רבינו הדפיס את ספרו של אביו 'נועם אלימלך' וכך העיד עליו אביו הקדוש: '**אם היה בני אלעזר יודע גודל ערכו היה יכול להביא את המשיח**') סירב לשמש במקום אביו ולא הסכים בשום אופן שיקראו אותו בשם 'רבי'. זאת למרות שחי בדוחק גדול. **ענותן מופלא. אליהו הנביא היה מתגלה אליו תדיר. בעל רוח-הקודש.** נפטר ב-כ"ח תמוז ה'תקס"ו (1806). חי כ-65 שנים. ציונו בחדר הקדמי שבאוהל אביו בליז'נסק.

סבא (מצד אביו): הגאון ר' אליעזר ליפא. **סבא (מצד האם):** הגאון ר' אהרן רוקח. **אביו:** הרה"ק ר' אלימלך (בעל ה'נועם אלימלך'). **אימו:** מרת שפרינצא. **נשותיו:** בת ר' ישראל צבי הירש אב"ד גרודז'יסק (זיווג ראשון), בת ר' שמואל מלמד משינאווא (זיווג שני). **מרבותיו:** אביו, הצדיק ר' אלימלך. **מתלמידיו:** הצדיק ר' משה אייכנשטיין מסאמבור. **ילדיו:** הגאונים ר' נפתלי, ר' מנחם ישכר בער מפשבורסק, מרת שיינא פרל (נישאה לר' משה אלקים ברעיה הופשטיין מקוז'ניץ), מרת חיה שרה (נישאה לר' חיים מאיר יחיאל שפירא מדרוהוביץ'-השרף ממוגלינצא), מרת גיטל (נישאה לר' אלימלך גוירצמאן).

רבינו התחתן עם אישה בעלת גיבנת. פעם אחת בא לפניו איש אחד וביקש שרבינו יברך אותו שיזכה להיפקד בזש"ק, מכיוון שהוא נשוי מספר שנים ועדיין לא זכה לכך. רבינו אמר לו להפתעתו, שכדי לפעול עבורו, הוא צריך להתייעץ עם הרבנית. רבינו שלח לקרוא לה.

כשהרבנית הגיעה, רבינו אמר לה: "**האיש הזה רוצה בנים. הסיבה שאין לו מכיוון שכאשר הרבנית היתה נערה הוא התקשר עימה בקשרי שידוכין ועזב את התנאים ללא בקשת מחילה.**" רבינו ביקש ממנה שתמחל לו (רבינו ראה ברוח-קודשו כי האיש הזה היה בקשרי שידוכין עם אשתו כשהיתה נערה. ללא סליחה מצד אשתו, אין אפשרות לפעול עבורו ישועה שיזכה לזש"ק). הרבנית ענתה: "בוודאי, אני מוחלת לו בלב שלם. הרי עשיתי חליפין בטוב מאוד". עתה רבינו יכל לברך את האיש, ואכן הוא נפקד באותה השנה בזרע קודש בר-קיימא.

○ יפר הרה"ק האדמו"ר ר' משה יצחק גוירצמן מפשווארסק: פעם אחת רבינו היה זקוק לכסף עבור נישואין של אחד מיוצאי חלציו. האדמו"ר ר' נפתלי צבי הורוביץ מרופשיץ יעץ לו לנסוע לאסוף כספים. רבינו אמר לו בענותנותו: "מי יתן לי כסף? אבל אם תתלוו אלי- אז אסע". האדמו"ר הסכים לכך ושניהם נסעו ביחד מליז'נסק לזשילין.

כשהגיעו לזשילין, אנשי המקום התאספו כדי לקבל את ברכת רבינו. הם נתנו לו פתקאות ודמי פדיון. רבינו בירך כל אחד ואחד מהם. הרה"ק מרופשיץ, שהתלווה אל רבינו, הבחין שרבינו לא בירך את בעל האכסניה. הוא לחש באוזנו **שראו לברך גם את בעל האכסניה.** רבינו ענה: "אותו איני צריך לברך, כי אבי (שזה מכבר התבקש לבית עולמו) אמר לי שהוא יברך את בעל האכסניה בעצמו". הרה"ק מרופשיץ אמר לו: "**אם אביר הקדוש, ר' אלימלך, מתגלה אליך מעולם האמת, אז אינך צריך את עזרתי כלל.**"

האדמו"ר מטאלנא סיפר: פעם התלוויתי לזקיני כ"ק האדמו"ר מטאלנא זצ"ל והוא סיפר לי: מחותני נולד בעיירה ליז'נסק, בביתו הק' של הרבי ר' אלימלך זיע"א (הוא היה דור רביעי לרבינו ולכן גרו שם. הוא סיפר שהדירה היתה בת שני חדרים ופרוזדור קצר). כשהיה כבן שש שנים הוא הבחין שבקר שמעל המשקוף של הדלת הראשית חסרה לִבְנָה. הוא שאל את אביו, רבי נפתלי, על כך.

אביו ענה לו: "ציפיתי, שתשאל אותי שאלה זו, כי גם אבי ציפה ממני שאשאל אותו על כך". והוסיף להוכיחו: "אלא שאני הבחנתי בזאת עוד **כשהייתי בגיל ארבע שנים, ואילו אתה הבחנת רק כעת, כשאתה בן שש.**" הוא סיפר, כי לִבְנָה זו חסירה עוד מהתקופה שהתגורר כאן זקינם, הרבי ר' אלעזר (רבינו). צוואה מסורה בידם שלא יתקנו את החור עם לִבְנָה חדשה. כך היה סיפור המעשה: לאחר הסתלקותו של הרבי הצדיק ר' אלימלך, תלמידיו וחסידיו הפצירו בבנו (רבינו) שימלא את מקום אביו, אבל הוא סירב לשמוע לבקשתם.

ביום היארצייט הראשון של אביו הגיעה משלחת נכבדה ביותר של גדולי התלמידים, צדיקים וקדושי עליון. הם נכנסו אליו והפצירו בו מאוד, שיסכים לקבל עליו את עול ההנהגה וישמש להם כמורה דרך. רבינו קם ממקומו ואמר להם שאינו רוצה לשמוע עוד מזה. רבינו תפס והוציא אותם מחוץ לביתו, וטרק אחריהם את הדלת בחוזקה עד אשר הלבנה נפלה ממקומה. רבינו הורה שלא יתקנו את הפירצה, **כדי שצאצאיו ידעו כמה חמור הדבר להיות רבי.** כשסיים לספר זאת, אחז בזקן שלו ונאנח ואמר: "מה נעשה לאחר סיפור שכזה..."

מעשה שבבי"ד של מעלה רצו לדון את רבינו (בתחילה מרוב ענותנותו לא הסכים בשום אופן שיקראו אותו בשם 'רבי' ובמשך הזמן כבר הניח שיקראו אותו 'רבי'), הדבר היה שקול מה לדון בשביל זה (ומי יבין מה עומק הדין למעלה). אישה אחת באה וזרקה לפני הבי"ד של מעלה חתיכת קורת עץ. היא אמרה כי עבור זה לבד הוא גם כן ראוי שיקראו אותו רבי, רבינו יצא זכאי על ידי זה.

מעשה שהיה כך היה: הבית וכל הרכוש שלה נשרף. אנשי העיר נתנו לה בטובם עצים, כדי שתוכל לבנות את ביתה מחדש, אבל לא היה לה כסף לשלם עבור עגלה שתוביל את העצים למקום שבו ביקשה לבנות את ביתה החדש. העצים נשארו מונחים במקומם והאישה נשארה מחוסרת קורת גג. כשנודע הדבר לרבינו, הלך בכל לילה ולילה בחושך ובאפילה. הוא לקח מספר קורות עצים והלך ברגל והניח במקום של הבית החדש. האישה לא ידעה כיצד הקורות מגיעים לביתה. בכל בוקר הופתעה לראות, שנסופו עוד ועוד קורות.

הגיע העת להביא את הקורה האחרונה, שהייתה כבידה ביותר. היה לרבינו בלתי אפשרי לסחוב אותה לבדו על שכמו. בעל כורחו הוכרח לקחת עימו שותף לדבר זה. הוא ביקש מאברך חסיד אחד שיעזור לו. **רבינו השביע אותו שלא יגלה את מעשיו לאף אדם.** הם סחבו יחד את קורת העץ הכבידה והולילו אותה בלילה למקום של הבית החדש. אישה זו באה לפני בי"ד של מעלה עם אותה קורת העץ הכבידה. היא אמרה כי עבור קורת רוח זו ראוי הוא שיקראו לו 'רבי'. בזכות מעשה חסד זה הוא יצא זכאי בבית-דין של מעלה.

כָּל מֵה שֶׁה' עוֹשֶׂה - לְטוֹבָה

ברירה שגם בנם הגדול, בחור שכבר הגיע לפרק 'האישי מקדש' מזה זמן אולם ישועתו בוששה לבוא, יצטרף לתורות מדי פעם ויעזור להם לשאת בנטל.

הם כבר לא היו מסוגלים לעמוד במעמסה לבדם, והיה דרוש כוח עזר נוסף. לכן הם החליטו שבנם יבוא ויסייע להם בתורות ליד מיטת אחותו הפעוטה...

הבת היתה מאושפזת בחדר לבד עד אותו היום. כבר בלילה הראשון לשהותו של הבן, הצטרפה לחדר מאושפזת נוספת. גם היא היתה מלווה בבני משפחה דואגים. הנוחות והפרטיות שהיו מנת חלקם עד עתה - נעלמה.

כאשר הם היו יחד בחדר, התחיל אבי המשפחה של המאושפזת החדשה לשוחח עם הבחור השווה לצד אחותו. בבוקר יום המחרת, האב הגיע והבחור עזב את בית-הרפואה.

האב שהצטרף לחדר אמש התחיל לשוחח עם האב של הבת השווה בחדר מזה ימים רבים. הוא ביקש לתהות על קנקנו של הבן ששמר על אחותו.

"בןך הרשים אותי מאוד. התפעלתי מאוד ממנו. בעדינות שבו, בדרך ארץ בה דיבר איתי, כיצד השגיח על אחותו במסירות גדולה. ניכר כי גידלתם בן לתפארת". כך שיבח את הבן באוזני אביו. הוא ביקש לדעת אם הבחור בגיל השידוכים, מאורס או אולי נשוי...

האב נאנח קלות והשיב כי בנו נמצא בגיל השידוכים זה תקופה ארוכה ומחפש את זיווגו. היה ניכר כי השואל ביקש לשמוע בדיוק את התשובה הזו...

בו ביום התחיל ה'שידוך' מתרקם ומתגלגל. בו ביום גם חזר אב הילדה לרבו האדמו"ר. הוא שאל האם להשאיר את הבת בבית-הרפואה להשגחה נוספת או אפשר כבר לחתום ולהשתחרר מבית-הרפואה.

הפעם למרבה הפלא הרבי הסכים. הוא אישר לאב לחתום ולשחרר את בתו הפעוטה, כשבניתיים 'גלגלי השידוך' מוסיפים לנוע, עד לרגע המרגש בו יכלו לבשר לכל:

הבחור ששהה בבית הרפואה לצד אחותו ועזר להוריו באותו לילה – בא בברית האירוסין עם קרובת משפחתו של האב השני, זה שתהה על קנקנו כשהיו יחד בחדר.

לפתע הכל הבינו כיצד בורא עולם הוא זה שגלגל את המקרים. תשובת הרבי להישאר באשפוז בבית-הרפואה עוד מספר ימים – שנראית חסרת הגיון - היתה למעשה המפתח שהוביל לבניין בית בישראל, ולישועת האח מעוכב השידוך!

להלן סיפור המעובד מתוך 'פניני פרשת השבוע' של הרה"ג ר' אשר קובלסקי. יש בו כדי ללמדנו כי כל מה שבורא עולם עושה - הוא לטובתנו ולתועלתנו. לעיתים אנחנו גם זוכים לראות ולהבין זאת.

לפני מספר שנים, בחודש אלול שבועות ספורים לפני ראש השנה. נפלה ונחבלה בתו של אדם אחד. הבת הובהלה לבית-הרפואה והרופאים דרשו שהיא תאושפז להשגחה במשך תקופה מסויימת.

האב והאם שהיו ליד בתם הפעוטה במשמרות, במשך כל תקופת האשפוז. הם נתנו לבניהם להמשיך לשקוד על דלתות התורה בישיבה, בלי להיכנס כלל לשערי בית הרפואה כדי להחליף אותם ולסייע בנטל.

הימים חלפו ועברו. לא היה קל לשני ההורים לבצע את המשמרות על שמירת הבת רק שניהם. הרופאים עדיין התעקשו כי על הבת להישאר להשגחה, וההורים לא רצו לבקש מהילדים לעזוב את היכל הישיבה ואפילו לא לשעה קלה.

לבסוף, מספר ימים לפני ראש השנה, הרופאים הסכימו לבקשות ההורים. הם היו מוכנים לשחרר את הבת להמשך טיפול בבית, בתנאי ששני ההורים יחתמו על מסמכי השחרור - מתוך ידיעה כי מדובר באחריות ההורים בלבד על כל בעיה שלא תהיה. מבחינת הרופאים המלצתם להישאר באשפוז עמדה בעינה.

ההורים מצד אחד שמחו, שניתנת להם האפשרות להוציא את הילדה מבית-הרפואה לאחר תקופה כה ארוכה. אך מצד שני, הרופאים מטילים עליהם את מלוא האחריות במעשה זה.

הם החליטו שלפני חתימה על מסמך המטיל את כל האחריות עליהם - הם צריכים להתייעץ. האב שהיה בקשר עם רבו, אחד מגדולי האדמו"רים בדורנו, החליט לספר לו על השתלשלות העניינים ולשמוע ממנו 'דעת תורה'. כאשר יורה לו רבו - כך יעשה.

האדמו"ר שמע את כל הפרטים. האדמו"ר אמר, להפתעתו המרובה של האב, שלדעתו ראוי שהבת תישאר בבית הרפואה להמשך השגחה, לפחות בינתיים. "נמתין עוד כמה ימים ואז נראה", הרבי פסק.

האב המופתע קיבל את פסיקת רבו. הוא הודיע לצוות הרפואי כי למרות כל תחנוניו ובקשותיו עד עתה להשתחרר מבית הרפואה – כעת חזקה עליו הוראת רבו, ולכן הוא נשאר להשגיח על בתו בבית-הרפואה.

אולם לחץ התורנויות הלך והכביד. ההורים החליטו בלית

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	רחמים בן רחל ז"ל
אביבה בת איירין ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	סעידה בת תופחה ע"ה	דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	מזל בת שמעון ע"ה	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	דוד בר חסיבה ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה	יעקב בן אסתר ז"ל	חוה בת יעקב צבי ע"ה
סלים בן פרחיה ז"ל	רחל רפאת בת השמת ע"ה	יצחק יצקן בן רחל ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחיה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	יעקב בן נעימה ז"ל
מישא אסתר בת זרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	שרה בת מורברי רחל ע"ה
אברהם בן טובה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל

לע"נ

תנצב"ה

הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב מסעוד בן יקוט ז"ל
שמואל בן רבקה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	נעימה בת גורג'ה ע"ה
חי יזיז בן קלרה ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	דוד יצחק בן פרחיה ז"ל
גורג'ה בת נעימה ע"ה	

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

פינחס

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת פינחס

- א-ל מסתתר - להאמין בתוך ההסתר כי הוא בא מאבינו מלכנו..... א
- תפילות כנגד תמידים - עיקר הוויתו היא התפילה..... ד
- צרור את המדינים - הרחק מן הכיעור על ידי גדרים וסייגים..... ו
- עולת תמיד - ענין העליה והעבודה בקביעות..... ח
- את בריתי שלום - שכרם הטוב של גומלי חסדים ובעלי עין טובה..... י
- אשר תקריבו לה' - להעביר על מידותיו..... יב
- בדין הוא שיטול שכרו - שומעים חרפתם ואינם משיבים..... יד

פרשת פינחס

א-ל מסתתר - להאמין בתוך ההסתר כי הוא בא מאבינו מלכנו
(כו ח), 'ובני פלוא אליאב', וביארו צדיקים
'פלוא' הוא מלשון מבוסה ומופלא (מלשון כי 'פלא' ממך דבר, דברים יז ח), ונרמז בזה, שאף כשהנהגתו של הקב"ה נפלאה היא בעינינו, שאין אנו רואים (תיקף) את חסדי וניסי השי"ת, ו'החושיך יכסה ארץ', מ"מ עלינו להאמין"

א. בדרך רמז פירשו במחלוקת חז"ל עם ה'מינים' לגבי מקום הנחת תפילין של ראש דכתיב (דברים ו ח) 'ולטוטפות בין עיניך', 'חכמי ישראל' דרשו שהכוונה להניחם על הראש במקום שמוחו של תינוק רופס (מנחות לז), ואילו המינים פרשוהו כפשוטו שצריך להניח את התפילין על המצח 'בין העיניים' ממש (מגילה כד:), ויש כאן רמז, כי המינים והאפיקורסים אינם מאמינים אלא רק במה שעניניהם רואות, על כן אמרו שהעיקר הוא בין העיניים, אמנם חכמי ישראל אמרו, לא כן, אלא מאמינים בני מאמינים אנו, גם כשאנו 'נראה לעיניים' את הנהגת ה' או מה טובה יש בדבר, בכל זאת לא נפגמת אמונתנו כמלוא נימה, אדרבה כ'מוחו של תינוק' - הננו בוטחים בו כתינוק וכגמול הסמוך ובטחו עלי אמו מיט פארמאכטע אויגן (בעיניים עצומות), אמונה מבלי 'הבנה' רק בתמימות מתוך התבטלות, לכן יש להניחם דייקא במקום שמוחו של תינוק רופס, ללמדנו להיות כתינוק שאינו יודע מימינו ומשמאלו אך הוא בטוח בהוריו מולידיו שעושים הכל לטובתו.

מסופר שפעם עסקו הרב מפוניב'ז זצ"ל והגרי"ז מבריסק זצ"ל באיזו סוגיא חמורה, ובתוך הדברים אמר הרב מפוניב'ז בריתחא דאורייתא, באמת, דארף מען פארשטיין (באמת, צריך להבין)... נענה לו הגרי"ז, באמת, דארף מען נישט פארשטיין (באמת אין צריך להבין), רחמנא אמר תקעו [והכוונה על הא דאיתא בגמ' (ר"ה טז).] למה תוקעין בראש השנה, למה תוקעין, רחמנא אמר תקעו], אלא צריך לדעת מה כתוב... ואין הדברים אמורים רק לגבי עסק התורה אלא הם יסוד נאמן על כל תהלוכות החיים שאין צריך להבין על מה עשה ה' ככה, למה ומדוע, אלא צריך לדעת מה רצונו ית' במעשיו, ומה ה' שואל מעמך, ותו לא מידי.

וכזאת ייאמר על כל המאורעות האחרונים אשר התרחשו אצל בני ישראל בארה"ק ובתפוצות העולם, אסונות כבדים ונוראיים אשר לא שיערו אבותינו, כי הם מורים בעליל שהקב"ה מדבר אלינו בקול ה' בכח, קול ה' שובר ארזים, ומבקש מכל אחד ואחד עורו נא והתעוררו נא, שובו אלי ואשובה אליכם, וכמו שאמרו בדרך מליצה כלישנא דקרא בפרשת בלק (כב כח) 'ויפתח ה' את פי האתון', ש'לשון נופל על לשון' והיינו ויפתח ה' את פי האסון (כי ת' וס' מתחלפים), והכוונה היא שהקב"ה כביכול פותח את פי האסונות אשר המה קוראים ומדברים אלינו בקול גדול מפורשות שפרו מעשיכם, ורק 'חרש' או שוטה או קטן... לא יראה כי יד ה' עשתה זאת.

מנהג נאה החזיק הגה"צ רבי זעליג בראווערמן זצ"ל, מגדולי צדיקי עיה"ק ירושלים, שהיו אופים בביתו בכל עש"ק חלות הרבה לאין מספר, והיה מחלקם לעניי ירושלים לכבוד שבת, פעם אחת נכנס לביתו אחד שהיה 'קשה יום', עובד בפרך בכל ימות השבוע בנשיאת משאות (סבל) בעד פרוטות זעומות שבקושי גדול הספיקו להחיות נפשו ונפש בני ביתו, וביקש שתי חלות, אמר לו ר' זעליג מה אעשה וכבר 'תם הלחם'... הגיעו כבר הרבה שביקשו ולא נשאר לי עבורך, נתקצף הסבל וברוב כעסו סטר על לחייו של רבי זעליג שתי סטירות מצלצלות... מיד רץ רבי זעליג אל השולחן, הסיר את המפה שכיסתה את החלות שהוצנעו שם לסעודת ליל שב"ק, ונתנם לו... התפלאו בני ביתו ואמרו לו וכי כך הוא שורת הדין, והאם יש חוטא ונשכר, מדוע נתת לו אחר שהיכה אותך, ולא עוד אלא שהבאת לו את החלות שלנו, השיב לה רבי זעליג, הרי איש זה כולו אומר אומללות, כורע תחת משאו כפשוטו... ועתה הבה נתבונן קימעא, על מה ולמה הכה אותי, אם לא ש'יודע צדיק נפש...', והוא מבין היטב שאם הוא חוזר לביתו בידיים ריקניות כבר יהיה בביתו 'ששון ושמחה'... תשעה באב שחל בשבת... אמנם אנחנו נוכל להסתדר גם עם כמה מצות ישנות...

אחר הדברים האלה נכנס רבי זעליג וסגר עצמו בחדרו... ושמעוהו אומר לעצמו, זעליג, זעליג, מדוע הוצרכת לספוג שתי מכות הגונות כדי להביאך לידי הכרה והבנה שעליך לתת משלך לאחרים...

באר הפרשה - פרשת פינחס

גם מבלי ראות בעיניים שהכלב מאל-אב, כלומר, הטוב ומטיב לכל. ואף אם עדיין אין הטובה נראית מאלוקינו - אבינו שבשמים, אב הרחמים שוכן מרומים לעין בשר מ"מ בקרוב ממש יתהפך הכל לרחמים

לדין ייאמר, מדוע הוצרכנו לספוג מכות גדולות ונאמנות כאלו מידי אבינו אב הרחמן עד שנגיע לידי ההכרה לתת משלנו לאחרים ולהתחזק באהבת חיים שזה התיקון לשורש וסיבת גלותנו, וכן להתחזק בשאר עניינים בגדרים וסייגים ביר"ש וכל כיו"ב, איש איש כפי מצבו, ולב יודע מרת נפשו מהם הדברים שצריך להתחזק בהם. ב. בא וראה נפלאות ההשגחה הפרטית, וכמעשה נפלא שסיפר מגיד מישרים פמ"מ הרב יעקב שיש שליט"א ששמע מבעל העובדא. וזה דבר המעשה, בין מ"ה הרוגי מירון נמנה אברך חשוב ושמו רבי מנחם זקבך זצ"ל, בימי השבעה ביקשו בני המשפחה מכל המנחמים שיקבלו על עצמם לברך ברכת המזון מתוך הכתב לעי"נ רבי מנחם אשר הכהן זצ"ל בן הרה"ג רבי מאיר שיבלדחט"א, אשר הקפיד על זה מאד מאז נעשה כבן ט"ז שנה (עד כדי כך שלא היה נוטל ידיו לסעודה עד שידע בבירור שיש תחת ידו 'בענטשער' (ברכון) לברך מתוכו את ברכת המזון, ואפילו בשמחות בני המשפחה וכן בכל מצב ואופן, גם כשעלה הדבר בקושי כגון בנסיעה ארוכה של בני המשפחה לצפון על קברי צדיקים, כשבסוף היום אחר כמעט תענית, הכל נטלו ידיהם לסעודה היה הוא עוסק בחיפוש אחר הבענטשער), ואכן חילקו שם אלפי 'סדר ברכת המזון' עלי גליון, כשישראל עם קדושים מקבלים על עצמם להתחזק ולברך מתוך הכתב דייקא.

בין המנחמים היה גם אברך חשוב מעי"ת בני ברק המשמש כ'סופר סת"ם', וכרבים אחרים קיבל שם על עצמו להקפיד לברך אך ורק מתוך הכתב, באותו זמן סיים האיש לכתוב 'ספר תורה', והחל מחפש אחר מי שיזמין אצלו כתיבת ספר תורה חדש, לצורך פרנסתו. כשבועיים אחר ל"ג בעומר נקרא אחר כבוד אל אחד מה'סוחרים' הגדולים, להציג בפניו 'דוגמת' כתב, כדי להתרשם מיופי כתיבתו, אך הסוחר שעדיין בכתבו דחאו בשתי ידיים, וכה אמר לו, אכן רואים על ה'כתב' שהנך וותיק וכבר כתבת ספרים רבים, הכתב אכן מסודר ונאה, אך חסר ב'מכה בפטיש'... בסיומי האותיות וב'שפיצים'...

בלב שבור, נכלם ומבוויש, חזר ה'סופר' לדירת הסופרים (כנהוג בארה"ק שכמה סופרים מתחברים יחדיו ושוכרים יחד דירה לצורך יישוב הדעת בכתיבתם), ומשום מה קנה לעצמו 'בולקע' (חלה קטנה) לאכלו בדירת הסופרים, שלא כהרגלו, כי מצות 'ואכלת ושבעת' הוא מקיים תמיד בכל יום ובכל עת רק בביתו ולא שם. אלא, שבבואו ליטול ידיו נזכר מ'קבלתו' והחליט לחפש תחילה אחר בענטשער, פשפש בכל הדירה ולא מצא, לא סידור ולא מנחה מעריב, ולא שום ברכת המזון על גבי הכתב בכל צורה שהיא, וכמעט שכבר החליט לשבור את הקבלה, ברגע האחרון חזק עצמו, ושב לחפש בשנית ובשלישית עד שמצא מעל אחד הארונות ברכת המזון כתובה אשורית ע"ג הקלף, שכתבו אחד הסופרים שעבד בדירה זו לפני כמה וכמה שנים, ניער האבק מעל גבי ה'ברכת המזון', נטל ידיו, היטיב לבו באכילתו ובירך ברכת המזון בדחילו ורחימו. בעודו מברך צדה עינו כי כתבו של 'ברכת המזון' זה נכתב ב'יופי' והדר, ב'גימורים' נפלאים עד אין ערוך. ומאחר שידע כי כתבו טעון תיקון בעניין זה, החליט שלא לזוז ממקומו, אלא העמיד לפניו את ברכת המזון הלז והחל לכתוב 'יריעה' של ס"ת כשהוא מחקה את צורת הכתב של אותו סופר, כך עשה במשך ג' שעות רצופות עד שגמר עמוד שלם.

בטרם סיפק לשוב לביתו, התקשר אליו ידידו, וכה אמר, שמעתי שהינך מחפש שיזמינו אצלך כתיבת ספר תורה, הנה לידי עומדים העסקנים המתנדבים בעם, העומדים לכתוב מ"ה ספרים לזכר נשמת כל ההרוגים זצ"ל, אולי יש ביך איזה יריעה להראותם, בכדי שיתרשמו מהכתב, קפץ הסופר והראה להם את היריעה שזה עתה סיים בה 3 שעות כתיבה, ויהי ממחרת, קיבל תשובתם, כי הם מקבלים אותו, ובחלקו נפל לכתוב את הספר שייכתב... לעילוי נשמת רבי מנחם זקבך...

וכבר ידוע מה שכתבו הקדמונים בסגולת ברכת המזון בכוונה ומתוך הכתב שהיא מועילה לפרנסה בהרחבה, וללמדנו עוד נפלאות ההשגחה, ש'גלגלו' לו מן השמים ללמוד רזי הכתב כדת וכנון, בדיוק בעת ובזמן שנצרך 'לאותו דבר', ולכתוב ס"ת לעי"נ בעל הקבלה טובה...

ג. וכך פירשו בלשון הכתוב (תהילים א ו) 'כי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד', שלא כדרך צדיקים' הוא 'דרך רשעים', המה אומרים בכל עת 'תאבד' כלומר 'אבוד אני'... ואין הקב"ה משגיח בי, אבל דרך הצדיקים לומר תמיד יודע ה', הקב"ה יודע מהנעשה עמי ומשגיח עלי תמיד בייחוד, ומעולם לא עזבני.

וחסדים מגולים¹. גם ידע נאמנה שהאמונה והסמיכה על ה' ממתקת הדינים וממשיכה את הטובה שתבוא אליו באופן הנגלה².

בשמים, שהוא זן ומפרנס אותנו, ודואג לנו הרבה יותר מ'כרחם אב על בנים'. וכה ביאר הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנא זי"ע (דבר חיים ד"ה לרב) בכתוב בפרשתן (כו נד) 'לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיש נחלתו', יש לפרש 'נחלתו' שהוא מלשון דאגה וכאב לב, על דרך שנאמר (עמוס ו ו) 'ולא נחלו על שבר יוסף', ופירש

ד. הגה"ק החפץ חיים זי"ע ביאר מהו 'א העכרער איד' (יהודי מרומם ונעלה), במשל לאדם העומד בסמוך לכותל, שאינו רואה מאומה לפניו מאומה זולת הכותל, אולם אם האיש העומד בפני הכותל אדם גבוה הוא, הרי הוא מביט מעל הכותל ורואה את כל המרחב אשר מצד השני של הכותל, כיו"ב הוא לענין הבטחון, פעמים ש'כל העולם נעשה לפניו ככותל', ועולם חשך בעדו, שאם הוא יהודי נעלה ומרומם - כלומר בעל בטחון כדת וכנכון, הרי הוא כאותו הגבוה המכיר ורואה גם את צידו השני של הכותל, אף הוא רואה שהכל לטובה ולברכה - ולא רק את החושך הנראה מצד זה של הכותל.

ה. בפרשתן (כו ב), 'שאו את ראש כל עדת בני ישראל', ובמדרש (ילקוט שמעוני רמז תשעג) זהו שאמר הכתוב (תהילים צד יח) 'אם אמרתי מטה רגלי חסדך ה' יסעדני'. וביארו (עפ"י דברי הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע בפרשתן ד"ה שאו), שלכאורה צריך ביאור מה ענין הרגל אל הראש, אלא ביאורו, דלפעמים יש לאדם חולי הראש ועל ידי זה מעדו רגליו ואינו יכול להלך, וכשרואה שאינו יכול לילך ברגליו, סובר שהוא חולי הרגל ומבקש רפואה ותחבושת אל הרגל, ובאמת הוא חולי הראש - וצריך הוא לתור אחר רפואה בראשו, וממילא יתחזקו רגליו לילך.

והנה 'הרגל' רומז ל'ממונ', כמו שאמרו חז"ל (פסחים ק"ט). על הפסוק (דברים יא ו) 'את כל היקום אשר ברגליהם - זה ממונו של אדם המעמידו על רגלו', ויש לך אדם אשר מטה רגלו בפרנסה חלילה, ומכיוון שרואה האדם שמטה רגלו הריהו מתחיל לתור אחר רפואה 'לרגל', אך באמת טעות בידו כי עליו לתור ולחפש אחר רפואות לראשו, שיבין כי שורש החסרון הוא במיעוט האמונה במוחו - כי יש מנהיג לבירה, ולא ישען על 'רגליו' אם בענין הפרנסה אם בשאר עניני העולם, אלא ישים משענתו על אביו שבשמים באמונה תמימה, וממילא יסתלקו מעמו כל מיחושיו בין ברוח בין בגשם. וזהו כוונת המדרש 'שאו את ראש' - זהו שאמר הכתוב אם אמרתי מטה רגלי, היינו שאם מרגיש שמטה רגלו, יקיים בנפשו 'שאו את ראש' - שיחזק את האמונה ויתרפא ראשו, וממילא יתרפא כל גופו.

בזה מבארים הא דמטו משמיה דהרה"ק בעל התפארת שלמה זי"ע על תפילתו של הרה"ק ה'אור לשמים' זי"ע, שהינה סגולה נוראה לפרנסה ולהצלחה לאומרה בכל יום, ואף הוא בעצמו אמר תפילה זו פעמיים בכל יום בערב ובבוקר, והמתבונן בתפילה זו ישתומם מה סגולה היא זו, כי יראה שכל עניין הפרנסה אינו מוזכר שם ולו ברמיזה בעלמא, וכל אותה תפילה מלאה בדיבורי אמונה ודביקות בחי עולמים. וכך הוא נוסח התפילה ריבון העולמים ידעתי כי הנני בידך לבד כחומר ביד היוצר, ואם גם אתאמץ בעצות ותחבולות וכל יושבי תבל יעמדו לימיני להושיעני ולתמוך נפשי מבלעדי עוזך ועזרתך אין עצה וישועה, ואם חלילה יחפצו כולם להרע אז אתה בחמלתך תשים עיניך עלי ותשקיף עלי השקפה לטובה ממעון קדשך, הנה חבלים נפלו לי בנעימים וישועתי באה ועזרתי תגלה. ומה סגולה יש בתפילה זו לפרנסה טובה ולכלכלה, אלא ביאורו, כאשר 'יכשיר' האדם את 'ראשו' להבין שכל עזרתו משמים באה לו הרי בזה גופא יזכה לשפע רב ממרום, כי סגולת האמונה שבראש להמשיך על האדם הרחבה ועושר רב ב'ממונו של אדם המעמידו על רגליו'.

שאלה נשאלה לפני כמאה וחמשים שנה בעיה"ק ירושלים - ששחטו עוף ונמצא שראשו רוחש כולו כינים - מבחוץ, ונסתפק בעל העוף האם זה נחשב לטריפה, ואף שדעתם של כל מורי ההוראה הייתה להתיר בהכשר גמור, משום מה לא היה לבו של בעל העוף שלם בהכשרם, לכן עלה למעונו של הגה"ק מהרי"ל דיסקין זצוק"ל, ציווה המהרי"ל לפתוח את הראש, והנה נתברר כי כל מוחו של העוף רקוב מתוכו היה וודאי טריפה הוא, והסביר המהרי"ל כי אין כאן כל רוח הקודש, אלא שעל כל עוף ישנם כינים רבים בראש, אלא מכיוון שמדרכו של עוף להניע ראשו הנה והנה, ממילא נופלים כל הכינים, אך משראיתי כי עוף זה מלא בכינים הוא, הבנתי שוודאי חסרון יש במוחו - שמחמתו לא הזיז ראשו ולא ניער מעצמו את הכינים, על כן ציוויתי לפתוח הראש, ונמצא מה שנמצא... כיו"ב, כל אדם יש לו כינים בראש אלו הדמיונות שהוא עושה ופלוני עושה, וכו' וכיו"ב, אין לו אלא לנער את הראש מכל הכינים - השטותים הללו ע"י קנין האמונה האמיתית, ואם לא ינער את ראשו כפעם בפעם, ייהפך ח"ו לטריפה...

באר הפרשה - פרשת פינחס

אם החרב מונחת על צוואר האדם, כעניין שנאמר (איוב יג טו) 'הן יקטלני לו איחול', והיא תוחלת אצולה מן הבטחון שהזכרנו. ונאמר (תהילים סב ט) 'בטחו בו בכל עת', פירוש 'בכל עת', גם בעת שהצרה קרובה ולא ידע אדם דרך להינצל ממנה. עכ"ל (עיי"ש בארוכה).

תפילות כנגד תמידים - עיקר הוויתו היא התפילה

בפרשתן (כח ב), 'צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו', איתא מהרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרמ"ז) 'תשמרו - מלשון 'המתנה' (כמו 'ואביו שמר את הדבר', בראשית לו יא), שכל היום יהיה הכנה מרוב התשוקה שיגיע כבר זמן קרבן התמיד, וכן צריך להיות בתפלה (אחר חורבן הבית, שתפילות כנגד תמידים תיקנום, ברכות כו:) שכל היום יהי' טפל אצל האדם - ועיקר הוויתו יהיה בשעת התפלה, כמ"ש החבר מעלת החסיד^ט. וזהו תשמרו להקריב לי במועדו'.

ה'מצודת הוד' וז"ל, אינם חולים בכאב הלב להצטער על השבר המיועד לבוא על יוסף. מעתה י"ל, כי בענייני לרב - דברים רבי הערך, כגון מיעוט עבודת השי"ת וכן הצער על אריכות הגלות והצער על שכינתא בגלותא, הרי תרבו נחלתו, יוסף דאגה על דאגה, וכל המרבה הרי זה משובח, וכמו שנפסק בשו"ע (או"ח סי' א ס"ג) 'ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש'. אבל למעט - בדברים שהם מעוטי ופעוטי ערך, בצרכי עוה"ז, בהם תמעט נחלתו - שימעט מהדאגה, אלא יבטח בשם ה' אלוקיניו'.

וכבר כתב רבינו יונה (משלי ג כו), עוד יחייב עניין הבטחון, שידע עם לבבו כי הכל בידי שמים, וכידו לשנות הטבעים ולהחליף המזל, ואין לה' מעצור להושיע ברב ובמעט, וגם כי צרה קרובה ישועתו קרובה לבא, כי כל יכול ולא יבצר מזמה וכו'. ויבטח בה' בכל עת צרה וחשכה, וידע באמת כי הוא רב להושיע מכל צרה וישועתו כהרף עין, ועל כן יקוה לישועתו גם

1. בעניין זה ביאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע בהאמור בפרשתן בעניין 'בנות צלפחד', שבאו אל משה וביקשו 'תנה לנו אחוזה' (כז ד), ואמר הקב"ה למשה (פסוק ז) 'כן בנות צלפחד דוברות נתון תתן להם אחוזת נחלה בתוך אחי אביהם', ופירש רש"י כפל הלשון 'נתון תתן' - שאמר הקב"ה למשה לתת להם שני חלקים (עיי"ש). ומבאר בדרך הרמז, כי בנות צלפחד לא ביקשו גדולות אלא הסתפקו במועט וביקשו רק אחוזה - מקום מועט שיוכלו להתקיים שם כדי חייהם, על כן אמר הקב"ה למשה, אם אינם רודפים אחר הממון אלא מבקשים רק כפי צרכם ותו לא, אם כן נתון תתן להם שני חלקים, 'כי המסתפק במיעוט נושע בריוח'.

2. ומוסיף השפ"א, וזהו ההכנה שייך גם בגלות - להיות מצפים לבנין המקדש והקרבתו, והוא בכלל 'תשמרו להקריב' - ובזו התשוקה יש לנו חלק בקרבנות המקדש שהיה אז, ושיבנה במהרה בימינו אמן.

3. וכך כתב הגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע ב'אגרת' (נדפס בספר פרדס, שנת תקי"ט), על מה ששלח לו הגאון ר' אריה לייב עפשטיין זצ"ל - בהיות ששמעתי שרום פאר הוד מעלתו הרמה מאריך בתפלת 'שמונה עשרה' של ראש השנה כמעט עד קריאת התורה, והוא מחמת כוונת התפילה דנתרבו וכו', ובחול הגידו לי בשמו שאין מאריך בתפילתו וכו', בכך בקשתי הודיעני נא את דרכיך ואדע להתנהג כמוהו כמוני. והשיב לו הרבי ר' יהונתן זי"ע בזה"ל, האמת אתו כי בשביל ביטול תורה וגם רבו הטרדות טרם בואי לבית הכנסת ובצאתי עד שאני צריך חיזוק גדול ורחמי השמים לבל יתבלבל כוונתי בתפלה ואין לנו כח לשהות שעה אחת וכו', אך מכל מקום אין כל כך בקצרה, אשר על הרוב הציבור אומרים קדיש על עלינו ואני עדיין בעמידה זו תפלה, ואם כי ילעגו עלי וצחקו צעירים איני מהנעלבים בזה, וזה חלקי מכל עמלי שעה זו שאני עומד לפני שומע תפלה וכו'. עכ"ל.

ונורא הוא למתבונן, כי הלא זה האיש מרגיז ממלכות בחיבוריו הגדולים והעצומים 'אורים ותומים' על שו"ע חושן משפט, 'כרתי ופלתי' על יו"ד, 'יערות דבש' ועוד עשרות ספרים בכל מקצועות התורה, והוא מעיד על עצמו שזה חלקו מכל עמלו שעה זו שהוא עומד לפני שומע תפילה.

כיוצא בדבר מספרים על הגרי"ז הלוי סאלאוויטשיק זצוק"ל מבריסק שאמר לבנו הגאון רבי רפאל זצ"ל, היות והנני עמל כל היום בתורה על כן אני מקווה שאזכה שיהיה לי א גוטע דאווענען - תפילה טובה...

ט. כוונתו לדברי הכוזרי (מאמר ג אות ה) ותהיה העת ההיא (של התפילה) לב זמנו ופריו, והיו שאר עתותיו כדרכים המגיעים אל העת ההיא, יתאוה קרבתו שבו מתדמה ברוחניים ויתרחק מהבהמיים, עוד מביא שם שהתפילה

את קרבני לחמי - שהקרבנות הם המלחימים ומקריבים את ישראל לאביהם שבשמים, ולכן תפילות במקום תמידים תקנום, שזהו עניין התפילה - שיהא האדם תלוי תמיד בבוראו, וישא עיניו למרום בכל צעד ושעל, וגם התפילה היא 'מלחימה' את המתפלל למלך שומע תפילה.

ולעולם אל ימנע אדם עצמו מן הרחמים, ואפילו אם נראה שאפסה כל תקוה, כי בכוחה של תפילה לבטל את הנגור ולשנות את הטבע. וכך פירש רש"י מה שנאמר (איכה ג נד-נה) 'צפו מים על ראשי אמרתי נגורתי, קראתי שמך ה' מבור תחתיות, וז"ל, שבזמן שבא אדם במים עד מתניו עדיין יש תקוה, אבל אם

הנה, יש שביארו הטעם שהקרבנות נקראו בשם לחמי, דכתיב (ישעיה נה ז) 'עזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה' וירחמהו, ובמדרש (ויק"ר ג א) רבי יצחק אמר כאדם שהוא מלחים שתי נסרים ומדביקן זה לזה, כלומר שתיבת 'וירחמהו' היא כמו שנאמר 'וילחמהו', והיינו כמו זה שמלחים ומדבק שני נסרים עד שהם נדבקים כאחד ואי אפשר להפריד ביניהם, כך כביכול גדול כוחה של תשובה שכביכול הקב"ה 'מלחימהו' אליו ומדביקן אליו ית' (כמבאר במתנות כהונה בפירושו למדרש), ואכן, אף מאכל הגשמי נקרא 'לחם' בשם זה כי הוא מחבר ומקשר את הנפש אל הגוף לבל יפרדו ותפרח הנפש למקורה העליון, ו'הלחם' הוא המלחים אותם שלא ינתקו זה מזה. ומהאי טעמא נאמר

צריכה להיות לו לאדם כדוגמת האכילה שמזינה אותו מסעודה זו עד סעודתו הבאה, וכך יקח האדם את מזון נפשו מתפילה זו עד לתפילה הבאה.

י. והתפילה שייכת ביותר בימי 'בין המצרים', יהפכם ה' לששון ולשמחה, שעל ידי התפילה ימתיק כל 'מרירות' וצער, וכמו שנתנו רמז לדבר כי 'נחלה בלי מצרים' (515) בגימטריא 'תפלה', שעל ידי התפילה יזכה לסלק 'בין המצרים' ויהפכם ל'בלא מצרים'.

יא. מעשה באיש יהודי מתושבי עיה"ק ירושלים ת"ו שהוצרך אחד מבני ביתו לעבור בדחיפות 'ניתוח' (אפערואצ"ע) בבית החולים 'הדסה', החליט היהודי שלהצלחת הניתוח הוא חייב לדבר בטרם כל עם המנהל הראשי של הדסה - זה האיש אשר על פיו ישק כל דבר... אלא ש'איש פשוט' הוא - כיצד יגיע לדבר עם הוד כבוד מעלת המנהל הגדול, ע"כ רצה לבקש את טובתו של 'עסקן' הרפואה הרב אלימלך פירער שליט"א אשר יד וחלק לו בכל מערכות הרפואה בארה"ק (ובחול"ל) שידבר בעדו עם אותו מנהל דגול. אך הזמן העובר לא היה לטובת החולה על כן החל ליסע להדסה ברכבו ובכל הדרך ניסה להתקשר ע"י הפלא' עם הרב פירער ואף אחר שהתקשר עשרות פעמים לא עלה בידו לדבר עמו... והנה, על אם הדרך הראה לו אחד מנוסעי הדרכים בבקשת עזרה דחופה כי נתקלקל רכבו וכו', והנה בתחילה לא אבה להביט עליו, שהרי מי כמוהו עסוק עתה בחיפוש אחר אותו עסקן... אך לתדהמתו הנה לפניו עומד אותו מנהל בכבודו ובעצמו... וכבר אינו צריך לא את העסקן ולא את עוזריו...

כיו"ב, פעמים הרבה עומד האדם ב'תפילת שמונה עשרה', ומחשב, אוי, עלי לסדר בדחיפות ענין פלוני, לדבר עם עסקן פלוני, לרוץ לרופא אלמוני, להתחנן לפני בעל גמ"ח זה, במה אוכל להחניף לבעל הבנק, וכיצד אקנה את לבו של... כך משוטט במוחו ולבו בכל ארבע קצוות תבל... מדוע לא יבין שבעת התפילה הוא כביכול כעומד לפני אותו 'מנהל' בכבודו ובעצמו... את החכם היועץ ומבין ימצא באתה חונן, את הרופא הגדול ימצא ברפאנו, שפע הפרנסה והעשירות מקורו בדרך עלינו (וכבר לא יצטרך להחניף לאיש בעולם)... את 'שלום הבית' ימצא בשים שלום וכו'.

יב. סיפר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע ששמע מאביו הרה"ק רבי צבי מרודניק זי"ע. בעיר קראקא הייתה אשה אחת שנכנס רצון בלבה שיקברוה לאחר מלאות ימיה ב'בית החיים' הישן בעירה, שבו נטמנו ה'מגלה עמוקות', הרמ"א, הב"ח, ועוד רבים קדושי עליון ומצוקי ארץ. באמת היה רצון זה בגדר 'חלום' כי כבר מאות בשנים פסקו מלקבור באותו בית החיים, ואף רבנים וגדולים נקברו אך ורק בבית החיים החדש דקראקא, אלא שאותה אשה לא אמרה נואש, והייתה משכמת ומערבת לבית הכנסת - להתפלל ג"פ ביום, שיחוס הבורא וימלא (שיגעונה) רצונה להיקבר בבית החיים הישן דייקא. בכל עת שהיתה פוגשת תינוקות של בית רבן הייתה מבקשת מהם שיחוסו עליה ויברכו אותה בברכה ובתפילה שתזכה להיטמן בבית החיים הישן. עד שכבר היו כל ילדי העיר קראקא יודעים לומר לה 'א גוטן טאג מומע, דו זאלסט באגראבן ווערן אין אלטן בית הקברות' (בוקר טוב, שיקברו אותך בבית"ח הישן). אף בעת שמחות צאצאיה, נכדיה וניניה היתה מבקשת מהחתן והכלה שיברכו אותה לקיום משאלתה זו.

באר הפרשה - פרשת פינחס

ומופרש אפילו ממלאכים ושרפים, ובכל זאת הנך יושב תהלות ישראל, עפ"י המבואר בספרים הקדושים על 'יושב תהלות ישראל', כדרך שאומרים על אדם שיש לו 'עבודה' ומרוויח כך וכך לחודש שהוא 'יושב' על כך וכך כסף, גם הקב"ה כביכול 'יושב' על תהלות ישראל'. מפני שנשמות ישראל חצובות מתחת לכסא כבודו ית', ובאמרו תהלות ה' הריהו מחזק את מחצב נשמתו, וגם כסא הכבוד מתחזק אנב כך, ואם כן שייך בזה ענין יושב תהלות ישראל. עכ"ל.¹

צורר את המדינים - הרחק מן הכיעור על ידי גדרים וסייגים בפרשתן (כה יז), 'צורר את המדינים', וכתב ה'אור החיים' הק' וז"ל. צורר ל' הווה. פירוש, יגבירו בהם השנאה עד גדר שיהיה נקבע בהם טבע הצרירות, וכ' שם שהשנאה להרע מידה סגולית היא לחפץ בחיים², ובזה יורידו את חרון ה' ואדרבה יגבירו אהבת האב על הבן.

בכלל הדברים, להתבונן ב'סיבת' החטא ו'בגרמא' הנזיקין, שאף הוא בכלל 'הרע' שצריך לשנוא אותו ולהתרחק ממנו, איתא ב'אור החיים' הקדוש על הפסוק (פרשת בלק כה א) 'יושב ישראל בשימים'. וז"ל. צריך לדעת מה צורך בהודעת מאמר זה... ונראה לפרש שהכתוב יעיד סיבת הזנות, שהייתה - לפי שיצאו העם לטייל חוץ למחנה ישראל... ושם נכשלו, והוא

צפו מים על ראשו או אמר אבדה תקותי, אבל אני איני עושה בן אלא קראתי שמך ה', עכ"ל. והרי, שאף אם הגיע למצב ש'באו מים עד נפש' וכבר צפו מעל ראשו שבדרך הטבע אין דרך להצלתו מ"מ לא יתייאש אלא יקרא בחזקה אל ה' ויצילהו.

ואף אם התפלל ולא נענה יחזיק בחבל התפילה מבלי להרפות. וכמו שכתב הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (פורים ד"ה קלי) לפרש מה שנאמר (תהלים כב ג-ד) 'אלוקי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי ואתה קדוש יושב תהילות ישראל', וז"ל, דהנה אם יהודי זוכה מתקיים בו מאמר הכתוב (ישעיה סה כד) 'והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע', אך אם לא זכה צריך הוא להמתין ולהמתין עד שיוזכה לראות כי נתקבלה תפילתו, שאם היה נענה על אתר הלא היתה מתבטלת הבחירה מכל וכל, על כן צריך האדם להתחזק ולהרבות בתפילה ובתחנונים ללא הרף, בחי' אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי, פירוש, אף אם עמדתי בתפילה כל היום ולא נעניתי אצעק עוד כל הלילה.

ואל יחשוב האדם שמא יש בכך משום חוצפה בלפי שמיא, שאם מסרבים לקבל תפלתו למה הוא מתעקש. שכך אומר דוד המלך 'ואתה קדוש יושב תהלות ישראל', רבש"ע, הנך נקרא 'קדוש', מובדל

ויהי היום, והאשה נתבקשה לישיבה של מעלה, בעת ה'הלוויה' החל לרדת שלג עז שנערם על פני העיר... עד שלא היה שייך במציאות לשאת אותה עד הביה"ח החדש, ובלית ברירה הטמינוה בבית החיים הישן... נענה הרה"ק ואמר 'דבר זה היה חידוש אצלי' שתפעל תפילה אפילו על 'שגעון' כזה... ומכאן נלמד כוחה של תפילה.

יג. חיזוק גדול כתב הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (וירא ד"ה ויאמר) שהנה כתיב בפרשת ה'עקידה' (בראשית כב ז) 'ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעולה', ולכאורה קשה לשם מה הזכיר הכתוב לדורות מה שאמר יצחק אבי וענה לו אברהם הנני בני, והרי העיקר הוא במה ששאלו איה השה לעולה, ואם כן היה יכול לומר 'ויאמר יצחק אל אברהם אביו הנה האש וכו', ולכאורה כל מה שנאמר ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הוא ייתור לשון. אלא, שכבר אמרו חז"ל (ע"י בר"ר נו ג) שכל דיבור ודיבור שהיה בעקידה עשה רושם גדול בשמים ממעל ופעל לזכותם של ישראל לדורי דורות, ועפ"י מבאר בזה"ל, והדיבור הזה שאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי, ואברהם אבינו השיב לו הנני בני, זאת עשה רושם בשמים לזרעם אחריהם עד עולם שכאשר יהיה אדם מישראל מתאנח לפני אבינו שבשמים 'ויאמר אבי' - במלה זו בלבד שהוא מתאנח מקירות לבו וצועק 'אבי', יתמלא אבינו שבשמים רחמים עליו ויענה ויאמר 'הנני בני' למלאות משאלותיך. עכ"ל.

יד. אשרי איש העומד בנסיון ומתגבר על עצמו בעוז ותעצמות, הנה מצינו בתורה שנכתב 'פינחס' מלא, וכבר דרשו בזה חז"ל (זוה"ק פרשת אחרי דף נו:ו) שהוסיף הכתוב אות י' בשמו כשנזדרז במצוה וערך קנאותו להרוג את זמרי (עיי"ש), ובדרך הרמז יש לומר שבא הכתוב לומר שאפילו א קליין יודעלע (יהודי 'קטן' ופשוט) אם יעמוד בנסיון במלוא עוז ותעצמות אזי הרי הוא כגדול שבגדולים, ויזכה לו ולזרעו אחריו...

חז"ל (גיטין נו:) על טיטוס הרשע שנכנס לבית המקדש וחיללו בביוזון נורא, עד שקרב אצל הפרוכת המבדילה בין ההיכל לקודש הקדשים 'ונמל סייף וגידר את הפרוכת'... וכן כשחזר לביתו 'נמל את הפרוכת ועשאו כמין גרנותני (-סל גדול) והביא כל כלים שבמקדש והניחן בהן והושיבן בספינה לילך להשתבח בעירו' כי זהו חורבנו של עולם מתחילתו ועד סופו, כשבאים לפגוע במחיצות ופרוכות המבדילות בין דרגות בקדושה, זהו חורבן הבית¹¹

אומרו וישב ישראל בשמים פירוש במקום שהיו מטיילים בו חוץ למחניהם, ושמים הוא לשון טיולים. כדרך אומרו (יא ח) 'שמו העם' ופירש"י שם, 'אין שייט אלא לשון טיול', וזה סיבת ויחל העם לזנות, עכ"ל. יש שהעמיסו בלשונו שנפילתם באה להם ממה שהיו מטיילים מחוץ למחנה, רצ"ל מחוץ לגדרים וסייגים¹² הנהוגים ב'מחנה' בני ישראל הכשרים, לכן הגיעו להיכן שהגיעו, עד עמקי שאול. וכן היה בחורבן בית המקדש, כמו שמספרים

טו. שמעתי להעמיס בפסוק (תהלים קיט קנח) ראיתי בוגדים ואתקוטטה - כי אמרתך לא שמרו, 'אמרתך' מלשון שפה וקצה הבגד שבו תופרים ומגבילים את הבגד עד פה תבוא - כאותה שאמרו אמרי חלוקה, מחמת שלא שמרו על הגדרים' לכן הגיעו להיות בוגדים ל"ע....

טז. הנה איתא במשנה (תענית ד ו) 'חמשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז, נשתברו הלוחות ובטל התמיד והובקעה העיר ושרף אפוסטמוס את התורה והעמיד צלם בהיכל'. והקשו בגמ' (תענית כח:) הובקעה העיר בי"ז הוה, והכתיב (ירמיה נב ו) 'בחדש הרביעי בתשעה לחדש ויחזק הרעב בעיר' וכתיב בתריה (פסוק ז) 'ותבקע העיר' וגו', אמר רבא לא קשיא, כאן בראשונה כאן בשניה, דתניא בראשונה הובקעה העיר בתשעה בתמוז בשניה בשבעה עשר בו. וכלומר שבבית הראשון הובקעה העיר בתשעה בתמוז, ואילו בבית השני היה זה בשבעה עשר בו. אמנם התוס' (ר"ה יח: ד"ה זה) הביאו שבירושלמי תירצו שגם בבית הראשון הובקעה העיר בי"ז בתמוז, ואע"ג שנאמר בפסוק בתשעה לחדש 'קלקול חשבונות היו שם', ופירשו התוס' 'שמתוך טרדתם טעו בחשבונם ולא רצה הפסוק לשנות מכמו שהיו סבורים' [ולכאורה הדבר תמוה עד מאוד שנכתב בכתבי הקודש דבר שאינו אמת, וביארו בזה שרצה הכתוב להודיע על גודל חיתתן של ישראל, ועד כמה אבינו שבשמים מיצר בצרתן, וכדכתיב (תהילים צא טו) 'עמו אנכי בצרה', עד שכביכול אפילו בשמים יש צער באותו היום].

ומבואר מסוגיית הגמ' (ר"ה יח:) שאכן בשבעים שנה שהיו בגלות בבל לאחר חורבן הבית הראשון (עד שנבנה הבית השני) אזי היו מתענים בתשעה בתמוז, וכמו שאמרו שם 'צום הרביעי זה ט' בתמוז שבו הובקעה העיר'. ולכאורה יש להקשות, שאף שנבקעה העיר בתשעה בתמוז, אך 'ארבעה דברים' אירעו בי"ז בתמוז, שבירת הלוחות ובטל התמיד ושריפת התורה והעמדת צלם בהיכל, ומדוע נקבע הצום בתשעה בתמוז שהיה בו צרה אחת ולא בי"ז בתמוז שהיו בו ארבע צרות. אלא מכאן למדנו 'שהובקעה העיר' היא הצרה הקשה מכולם, והיא ההחלה והגורמת לחורבן, ועל דא קבכינן. ולמדנו, כי 'הבקעת החומות' והגדרים היא תחילת החורבן ו'הצרה' שיש עליה להתענות ולהתאבל... כיוצא בדבר מצינו לגבי יוונים, וכמו שמזמרים ב'מעוז צור' בימי החנוכה 'יוונים נקבצו עלי וכו' ופרצו חומות מגדלי', ולכאורה היוונים הרשיעו הרבה יותר מפריצת המגדלים, שהלא גזרו ועקרו את הדת, נכנסו בטומאתם לתוככי העזרה ושיקצו את אבני המזבח, רדפו את יראי ה' והשליטו כפירה בפנינת יקרת, אלא מכאן שעיקר ה'חורבן' היה ש'פרצו חומות מגדלי', כי אם נפרצים הגדרות והחומות שוב אין מעצור עד לדיוטא התחתונה.

והדבר דומה לאחד שעמד בראש גג בניין גבוה מאה קומות, והודיע בקול גדול שבדעתו לקפוץ רק קומה אחת... שאין לך כסיל גדול ממנו, שמאחר שיצא מגבולות הגג שוב אין לו שליטה על עצמו כלל, ואין בידו לכוון ליפול רק קומה אחת, אלא סופו שיצנח לארץ כשהוא מרוסק אברים אברים. כך גם האומר אפרוץ גדר אחד בלבד ולא יארע לי מאומה... שמאחר שיצא מגבולות הקדושה הרי מסוכן הוא ליפול עד לשאול תחתית רח"ל.

כיוצא בדבר ביארו את האמור ב'מגילת איכה' (א ט) 'טומאתה בשוליה', במשל למה הדבר דומה לאחד שראה את רעהו מתעטף בטלית נאה והתאוהו אף הוא להשיג כמותה, מיהר לברר אצל חברו היכן קנית טלית משובחת זו, והשיב לו אצל איש פלוני במקום פלוני, הלך הלה וביקש מהמוכר שיתן לו טלית, הביא לו המוכר את מבוקשו, אך הזהיר אותו שיתפור את שולי הבגד בכדי שלא יפתחו כל התפירות, אך הלה לא השים ליבו לדברי המוכר ולא תפר את השוליים, ואכן לא עבר זמן מרובה והחלה הטלית להיפרם ולא נשאר ממנה אלא חוטים חוטים... ותעל חמת הקונה וירץ אל המוכר בשאלת 'למה רימיתני'... והלא שילמתי לך במיטב כספי בשביל טלית משופרא דשופרא

באר הפרשה - פרשת פינחס

בידי האדם עשות איזה פעולה מבלי כח ה' הננסך בו, ומה יש בידו עשות - רק להראות כי חפץ הוא לעשות רצון ה' ובוחר בטוב ובחיים - לזה בוודאי די לנו שיעשה כפי יכולתו אשר נתן ה' בידו והשאר יגמור ה' בעדו. ועל דרך זה ייאמר כי ע"י עשיית גדרים וסייגים להרחיק מן העבירה מגלה האדם דעתו ורצונו כי 'לעשות רצונך אלוקי חפצתי' יי, וממילא מן השמים מסייעים בידו להינצל מן היצר הרע"ט.

עולת תמיד - ענין העליה והעבודה בקביעות

בפרשתן (כה ג), 'כבשים בני שנה תמימים שניים ליום עולה תמיד', כתב המהר"ל בספרו 'נתיבות עולם' (נתיב אהבת רע פרק א), וז"ל. כתב 'בחיבור עין יעקב' בהקדמת הכותב שמצא בחיבור מדרש אחד. בן זומא אומר, מצינו פסוק הכולל את כל התורה כולה והוא (דברים ו ד) 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד'. בן ננס אומר, מצינו פסוק כולל, והוא (ויקרא יט יח) 'ואהבת לרעך כמוך', שמעון בן פזי אומר, מצינו פסוק כולל יותר, והוא (בפרשתן כח ד) 'את הכבש אחד תעשה בכוקר, ואת הכבש השני תעשה בין הערבים', עמד רבי פלוני על רגליו ואמר, הלכה כבן פזי'.

והנפש מהחל ועד בלה, כי בכל מאודו יש לשמור על הגדרים והסייגים"ו.

בפרשתן (כה יא-יב), 'פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם, לכן אמור הנני נתן לו את בריתי שלום' ואמרו חז"ל (במ"ר כא א) אמר הקב"ה בדין הוא שיטול שכרו. והנה נתבאר בארוכה בדברי חז"ל כמה ניסים ונפלאות נעשו לו לפינחס בבואו לקיים 'קנאותו' - מהם ביארו כי ששה ניסים נעשו לו (סנהדרין פב:) ובתרגום יונתן (סוף פרשת בלק) נתבאר כי י"ב ניסים נעשו לו, מעתה יש לתמוה, אם אכן הוצרך פינחס לכ"ב הרבה ניסים שנעשו לו מן השמים מדוע בדין שיטול שכרו, והרי את הכל עשו מן השמים. ומבאר ה'אלשיך' הקדוש, כי אכן אין הקב"ה דורש ומבקש מהאדם רק שיעשה כפי יכולתו, וז"ל, לזה אמר (הקב"ה) כל אשר עשה (פינחס) אחזיק לו טובה שהשיב את חמתי (ובמה) בקנאו את קנאתי - ששת לבו לקדש שם שמים, אף שהשאר עשייתו אני, כי אין הקב"ה מבקש רק שיגול האדם אליו דרכו ויבטח עליו והוא יעשה, עכ"ל. והדברים פשוטים לכל מאמין, כי מה אנו ומה חיינו וכי יש כוח

והנה נתת לי 'זיבורית דזיבורית' (סוג ג)... השיב לו המוכר, הנה טלית זו היא אכן ממין משובח, ומה אעשה לך כי 'התחכמת' ולא שמעת בקולי לתפור את השוליים... וזהו שאמר הכתוב טומאתה בשוליה, שמאחר שלא נזהרו 'בשוליים', ולא הציבו גדרות וחומות לשמור בשמירה מעולה אזי היה מקום ליצר הרע להיכנס ולהחטיאם עד שנפלו לגמרי. יז. יש שרמזו בהאי עניינא, דאמרו חז"ל (סנהדרין קו.) כי הדרך שעל ידה הכשילו את ישראל בשיטים היה על ידי שמכרו 'בגדי פשתן', עיי"ש, והרי שהתירו לעצמם לצאת מחוץ למחנה לצורך פרנסה... אך משם הגיעו עד לשאול תחתית. וכך הוא דרכו של היצר הרע בזמן הזה, למשוך את האדם ל'כלים' המאררים והמשחיתים כל חלקה טובה לצורך 'פרנסה', אך מכאן הדרך קצרה רח"ל...

עוד יאמר כנגד אותו יצר הרע, 'מעשה' באחד שנכנס לחנות שבבעלות איש ישראל וראה שמוכר בו 'דבר אחר', נחרד הלה למראה עיניו ושאלו בזעזוע וכי אתה מוכר חזיר... השיב המוכר, חלילה וחס, לא, זה 'דבר אחר' לגמרי... כך יאמר לגבי אותם הכלים עם כל שם וכינוי שיש להם 'כשרים' וה'מוגנים', שמיתמם בעצמו ואומר, ח"ו איני אוחז בכלי אסור, אלא זה 'כשר' או 'מוגן'... (כ"א ישאל את דעת רבו, אבל על דרך הכלל ייאמרו דברינו).

יח. וכה ביאר הרה"ק ה'דברי ישראל' (קרח ד"ה אל תפן) בדברי חז"ל הנודעים (עי' שהש"ר ה ב) 'פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם', כי לכאורה אין שום תועלת בפתח שגדלו כחודו של מחט, שהרי אי אפשר בשום פנים ואופן לדחוק עצמו ולהיכנס בפתח קטן כזה 'אלא בפתחו פתח זה הרי הוא מראה סימן בעצמו שהנו רוצה בתשובה, והקב"ה עונה לעומתו בבחינת הבא לטהר מסייעין אותו (יומא לח:), ופותח באופן שיוכל לנכנס'. יט. והנה מדרך העולם אשר כל בעל עסק משקיע מהונו ומאונו לחפש דרכים כיצד להגדיל את העסק, ושישא רווחים יותר מכפי שהיה עד עתה, ועל דרך זה צריך להיות גם לעניין הגדרים והסייגים, כי מאחר שהם הם ה'ביזנעס' האמיתיים של האדם, ומהם 'מרוויח' ברוחניות ובגשמיות, בעלמא דאתי ובעולם הזה, אם כן צריך לעשות כל מאמץ להגדיל את ה'הכנסות', ולהשקיע יותר בביצור החומות...

אלא מבאר המהר"ל, דקרנן תמיד מרמו לאדם על ה'קביעות' בעבודתו יתב"ש, כי היו מקריבין אותו בקביעות מדי יום ביומו, ואם עבר זמנו בטל קרבנו ולא שייך להשלימו. כמו כן מה שאדם עובד את השי"ת בתמידות הנמור בזה הוא נחשב לעבד ה', כי כמו שהעבד לא סר עבודתו מאדונו רק הוא עובדו תמיד, כך עלינו לקבל עול מלכות שמים, וזה כלל הכולל את כל התורה כולה², כי עיקר תכלית האדם הוא להיות 'עבד ה' בתכלית השלימות. וזה יקויים ע"י קבלת עול התורה והמצווה בקביעות כשור לעול וכחמור למשא³, ושלא יסתפק ב'קבלתו' אלא יקיימנה בקביעות²² כיתר כל ימוט לעולם²³. ולא יתפתה לעזוב

והנה דברי המדרש פלאיים ואומרים דרשני, בשלמא הפסוק 'שמע ישראל' נחא, שהרי האמונה בה' אחד ואהבת השי"ת האמורה באותה הפרשה הם הם יסוד כל התורה והמצווה, ועל ידי מצוה זאת דבוק בו יתברך לגמרי, כמו כן מצות 'ואהבת לרעך כמוך', כבר 'אמר רבי עקיבא שהיא כלל גדול בתורה', והביאור בזה כי הוא קאי גם על הקב"ה שנקרא 'רעהו' (עי' שבת לא:), ועל כן לא יעשה האדם מה דסני לקוב"ה [ועי"ש עוד כמה דרכים בזה], אולם איזה כלל גדול הכולל את כל התורה כולה יש כמה שנאמר בקרבן תמיד 'את הכבש האחד תעשה בבוקר, ואת הכבש השני תעשה בין הערבים'.

כ. ואין כל נפקא מינה מי הוא העובד - אם עבודתו בקביעות הרי הוא גורם בזה נחת רוח לעילא, ולפי זה יומתק הא דאמר 'עמד רבי פלוני על רגליו ואמר, הלכה כבן פזי', מה שלא מצינו בחז"ל שיזכירו רבי פלוני [פירוש שנעלם שמו], אך נרמז כאן דבר גדול, שבדבר הנעשה בקביעות אין שום חילוק מי הוא העושה, ואף אם אינו ראוי שיזכירו את שמו מחמת מעשיו, תעלה עבודתו לריח ניחוח לפני הקב"ה, כי השי"ת חפץ בדברים הנעשים בקביעות. כא. הנה נאמר בפרשתן (כו א) 'ויהי אחרי המגפה, ויאמר ה' אל משה ואל אלעזר בן אהרן הכהן לאמר, ואחר תיבת 'מגפה' יש סימן פ, להורות שצריך להשאיר חלק, והוא פיסקא באמצע פסוק, וביאר הרה"ק מסיקווירא זי"ע מדוע באמת לא חילק הכתוב פסוק זה לשניים, אלא בא ללמדנו שגם לאחר המגפה אין להפסיק אלא יש להתחזק ולהמשיך מיד בלא לעצור ולהפסיק... ומלבד הלימוד לענין ה'התחזקות', שאף אם נפל ממעמדו יקום מיד וישוב למקומו לעבוד את ה' מבלי התבוננות ב'נפילתו', יש ללמוד עוד לענייננו - שצריך להיות 'קבוע' בעבודתו, וכל תהפוכות עולם, מגיפה ואחרי המגיפה... לא יזיזו אותו משלו.

כב. וכמו שביאר הגאון בעל ה'שבט הלוי' זצוק"ל (רחמי הרב סוף ערך 'ביטול') דהנה איתא ב'ספרי' על הפסוק (כח ב) צו את בני ישראל ב'פרשת התמידין', ואמרו ז"ל עד שאתה מצוני על בני צוה את בני עלי - את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים. ומדוע בא ענין 'צוה את בני עלי' דייקא בתמידין יותר מייחוד ה' או משאר מצוות. אלא 'כי בזה יבחן איש הישראלי - אם מקיים את אשר קיבל עליו, בין בחול בין בשבת, בלי הפסק בוקר וערב, התמידיות הזאת הוא עיקר עבודת ה' יתברך, להצליחו באחריתו', עכ"ל.

וכפי שהגיד החסיד המפורסם רבי זלמן בריזל ז"ל, שרק בקרבן תמיד נאמר (כח ב) 'ריח ניחוחי' [ואילו בשאר הקרבנות נאמר 'ריח ניחוחי'], והיינו טעמא מפני שהוא דבר הבא בקביעות, והגם שאינו כי אם כבש אחד בלבד, מכל מקום אידי דבא בקביעותא חביבא ליה ביותר.

ובספר ברכת אברהם (מכתבי קודש כז) מביא שאמר הדברי שמואל זי"ע על כך מדברי הגמרא (עי' זבחים כ:): 'תדיר ומקודש תדיר קודם', שמעלת העבודה התמידית חשובה יותר משאר העבודות המקודשות. ומביא עוד שאחד שאל את הרה"ק ה'בית אברהם זי"ע 'מה הדרך לעבדות, ענה לו לקבל דבר בקביעות, לא חשוב מה, למשל ללמוד בכל יום חמישה רגעים אבל בזמן קבוע מבלי דיחוי כלל. וביאר לו שכל דבר קבוע יש בו נסיונות וכל נסיון מעלה את האדם', עכ"ל. ויש ללמוד זאת מעצם הקרבת התמידים, כי הנה מצינו בחז"ל שהפליגו במעלת התמידים שהיו מכפרים על עוונותיהם של ישראל, ואף אמרו שמעולם לא לן אדם בירושלים כשחטא בידו, כי תמיד של שחר מכפר על עבירות שנעשו בלילה ותמיד של בין הערביים מכפר על עבירות 'של יום', גם נראה מדברי הירושלמי (תענית כג.) שביטול התמיד גרם לכך שהובקעה העיר ונחרב הבית (עי"ש), ולכאורה לא היה לכל אחד מישראל אלא חלק קטן ביותר מ'כבש' אחד (שהרי היו ריבי רבבות אלפים של ישראל באותו זמן), ואם כן מה 'הרעש' הגדול הלזה. אלא אף שכל אחד היה לו חלק משהו שבמשהו אך היה זה 'תמיד', וגדול דבר הנעשה בתמידיות אפילו אם זה 'קבלה קטנה'.

כג. שמעתי מחכם אחד לבאר, שהנה הקשו בגמ' (ברכות ג:) שלכאורה מצינו 'סתירה' אימתי דוד המלך היה נייעור משנתו, במקום אחד כתיב (תהלים קיט סב) 'חצות לילה אקום להודות לך', ומאיך נאמר (שם קמז) 'קדמתי בנשף

באר הפרשה - פרשת פינחס

גם כן ש'לא כליתי את בני ישראל', והמגפה שכבר כילתה חלק ניכר בבני ישראל נעצרה. והגם ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אין זה אלא במצוה שבין אדם למקום, אבל במצוות שבין אדם לחברו הרי אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא (פאה א א: קידושין מ.). ומאחר שפינחס גמל טוב עם בני ישראל על כן שפיר בדין הוא שיאכל שכרו, וללמדנו ששרם הטוב של גומלי חסדים המיטיבים לאחרים^{כה}.

ובכלל הדברים להשריש בקרבו אותה מידה יקרה של 'עין טובה' - לשמוח בהצלחת השני. דברים נפלאים מצינו ב'כלי יקר' (בראשית כד כב) דגבי אליעזר עבד אברהם שנתן לרבקה 'נום זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם', פירש"י 'בקע רמז לשקלי ישראל בקע לגולגולת, ושני צמידים רמז לשני לוחות, עשרה זהב משקלם - כנגד עשרת הדברות שבהם', וצ"ב, מה ראה ליתן לה כנגד ה'שקלים', ומה עניינם לשני הלוחות. ומבאר, כי ידוע שהלוחות הראשונות נשתברו מחמת 'עין הרע' על ידי שניתנו

את קביעות עתו לתורה^{כד} אף בעד אלפי זהב וכסף, כי כל חפציה לא ישוו בה.

את בריתי שלום - ששרם הטוב של גומלי חסדים ובעלי עין טובה

בפרשתן (כה יא-יג), 'פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי, לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום, והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קנא לאלוקיו ויכפר על בני ישראל'. ובמדרש (רבה כא א) 'אמר הקב"ה, בדין הוא שיטול שכרו, ורבו המקשים מהו בדין שיטול שכרו, ומה עוד שהלא קיי"ל ששכר מצווה בהאי עלמא ליכא.

וביארנו צדיקי הדורות (משך חכמה בפרשתן, ועוד רבים בעי"ז) אלא ביאורו, שפינחס בקנאותו תיקן הן כלפי שמיא והן לגבי כל ישראל, שהרי 'השיב את חמתי מעל בני ישראל' (פסוק יא), ומלבד שקידש את ה' ובוה תיקן את פנם חילול ה' הנורא שהיה ע"י זמרי, גרם

ואשועה, ו'נשף' הוא ארבע שעות לאחר תחילת הלילה, ותירצו שם בכמה אופנים. ולכאורה היה אפשר ליישב בפשיטות שאכן פעמים שקם בחצות ופעמים שהקדים להתעורר בנשף, והיה הדבר תלוי בסדר הלילה, שאם היה לו לדוד 'חתונה' וכדומה... והיה מתאחר מלשכב אזי היה גם מתאחר מלקום עד חצות, ואם היה עולה על יצועו בתחילת הערב אזי היה מקדים ל'נשף', ומדוע לא תירצו כן לכל הפחות אפילו בדרך אפשר או אי נמי... אלא שמע מינה שאם היה לו לדוד 'קבלה' לקום ב'נשף' אזי כל רוחות שבעולם לא היו מזיזות אותו, ואף אם היה נאלץ לשכב מאוחר בכל אופן היה מתעורר בזמן שקבל על עצמו. וללמדנו, שכך תראה ה'קבלה' שצריכה להיות באופן שבכל מצב שהוא לא יזוז ממנה ויקיימנה תמיד מבלי חשבונות...

בדרך זה פירשו (בספר 'עטרת פ"ז', לרבי מרדכי אפרים פישל זוסמאן, פרשת וירא) בנוסח הברכה אשר מברכים במעמד ברית מילה 'כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים' (ומקורו בדברי הגמ' מס' שבת קלז:), וכבר נאמרו ביאורים רבים מהו 'כשם', אלא שכשם שהכניסה לברית הרי זו מציאות שאי אפשר 'להתחרט' ולשנותה, ושוב אינו יכול להיות ערל לאחר שנימול, כך צריך להיות הכניסה לתורה ולמעשים טובים, שיהיו כמציאות שאי אפשר לחזור בו, אלא תמיד יחיה חיי תורה ומצוות. ועל דרך זה צריכה להיות כל קבלה טובה שמקבל על עצמו, שישמור עליה 'תמיד' כחק בל יעבור.

כד. איתא בגמ' (מגילה ג.) על הפסוק (יהושע ה יג) 'ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא והנה איש עומד לנגדו' שהגיע מלאך ה' לייסרו ולהוכיחו, 'אמר לו (המלאך) אמש בטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו בטלתם תלמוד תורה, אמר לו על איזה מהן באת, אמר לו עתה באתי, וכלומר שהגיע על ביטול תורה. ומעתה יש להקשות, אם אכן 'פרשת התוכחה' היא על ביטול תורה, לאיזה צורך אמר לו 'אמש בטלתם תמיד של בין הערביים', אלא, שבא לרמז לו על ענין הקביעות, שקרבן התמיד ולימוד התורה עניינם שווה הוא שצריכים להיות דבר קבוע כחק ולא יעבור, ועל כך הוכיחו המלאך על שבטלו את הקביעות הן בהקרבת התמיד והן בביטול תורה, ושורש הפגם אחד הוא. כה. כלל זה נקוט בידך מה שגילו לנו צדיקי הדורות 'וואס מטוהט - טוהט מען פאר זיך', כלומר, כל טובה וחסד שהאדם עושה עם אחרים איננו מטיב אלא לעצמו, הוא יאכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא. כפשוטו.

בפומבי ובפרהסיא (תנחומא תשא לא), לעומת זאת 'השקלים' היו מגינים על עין רעה, שעל ידיהם לא יהיה נגף בשעה שמונים את בני ישראל. ועפי"ז מבאר בזה"ל, ולפי שאליעזר בדק את רבקה אם היא בעלת עין טובה ומצאה כן, על כן נתן לה הבקע המכפר על עין הרע

ומגין עליו, כי כל בעל עין יפה ניצול מעין הרע. וראה מיוסף שהיה בעל עין יפה - שהרי היה מפרנס ומכלכל את אחיו, על כן נתברך בברכת 'בן פורת עלי עין' (שם כב), קרי ביה עולי עין, שהם עולים למעלה מן העין, דלא שלטה עינא בישא בכל מי שבא מורעו של

וכאחד מני אלף נספר מעשה שאירע בשבוע שעבר יום ג' פר' בלק אור לי"ג תמוז, וכפי ששמענו מבעלי המעשה, הלוא המה משפחת פערל מבני ירושלים היקרים מפז הידועה כמכנסת אורחים לכל דכפין בכל מצב ואופן. והנה, אם הבנים מזרות את בני הבית, ומקפדת על כך, שלעולם לא תנעל הדלת בפני כל מבקש טובתם או מאכל ומשתה, ומכיוון שכן ישנם כמה קשיי יום המנצלים זאת (מחוסר ברייה) להתארח אצלם ככל העולה על רוחם. באותו יום שלישי בשבוע, חזרה האם לביתה בערב - אחרי יום שלם בו הוצרכה לשהות מחוץ לעיר, כשהיא יגעה ועייפה מטלטולי הדרכים וכו', ובקושי החזיקה עצמה מלכת לישון כדי לקבל פני בניה הבחורים כשהם חוזרים מהישיבה, לקראת השעה 'עשר' בלילה כשכבר כמעט נפלה מאפיסת הכוחות למעמקי שינת הלילה, והנה... דפיקות נשמעים על הדלת, בניה ובנותיה אשר היו בבית הציצו מבעד ל'קוקער' ו'הכריזו' כי לאחורי הדלת עומדת 'די וויבעלע' (האשה הידועה) שהיא מרת לב, שבורה ורצוצה הנוהגת מידי פעם לבוא אליהם לסעוד סעודותיה, בניה החלו לדבר על לב אמם שהפעם מותר לה לוותר ולא לפתוח הדלת, ראי נא אימנו כמה אפסו כוחותייך, שערי בנפשך כאילו עדיין הינך שרויה מחוץ לעיר, וכי גם אז היה סיפק בידך לפתוח לה הדלת... מה גם שהאשה הלזו איננה מסתפקת במה שמגישים לה לאכול אלא בכל פעם יש לה דרישות משלה, והרי אין לנו כעת בבית את כל מה שהיא תבקש, וכו'.

אך היא בשלה, ואדרבה, ניצלה את ההזדמנות לשנן בפני בניה ובנותיה את הכלל אשר נאמר בביתם פעמים רבות עד אין מספר 'וואס מטוהט טוהט מען פאר זיך', לעולם אל תמנעו עצמכם מלקבל בסבר פנים יפות כל מי ומי שנוקש על הדלת, ולא עוד, אלא שבזה הקב"ה מראה לנו שהוא אוהב אותנו, שהוא שולח לנו עתה, ודייקא 'עתה', את ה'וויבעלע' לזכות אותנו לטוב לנו כל הימים... אני אפתח הדלת, ואם אתם - בני ובנותי מרחמים עלי, עצה אחת בידכם לעזור לי לארח אותה... וכך הווה, הדלת נפתחה לרווחה, וה'וויבעלע' נכנסה ונתישבה בשמחה רבה סמוך לשולחן כשהיא אוכלת וסועדת לבה, ולאחמ"כ גם בקשה לקחת עמה מיני מאכל לצורך ארוחת הבוקר של מחר, ובצאתה מהבית פתחה פיה בשיר וברכה, וכו' וכו' כי ה' הטובה עליה, וקיימו בה מצוות לוייה גם כן, ושלום על ישראל.

סוף סוף התכוננו כל בני הבית לשינת הלילה, ושלחה אם הבנים את בתה בת ה-10 לשכב על מיטת האב (מאחר שהוא שוהה כעת בחו"ל), תוך כדי דיבור חוזרת הבת כשהיא חיוורת כסיד, וזועקת בקול ניחר - נחש... נחש... ראיתי נחש גדול בחדר השינה, אמרה לה האם, זה לא נחש, אולי לטאה, אולי עכבר, אבל היא זועקת בפחד ובעתה ברתת וזיע, נחש... נחש... שאלה אותה האם, מנין לך מה זה נחש, אמרה הבת, מהתמונות שבספרי הילדים... מיד החלה האם להרגיע אותה, ראשית לכל, הפסיקי מלזעוק, זכרי נא כי 'אין עוד מלבדו', בידיים טובות הננו נמצאים, בידי אבינו אב הרחמן, ושלחה את בנה בן ה-12 לראות מה נעשה בחדר, והוא חזר ג"כ מפוזר ומבוהל - וזעק, א ריזיגע שלינג (נחש ענק ענק), בשלוות הנפש ציוותה על בנה לסגור הדלת ולסתום החרכים במגבת, וקראו ל'לוכד' נחשים' שמצא נחש ארסי ומסוכן ביותר שוהה על מיטת האם ארכו כאורך המיטה...

אז הבינו כל בני הבית את עומק המאמר 'וואס מטוהט טוהט מען פאר זיך', כי אילו לא פתחו הדלת לאותה 'וויבעלע' הרי שבאותה שעה שהנחש הארסי והמסוכן שוטט בחדר ועלה על המיטה הייתה האם שקועה בתרדמתה על מיטתה בו, ולא קשה לתאר ולהעריך מה היה עולה אז בגורלה... ללמדנו, כי אפילו בשעה שמלאך המוות כבר מוכן ומזומן לעשות את שלו רח"ל אזי פודה ה' נפש עבדו על ידי ששולח להם עני להאכילו, וצדקה תציל ממוות... באמת אמרו כי מן הראוי לחזור ולשנן מעשה זה 'שניים מקרא ואחד תרגום', ללמוד עובדא זו ולחזור עליה עד שתהא חקוקה בעצמות, ואחד תרגום - 'לתרגם' כל אחד גם בשאר עניינים, ולא דווקא בהכנסת אורחים, אלא בכל עשיית צדקה וחסד ולהיטיב עם הזולת גם בשעה שאינה 'נוחה' כל כך... או כשמרגיש שמנצלים אותו ונטפלים אליו... כי גדול מעשה החסד להפך מידת הדין למידת הרחמים.

באר הפרשה - פרשת פינחס

השני תעשה בין הערבים'. כתב בספר 'תורי זהב' להמניד מזאלויין זי"ע 'שמעתי אומרים בדרך מוסר' בשם הרה"ק רבי יצחק מדראוויטש זי"ע, שבא הכתוב לרמוז כנגד דרך הבריות אשר אם אחד פגע בהם וציער אותם, שמחזיקים כעסם ותערומותיהם עד ערב יום הכיפורים ואז מתפייסים זה עם זה, אמנם לא זו דרכה של תורה, אלא צריך למחול בכל לילה בטרם יעלה על יצועו לכל מי שחטא כנגדו במשך היום, וכן צריך למחול בבוקר למי שפגע בו בלילה י"י.

יוסף (ברכות כ.), וכן רבקה בזכות שהיתה בעלת עין טובה תזכה למצות השקלים שמעמם להציל מן עין הרע בשעת המספר י"י.

אשר תקריבו לה' - להעביר על מידותיו

בפרשתן (כח ג-ד), 'ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה' כבשים בני שנה תמימים שנים ליום עולה תמיד, את הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש

כו. מעשה נורא, פלא והפלא, שאירע לאחרונה ממש, שמעתי ממכירי בעל המעשה והוא כבן ארבעים שנה, זה לו כעשר שנים של"ע אבדה ראייתו בעין אחת, והנה בסוף החורף שנה זו החלה גם העין השנייה להיחלש והתדרדרה ראייתו מטה מטה, עד שלא נשאר ממאור העין אלא רק כ-20%, משהבהילוהו לפני הרופאים נענו שצריך לנתח את העין כדי להצילה מסכנת עיוורון, וכן עשו, אך לדאבון לב, לא זו בלבד שלא הצליחו להשיב לו את הראייה, אלא שנתקלקלה העין יותר, ושוב לא ראה אלא רק צללים, וראו בחוש את מאמר חז"ל 'סומא חשוב כמת'... מכיוון שכן, נתכנסו כל בני משפחתו בין פורים לפסח, לטכס עצות כדת מה לעשות, ונמלכו וגמרו להתחזק במידת עין טובה, אולי יחוס ה' ויתן להם עין תחת עין - מידה כנגד מידה, וקיבלו על עצמם על כל בני המשפחה והנלוים עליהם, כי ג' פעמים ביום מדי יום ביומו יתבוננו ויביטו בעין טובה על אחרים וישמחו באשר להם, וכמו שנקרא 'פארגינען' א צווייטן (פארגן לשני), וכגון, בראותו שהשכן מרחיב דירתו ימה וצפונה מזרחה ונגבה לא יתחמץ לבבו, אל אדרבה יוסיף שמחה בלבו על שאיש יהודי זוכה לצאת מן המיצר למרחב, כיו"ב, אם ישמע שרעהו זוכה לשדך את בנו ובאותו זמן יש לו בחור 'תקוע' עדיין בבית... יגל וישמח על שב"ה הלה זוכה לעשות 'שמחה', וכן אם רואה בעיניו שפלוני מצליח מאוד בבניו והם עולים ומתעלים ואילו בניו... ובאמת לאו מילתא זוטרתא היא לשמוח עם השני לקיים מצוות 'פארגינען' (פארגון) מבלי לקנא, אך קבלו וקיימו.

כעבור חודש ימים, אחר הפסח, החלה העין שניתחו אותה להתפקח ולהתבהר ונסו הצללים, עד שלאחר שבעה ימים ראה בה כאחד האדם, והמשיכו להתמיד בקבלתם, עד שהוסיף הקב"ה להיטיב עימם בכפליים, כי כעבור כמה שבועות נעשה נס מחוץ לגדר הטבע ממש, והקב"ה פקח גם את העין שכבר עשר שנים חדלה מלראות... וראו בחוש כי בזכות העין הטובה זכו לתשלומי כפל...

כז. הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע היה רגיל לספר על הגאון רבי יום טוב ליפמן היילפרין שהיה אב"ד ק"ק קפולין, שכאשר עלה על כס הרבנות התנה עם ראשי הקהל ב' תנאים. א. לבל יהינו לעשות דבר גדול כקטן בענייני העיר מבלי להתייעץ עמו תחילה וליטול רשות. ב. שהיות וחפץ הוא לעסוק בתורה בהתמדה ומבלי מפריע על כן שלא יבואו לדבר עמו אלא במוצאי שבת. והיה יושב ועוסק בתורה בבית המדרש כל ימות השבוע, ורק ביום שישי היה שב לביתו.

פעם אחת הלכה הרבנית אל השוק וראתה שם דג גדול ומשובח וחפצה לקנותו לכבוד שב"ק, והחלה לשאול את המוכר 'מה יקר' - כמה דמי הדג, ובאותם רגעים ממש הגיעה אשת הגביר וחמדה את הדג, והעלתה את המחיר, ונתן לה המוכר את הדג, טענה כנגדה הרבנית שהרי היא כבר נתנה עיניה במקח, השיבה לה 'הגבירה' בכינוי פוגע ומעליב לעיני כל ישראל... ותהום כל העיר על ביזוי כבוד התורה, ורצו ה'פרנסים' ללמד את אשת הגביר כגמולה ולהענישה כדת וכדין, אך ידיהם היו כבולות כי התחייבו שלא לעשות מעצמם מבלתי הסכמת הרב, ומאידיך אי אפשר 'לגשת' אליו עד מוצאי שבת. אך ביקשו מהרבנית ש'תכין את השטח' ותעשה כחכמתה היאך 'לחמם' את הרב, עד שכאשר ידברו עמו במוצ"ש כבר יתרצה הרב להעמיד את כבוד הרבנות על תילה...

בליל שב"ק כשחזר הרב מבית הכנסת ורצה לקדש על הכוס ולהתחיל בסעודה ראה שהרבנית אינה יושבת בשולחן אלא מסיבה היא לעצמה בשולחן אחר, נבהל ושאל מה אירע, השיבה לו 'איני ראויה להיות רבנית ולהסב על שולחן הרב'... לא הבין דבר וחצי דבר עד שסיפרה לו כל קורות המעשה, וכיצד פגעו וזלזלו בה ברחוב העיר, והוסיפה לומר שראשי הקהל רצו להענישה ולקונסה אך ידיהם כבולות כי לא יכלו להתייעץ עם הרב... פייסה הרב

יהיה האדם ניוזן ומתקיים מכה עליון השופע עליו, והרי תמצא שמעולם לא חטא אדם נגדו שלא יהיה הוא באותו הרגע ממש שופע שפע קיומו ותנועת אבריו, עם היות שהאדם חוטא בכח ההוא לא מנעו ממנו כלל אלא סובל הקב"ה עלבון בזה להיות משפיע בו כח תנועות אבריו והוא מוציא אותו כח באותו רגע בחטא ועון ומכעים והקב"ה סובל. ולא תאמר שאינו יכול למנוע ממנו הטוב ההוא ח"ו שהרי בכוחו ברגע כמימרא לייבש ידיו ורגליו בעין שעשה לירבעם, ועם כל זאת שהכח בידו להתזיר הכח הנשפע ההוא והיה לו לומר כיון שאתה חוטא נגדי תחטא בשלך לא בשלי, לא מפני זה מנע טובו מן האדם אלא סבל עלבון והשפיע הכח והיטיב לאדם טובו וכו'. הרי זו מדה שצריך האדם להתנהג בה, רצוני (כלומר, כוונתי) הסבלנות, וכן היותו נעלב אפילו למדרגה זו (שאדם חטא כנגדו במה שקיבל ממנו), ועם כל זאת לא יאסוף טובתו מן המקבל, עכל"קכט.

וזאת נרמזו במקראי קודש אלו, וכך אמר הכתוב זה האשה אשר תקריבו לה' - שבזה תעשו נחת רוח להקב"ה, על ידי שכבשים בני שנה - הדברים ה'כבושים' בלבבכם כל השנה לא תעשו כן אלא שנים ליום, שבכל יום תמחלו ותעבירו על מידותיכם שנים ליום, וממשיך הכתוב לומר את הכבש אחד - מה שכבוש בלבבך תעשה ותתקן [כמו 'ועשתה את צפורניה' (דברים כא יב) שהוא לשון תיקון] בבוקר, שתיכף בבוקר תתקן ותסיר מקרבך את כל הכעס שבך, ואת הכבש השני תעשה ותתקן בין הערביים קודם השינה.

וכבר נודע מה שכתב בספר הק' 'תומר דבורה'^{יב} (פ"א) שעלינו ללמוד מדרכיו של המקום ב"ה, שכשם שהוא 'מעביר על מידותיו' כביכול כן נעשה אף אנו, וול"ק, 'מי א-ל כמוך', מורה על היות הקב"ה מלך נעלב, סובל עלבון מה שלא יכילהו רעיון, הרי אין דבר נסתר מהשגחתו בלי ספק, ועוד אין רגע שלא

בדברים עד שנתרצתה לישב בשולחן, וכבר עמד לקדש על הכוס. אך הרהר מעט ושאלה אימתי היה מעשה זה, השיבה הרבנית 'ביום שלישי', השתומם הרב וקרא בקול גדול דינסאג... דינסטאג... פון דינסטאג ביז היינט האסטו א טינה בלב אויף א אידישע טאכטער... [שלישי, שלישי, מיום שלישי ועד עכשיו הנך נוטרת טינה בלב על בת ישראל], מיד אמרה שהיא מוחלת, אך הרב לא קיבל דבריה באמרו שמוכרחים אנו לבקש הימנה מחילה על שכעסת עליה מיום שלישי ועד עכשיו... ואי אפשר לדחות את הדבר, ואכן מיד יצאו לדרך לעבר בית הגביר. כשהגיעו לשם הקישו על הדלת, שאלו בני הבית 'מי שם בחצר', ואמר הרב את שמו, והבינו כי בא לגעור בהם על הפגיעה ב'אשת חבר', ונבהלו מאוד כי חששו מהקפדתו, ונפלו על רגליהם בבכיות ובתחנונים שימחלו להם על הפגיעה ברבנית. אך הרב אמר כי אדרבה אנחנו באנו לבקש מחילה על אותה טינה כבושה שבלב מיום שלישי... לא עבר זמן הרבה ונתפייסו כל הצדדים ובקשו מחילה זו מזו, ורק אז חזר הרב לביתו לקדש על הכוס.

כשהיה ה'ברכת אברהם' מספר מעשה זה, היה מתלהב ביותר וזועק באש קודש דינסאג... דינסטאג... פון דינסטאג להשאיר טינה שבלב, ואף במקום שהצדק עמו... (עיקרי המעשה נדפסו בהקדמת נכד רבי יו"ט ליפמן לספרו תוספת קדושה).

כח. מובא משמיה דהרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע (הראשון) שאמר שכל מדרגותיו והשגותיו קנה רק על ידי שלמד והתייגע בכל יום בדבריו הקדושים והנוראים של הספר הקדוש תומר דבורה, ומשם נעשה רבי.

כיוצא בזה מובא בשם הרה"ק הסבא מקעלם זי"ע ש'תומר דבורה' הוא השולחן ערוך של המידות טובות שינהג בהם האדם (הובא בתחילת תומר דבורה שנדפס בתשכ"ה, בסוף מאמר 'ארון התורה').

ואילו השל"ה הק' כתב (בהסכמתו להדפסה הראשונה ביום א' י' סיון שנת שפ"א) וכל מי שרגיל בספר הזה ואומר אותו בכל שבוע או בכל חודש מובטח לו שהוא בן עוה"ב, ואשרי לו וטוב לו.

העיד הרה"ק ה'דברי יואל' מסאטמאר זי"ע משמו של הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע שהלימוד בזה הספר הוא סגולה בדוקה לרפאות את המחלה הידועה ל"ע, וכן ידוע גם על הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע שהיה מורה לחולים במחלה הנוראה ללמוד ולהגות בספר קדוש זה.

כט. ובהאי עניינא, נציגה מה שביאר הרה"ק 'החוזת מלובלין' זי"ע (זאת זכרון עמו' ח' בדפו"י, ד"ה בפ' צו) בכתוב 'כבשים בני שנה תמימים שניים ליום עולה תמיד', שכבשים מלשון כובש כעסו - שיהיו מעבירים על מידותיהם, ומכיוון ש'המעביר על מידותיו מעבירין ממנו כל פשעיו' (ר"ה יז), על כן בני שנה - שייחשב נקי מחטא כבן שנה (כמו שאמרו

באר הפרשה - פרשת פינחס

ואשלם לו, וביארו במדרש (ויק"ר כו ב) דמן הדין אין הבורא מחויב לשלם שכר על קיום המצוות, שהרי 'מי מל את בנו עד שלא נתתי לו בן זכר, מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו גג, מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית, מי עשה לי סוכה עד שלא נתתי לו מקום, מי עשה לי לולב עד שלא נתתי לו דמים, מי עשה לי ציצית עד שלא נתתי לו מלית'... אמנם כאשר האדם שומע חרפתו ואינו משיב ועונה, זאת כביכול הקדים האדם - שלא נתן לו הבורא מאומה לפני שתיקתו. שהרי מה שקדם הוא רק הקיתון של שופכים ששפך עליו חבירו בבזותו אותו... וכאן אצל פנחס בן אלעזר שהעביר על מידותיו - שהיו כל השבטים מבזין אותו (עיי' רש"י) והיה מן הנעלבים ואינם עולבים על זה אמר הקב"ה בדין הוא שיטול שכרו, כי שכר זה אינו לפנים משורת הדין אלא מידת הדין נותנת לו שכרו, שהרי שבפירוש אמר הבורא 'מי הקדימני ואשלם לו', והיינו שעליו לשלם למי שמקדים אותו כביכול לי.

כלל הדברים, עלינו לשנוא את המחלוקת ולרדוף אחר השלום, ובפרט בימים אלו, כדאיתא בנמרא (יומא ט): בית שני מפני מה חרב מפני שהייתה בו שנאת חנם. על כן החי יתן אל לבו בימים האלו לקבל על עצמו להוסיף מהיום והלאה באהבת חנם^{לא}, להיטיב לכל איש לי - אף אם הלה לא גמלו טוב אלא רע. והעיקר שלא יראה רק את עצמו, אלא יבין בלבו ויראה בעיניו שיש עוד בריות בעולם זולתו... והזמן גרמא לערוך כל איש בנפשו 'בדק הבית' - לתקן מידותיו לטוב לו ולסובביו כל הימים.

בדין הוא שיטול שכרו - שומעים חרפתם ואינם משיבים בפרשתן (כה יב), 'לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום', ובמדרש (רבה כא א) 'אמר הקב"ה, בדין הוא שיטול שכרו'. וביאר הרה"ק 'חתם סופר' זי"ע (ד"ה לכן אמור), דהנה כתיב (איוב מא ג) 'מי הקדימני

על שאול המלך 'בן שנה' במלכו (ש"א יג א) שלא טעם טעם חטא, יומא כב), שנים ליום - ב' פעמים ביום בבואו לביתו שחרית וערבית, יקבל ע"ע שלא להקפיד כלל, כי בביהכ"ס אינו שכיח שיכעס - כי נוח הוא לחבריו וידידיו יותר מאשר לב"ב, וכן בשוק לא יקפיד, כ"א בביתו שכיח. ויהיה בזה תמימים כי כך יזכה שלא יבוא לידי גאווה שהיא מום, ועי"ז יהיה עולה תמיד, שתמיד יעלה מעלה מעלה ולא יהיה יורד, כי ע"י כעס מסתלקת הנשמה חלילה. ל. וכך מבאר הרה"ק ה'דברי בינה' מביאלא זי"ע הא דכתיב בריש פרשתן (כה יז) 'צרור את המדינים', כי 'מדינים' הוא מלשון מחלוקת ומדנים, וכאן נצטוונו לשנוא את המחלוקת... (עיי"ש מה שפירש בזה).

לא. סיפר הרה"ק רמ"ש מבאיאן זי"ע לאחד מבני כ"ק אאדמו"ר מוויז'ניץ מאנסי זי"ע שפעם הגיע הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע לשבות באחת הערים, ושם כיבד את אחד הפשוטים שבעם, ולא הבינו הקהל מדוע מכבד אותו הרבי כל כך, העז אחד ושאלו, ילמדנו רבינו מה ראה בו הרבי לכבד אותו ב'יותרת הכבוד' שלא לפי כבודו... ענה הרה"ק, הנה, ביהמ"ק נחרב עבור 'שנאת חנם', ותיקונו 'אהבת חנם' - חנם כפשוטו, כלומר לכבד איש יהודי בחנם, ללא כל סיבה, ודייקא בו הנני מוצא את ה'תיקון' הלו... (מפי כ"ק האדמו"ר מטשערנאביל שליט"א).

לב. כתיב בפרשתן (כה ב) 'את קרבני לחמי לאשי', רמז בה הרה"ק ר' פינחס מקאריץ זי"ע (ליקוטי אמרי פינחס, בין המצרים) שאפשר ליתן קרבן להקב"ה (גם כהיום הזה) על ידי שיתן לחם לאשי היינו לאנשיו של הקב"ה, שיתן מלחמו לבני ישראל הצריכים לכך (וכ"פ הרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר זי"ע והרה"ק המגיד מטריסק זי"ע).

לג. סיפר הרה"ק מסאדיגורא זי"ע, שהרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז זי"ע נסע פעם לשבות שבתו בעיר ז'יטאמיר, משהגיע הרבי בערב שבת סמוך לעיר (בהיותו עדיין מחוץ לעיר) יצאו לקראתו רבים מבני העיר, בתוך הבאים הי' איש פשוט שמוצאו ממשפחה פחותה אלא שהשעה שחקה לו ונעשה לעשיר מופלג, והנה, כאשר נתן איש זה 'שלום' לרבי הביט בו הרבי ושאלו אם הוא מסכים להיכנס לתוך מרכבתו לנסוע עמו העירה, הדבר לא מצא חן בעיני האנשים הסובבים אשר הרבי יחלוק כבוד גדול כזה לאיש הדיוט ונחות הערך - בפרט שבאותה שעה עמדו אצל המרכבה אנשים חשובים ויקרי ערך, אך מי זה יבוא אחר המלך... ויעל האיש אל העגלה ויסעו, בדרכס שאל הרבי את רשותו להתאכסן אצלו, היהודי לא ידע את נפשו מרוב שמחה על הזכיה שנפלה בחלקו, ואכן, העשיר העמיד את ביתו לרשות הר"ב ופמלייתו בכבוד וברוח באכילה ש'תיה ליינה כמנהג בעה"ב חשובים... לעומתו, לא ידעו בני העיר את נפשם מרוב צער כי מכל תושבי עירם בחר הרבי לשבת דייקא בביתו של איש פשוט כמותו, אך מכיוון שידעו את גודל מעלת ערך וקדושת הרבי שמו מחסום לפיהם ולא אמרו דבר...

ואם כן הלא על כל בני דור המדבר נגזרה גזירת מיתה בטרם זמנם, מדוע לא יתנו לו חיים משנות חייהם הנותרים, על כן 'אעברה נא ואראה את הארץ הטובה' (שם כה), אולם הקב"ה ענה לו, מאחר שאמר (כ י) 'שמעו נא המורים' אינו זכאי לקבל אותם שנים. ורק פנחס יקבלם מפני שסבל בזיונות, כמו שאמרו 'שהיו השבטים מבזין אותם, ראיתם בן פוטי זה בן שפיטם אבי אמו עגלים לעבודת כוכבים' (כמובא ברש"י פסוק יא), ואכן זכה פנחס, לקבל את כל השנים של בני דור המדבר שמתו טרם זמנם, ונעשה אליהם, וחי לעולם.

עוד מצינו דברים נוראים בעניין זה בתורתנו של ה'חתם סופר' (תו"מ נח ד"ה קץ) שמושה רבינו ע"ה קיבל קצבת חייו מאה ועשרים שנה, וסיבב מסבב כל הסיבות שבני ישראל יתעכבו במדבר במשך ארבעים שנה, ובתום הזמן ההוא רצה משה רבינו להיכנס לארץ ישראל, והקב"ה השיב לו 'רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה' (דברים ג כו), כי כבר תמו שנות חיך בעולם הזה, אמנם משה רבינו ביקש דהנה אמרו (תניגה ה.) שכאשר מת אדם קודם זמנו מוסיף קוב"ה שנותיו ל'צורבא מרבנן דמעביר במיליה', היינו תלמיד חכם שמעביר על מידותיו,

ויהי ביום הראשון - ממחרת השבת, נכנסו אנשי העיר להתברך אצל הרבי, גם אותו העשיר נכנס ככל בית ישראל, ולתדהמתו שאלו הרבי, האם הגיעו צאצאיך לפרק השידוכים, ענה העשיר, שאכן לשם זה נכנס הנה, לבקש מהרבי ברכה על הזיווג לבתו, אמר לו הרבי, הנה לי בן בעונת השידוכים - שמא תסכים להשתדך עמי... מיד הסכים האיש, ויושיט הרבי את ידו הקדושה ואמר 'מזל טוב... מזל טוב...' כחץ מקשת פשטה השמועה בכל הגלילות, ותהום כל העיר - היתכן שצדיק גדול מפורסם ומיוחס נכד הבעש"ט זצ"ל מגזע אראלים ותרשישים יקח לו למחותן איש פשוט כזה, ועוד, והוא העיקר, בזכרם שלפני כעשרים שנה יצאה עליו שמועה מהוצאת לעז בדברים החמורים ביותר ל"ע, ואז הובילו אותו בכל העיר ויבזוהו בבושות נוראות למען ישמעו ויראו... ואף שעד עתה לא סיפרו לרבי מעשה זה (כשהלך לבית האיש הזה) אבל כעת בשידוך זו שנוגע כבר לכבוד הרבי ולכבוד אבותיו אין העת לחשות... 'משלחת' נכבדה עלתה אל הרבי, וגילתה את אזניו על 'חשיבותו' של 'המחותן' החדש... כי איש פשוט הוא, ולא עוד אלא שאך לפני ככ' שנה הוצא עליו לעז כזה, ומי יודע... מיד נפלו פני הרבי מרוב צער, ואמר, הנה, תיכף כשראיתו נכנס בקרבי חשק גדול להשתדך עמו, לכן בקשתי לילך לביתו, גם כשנכנס עם פתקא אלי שוב נפל בי הרעיון והחשק להשתדך עמו, ונראה לי כי מן השמים העמידו אותי בפני שידוך זה, מעתה שם אנכי את יהבי ומבטחי בהשי"ת אשר יאיר עיני ועיני כל אוהבי אשר לא שגיתי בזה, ולדבריכם - אתבונן שוב בנעשה כאן, ואענה לכם תשובה.

אדהכי והכי, נזדמן הר"ב למעונו של הרה"ק ה'אור המאיר' מזי"אטמיר בבואו לכבד את אלמנתו תליט"א, מיד בהכנס הרבי לביתה נענתה הרבנית בגיל ורנן - אתמול נודע לי כי מע"כ הוא צדיק אמיתי וגדול הדור, והייתה מראה על חלון פלוני ואומרת - אצל החלון הזה עמדנו אני ובעלי זי"ע לפני כעשרים שנה - בעת אשר הובילו את ה'מחותן' שלכם ברחובות קריה לביישו בבושה וכלימה, בקריאת 'ככה יעשה לאיש אשר יעשה נבלה כזאת', ואמר בעלי זי"ע, הנה ההמון הגדול רודפים אחר איש צדיק מנוקה מכל עוון אשמה ורשע, מי יתן אשר אנכי אהיה כן זכאי בדיני לאחר מאה ועשרים שנה...

וסיים דבריו ואמר, בשכר בושה נוראה זו יזכה האיש להיות 'מחותן' עם אחד מצדיקי הדור, עתה שמעתי כי מע"כ בא בקשרי החיתון הבנתי שעליו נתכוון בעלי הקדוש זי"ע, דברי האלמנה פשטו בקרב המחנה, ותרב שמחתם בראותם עד היכן הדברים מגיעים, מיד הלכו לבית העשיר, וערכו שם 'תנאים' כדי הגבירים מתוך רוב צהלה ושמחה, הא למדת כוחה של שתיקה על בזיון, להרבות גדלו ותפארתו של השותק.

וגדולה מזאת מפורש בספר 'חסידים' (סימן רטז), אם ראית רשע עשיר, המצליח בנכסיו, ועקב עשרו הוא משיא את בניו עם אנשים חשובים וגדולים. אל תתמה, אלא דע לך שכל סיבת ומטרת עשרו שנתן לו הקב"ה, הוא רק בכדי שיקחו אנשים גדולים וצדיקים את צאצאיו להינשא עמו, שאילמלא עושרו לא היו מתחתנים עמו עקב רשעותו. ומדוע זוכה אותו רשע הן לעשירות הן שגדולים מתחתנים בו. דבר זה בא לו, או מזכות אבותיו העומדת לו. או משום שהיו מביישים אותו ומבזים אותו קודם לכן, וזכות אותו ביזיון אשר ספג היא שעמדה לו לזכות לעושר ולחתנין רבנן (נלמד מכאן. א. כי אף הרשע יזכה לכל הטובות אם ישתוק למחרפיו, ק"ו למי שאינו רשע אם אך ישתוק - מה טוב חלקו וחבלו. ב. ראה כמה מסובב הקב"ה בעולמו כדי שיגיע לכל איש זיווגו ההגון לו).

באר הפרשה - פרשת פינחס

בטוב ועונותיו מתכפרים^ל, והאריך בזה. וזהו שאמר לא מצאתי לגוף דייקא - שלא יצטרך יסורין בגופו או בממונו או סיגופין, ואין טוב משתיקה, כי הוא טוב לגוף שאוכל ושותה ויש לו בריאות ונסלה לו ע"י השתיקה^ל.

ויה"ר שנוכה לעבוד את ה' בלבב שלם מתוך שמחה^{לו} ודיעה^ל, ויחיש לגאלנו משבי הגלות המר, ובמהרה ידון יבוא גואל וישרה את שכינת עוון בתוכנו, ומתוך בריות גופא ונהורא מעליא נקבל פני גואל צדק בב"א.

וכה פירש הגה"ק החיד"א זי"ע (פתח עיניים אבות) הא דאיתא במשנה (א י) 'שמעון בנו אומר כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה', וז"ל, פירש רבינו עובדיה מי ששומע חרפתו ושותק, ואפשר להרחיב הדבר במ"ש הרמ"ק דאין בכל הסיגופים ותעניות דבר המכשיר הנפש ומכפר עונותיו כשומע חרפתו ושותק ומוחל, כי אין צדיק בארץ אשר לא יחטא, וצריך כמה סיגופים ותעניות הרבה או קבלת יסורין ועניות והחלאים וכיוצא אשר כל אחד מהם מר ממות, אך המעביר על מידותיו אוכל ושותה ומתפרנס

לד. ה'משגיח' הגה"צ רבי יחזקאל לעוונישטיין זצ"ל היה רגיל לומר, שמי שבאו עליו בזיונות הרי הוא כמי שעבר עליו יום הכיפורים, כי הבזיונות מכפרים ומטהרים אותו. ועד"ז פירשו צדיקים במה שאמרו חז"ל (הובא בשמיה"ל שער התבונה פ"ח) שכאשר קילל שמעי בן גרא את דוד המלך קללה נמרצת, ואמר דוד הניחו לו 'כי ה' אמר לו קלל' (שמואל ב' טז י), באותה שעה זכה להיות רגל רביעי במרכבה, והיינו טעמא, כי באמת אי אפשר למי שיש בו חלק גשמי להתעלות עד למדרגה גבוהה כזו, אך אותם בזיונות שחרפו וניאץ אותו הרי הם כשפיכות דמים ממש, וכמו שאמרו בגמ' (ב"מ נח:): 'אזיל סומקא ואתי חיורא', נמצא שנסתלקו ממנו כל 'הדמים הרעים', ולא נשאר בו אלא חלק הטוב וכולו רוחני, עד שכבר אפשר לו להיות רגל רביעי שבמרכבה.

לה. וכה היה מעשה אצל הגאון רבי אברהם ברדקי זצ"ל, שחלה ברגליו, והודיעוהו הרופאים כי אין מנוס מכריתת הרגל רח"ל, ואף נקבע 'מועד' לעריכת אפערצ"ע (ניתוח). והנה ב'ערב המועד' - יום קודם זמן הניתוח, פגע בו אחד והחל לחרף ולגדף אותו כשהוא שופך על פניו קיתון רותחין של ביזי בזיונות על לא עוול בכפו (כי טעה הלה והחליף אותו באיש אחר), נשא ר' אברהם את עיניו לשמיים בתחינה ובקשה, שיהיו אותם בזיונות תמורת 'הרגל'... למחר נכנס ר' אברהם 'בדחילו ורחימו' לבית החולים, ובתחילה נטלו ממנו מעט דם לבחון אותו כמשפט הרופאים, ונדהמו לראות 'שינויים' בדם, ניגשו אליו ואמרו לו שאין צורך עתה בעריכת הניתוח לאור השינויים במצבו, אך אל ישמח יותר מדי כי עדיין עליו להיות ב'מעקב'... ועד סוף ימיו נשאר עם ב' רגליו כשהוא אומר שברי לו מעל כל ספק שניצל רק בזכות הבזיונות...

לו. כי אף שיש לנהוג אבלות בימים אלו - אבל עצבות מאן דכר שמיה. וכבר אמרו דלכן קורין פרשת פנחס בימי בין המצרים, כי שם נאמר ציווי הקרבנות, ובא לומר לנו שנלמד את ענין הקרבנות - כי בקרוב נשוב להקריבם בביהמ"ק שיבנה במהרה בימינו.

כיוצא בזה איתא מהרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (מאמרי תמוז ואב ב ב) שטעם קריאת המועדים באלו הימים, בכדי שנתנחם בזה שעתידיים הימים הללו ליהפך לששון ולשמחה. וכן איתא מהרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (בפרשתו, ד"ה למה) לבאר הטעם שפר' פינחס חלה בתקופת ימי בין המצרים, ומבאר כי 'אלו הכ"א יום שבין י"ז בתמוז לט' באב הם מקוריים ושרשיים לכל המועדות של השנה שהם בכללן גם כן כ"א יום' [והם: שבת, ראש חודש, ז' ימי הפסח, שבועות, ב' ימים דר"ה, יוה"כ, ז' ימי סוכות ושמייני עצרת], ועל כן תקנו חז"ל ברוח קדשם לקרוא פר' פינחס בה נכתב כל פרשת המועדות בימים הללו שהם מקור ושורש כל המועדים והזמנים.

ומתאמרי משמיה דאחד מאדמור"י בית רוז'ין, שהנה מצינו בפרשת המועדים (בפרשת פנחס) שבין כל המועדים יש אות ס' המורה על פרשה סתומה, לבר מבין שבועות לראש השנה ששם יש פ' המורה על פתוחה, והיינו כי כל המועדים קבועים ועומדים, ולא יכנס ביניהם עוד יו"ט, לבר בין חג העצרת וראש השנה ששם נשאר מקום פתוח להכניס את המועדים - שיהפכו ימי בין המצרים לששון ולשמחה כ'ימים טובים' לישראל.

לז. סיפר הרה"ק מהרי"מ מראחמיסטריווקא זי"ע, שהרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע הכריז פעם בשבת מברכין מנחם אב קודם ברכת החודש, כי בשבת זו מנחמים מן שמיא לכל המצפים לישועתם לזש"ק שבקרוב יקראו בשם 'אב', באותה שבת היו שם יותר מחמישים אברכים אשר עדיין לא נושעו בפרי בטן וכולם נתברכו מפיו ונפקדו בזרע קודש.

גזר הפרשה - פרשת פינחס

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת פינחס תשפ"א

© כל הזכויות שמורות למו"ל, אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

לכן אמור הנני נתן לו את בריתי שלום. (כה, יב)

במדרש [רבה כא, א] בדין הוא שיטול שכרו. ונ"ל הנה מיחס הקרא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, וכבר הרגיש רש"י וכתב שהיו קוראים לו בן פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים לע"ז, לכן יחסו הקרא שהוא בן אהרן. ונ"ל הלא גם הם ידעו זה וגינאו אותו במשפחת אמו, ומה פועל התייחסו אחר אביו. וי"ל דהנה מדת בני אברהם שהם רחמנים, ומכ"ש בני אהרן רודפי שלום אוהבים את הבריות, ופנחס הראה כאן אכזריות גדול, שעשה מעשה ודקר איש ואשה יחד והמיתם. ולכן אמרו ראייתם בן פוטי זה וכו', שיען שהוא בן פוטי יש בו מדות אכזריות, כי מצד אביו היה לו להיות רחמן. ובאמת פנחס בוודאי אחז במדת בני אברהם וזקינאו אהרן, אוהב שלום ואוהב את הבריות וזה היה בטבעו, אבל עשה נגד טבעו והתחזק לעשות כזה לכבוד ה' ותורתו לקנאות קנאת ה' צבאות. וכיון שפנחס באמת בא מזרעו של אהרן שהיו רודפי שלום ואוהבים הבריות ביותר ומ"מ התחזק עצמו נגד טבעו לקנא קנאת ה' בדין ובראוי ששכר הרבה יטול. וזהו שאמר, פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, שהוא מורגל להיות רחמן ולא אכזרי, והוא השיב את חמתי, ומי שבטבעו הוא כעסן ורגזן אין חידוש אם פעם לכבוד ה' ינקום ג"כ ויכעוס על עוברי עבירה, אבל פנחס שאין זה בטבעו וקנא את קנאתי לכן אמור לו הנני נתן לו את בריתי שלום, ובדין הוא שיטול שכרו, כי היה מתאמץ ומתחזק לכבוד ה' כל כך לעשות דבר שטבעו מתנגדת, כנ"ל נכון.

עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס (סוטה כב, א)

מעשה שהיה בימי הרה"ק רבי פנחס בעל ההפלאה בפרנקפורט, הגיע איזה חזן חדש לעיר, ביום מן הימים נודע לו ששכר משכורתו של הרב יותר גבוה ממשכורתו שלו, בא בדרישה אל ראשי הקהל שיש ליתן לו שכרו כמו הרב, נענה אחד הגבאים למול חוצפתו, שעל כגון דא אפשר להמליץ, "עושה מעשה "זמרי" (החזן שמזמר בקהל) ומבקש שכר כ"פנחס"..."

בני גד למשפחתם לצפון משפחת הצפוני לחגי משפחת החגי לשוני משפחת השוני (כו, טו)

בספר מאור ושמע כתב לבאר פסוק זה בדרך רמז למצוות הצדקה, 'בני גד' מרמז למצוות הצדקה כדאיתא בגמ' 'ג' ד' גמול דלים' ובא הפסוק לעורר על ג' נקודות בזהירות מצוות הצדקה, האחד, שיתננה בצנעה ובהסתר כדי שלא לבייש את העני, המעלה ה' ליתנה בפנים מאירות ובשמחה "ולא ירע לבבך וגו'", והג' עוד יש בחז"ל 'נתון תתן לו' שיתן ויחזור ויתן.

וג' דברים אלו רמוזים בפסוק זה כך, 'בני גד' ר"ת ג'מול ד'לים, 'לצפון משפחת הצפוני' היינו שיש ליתנה בהסתר ובצנעה לשון צפון, 'לחגי משפחת החגי' לשון חג ומועד שיתנה בפנים שמחות, 'לשוני משפחת השוני', שיתן וישנה שוב ושוב.

(מאור ושמע)

לפוח משפחת הפוני (כו, כג)

כתב בספר אור החיים הק': "ומצאתי לחסידי ישראל שכתבו (רבינו יונה, אבות) כי פה של לומדי תורה דינו ככלי שרת אשר ישרתו במ בקודש, כי אין קדושה כקדושת התורה, ולזה אסור לדבר בו אפילו דברי חול, הגם שאין בהם דברים האסורים:

והוא מה שרמז במאמר לפוח, שהוא פה העמל בתורה, שבו שוכן חצי שמו יתברך, משפחת הפוני פירוש צריך לפנות מפיו כל חוץ מהגות תורה, ובוה נכללים חלק אחד מהמ"ח מעלות, שהם במיעוט שיחה, במיעוט שחוק, במיעוט תענוג, וכדומה להם שבענף המותרות:

ואומרו לישוב - ירמוז צריך להרבות בשיבה, ולא דרך עראי, גם צריך להתיישב בכל פרט ופרט מהתורה עד שיעמוד על עיקרו כמצטרך בעומק הלכה, כי הוא זה "עיקר התורה" ובוה נכללים חלק אחד מהמ"ח מעלות שהם בישוב, ומתיישב לבו בתלמודו, שואל ומשיב, המכוין את שמועתו וכו', גם מה שמנו שם, שמיעת האוון, עריכת שפתים, בינת הלב וכו', וכדומה לזה שבענף הבנת השכליות:

ואומרו לשמרון משפחת השמרוני - ירמוז לתוספת השמירה, המתחייב עשות בן תורה יתר על ההמון, כאומרם ז"ל (יומא פו) היכי דמי חילול השם אמר רב כגון אנא אי שקילנא בשרא וכו' ולא יהיבנא דמי לאלתר, עד כאן: מזה יקיש כמה צריך להשתמר בן תורה בכל פרטי המצות, ואמרו ז"ל (חובת הלבבות שער ז') כי חסידים הראשונים היו שומרים חמשים שערי היתר לכל יכשלו בשער האיסור, והוא אומרו לשמרון משפחת השמרוני:

(אור החיים הק')

ותקרבה בנות צלפחד ... למשפחת מנשה בן יוסף (כו, א)

כתב רש"י, "למה נאמר, והלא כבר נאמר בן מנשה, אלא לומר לך יוסף חיבב את הארץ שנאמר והעליתם את עצמותי וכו' ובנותיו חבבו את הארץ שנאמר תנה לנו אחוזה"

לכאורה היינו מבינים ששבחו של אדם גדול יותר אם הוא משיג מעלה מכח עצמו, ולא בגלל שלמד מאבותיו, ואילו כאן משמע ששבחו של בנות צלפחד היה בכך שחיבבו את הארץ כיוסף זקנו, רואים מכאן שעל פי דעת תורה שבח גדול יותר הוא לאדם העושה מחמת שלומד מאבותיו מאשר מי שעושה מעצמו, כיון שהעושה מעצמו מסתפק בעצם עשיית המעשה,

פנחס הוא אליהו (ילקוט שמעוני ריש פנחס)

יש לומר מלתא בטעמא שפנחס נעשה אליהו וזכה לחיי עוה"ז כל כך עד אשר דורות שנים עשר ראו עיניו דהנה אמרו בחגיגה (ה, א) "ומי איכא איניש דאזיל בלא זמני? [וכי יש אדם שמת קודם זמנו?] ומשני "אין [כן]. כי הא דרב ביבי בר אבבי הוי שכיח גבי מלאך המות א"ל לשלוחי זיל אייתי לי מרים מגדלא שער נשיא [מלאך המות אמר לשלוחו שיביא לו את נשמת מרים המקלעת שיער נשים] אזל אייתי לי מרים מגדלא דרדקי [הביא לו השליח את נשמת מרים המגדלת תינוקות] א"ל אנא מרים מגדלא שער נשיא אמרי לך א"ל אי הכי אהדרה [שאל השליח: האחזירנה?] א"ל הואיל ואייתיתיה תיהוי במנינא וכו' [אמר לו מלאך המוות, כיון שהבאת אותה כבר, שתישארא כאן] א"ל רב ביבי בר אבבי וכו' סוף סוף שני מאי עבדת להו [מה עושה אתה בשמים בשנים אלו של מי שאינו משלים שנותיו] אמר: אי איכא צורבא מרבנן המעביר על מדותיו מוסיפנא ליה. והנה לא מצינו מי שהיה אוחז במדה הזאת להיות מעביר על מדותיו יותר מפנחס, כי ידוע שהכניס את עצמו בסכנה עצומה בעצם הריגתו של זמרי שנתאספו כל שבט שמעון להרגו, וביותר, במה שהביז מבזין אותו ולא ענה דבר. ולכן, מן הדין שיקבל כל אותם שנים של אותם שמתו במגיפה (שהרי מתו קודם זמנם), ואף אם כל אחד מהעשרים וארבע אלף לא היה לו לחיות כי אם שנה אחת, כבר יש לו עשרים וארבע אלף שנות חיים.

(מהר"ם שיק)

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום (כה, יב)

במדרש רבה: "בדין שיטול שכרו."

יש להבין למה בדין הוא שיטול שכרו, והרי כלל הוא בחז"ל ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא? מתרין החתם סופר, שהטעם ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא הוא מפני ש"שכר מצוה מצוה", דהיינו שהצדיק שעובד ד' אינו מתאוה לשום שכר כלל רק מקוה מתי יזכה שתגיע שוב מצוה זו לידו, והנה כאן שהמצוה היתה שהרג בועל ארמית ודאי שלא בקש פנחס שיבא עוד מצוה כזו לידו ויכעס נשיא בישראל ארמית, א"כ בדין הוא שיטול שכרו דשכר מצוה מצוה לא שייך כאן.

(תורת משה לחת"ס)

שלא יהיה להם רועה, והלא באמת אינו כן. ואמר הה"צ רבי יחזקאל ז"ל משינאווא דהענין בזה הוא, דהנה זאת ידע משרע"ה היטב שהקב"ה ימנה מנהיג על ישראל, אבל ביקש שימנה הקב"ה מנהיג על ישראל שלא יכוין כלל לטובת עצמו, ולא יהיו ישראל כצאן אשר אין להם רועה פי' כמו הצאן אשר יש להם רועה אבל הרועה אין מכוין לרעות את הצאן רק לרעות את עצמו ולהנאתו ולטובתו ליהנות מחלבם ומגזית עורם ומבשרם ולזה כוון משרע"ה במתק שפתיו ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה ודפח"ח.

(דברי יחזקאל - החדש).

מאוצרות המגידים

צרו את המדינים והכיתם אותם כי צורים הם לכם (כז, יז)

כתוב במדרש תנחומא: מכאן אמרו חז"ל הבא להורגך השכם להורגו. ר' שמעון אומר מנין אתה אומר שכל המחטיא את חברו קשה מן ההורגו, שההורגו בעוה"ז יש לו חלק לעוה"ב, והמחטיא הורגו בעוה"ז ולעוה"ב. שתי אומות קידמו את ישראל בחרב ושתיים בעבירה, מצרים ואדומים בחרב וכו' ושתיים בעבירה מואבים ועמונים, על אלו שקדמו בחרב נאמר לא תתעב אדומי וגו' לא תתעב מצרי (דברים כג), אבל אלו שקדמו אותן בעבירה להחטיא את ישראל נאמר לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' גם דור עשירי וגו', ובעוה"ז לא יצאו ידיהם שנאמר צרו את המדינים וכו'.

ממשיך המדרש: אתה מוצא במי שבא עמהם במדת הרחמים לסוף בא לידי ביזיון, מלחמות, וצרות, ומיהו זה דוד, שנאמר "ויאמר דוד אעשה חסד עם חנון בן נחש" (שמואל ב, י) א"ל הקב"ה: אתה תעבור על דברי שאני כתבתי "לא תדרוש שלומם וטובתם" ואתה תעשה עמהם גמילות חסד "אל תהי צדיק הרבה" שלא יהא אדם מוותר על התורה וזה שולח לנחם בני עמון ולעשות עמו חסד וטובה. לבסוף בא לידי ביזיון ויקח חנון את עבדי דוד ויגלח את חצי זקנם וגו' ואח"כ לידי מלחמה עם ארם נהרים ועם מלכי צובה ועם מלכי מעכה ועם בני עמון ארבע אומות, וכתוב "וירא יואב כי היתה אליו פני המלחמה מפנים ואחור" מי גרם לו? שבקש לעשות טובה עם מי שאמר הקב"ה לא תדרוש שלומם וטובתם, לכן כתיב צרו את המדינים.

ללמדנו: הסוטה מצוות התורה אפילו למטרה נעלית נוהל רק הפסדים! להלן מעשה נפלא המלמדנו בינה כי מקיום התורה אין מפסידים, ואדרבה הסוטה - מפסיד.

מסופר על הגאון ר' משה פיינשטיין זצ"ל בהיותו רב ברוסיה, התגורר בעירו יהודי שהיה מלשין לקג"ב על יהודי העירה. והיו היהודים סובלים ממנו צרות צרורות, יום אחד חלה אותו מלשין ומת. טרם מותו השאיר מכתב לחברא קדישא, ובו כתב, היות והוא מתחרט על מעשיו הרעים ומחפש כפרה על כל הצער שגרם, חפץ הוא שיקברוהו מחוץ לבית הקברות, ועוד שיקברוהו קבורת חמור בניול ובזיון - ועי"כ יכופר לו עוונותיו.

הלכו החברא קדישא לרבי משה שהיה רב העירה, ושאלוהו כיצד לנהוג, ענה להם, ע"פ הדין - אדם אינו בעל הבית על גופו, מחמת כן אינו יכול לצוות מה יעשו עם גופו לאחר מותו, ולכן תנהגו כפי שההלכה מחייבת ותקברוהו ככל יהודי שמת.

התפלאו ואמרו: הרי היהודי התחנן במכתבו שינהגו בו כן, על מנת שתהא לו כפרה על עוונותיו, ומדוע לא נרחם עליו וננהג עמו כן? השיב רבי משה: מתפקידנו לשמור ולקיים מה שאומרת ההלכה, ולא מה שהוא אומר, ומתפקידו כרב בישראל לדאוג שאכן ההלכה תבוצע כהלכתה, ולכן אנחנו מחוייבים לקבורו כדת וכדין, ולענין חטאיו ועוונותיו, בשמים כבר ידונו אותו על מעשיו הרעים. ואכן כדבריו עשו החברא קדישא.

חלפו מספר ימים והנה רואה שומר בית הקברות, שהגיעו מטעם השלטונות לבדוק את קברו של אותו מוסר מלשין, הם פתחו את הקבר ובדקוהו, לאחר שהייה קצרה חזרו וסגרוהו. לפליאת השומר על מעשיהם, השיבו שהם קבלו מכתב מאותו מלשין טרם מותו, שבו כתב - היות והוא ידע שאנשי עירו שונאים אותו שהוא נאמן לשלטון והלשין עליהם, ודאי יקברונו בבזיון, ולכן עליכם לבדוק אם אכן קברו אותי ככל בן ישראל או כקבורת חמור. וכדבריו עשינו אך נוכחנו בטעותו.

שומר בית הקברות בתמימותו בא לבית הכנסת וסיפר את הדברים הללו לפני הקהל הקדוש, וראו כולם את זכותו של רבי משה זצ"ל שדיקדק בהלכה ללא סטיות ולא התחשבות ברגשות ודעות אחרות, שעל ידו ניצלו כולם מעונש כבד.

(אוצרות התורה)

וחש כאילו כבר יצא ידי חובה, אך מי שלומד מאבותיו, אינו מסתפק במעשה עצמו, שכן חש הוא כמחוייב לעשותו, על כן הוא מוסיף בו חביבות יתירה והנאה מושלמת והרי זה מעשה מושלם יותר.

(רבי משה פיינשטיין - מובא בטל"א)

אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח וגו' (כז, ג)

שמעתי בשם הגאון הקדוש בעל מנחת חינוך זי"ע, כשנתמנה לאבד"ק טארניפאל, מיד בסמוך אחרי התמנותו בא אליו איש אחד מתושבי עירו וסיפר לו איך הוא לחם בעדו בעת הבחירה עד שזכה שהוציא הדבר לפועל שימנוהו לרב, יען היו הרבה שונאים ומתנגדים לדבר הזה וכיוצא, והגאון בעל מנחת חינוך זצ"ל השיב לו יישר כח, לאחזוקי טיבותיה בעד אהבתו כראוי, ואחרי זמן קצר בא האיש הזה לדון לפני עם אחד, ומיד הכירו ואמר לא אשב בדיןך ולא אזדקק אני לזה, יען שספרת לי כי היית לוחם בעדי שימנו אותי לאב"ד נגד המתנגדים לי בדבר הזה, והרי זה כשוחד דברים מעיקרא, (ואולי וכנראה היה זה כונת הבע"ד בתחלה לבא זמן מה מקודם לספר הגדולות והנפלאות אשר עשה בעד הבחירה כנ"ל)

ואמר הגאון הנ"ל כעת נתיישב לי הכתובים בפרשת פנחס שבאו בנות צלפחד אל משה רבינו ואמרו אליו (כז, ג) "אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח", ולכאורה קשה מה זה נפקא מינה אם היו בעדת קרח החולקים על משה או לא, הא כיון שמת מגיע לבני ירושה ומה נ"מ במעשי האיש הנפטר בחיים חיותו לענין ירושת בניו או בנותיו, אלא כיון שאמרו למשה רבינו הדברים האלו שאבינו לא היה מהחולקים ומנגדים עליך בעדת קרח שהיה להם מפלה, ע"כ החשיב זה משה רבינו לשוחד דברים, ולא נזדקק לדינם עוד, ע"כ נאמר שם ויקרב משה את משפטן לפני ה' עב"ד הגאון הנ"ל. ודפח"ח.

(דברי תורה - מונקאטש)

ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה למשפחות מנשה בן יוסף (כז, א)

רש"י הקדוש שואל מדוע הזכיר ביחוסן של בנות צלפחד: "למשפחות מנשה בן יוסף", והרי כבר נאמר כי צלפחד היה "בן מנשה", ויודעים אנו כי מנשה היה בן יוסף. מתרץ רש"י: "אלא לומר לך: יוסף חיבב את הארץ שנאמר "והעליתם את עצמותי", ובנותיו חיבבו את הארץ, שנאמר: "תנה לנו אחוזה".

ירשה נא לי לשאול שאלה: אני מבקש לקבל מגרש גדול בצפון תל אביב. מגרש ששוה מלינוי שקלים. שואלים אותי: מדוע אתה רוצה את המגרש הזה? ואני משיב: אני אוהב את ארץ ישראל, לכן אני רוצה מגרש. בודאי כולם יצחקו עלי, וכי בגלל ארץ ישראל אני רוצה את המגרש? אני רוצה מלינויים...

כיצד אפשר, אם כן, להוכיח כי בנות צלפחד חבבו את הארץ מבקשתן: "תנה לנו אחוזה". היכן כתוב כאן שהן מחבבות את הארץ, אולי הן רצו נחלה כדי שיהיה להן רכוש ממוני?

אומר לכם תירוץ, פלאי פלאים. הרי למנשה היו שני חלקים בירושלם הארץ, חלק אחד בארץ ישראל וחלק נוסף בעבר הירדן, אולם בנות צלפחד בקשו דוקא לקבל את חלקן בארץ ישראל, מכאן שהן חבבו את הארץ.

תירוץ נוסף לשאלה הזו, אומר ה"אמרי אמת". היה זה כאשר אמו, הרעבעצין של ה'שפת אמת' נסעה להבראה, ועמה נסע בנה ה"אמרי אמת". בדרך היא שמעה אותו לומד פרשה זו עם רש"י, והיא שאלה אותו את מה ששאלנו: היכן יש ראייה מבקשתן לקבל נחלה, שהן מחבבות את הארץ.

השיב לה ה"אמרי אמת" תירוץ מתוק מדבש: מי היה צלפחד? לדעה אחת היה זה המקושש. מתי התרחשה פרשת המקושש? בשבת השניה לצאת בני ישראל מארץ מצרים, היינו בשנה הראשונה לאחר שיצאו ממצרים. ומתי בקשו בנות צלפחד לקבל נחלה? בשנת הארבעים לפני כניסת בני ישראל לארץ. מדוע שתקו בנות צלפחד כל השנים הללו? וכי לאביהן לא היה ירושה ממונית, אותה הן בקשו לרשת? אם, אכן, בנות צלפחד רוצות כסף, הן היו צריכות לבא למשה רבינו מיד לאחר מות אביהן, ולבקש לרשת את כספו.

העובדה שהן המתינו ארבעים שנה, מעידה שלא תאוות הממון היתה חפצן ולא לרשת את ממון אביהן הן בקשו, אלא רצונן היה לקבל נחלה בארץ ישראל, מכיון שהן חיבבו את הארץ.

(יחי ראובן)

ולא תהיה עדת ישראל כצאן אשר אין להם רועה (כז, יז)

לכאורה קשה א. תלה דבר גדול בדבר קטן, תלה ישראל ומנהיגם בצאן ורועה. ב. אומרו אשר אין להם רועה דמשמע דדבר הנהוג הוא אצל צאן

"הלכות קנאות" הן הלכות גדולות ועמוקות. נלמד.

"ויכפר על בני ישראל" שואל המדרש "וכי קרבן הקריב שנאמר כפרה! אלא ללמדך שכל השופך דמן של רשעים כאילו הקריב קרבן" ועליו נאמר "ישמע צדיק כי חזה נקם, פעמיו ירחץ בדם הרשע".

"כי חזה נקם" - נקמה. כידוע הנקמה היא מהמידות המגוננות ביותר, אבל כאן לא פנחס קיים בעצמו "תחת אשר קנא לאלוקיו" וזכה ל"ויכפר על בני ישראל".

כידוע ליודעין: מהותה של ה"קנאות" אינה בידיים, ברגלים, קנאות אינה נערכת בזריקת אבנים, או בצעקות. קנאות הינה בלב: כאשר הלב מטהר ומתקדש ומקנה קנאת ה' בלבד, באותה שעה הוא יכול לקחת רומח בידו - ולהרוג את זימרי בן סלוא.

וכאן טמון הסוד. מדוע הקנאות של פנחס, מוגדרת כ"הלכה ואין מורין כן" מדוע "אין מורין כן"? והרי זו מצוה גדולה כל כך עד שהיא כפרה על בני ישראל שאל הרבי, והשיב:

כי במצות קנאות לא שייכת הוראה ופסק הלכה, הרי קנאות היא מצות הלבבות וכיון שאין אדם יודע מה בליבו של אדם, כיצד יכול הרב להורות לאחרים "צא והרוג", רק ה' חוקר לב ובוחר כליות הוא יודע עמקי הלב, כך, שההלכה במקרה לקנאים עצמם "קנאים פוגעים בו".

היינו מי שמידת האמת מתנוצצת בו, בלבבו וכליותיו, להיות מאוהבי ה' ושונא שקר ורע, עד כדי למסור את נפשו על כבוד שמים, הוא יכול ליטול רומח ולהרוג את בועל הארמית.

אבנים שזרקו על אחרים

שמעו נא. דברי מדרש עמוקים שנבארם פלאי פלאים. ונקדים.

בני אדם, בדרך כלל, מחפשים לבנות את עצמם - לעלות ולהתעלות, משקיעים מאמצים וגייעה - להתקדם בעבודת ה' לפי תכונותיהם. יש הזוכה ללמוד, או ללמד, ישנם בעלי חסד וגם אנשי עבודה, יראה, תפילה וכהנה - כל איש לפי חלקו שה' נתן לו.

אך לפעמים, אפשר למצוא אנשים מסוג אחר. ליבם חם לדברים שבקדושה, אלא שקשה להם עם עצמם, אינם מתקדמים בעבודת ה' האישית, הפרטית. ומאחר ועם עצמם קשה להם, כתחליף, החליטו להתמודד עם אחרים - לעמול על תיקונם של הזולת... הבנו? לדאוג לעבודת ה' של אחרים.

אותם יהודים, מגלים מהר מאוד נפילות של יהודים, לומדים היטב את חטאיהם של אנשים אחרים, ומה עושים? מתחילים בפרסום מודעות מחאה (יש מעשר גולט, כספי צדקה...) וה"קנאות" מתחילה בכל עוז - לקנא לכבוד ה'! הם מפנים את יראת השמים שלהם לכתובת אחרת (לא כלפי עצמם אלא כלפי אחרים) זועקים, משמיצים את החוטאים, רומסים אותם. ובדרך כלל, גם עושים שטייגן במצוות המחאה, מחדשים הידורים והידורי הידורים במצוות הקנאות וקוראים - מי לה' אלי! קנא קנאתי לה'...

אתם יודעים, פעם שאלתי פלוני למה אתה מדבר על אלמוני בהשפלה כל כך ומדוע ביזית אותו ברבים, האם שאלת מורה הוראה? האם כל כך פשוט בעיניך כי מותר לרמוס את כבודו עד כדי כך בלי הוראת חכם? מה השיב לי?

"א' מצוה א' הם בגראבין" = וכי רק מותר, הרי מצוה לרומס ולקוברו אחת ולתמיד! הבנתם? מצוה לקבור את השני... גמרונו. הבנתי שאין על מה לדבר עימו - הוא עוסק במצוה (וגם, פטור ממצוות אחרות כדין עוסק במצוה הפטור מן המצוה).

שמעו. על הפסוק "הן כולכם קודחי אש מאזרי זיקות לכו באור אשכם ובזיקות ביערתם" המדרש מבאר במשל למה הדבר דומה, לאותם אנשים שגרמו לעצמם את הבעיה ומתלוננים על הקב"ה והנמשל הוא כך כלשון חז"ל: "לעתיד לבא הרשעים ינדונין לגיהנם והן מתרעמין על הקדוש ברוך הוא הרי שהיינו מצפין לישועתו של הקב"ה וכך יהיה עלינו, אומר להם הקב"ה בעולם שהייתם בו לא בעלי מחלוקת ולשון הרע וכל רעות הייתם? ולא בעלי מריבות וחמסים אתם הייתם? הדא הוא דכתיב (ישעיה נ) הן כולכם קודחי אש מאזרי זיקות לפיכך אתם הולכים באור אשכם ובזיקות בערתם, ושמא תאמרו מידי היתה זאת לכם? לא! אלא אתם עשיתם אתם לעצמכם לפיכך למעצבה תשכבון מידיכם היתה זאת לכם"

אפשר להבחין כי מוזכרים כאן רשעים שלהם עבירות של בין אדם לחברו, משמע כי המדובר בסוג בני אדם שבשאר חלקי התורה אינם רשעים, רשעותם מצוינת רק במחלוקת, לשון הרע, מריבות וחמסים. הם אינם מזלזלים חלילה בתורה, אינם קלי דעת לכל דבר שבקדושה, אדרבה בטוחים הם בצדקותם, כי הרי מתרעמים על הקב"ה מדוע לא הגיע להם שכר ככולם, הרי קיימו מצוות ופעלו נצורות, אך משום מה, עם הצדקות הגיעו רחמנא ליצלן עד לגיהנום, במקום לדפוק על שערי גן עדן דפקו על עברי פי שחת בגלל עבירות מסוימות בבין אדם לחברו. והדבר הוא פלא. בעלי ריב ומדון גדולים, ועם כל זאת לא נכשלים בחטאים אחרים - וכי אין להם יצר הרע לעבירות אחרות? במה עסקינן? התשובה, בדרך דרוש:

אלו האנשים, טועים בדרכם, בסך הכל טועים. ועל ידי טעות זו נאבדים מן העולם ה' ישמרו ויציל. תוהים ותועים! באיזו טעות? שהזכרה לעיל: הם זרקו אבנים על אחרים. קדחו אש מחלוקת רק כלפי אחרים, במקום על עצמם.

נסביר את דברי חז"ל. המלך אמר שכל אחד יכין לעצמו כסא, וכסא לעולם הבא לא בונים מעצים, כסא לעולם הבא - בונים מעצמיותו של האדם. המהדרין הללו - בלתקן את אחרים, הביאו אבנים, אלו אבנים שזרקו על אחרים, הם בטוחים כי אבנים אלו יהיו להם ככסא מהודר לעולם הבא. אך אינם יודעים כי הכסא אמור להיות מאבנים שאדם בנה את עצמו - לא מאבנים שזרקו על אחרים. ואז ה' מגלה להם את פנימיותם כי לא קנאה לכבוד ה' בערה בהם, אלא מחלוקת לשון הרע ומריבות בערה בקרבם "הן כולכם קודחי אש מזרי זיקות" שבו נא על אותם האבנים "לכו באור אשכם ובזיקות בערתם" קדחתם אש, חיפשתם מחלוקת מתחת לאדמה, שם תשכבו... בגיהנום. עמוק.

רבתי. היו קנאים שביום שעשו מעשי קנאות התענו מבוקר עד ערב, היו ששפכו ליבם בתפילה כי יכנסו ויצאו בשלום, רבי חיים לייב מסטוויסק היה קנאי גדול והרב לאפיאן אמר כי הוא צם תמיד ביום בו ערך קנאות.

"אין בין גן עדן של קנאים פוגעים בו, לגיהנום של שפיכות דמים אלא טפח בלבד!", היה אומר הרבי שלי באוזניו, כי כל מה שחסר במחשבת קדש לה' מתמלא במקומו בלב - אכזריות של השני, חלילה.

לזכות לקנאות אמיתית היא מן העבודות הקשות שבמקדש. (לפעמים ישנו גדול המדריך את האדם: כאן מותר לך לפעול גם אם אינך נקי בעצמך, פעולה זו מחובתך לעשותה גם אם אינך פנחס, ואז אפשר להיכנס ולצאת בשלום).

וה' יושענו שלא ניפול בגיהנום של "קודחי אש". (להגיד)

וכי אפשר להתפשר?!

מה לימד אותנו פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן.

אתם יודעים כי "פנחס זה אליהו". אליהו הנביא היה בתקופה קשה, בימים העכורים כאשר איזבל הרגה את נביאי ה' - "ואוותר אני לבדי" (מלכים א' פ"ט). תקופה קשה ואיומה עד כדי - שאליהו הנביא היה צריך להתחבא כדי שלא יהרגו אותו. [אחאב קרא לו לאלהיו הנביא - עוכר ישראל].

בסופו של דבר, הרעב הציק לאחאב והוא נכנע מעט, והסכים לדבר עם אליהו. ואז, לבקשת אליהו נאספו כל עם ישראל להר הכרמל. קרא אליהו ואמר להם: "עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים - אם ה' הוא האלוקים לכו אחרי, ואם הבעל לכו לבעל", כלומר? אל תרמו את עצמכם לחיות בחצי חצי... אם רצונכם לבעד את הבעל תלכו, ואם רצונכם להיות עבדים לה' תפרדו לגמרי מן האלילים. לקפוץ גם כאן וגם כאן, זו דרך בלתי אפשרית.

האדם מטבעו מחפש פשרות. רצונו להיות גם יהודי וגם גוי, ללכת לבית הכנסת וגם לראות טלוויזיה.

האסון הכי גדול, כאשר מתחיל לחפש פשרות. ואתם כבני תורה, יודעים היטב מה התוצאות. אם מתחילים בפשרה קטנה מהר מאוד מגיעים לפשרה גדולה...

שיכור שהחל עם פשרות

בנובהרדוק היה שיכור שדברו על ליבו להפסיק משתיה מרובה אך לא יכול היה להפסיק. החליטו לבקש ממנו "רק תבטיח לנו כי לא תשתה לבד, אלא עם עוד אחד". (הם ביקשו באופן כזה, כיון שחברותא לשתיה לא מזדמן כל פעם, כך, ימעט בשתיית היין). הסכים והבטיח.

נו, הוא ישב וחכה ולא ראה לפניו - חברותא לשתיה. התחיל לעשות פשרות ולהתקרב ליין "להוריד את הבקבוק מותר, רק לשתות אסור" חשב לעצמו. ואכן, הוריד את הבקבוק מהארון הניחו לידו.

"להכין שתי כוסות מותר בכדי שכאשר החברותא יבוא יהיה הכל מוכן", כך עשה. ישב קרוב ליין ולכוסות ותאוותו בערה בו.

"לשפוך לתוך הכוסות גם מותר, על זה הרי לא הבטחתי". התקרב עוד אל היין. פתאום נפל זבוב לתוך אחת הכוסות, "לחיים! לחיים! יש עוד אחד..." לא אמרו עוד "בן אדם", הבטחתי על "עוד אחד" - ויש כאן. והחל שותה במהירות "הרי אמרו שמותר בשנים..."

עד כדי כך האדם יכול עם שכל עקום לחפש עצות, להשיג דרכים והוא נופל ונחבל. וכשתדבר איתו הוא בטוח כי הוא בסדר. "האם אתה יכול להגיד לי מה לא בסדר?!" לא מבין.

וכי זמרי בא סתם?! לא! היתה לו שיטה שלמה של פשרות, אי אפשר להיות קיצוני. ואת היא אפשר" הזה בא פנחס וסתר "בקנאו את קינאתי לכן הנני נתון לו את בריתי שלום ברית כהונת עולם" ונאמר "שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפייהו". ממי אפשר לדרוש חינוך? מזה שהוא כהן משרת לפני ה' מלאך "כי מלאך ה' צבקות הוא" כי מלאך אין לו פשרות.

שמאל שהוא ימין...

אחד בא ושאלני: "כיצד אני יכול לשמוע לרב גם כאשר אומר על שמאל שהוא ימין? למשל, כאשר אני יודע ששם צד מזרח והוא יגיד לי ששם זה מערב, וכי אפשר לקבל מימרא כזו, וכן על ימין שהוא שמאל!?"

אמרתיו לו: "אני רואה שאינך מבין את הפשט, לא כתוב אפילו שיאמר לך על מזרח שהוא מערב, אלא על ימין שהוא שמאל. תחשוב, כאשר אתה עומד מול אדם, השמאל שלך הוא הימין שלו... כלומר הבעיה שלך כי אינכם עומדים באותו צד בכלל, נכון שבצד שלך זה ימין, אבל מעבר השני של המתרס זה שמאל... עליך להבין כי אינך עומד טוב, אם היית עומד עמו, היית גם רואה כי הימין שלך הוא השמאל, נכון."

אדם הולך בהשקפות שלו וממילא מחשבותיו בצד ההפוך, הרב יודע זאת, ומורה לו הוראה הפוכה ועליו לקבלה, להפוך את עצמו שהשמאל שלו יהיה במקום הנכון. בקיצור, ראשית כל, תעמוד נכון..."

זה נושא שני שלימד אותנו אליהו - פנחס. כיצד נופלים. ואיך קורים אסונות לבני אדם? - כאשר הם מתחילים לפסוע לפי השכל הפרטי, ולא מקיימים את דברי התורה "ועשית ככל אשר יורוך אפילו יאמר לך - על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין".

"אמונת חכמים". דורשים מבן תורה שיהיה מסור לגמרי לתורה, מסור למחנכים, מסור למה שאומרים לו. בן תורה צריך להיות מסור למי שמחנכו ומנהיגו, ואת השכל שלו הוא צריך לבטל, "בטל רצונך מפני רצונו".

בדורות הקודמים ראינו מי הצליח, אלו שעזבו את שכלם הפרטי, כפי שחז"ל אומרים: "אדם ובהמה תושיע ה' - אלו בני אדם שערומים מדעת ומשימים את עצמם כבהמה לפני הקב"ה" - אני לא מבין כלום, אם התורה אומרת, "נעשה ונשמע" זה הסוד שמלאכי השרת משרתים בו. "מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו" היינו ללא חכמות וחשבונות. (כי לא הוא עושה את החשבונות, אלא הנגיעות שלו, התאוות שלו...) ובעשיית החשבונות יראה בסוף כי הוא אבוד, אך יהיה כבר מאוחר.

כל אחד יתחזק ויעשה את כל המאמצים, ונזכור הקב"ה מתחשב בקשיים "טוב אחד בצער ממאה שלא בצער". "אנו עמלים ומקבלים שכר", כלומר אנו מקבלים שכר גם בשביל העמל עצמו ולא רק בעקבות התוצאה. אכ"ר.

דורות הקודמים ראינו מי הצליח, אלו שעזבו את שכלם הפרטי, כפי שחז"ל אומרים: "אדם ובהמה תושיע ה' - אלו בני אדם שערומים מדעת ומשימים את עצמם כבהמה לפני הקב"ה" - אני לא מבין כלום, אם התורה אומרת, "נעשה ונשמע" זה הסוד שמלאכי השרת משרתים בו. "מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו" היינו ללא חכמות וחשבונות. (כי לא הוא עושה את החשבונות, אלא הנגיעות שלו, התאוות שלו...) ובעשיית החשבונות יראה בסוף כי הוא אבוד, אך יהיה כבר מאוחר.

כל אחד יתחזק ויעשה את כל המאמצים, ונזכור הקב"ה מתחשב בקשיים "טוב אחד בצער ממאה שלא בצער". "אנו עמלים ומקבלים שכר", כלומר אנו מקבלים שכר גם בשביל העמל עצמו ולא רק בעקבות התוצאה. אכ"ר.

(להגיד)

ולא תהיה עדת ה' כרועה אשר אין להם רעה (כו טז-יז)

שמעתי מרבי שלום זצ"ל שהקשה: מדוע משה אומר "כצאן אשר אין להם רועה" ולא אומר ביתר פשטות "כצאן בלי רועה"?

רבי שלום אומר על כך הסבר נפלא: יש רועים ויש רועים...

יש רועים שכל מטרתם וכוונתם היא כדי שתהיה להם פרנסה. הם רועים את הצאן כדי שיהיה להם כסף. לעומתם, יש כאלה שרועים את צאנם, ואמנם הם לא עושים זאת למען כסף, אלא למטרה אחרת - כדי שיהיה להם בשר לאכול. הם מגדלים צאן כדי שבבוא היום ישחטו אותו ויאכלו מבשרו.

המשותף לכל אלו, שהם רועים "בשביל עצמם", בשביל האינטרס שלהם, ואין להם רועים "בשביל הצאן".

לעומת זאת, יש כאלו שאוהבים את הצאן. הם רועים "בשביל הצאן". כל מעינם נתון אך ורק כדי שלצאן יהיה נעים וטוב.

משה רבינו פונה להקב"ה ומבקש: כשם שיש כמה סוגים של רועים כך יש כמה סוגים של מנהיגים! אני מבקש, אומר משה, שהמנהיג שיתמנה על עם ישראל יהיה מנהיג שיידאג כל העת למען האינטרסים של העם, לרוחתו ולטובתו, כמו רועה צאן הרועה למען הצאן!

משמעות המילים: "כצאן אשר אין להם רועה", היא שהרועה דואג לצאן! הוא לא דואג לעצמו! וכך גם מבקש משה, שהמנהיג יהיה מנהיג שדואג לכלל ישראל ולא לאינטרסים של עצמו.

בכל הדורות זכה עם ישראל למנהיגים אמיתיים כאלה.

"ונודע ביהודה" היה שומע את צרותיהם של האנשים שהיו פוקדים את חדרו מידי יום ושופכים לפניו את מרירותם. אך לאחר שעזבו את החדר היה פורץ בבכי מר. ליבו לא עמד לו להכיל את סבלם של צאן מרעיתו. כך נראה מנהיג אמיתי.

"בית הלוי" היה באמצע שיעור בישיבת וולוז'ין, כשלתע נכנס לחדר יהודי לא מוכר. חזותו מוכיחה עליו שהוא מפשוטי העם, בור ועם הארץ. בידו החזיק את בנו הקטן. אמר היהודי: "כל הילדים שלי בורים ועמי ארצות, אינם יודעים קרוא וכתוב, חוץ מהילד הזה. הכנסתי אותו לחיידר. כעת אני רוצה שהרב"ה יבחן אותו ויראה אם הוא באמת יודע".

התלמידים נעצו את מבטם באורח הבלתי קרוא; זאת לא התנהגות! אי אפשר להיכנס בלי רשות לחדר השיעורים ולהפריע באמצע השיעור!...

אך ה"בית הלוי" ראה את הדברים אחרת. הוא קרא לאותו אדם ואמר לו בנחת: "בוא, תשב בבקשה". הוא הושיב את הילד על ידו, וליטף אותו בחום. "למדת חומש?"

- "כן".

- "איזה חומש למדת?"

שאלו רב העיר, הגאון בעל "בית הלוי" זצ"ל: "איך העזת לסטור לשוטר?"

אין לנו מושג מה היתה המשמעות, לסטור לשוטר הממלא תפקידו למען הצאר וצבאו! הדבר גבל במרידה במלכות! להפתעת הכל שמט השוטר ההמום את טרפו מידו ויצא מן המרתף. רבי דוד המשיך ללמד, כאילו לא ארע דבר.

אבל התלמידים, כמובן, לא כל כך התלהבו מדברי ה"בית הלוי"... דבריו היו משונים בעיניהם. הם פנו אל רבם ושאלו אותו לפשר הדברים.

הסביר להם: "הבן הזה, שידוע קצת חומש, הוא תלמיד חכם יותר מאביו... אני מאחל לעצמי שגם אני אזכה לבן שיאמרו עליו שהוא תלמיד חכם יותר מאביו..."

אלו מנהיגים אמיתיים. יודעים להלך נגד רוחו של כל אדם. (יחי ראובן)

ששה ניסים נעשו לפנחס (סנהדרין פב, א) אילו היה זמרי נשמש, או מזעיק את בני שבטו, ואלמלא הוסחה דעתם על ידי המגיפה, עלולים היו להרגו. והציג את זמרי וכזבי משופדים ברומח להראות שבדין הרגם, והוגבה המשקוף כדי שלא ישפיל הרומח וישמטם.

ואיך סמך על סדרת ניסים? ואין זו שאלה. כי בענין זמרי נאמר: "קנאים פוגעים בו" (שם) וקנאים פועלים בלי חישובים של סיכוי וסיכון. ליבם חם. ופועלים, וה' מצליחם!

וכך מצינו באברהם אבינו, שהועק על ידי עוג להציל את לוט שנלקח בשבי, והתכוון שיהרג אברהם וישא שרה (רש"י בראשית יד, יג).

תמוה: צבא מלכים מנה שני מליון ויש מאות אלף חיילים מלומדי מלחמה (שם צה, ב). לרשות אברהם עמדו שלש מאות ושמונה עשרה תלמידים, ששקדו על התורה. כשבקשם להצטרף אליו, הוריקו פניהם מפחד (נדרים לב, א). בסופו של דבר ניצח בניסים מופלאים. כיצד איפוא סבר עוג שאברהם יצא למלחמה אבודה מראש?

והלא צבא המלכים הלך ודרס ורמס את כל הנקרה בדרכו: "ויכו את רפאים [ענקי הקדם, שהוראה אותם ידיו מתרפות (רש"י דברים ב)] בעשתרות קרנים, ואת הזוזים בהם, ואת האימים [עם גדול ורב ורם כענקים] (שם) בשוה קריתים, ואת החורי בהררם שעיר, ויכו את כל שדה העמלקי, וגם את האמורי [אשר כגובה ארזים גבהו, חסון הוא כאלונים (עמוס, ב)] היושב בחצצון תמר" (בראשית יד, ה). ואחר כך גברו על צבאות חמשת הערים, שבו את שבים וחזרו עטויי נצחון -

איזה סיכוי היה לאברהם אבינו לגבור עליהם? אומר המדרש (ב"ר מב, ח): אמר עוג, אברהם זה קונין הוא [קנאי ונוקם ("מתנות כהונה")], ועכשיו אני אומר לו נשבה בן אחיך והוא יוצא למלחמה ונהרג, ואני נוטל את אשתו.

בדברים הנוגעים אל הלב והנשמה, אין מחשבים חישובים קרים! אילו היה משה רבינו מחשב חישובים קרים, לא היה הורג את המצרי ומסכן מעמדו בבית פרעה ונאלץ לגלות מארצו. מנסה היה לעזור לאחיו בסתר, בהשפעתו מתוך הארמון, ולא יוצא אל אחיו ונותן כתיפיו ומסייע לכל אחד ואחד (שמות רבה א, כז).

אבל אילו היה נשאר בארמון, לא היה נבחר להיות גואלם של ישראל ומנחיל התורה!

זהו ששאלו בגמרא (ברכות כ, א) מדוע נעשו ניסים לדורות הראשונים. וענו, משום שמסרו נפשם על קדושת השם. והביאו כדוגמה את רב אדא בר אבהו [שנעשו לו ניסים מופלאים (תענית כ, ב)] שראה אשה עטויה בבגד אדום שאינו צנוע וקרעו. הוברר שהיתה נכרית ותבעתו לדין והוצרך לשלם לה ארבע מאות זוז. ומה עניינו למסירות נפש, שהביאוהו כראיה לראשונים שמסרו את נפשם על קדושת השם. אלא שלא חקר ודרש בתחילה, קם לקרוע כי יחם לבבו, בבחינת "קנאים פוגעים בו", זו צורת מעשים של מסירות נפש.

הרב ש"ך זצ"ל סיפר לי, שכאשר חפשו השוטרים הרוסיים אחר ילדי ישראל לקחתם לצבא בעת גזירת הקנטוניסטים הידועה לשמצה, כינס המלמד רבי דוד ברלינר את תלמידיו למרתף נסתר ולמדו שם עד יעבור זעם, והשוטרים ישלימו את מכסת המגויסים.

עבר שוטר, ושמע קול לימוד. נכנס, וחשף את המחבוא. תפס נער, והחל לגוררו. קם המלמד וסטר לשוטר -

אין לנו מושג מה היתה המשמעות, לסטור לשוטר הממלא תפקידו למען הצאר וצבאו! הדבר גבל במרידה במלכות! להפתעת הכל שמט השוטר ההמום את טרפו מידו ויצא מן המרתף. רבי דוד המשיך ללמד, כאילו לא ארע דבר.

שאלו רב העיר, הגאון בעל "בית הלוי" זצ"ל: "איך העזת לסטור לשוטר?"

הצטדק רבי דוד: "האמינו לי, שלא עשיתי זאת בכונה תחילה! אבל, הלא תבינו – עומדים אנו בהסברת דברי התוספות, באמצע התוית מהלכם, ולפתע נכנס איזה גוי, ותופס ילד, ומוציאו –

יבין מר, היה זה באמצע ההסבר, והוא הפריע. וכי העולם הפקר?!!... (והגדת)

בקנאו את קנאתי בתוכם (כה, יא)

להרב יעקב הלפרין ז"ל התערור דין תורה עם יהודי אחד שקנה מקומות ב"בית החיים" והתגלע ויכוח ביניהם בנוגע לתשלום.

השניים פנו ל"חזון איש" והרצו לפניו את טענותיהם.

"חזון איש" שמע את שני הצדדים, פנה ליהודי השני ואמר לו: "אתה חייב, אין כל צדק בטענותיך! בדרך כלל נוהג הדיין לעשות פשרה בין הצדדים. אך כאן אין מקום לפשרה! הדין עם ר' יעקב באופן ברור!"

והלה: תשמעו רבותי! תשמעו איזה בן אדם. למרות דבריו הברורים של 'חזון איש', הלה החל לצעוק: "מה פתאום! הצדק איתי! מדוע כבוד הרב'ה פוסק לרעתך?"

שב 'חזון איש ואמר לו: "על פי דין תורה חייב אתה לשלם! אין כאן מקום לפקפוק!"

והלה בשלו: "לא! לא! אשלם! מה פתאום אשלם? הצדק איתי!"

באותו רגע נכנס לחדר, רבי אהרן לייב. באותה התקופה הוא התגורר בכפר סבא והגיע לחזון איש לביקור.

פנה אליו החזון איש ואמר לו: "הו, רבי אהרן לייב טוב מאוד שבאת עכשיו. יש כאן לפני דין תורה בין שני יהודים אלו. זה טוען כך וכך וזה טוען כנגדו... שמעתי את שני הצדדים ופסקתי באופן ברור ונחרץ שהיהודי השני חייב. דא עקא, היהודי לא שמע לדברי בפעם הראשונה וגם לא בפעם השנייה... עכשיו, איני יכול להגיד לו את הפסק בפעם השלישית, כי חושש אני שאם אומר לו פעם נוספת שהוא חייב – אומר זאת מתוך 'נגיעה'... אני מרגיש כי יש בי בתוך תוכי, איזשהו רצון לחייב אותו... הוא פגע בכבודי, התחצף אלי ופעמיים לא ציית לדברי. אני לא יכול להגיד לו..."

"רבי אהרן לייב – המשפך 'חזון איש' ואמר – אני מבקש ממך שתאמר לו אתה! תאמר לו את דין התורה שהוא חייב! אתה אינך נוגע בדברי..."

אי! אי! אי! "בקנאו את קנאתי!" כל נקמה צריכה שתהיה, כל כולה, "לשם שמים!" אסור שתהיה מעורבת בה 'נגיעה אישית'!

עולת תמיד

תנו רבנן ארבע צווחות צוחה עזרה ראשונה צאו מכאן בני עלי שטימאו היכל ה' ועוד צווחה צא מכאן יששכר איש כפר ברקאי שמכבד את עצמו ומחלל קדשי שמים דהוה כריץ ידיה בשיראי ועביד עבודה יהיה אסטניס ושם כפפות בעבודה, וזה איסור לעבוד ככה ...

שואלת הגמרא – מאי סלקא ביה ביששכר איש כפר ברקאי מה קרה לבסוף עם יששכר איש כפר ברקאי?

אומרת הגמרא – אמרי מלכא ומלכתא (רש"י – ממלכי בית חשמונאי) **הווי יתבי** המלך והמלכה ישבו יום אחד, לשתות כוס קפה ... יש להם דיון אסטרטגי בינלאומי: איזה דבר יותר טוב, לאכל גדי או לאכל כבש? **מלכא אמר גדיא יאי** המלך אמר לדעתי גדי יותר טוב **ומלכתא אמרה אימרא יאי** והמלכה אמרה: "לדעתי כבש יותר טוב". **אמרו מאן מוכח** מי יכריע בסוגיה הקשה? **כהן גדול דקא מסיק קרבנות כל יומא** - הכהן הגדול - יששכר כפר ברקאי, והוא יכריע!

רבתי, אני לא מבין את הגמרא הזאת – אם אני רוצה להכריע מה יותר טוב – פילה מס' 5 או מס' 7 ... את מי אני שואל?

את הקצב, לא?!

ישבים מלך ומלכה, ודנים מה יותר טוב – בשר של גדי או בשר של כבש, מי המרא דאתרא שפוסק מה יותר טוב?!

כהן גדול! למה?

אומרת הגמרא – דקא מסיק קרבנות כל יומא - הוא מקריב קרבנות כל יום!

אני לא מבין... אם הוא מקריב קרבנות כל יום, זה אומר שהוא מבין איזה בשר יותר טוב?!

הוא מבין בבשר? איזה מין תשובה זאת?!

טוב... מגיע הכהן הגדול, יששכר איש כפר ברקאי, ושואלים אותו – תגיד, מה יותר טוב, גדי או כבש?

אומרת הגמרא – אתא איהו אחוי בידיה אי גדיא יאי הרים את ידו ואמר: בטח כבש!!! למה? פשוט מאוד... **אי גדיא יאי יסק לתמידא** אם אתה חושב שהגדי יותר טוב, למה הקב"ה לא לוקח אותו לקרבן תמיד?

אם הקב"ה לוקח כל בוקר, קרבן התמיד של שחר מכבש... וקרבת של בין הערבים מכבש, אז מה הראיה? הראיה שכבש יותר טוב!

נשאלת השאלה - תגיד, הקב"ה אוכל לארוחת בוקר כבש? איזה מין ראייה זאת?!

מה קרה איתו?

אומרת הגמרא – אמר מלכא הואיל ולא הוי ליה אימתא דמלכותא ניפסקו לימיניה היות והמלך אמר שגדי יותר טוב, ויששכר כפר ברקאי הרים את ידו, ואמר שכבש יותר טוב, יוצא שהוא פגע בכבוד המלך... לכן ציוה המלך להוריד את ידו הימנית. **יהב שוחד ופסקיה לשמאליה** – הלך יששכר כפר ברקאי למוריד הידיים של המלך: "תעשה טובה, לא את יד ימין, יש לי עליה שעון... קח מעטפה... זה בשבילך... תוריד לי את היד השמאלית..." ... הוריד לו את יד שמאל.

שמע מלכא ופסקיה לימיניה יום אחד הולך המלך ברחוב, וראה אותו עם פרוטזה ביד שמאל, ויד ימין מתפקדת... אמר לו: בא רגע לכאן... אני אמרתי שיוריד לך את יד ימין, איך היא נשארה?!

אתה יודע... יש לפעמים טעויות ...

טעויות?! תורידו לו גם את יד ימין! הורידו לו גם את ימין וגם את שמאל. **אמר רב יוסף בריך רחמנא דאשקליה ליששכר איש כפר ברקאי למיטרפסיה מיניה בהאי עלמא** ברוך הוא הקב"ה, שתבע את העונש מיששכר כפר ברקאי, כאן בעולם הזה, ולא חיכה עם העונש שלנו לעתיד לבוא.

זה העונש שהוא קיבל, על זה שהוא לבש כפפה בזמן הקרבת הקרבנות!

ישנה גמרא (מסכת בכורות לה, א) שאומרת – כאשר אתה רוצה לפסול בכור, לפני שהוא יצא מרחם אמו, אתה יכל להטיל בו מום ... אחרי שהוא יצא החוצה, אסור לך להטיל בו מום.

אומרת הגמרא – א"ר יהודה מותר להטיל מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם **אמר רבא גדיא באודינה אימרא** שה בשפוטניה – [אם יוצא גדי החוצה, אתה יכל לעשות לו מום באוזן, אם יוצא שה החוצה, אתה יכל לעשות לו מום בפה ...] למה? כי הגדי מוציא קודם את האוזן, והשה מוציא קודם את השפתיים.

אומרת הגמרא (מסכת שבת פח, א) – אמר רבי אלעזר בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לפני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו איך מלאכי השרת משתמשים בו **דכתיב (תהלים קג-ב) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו ברישא עושי והדר לשמוע ...** אז הם אומרים 'נעשה ונשמע'.

ממשיכה הגמרא – ההוא צדוקי דחזייה לרבא דקא מעיין בשמעתא ויתבה אצבעתא ידיה תותי כרעא וקא מייץ בהו וקא מבען אצבעתיה דמא א"ל עמא פיזיא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו רבה ישב ולמד, והיו אצבעותיו מקופלות, הם כנראה נגעו בחפץ חד, ונחתכו לו האצבעות... עבר שם צדוקי אחד, וראה כיצד דם נוטף מהאצבעות של רבה... אמר לו: אתם עם פיזי, שהקדמתם את הפה שלכם לאוזן!

איבעי לכו למושמע אי מציתו קבליתו ואי לא לא קבליתו הייתם צריכים להקדים 'נשמע' ל'נעשה' ולא להיפך.

קודם כל, הייתם צריכים לשמוע אם אתם יכולים לקבל ... אם כן תקבלו, ואם לא, אל תקבלו! **אמר לו רבה אנן דסיגין בשלימותא** אנחנו הולכים בתמימות אחרי הקב"ה **כתיב בן (משלי יא-ג) תומת ישרים תנחם**. עד כאן דברי הגמרא.

רבתי, מה עשו עם ישראל?

דקדמיתו פומייכו לאודנייכו ... הם הקדימו פה לאוזן!

אם עם ישראל הקדימו פה לאוזן... איזה בעל חיים מקדים פה לאוזן? כבש. איזה בעל חיים מקדים אוזן לפה? גדי.

עם ישראל אמר 'נעשה ונשמע'... **דקדמיתו פומייכו לאודנייכו**, אז הוא נקרא בשם **כבש**!

אומות העולם, שאמרו 'נשמע ונעשה'... נקראים בשם **גדי**!

אומר המהרש"ם מברעזן – עכשיו תשימו לב, מה הולך כאן:

ישבים המלך והמלכה לארוחת בוקר, יש להם דיון. אשר מלך מצוה דבר מסוים, האם הנתינים שנמצאים תחתיו, יכולים להגיד לו – קודם נשמע מה אתה אומר, ואז נחליט אם אנחנו מקבלים את זה או לא ...

או שאנשים שנמצאים תחת מלך, והמלך אומר דבר מסוים, צריכים לשמוע מה שהוא אומר, גם אם לא מבינים?

אמר המלך – גדי, יותר טוב...

הם לא שאלו לגבי סטייק של גדי, או סטייק של כבש מה יותר טוב ... זה לא דיון אצלם... על מה הם דנו?

הם דנים האם נכון מה שאמרו אומות העולם: "קודם כל נשמע, ואחר-כך נעשה" או שנכון מה שאמרו ישראל: "נעשה ונשמע".

המלך טען – גדי... למה גדי יותר טוב?

כי הגדי קודם כל שומע, ואחר-כך עושה, וזה מה שאמרו אומות העולם – 'נשמע ונעשה'.

אמרה המלכה – כבש יותר טוב... למה?

כי קודם כל רוצים לעשות, מה שהמלך אומר... לא שואלים שאלות!

יוצא שהמחלוקת בין המלך למלכה, על מה היתה???

אם נהגו נכון אומות העולם, שאמרו – 'נשמע ונעשה' או נהגו נכון ישראל, שאמרו –

'נעשה ונשמע'?

את מי שואלים שאלה כזאת?

לא את הקצב של הילטון... את מי שואלים ?

את יששכר איש כפר ברקאי – תביא לנו ראייה, מי יותר טוב.

אמר יששכר איש כפר ברקאי – אם אתה רואה שהקב"ה מקריב את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים... פירוש הדבר, שהקב"ה רוצה לזכור בכל בוקר, את מעמד הר סיני! הקב"ה רוצה לזכור בכל בוקר, אז זה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע!

איך הוא יזכור כל בוקר !?

מצוה הקב"ה כל בוקר מקריב את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים, ואז מה אני אזכור !?

אני אזכור שעם ישראל הקדימו, נעשה לנשמע! אלה דבריו הנפלאים, של המהרש"ם מברעון.

עפ"י זה, נוכל רבותי להבין דבר נפלא :

יוצא, שמה שמזכיר לקב"ה כל יום את מעמד הר סיני, שישראל היו האומה היחידה שאמרו נעשה ונשמע, הוא זוכר את זה באמצעות את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים.

אומרת התורה בפרשת השבוע (כח, ו) עולת תמיד העשויה בהר סיני מה זה עולת תמיד העשויה בהר סיני? עולת תמיד שמחזירה אותך להר סיני... ששם עם ישראל קיבל תורה !

(ברוך שאמר)

וידבר משה אל ה' לאמר: יפקד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה: אשר יצא לפנייהם ואשר יבא לפנייהם ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רעה:

כתב הש"ך על התורה [רבינו מרדכי מתלמידי תלמידי האריז"ל] שראה משה רעיא מהימנא, שפעם אחת עלה לשמים ואיחר לרדת בכמה שעות לפי חשבונם, תיכף נכשלו בחטא העגל, הרי שבני ישראל אין יכולים רגע אחד לחיות בלי מנהיג. כמו שאמרו שכשאין מנהיג, השטן מנהיג ח"ו. לזאת אי אפשר להשאירם כצאן אשר אין להם רעה. עתה שאמר לו הקב"ה עלה אל הר העברים הזה ונאספת אל עמך, ועדיין לא צוה הקב"ה מי ינהיגם לאחרי. דאג משה רבינו שמא יהיו כמה רגעים בלי מנהג, ותוצאותיו מיישורנו. לכן ביקש מהש"ת שעוד לפני שיסתלק המנהיג הראשון כבר יכהן המנהיג השני תחתיו בחייו, 'שבת של דיווג' היינו ששני המנהיגים רואים זה את זה, וסמך משה את ידיו על יהושע, כדי שלא יהיה רווח בין מנהיג למנהיג. וכן נהגו קהילות גליציע להכתיר את הרב החדש כשהראשון עדיין בין החיים. וכן כשהיה החת"ס על ערש דוי באו קהילת פרשבורג לפניו והראו לו כתב קבלת הרבנות של בנו הכתב סופר, ביום כ"ה תשרי בעלות השחר קרא החת"ס את כתב מניו בנו הכת"ס והיה לו לנחת, ונהרו פניו לראות שאין רווח בין גברא לגברא.

אמנם בפולין לא נהגו כך, שאילו היו מכתירים רבי חדש לפני הלוייה, חששו שלא היה מנין בלוייה של הרבי הקודם...

אחד אמר לרבי גדל אייזנר שהוא נוסע להר הזיתים, לאחר הסתלקות הבית ישראל, שאל אותו רבי גדל, הרי הרבי נמצא כאן איתנו, מה קרה, הרבי החליף זוג משקפיים?... בשנת ר"ת הוכתר החידושי הרי"ם לאדמו"ר מגור, והוא כהיום – תשל"ט- בן מאה ועשרים שנה, פעמים יש לו משקפיים כאלה, פעמים משקפיים אחרות, הכל רבי אחד.

וכן כתב הרמב"ם ממשוה ועד רב אשי. כי זהו משה אחד, אלא שאתפשטותיה בכל דרא ודרא, וכ"כ החזו"א במכתבו, אנו מתייחסים למשה רבינו ורבינו הקדוש ורב אשי, הכל אחד. הארה אחת עם כמה כלים.

פעם אחת בתורה יש לשון כזה 'וידבר משה אל השם לאמר', לא כתוב 'ויתכן' או 'ויתפלל', אלא 'וידבר', כך פעל אצל הש"ת שלא יהיה הפסק להנהגת ישראל. וכן אמרו חז"ל 'משמנת, נולד' כך אצל כל מנהיגי ישראל.

והוא חידוש גדול שחידש משה, שהרי אמרו חז"ל אין מלכות נוגעת בחברתה אפי' כמלוא נימא, ובגמ' ר"ה אמרו 'שמה תאמר שתא לבי תרי לא חזיא' שאי אפשר שנה אחת לשני מלכים. אך משה רבינו פעל אצל הקב"ה שכן תיגע מלכות בחברתה, כי כמו שמשוה רבינו היה מלך, ויהי בישורון מלך, גם יהושע היה מלך שנאמר 'כל איש אשר ימרה את פיך יומת' כדין מורד במלכות. כך פעל משה שיגעו שני מלכויות זו בזו.

יפקד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה: פרש"י: 'יפקד ה' – כיון ששמע משה שא"ל המקום תן נחלת צלפחד לבנותיו (במ"ר) אמר הגיע שעה שאתבע צרכי שיירשו בני את גדולתי. א"ל הקב"ה לא כך עלתה במחשבה לפני. כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו שלא מש מתוך האהל. וזהו שאמר שלמה (משלי כז) נוצר תאנה יאכל פריה'. כך רואה יתפלא היתכן שמשוה רבינו יחשוב שהגיעה שעה שיתבע צרכיו, שלא כדעתו של הקב"ה שיהושע ינהיג את ישראל? ובמדרש הוסיף 'נוצר תאנה יאכל פריה – אמר הקב"ה למשה, בניך ישבו להם ולא עסקו בתורה, יהושע הרבה שירתך, הואיל ושירתך בכל כוחו, כדאי הוא שישמש את ישראל.' וצ"ע מה חשב משה רבינו על בניו, הרי ידע שלא עסקו בתורה. כך הקשה המגלה עמוקות בפרשת ואתחנן באופן

הראשון. ותירץ ע"פ הפשט שביקש משה שיהיו שני הנהגות בני ישראל, שהוא כלל שני הנהגות, מצד אחד הביא את התורה, מאידך יצא ללחום בראש מערכות ישראל, ובמהלך הדורות אינו כך, כדאי' במדרש 'אמר הקב"ה כל מה שבראתי בעולם לא בראתי אלא זוגות, שמים וארץ זוגות, חמה ולבנה זוגות, אדם וחיה זוגות, עוה"ז ועוה"ב זוגות, שמעיה ואבטליון, שמאי והלל, רבי ורבי נתן. הכל זוגות, אחד אחד ספר ואחד אחד סייף.

במלחמת עמלק כתוב שאמר משה ליהושע 'בחר לנו עמלק וצא הלחם בעמלק', היינו ששלח את יהושע ללחום אע"פ שידין של משה הן עשו את המלחמה, אבל בפועל יצא יהושע לקרב. כלשון חז"ל 'ועכשיו שחטאו היו צריכים כלי זיין' הרי שצריך סייפא. לכן ביקש משה שהנהגה אחריו תהיה מחולקת לשני אנשים, אחד

בבחי' ספר והשני בבחי' סייפא. לכן ביקש יפקד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה: אשר יצא לפנייהם ואשר יבא לפנייהם – במלחמה ואשר יוציאם ואשר יביאם – בדברי תורה. כדפרש"י. כי רק משה לבדו זכה למתנה מיוחדת שהיה כלול משני המדרגות.

והשיב הקב"ה למשה שתלמידו יהושע כמותו, כמו שמשוה היה מחובר משניהם כך יהושע, אמנם מיהושע והלאה התחלקה הנהגת ישראל לשנים. מלך ונביא. מלך יצא למלחמה, ונביא מסר דבר ה' לעם ישראל. וכן הרמב"ם כשמונה שלשלת מסירת התורה אינו מזכיר מלכי יהודה שבכל אותם הדורות, פרט דוד המלך לבדו. אחיה השלוני קיבל מדוד, ואחריו הנביאים, ירמיה ישעיה וכו'. לא המלכים אלא הנביאים. משא"כ משה ויהושע היה בהם חידוש, הן מלך והן נביא.

אלא שמשוה רבינו חשב שאחריו תתחלק הנהגה לשנים, הוא מסר את התורה ליהושע, וביקש שיהושע ימשיך למסור את התורה לבני ישראל. ואילו בעסקי המלחמה ביקש למנות את בניו אחריו. כך ביאר המגלה עמוקות.

אמנם רבינו בעל ההפלאה כתב בפנים יפות, שמשוה רבינו היה עניו מכל האדם אשר על פני האדמה, אם הקב"ה יכל לקחת 'גארינישט' כמוני ולעשות ממני נביא ומלך, א"כ יכולים גם בני אחרי להיות כך. גם שבני לא עסקו בתורה, הרי גם אני לא עסקתי בתורה. כשאדם הוא כלום, יכול הקב"ה לעשות מכלום הכל. משה רבינו היה בטוח בעצמו שהוא כלום, ממילא אם שפל כמוני יכול להנהיג את ישראל, מדוע שבני לא יוכלו?... הוא לא ראה בעצמו מדה אחת יותר טובה מבניו. אמר לו הקב"ה אני יהיב חכמתא לחכימין, קח את יהושע איש אשר רוח בו.

כתב החקל יצחק בהקדמתו הידועה לספר אמרי יוסף 'תשעה מאמרות', ששמע מאביו האמרי יוסף לבאר דברי רש"י שאמר משה 'הגיע שעה שאתבע צרכי'. שלכא' הוא סותר לדברי רש"י בפסוק הקודם: 'וידבר משה אל ה' וגו' - 'להודיע שבחן של צדיקים שכשנפטרו מן העולם מניחין צרכן ועוסקין בצרכי צבור'. ממה נפשך, הם 'מניחין צרכן' או 'אתבע צרכי' 'ובאמת הם שני מדרשים חלוקים, זה במדרש רבה וזה בספרי. ורש"י חיבר שני המדרשות לפונדק אחד. והלא דבר הוא.

הקב"ה מראה לכל צדיק וצדיק שהדרך שלו היא האמיתית

וביאר האמרי יוסף כי כל צדיק וצדיק בורר דרך לעבוד את ה', אברהם עבד את ה' במדה שלו, יצחק עבד את ה' במדה שלו, וכן יעקב עבד את ה' במדה שלו. וכמו שכתוב בפנים מאירות לרבי רבי מאיר אייזנשט [חלק א' סימן לט] שלכן מזכירים בכל יום 'אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב' שכל צדיק וצדיק עבד את הש"ת באופן שלו. והש"ת ברוב חסדיו מראה לכל צדיק וצדיק שהדרך שלו הוא אמיתי ומאד נעלה כדי לחבבו בעיניו. כך הראה הקב"ה לכל מנהיגי ישראל, הקב"ה הראה לבעל התניא שהדרך הזאת היא דרך האמיתית בעבודת ה', וכן הקב"ה בכבודו ובעצמו הראה לרבי מנדל'ע ויטבסקער שהדרך שלו היא הדרך האמיתית בעבודת השם. וכבר נודע מש"כ האהבת ישראל מיוזנין שהצדיקי אמת יודעים שכשם שהראה לי הקב"ה שהדרך שלי הוא אמיתי, כך הראה לצדיק אחר שהדרך שלו הוא האמיתי, ולכן אע"פ שיש חילוקי דעות ביניהם מהו הדרך האמיתי, מ"מ אין פירוד לבבות ח"ו. כי יודע שכשם שהראה לי כך, הראה לו כך.

ולכן כל צדיק וצדיק רוצה שהדור יתנהג לפי דרכו, כי הוא הדרך המובחר בעיניו. וחשש משה שאם יבא איש אחר וישב על כסאו אחריו, הוא ינהיג את ישראל באופן אחר, שלא כדרך שהוא הנהיג אותם. לכן אמר משה 'הגיע זמן שאתבע צרכי' כי הבין שאם בניו ישבו על כסאו, ידעו הם היטב איך להמשיך הנהגת ישראל בדרכו של אביהם משה. וזהו 'צרכי' מה שאני הייתי צריך לעבודת ה'. באופן שיירשו בניו את גדולתו שהם בוודאי ידעו דרכו.

מדוע חושב החת"ס שהכת"ס צריך לישוב על כסאו, כי הקב"ה הראה לחת"ס שהדרך שלו היא הדרך האמיתית, ומי כמו בניו יודע איך להמשיך בדרך אביו. וידוע שאמר החת"ס לבניו היה לכם סבא רבי עקיבא אייגר, ואני אומר לכם שלא ללמוד בדרך הלימוד שלו אלא בדרך הלימוד שלי. כנודע לכל בר בי רב שיש חילוק ביניהם בדרך הלימוד. ועק"א אמר לבנו רבי שלמה שילך בדרכו, והחת"ס אמר לכת"ס שילך בדרכו. כך מנהיג הקב"ה את צדיקיו. הגם ששניהם יודעים שהקב"ה הראה גם לשני שהדרך כמותו, אך כיון שהראה לחת"ס שדרכו אמת, לכן נהרו פניו כשקרא כתב רבנות של הכת"ס בפרשבורג.

כ"עליו אומרת המשנה באבות - הלל אומר, הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה הפרשה הקודמת כותבת - פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רמח ביזו

באו אנשים ואמרו - לא ייתכן שמצד אהרון הכהן, הוא עשה את המעשה הזה, כי אהרון הכהן הוא בדיוק להיפך. אהרון הכהן היה אוהב שלום ורודף שלום, אז אם הוא בא מצד אהרון הכהן, את המעשה הזה, הוא לא היה עושה. הוא היה יושב בצד ולא עושה כלום. מוכרח שאת המעשה זה, הוא עשה מצד יתרו, ולא מצד אהרון הכהן.

מבאר הספר דודאי ראובן, את הדברים באופן נפלא ביותר:

באה התורה ולימדה אותנו, שמה שכתוב במשנה, שאהרון הכהן היה אוהב שלום ורודף שלום, לא הדברים כפשוטם, אומר הכתב סופר, כשאהרון הכהן היה רואה כינוס של הרשעים, שעליהם כתוב רע להם ורע לעולם, הוא היה רודף את השלום, מה הכוונה?

הוא היה מפרק את השלום בניהם. כשהוא היה רואה שאנשים, מתאחדים לדבר רע, אז הוא היה מפרק את השלום הזה.

כתוב בפרשת שבוע שעבר פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רמח ביזו.

אמרו אנשים - ויקח רמח?? איזה יכל להיות, נכד של אהרון הכהן, לוקח רמח ומפרק שלום בעם ישראל???

באה התורה, בפרשת השבוע ואומרת - כן כן, תדע לך פינחס בן אלעזר בן אהרון הכהן - זו המידה של אהרון הכהן בכבודו ובעצמו. כשאהרון הכהן לוקח רמח מתי שצריך, והורג את מי שצריך, כדי שלא יהיה שלום, בין עושי רשעה.

אם רואים מצב כזה, שזמרי בן-סלוא, גורם כזה פירוד בעם ישראל, שהוא מכניס את המדיינית בתוך כרם ישראל, זו היתה מידתו של אהרון הכהן, להיות רודף שלום.

אם זו מידתו של אהרון הכהן, זו הסיבה, שבא הכתוב ויחס אותו פעם נוספת, כיון שאנשים הביעו פליאה - לרודף שלום, ולפגוע בשלום של כלל ישראל??!

התשובה היא - כן! בא הכתוב ויחסו פינחס בן אלעזר בן אהרון הכהן, לומר - רבותי, זוהי אכן מידתו של אהרון הכהן.

אלה הדברים, שרבותינו עומדים כאן, בתחילת הפרשה, מדוע ייחסו את פינחס אחר אהרון הכהן.

אנחנו רוצים לעמוד על שאלה, שמתבקשת כאן מדברי חז"ל, ולפתוח נושא שמקיף את כל התורה כולה, מבראשית ועד לזאת הברכה. בכל חומש, תמצאו כמה וכמה נושאים, שרבותינו במדרשי חז"ל עוסקים בזה, ואנחנו רוצים ללקח כמה דברים סביב הענין הזה.

שקוראים את דברי חז"ל הקדושים הללו, מיד אתה שואל את עצמך שאלה - מה זה משנה לך, אם פינחס הוא נכד של אהרון, או נכד של יתרו? המעשה, הוא מעשה טוב, או מעשה רע?

תבדוק את עצמך - אם המעשה, הוא מעשה טוב, אז מה אכפת לך, שהוא בן פוטי, זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה?

אם המעשה רע, אז מה זה משנה לך, שהוא נכד של אהרון הכהן?

תחליט לגבי המעשה. אם המעשה טוב, אז מה זה משנה מי עשה אותו? ואם המעשה רע, אז גם, מה זה משנה לך מי עשה אותו?!

תמיד תבדוק, אם המעשה שנעשה הוא טוב, או שזה מעשה שלילי.

למדנו מכאן יסוד, והיסוד הזה הוא יסוד, שאנחנו תכב נראה, נמצא בפרשת השבוע פעם נוספת, נמצא בפרשת שבוע שעבר, נמצא בפרשת שבוע הבא, ונראה שזה הולך בכל הפרשיות של התורה, אחת לאחת.

רבותינו מלמדים אותנו, שבכל מעשה גדול שאדם עושה, תחפש מאיפה המעשה הזה נובע מבית הוריו. זה מה שמלמדים אותנו חז"ל.

כרואים מעשה שעושה, פינחס בן אלעזר, שהורג את זמרי בן סלוא, ואת כזבי בת צור, אומרים חז"ל - מעשה כזה חייב להיות מגיע מבית אבותיו. אדם לבד, לא יעשה מעשה כזה. המעשה הזה יונק מאיזה שהוא מקום.

אם הוא יונק מאיזה שהוא מקום, מיד מחפשים חז"ל, מאיפה הוא יונק.

אז אנשים אמרו, שהיניקה הזאת, ללכת ולהרוג את זמרי בן סלוא וכזבי בת צור, מגיעה לבן פוטי זה. הוא היה קנאי לפטם עבודה זרה, אז הוא ינק את הקנאות הזאת.

בא הקב"ה ומגלה לנו - לא ולא, בשום פנים ואופן לא. המעשה הזה, לא יונק מבן פוטי, המעשה הזה יונק מאהרון הכהן.

יוצא, שאם התורה באה לגלות לך, שהמעשה של פינחס יונק מאהרון הכהן, זאת אומרת, שבכל מעשה גדול שאדם עושה, אתה צריך לחפש את השורש, מאיפה זה נובע.

(ברוך שאמר)

אע"פ שמצאנו בשלשלת הנהגת ישראל שלא תמיד הבנים הלכו כדרך הנהגת האב, מ"מ יש כלליות תמונת ההנהגה העוברת מאב לבן. כמו בשושלת בריסק שידוע שיש איזה הבחנה כללית שמקיף כל רבני בריסק, אעפ"כ כל אחד מהם הוא ענין אחר לגמרי.

וכן בתלמידי הבעש"ט והמגיד ז"ע, לכל אחד יש דרך בעבודת ה', מ"מ יש תמונה כללית המחברת. וכן הוא הדין בשו"ע שכשמסתלק מנהיג ישראל, אע"פ שאין בנו ממלא מקומו בשלימות ויש גדולים ממנו מחכמה, דין הוא שישב הבן על כסא אביו. [נחלקו אחרונים אם הדין הוא לגבי רבנות או גם לגבי אדמורות] וכיון שנפסק כך בשו"ע נמצא שמה שאמר משה רבינו 'אתבע צרכי' אין זה רצון עצמי, צדיק זה שאומר 'מחני נא' שוכח לגמרי שיש 'צרכי'. אלא צורך התורה היא, צורך ישראל הוא, להמשיך הנהגת ישראל כדרך שהראה הקב"ה למשה רבינו שזהו הדרך האמת.

עד שאמר לו הקב"ה שיהושע בן נון ילך בדרכו הוא, ולא ישנה כמלא נימא, וממילא שמח משה ולא תבע יותר שיהגו בניו אחריו. וכמ"ש במדרש שמואל 'משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים', מדוע אין כתוב 'מסרה' בין יהושע לזקנים? כי מסרה היינו כדבר הנמסר מיד ליד בלי שום שינוי, לאחר מכן יש קבלה מדור לדור, מסירה הוא מצד המוסר, מקבל הוא מצד המקבל. רק בין משה ליהושע היה חידוש זה שלא היה שינוי כלל, 'מסרה ליהושע' המוסר קיים והמקבל בטל בתכלית, וכמ"ש רש"י כי ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחיתון, כל ימי של יהושע לא השחיתו, כי כל זמן שיהושע קיים, הרי הוא כאילו משה קיים.

ונמצא עתה שלא היה הוא אמינא ומסקנא, לא היה רצון במשה שלא כרצון השי"ת, אדרבה גם זה וגם זה נתן לו, שלא יהיה שום שינוי בהנהגתו כלל. ובבחינה הכללית נמשך הדבר עד היום הזה, אפשטותא דמשה בכל דור ודור. כי תפילת משה 'פקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה' לא היתה תפילה רק לדורו, אלא לדורות עולם עד משיח צדקנו שכבר גילה האור החיים הק' שהוא יהיה משה רבינו בעצמו, שיתגלה במהרה בימנו אמן.

(הגרמ"י רייזמן שליט"א)

רש"י מביא את שאלת הגמרא (סנהדרין פ"ב, ב) - למה התורה חוזרת ומייחסת את פינחס לאהרון הכהן? הרי זה נאמר בסוף פרשת בלק, שהלך פינחס ועשה את המעשה, ולקח רומח והרג את זמרי בן סלוא וכזבי בת צור - וירא פינחס בן אלעזר בן אהרון הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רמח ביזו, אז כולם יודעים שלאביו קוראים אלעזר, ולסבא שלו קוראים אהרון הכהן, אז למה התורה צריכה לחזור על זה עוד פעם?

עונה הגמרא - לפי שהיו השבטים מביזים אותו "הראיתם בן פוטי זה, שפטם אבי אמו (יתרו) עגלים לעבודה כוכבים, והרג נשיא שבט מיישראל", לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרון

כדי לייחס אותו, שהמעשה הזה לא בא מצד יתרו, אלא מצד אהרון הכהן, לכן התורה חוזרת ומייחסת אותו לאהרון הכהן.

רבים הם השואלים - ועכשיו אחרי שייחסו אותו, אז מה גמרנו?? נשתק כל הענין?? גם בפרשה הקודמת ייחסו אותו, ועדין אמרו הראיתם בן פוטי זה, שפטם אבי אמו (יתרו) עגלים לעבודה כוכבים. אז עכשיו ייחסו אותו אחר אהרון, אז לא אומרים בן פוטי זה? סבא שלו, לא המשיך לפטם עגלים לעבודה זרה?

אז מה קרה שייחסו אותו?

בא כאן הכלי יקר ואומר שבעצם, זה בא להראות את המעלה של פינחס. פינחס אם היה רוצה, יכל תמיד לעצור את עצמו מללכת ולעשות את המעשה, בגלל שתי דברים - מצד אחד, יש לו את אבי אמו שפיטם עגלים לעבודה זרה, ומצד שני, יכלו לבוא ולגעור בו, על זה שהוא עשה את המעשה, כי הוא נכד של אהרון.

זאת אומרת, משתי הצדדים הוא יכל לשבת בצד, ולומר לא מתאים לי לעשות את המעשה הזה.

אז הוא הלך ועשה את המעשה בכל זאת, אומר הכלי יקר, והוא לא התייחס למה שהשבטים ביזו אותו.

לכן בא הכלי יקר ואומר לנו, שהוא יכל לעצור את עצמו מהפחד של ליצני הדור, והוא לא פחד. הלך בקול רעש גדול, ללא פחד וללא מורא, למרות שהוא ידע, שליצני הדור יתקפו אותו. כך כותב הכלי יקר במקום.

ישנו ביאור נפלא, שמופיע בספר דודאי ראובן, לגאון ר' ראובן כץ, בתוספת דברי הכתב סופר, ושתיהם ביחד, יוצרים לנו איזה שהוא מבט נוסף:

כותב הספר דודאי ראובן - בכל מעשה שאדם עושה, בכל דור ודור, גם בדורנו זה, גם מגדולי ישראל, ישנם שדורשים לגנאי וישנם שדורשים לשבת, אין דבר שכולם מסכימים עליו.

כשפנחס עשה את המעשה הזה, באו אליו אנשים ואמרו לו - לא יכל להיות שהמעשה הזה נובע מאהרון הכהן.

למה לא יכל להיות?

"פנחס בן אלעזר וכו' בקנאו את קנאתי" (כה, יא)

רבתינו אמרו (זהר ח"ב קצ, א. פרקי דרבי אליעזר מז. בבא מציעא קיד ע"ב) שפנחס הוא אליהו. ומדוע –

ההסבר השגור הוא, ששניהם היו קנאים. בפנחס נאמר: "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם" (במדבר כה, יא) ובאליהו נאמר: "קנא קנאתי לה' אלקי צבקות" (מלכים א' יט, י).

אבל יש הסבר נוסף, צד שוה ביניהם.

לפני פטירתו אמר ינאי המלך לאשתו: אל תתיראי מן הפרושים, הם החכמים, ולא מן הצדוקים. אלא מן הצבועים, שמעשיהם כמעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס (סוטה כב ע"ב). ופירש הרב מבריסק זצ"ל שבטוחים הם שמצילים במעשיהם ומגיעים והדוגמה; זמרי. העם יצא וזנה עם בנות מואב, ו"תקראנה לעם לזבחי אלהיהן, ויאכלו הם וישתחוו לאלהיהן. ויצמד ישראל לבעל פעור, ויחר אף ה' בישראל" (במדבר כה, ב-ג). אמר זמרי: אם יוצאים אל בנות מואב, חוטאים גם בזנות וגם בעבודה זרה. נביא את בנות מואב אל המחנה, וכך נחטא בזנות לבדה. זה הרע במיעוטו. פשרה הכרחית. קם פנחס וקנא: מי שמך לפשר פשרות. התורה שלך היא, אתה הבעלים על המצוות! כך פנחס, וכך אליהו.

אחאב העבד לעבודה זרה, ואליהו קנא לשם ה'. גזר שלוש שנות בצורת, ולבסוף כנס את כל העם במורדות הכרמל. לפני מבוח האש שירדה מן השמים נשא דבריו: "עד מתי אתם פסחים על שתי הסעיפים. אם ה' הוא האלוקים, לכו אחריו. ואם הבעל, לכו אחריו!" (מלכים יח, כא).

רק אל תחיו חיי פשרה!

וזה מתחיל עוד הרבה קודם –

רבקה אמנו סבלה. הבנים התרוצצו בקרבה. כשהיתה עוברת על פתח בית מדרש היה יעקב פרכס לצאת, על פתח בית עבודה זרה פרכס עשו. אמרה: "אם כן, למה זה אנוכי?". הלכה לבית מדרשו של שם. מה ביקשה, ברכה. שהיסורים יפסקו. ומה היתה תשובתה: "שני גוים בבטןך" הם מתגוששים והצער ימשך, ומה הועילה בפנייתך?

הועילה, ונרעה! שבתחילה נבהלה ונבעתה: מה זה, איזו אישיות זו, שמפרכסת לצאת לבית כנסת מחד, ולבית עבודה זרה במקביל. איזה יצור כלאים יולד כאן. מששמעה שאלו שנים, זה לכאן וזה לשם, נרגעה. ובלבד שלא יהיה פשרן!

זו ההוראה, וזו ההדרכה. שהקו יהיה ברור וחד, אבחנה גדורה והחלטית, ולא עמעום וטשטוש, רפיסות וגמגום, ערפול וערבוב! ונוסיף –

בתלמוד הירושלמי (ברכות פ"ה ה"ב) אמרו, שקבעו ההבדלה בתפילה בברכת "אתה חונן לאדם דעת", כי "אם אין דעת, הבדלה מניין". וקשה, מילא הבדלה בין קודש לחול, צריכה דעת. בין ישראל לעמים, מחייבת דעת. אבל בין אור לחושך, איזו דעת נצרכת. כל חרק מבדיל בין אור לחושך!

נו, אמרו אתם, מה התשובה, מה הפשט?

התשובה, שיש כאן טעות יסודית בהבנת ההבדלות –

הדעת אינה נצרכת כדי להבין מה אור ומה חושך, מה קודש ומה חול, מי ישראל ומי העמים. לא לכך

הכונה – הכונה היא שיש צורך בדעת כדי לבצע את ההפרדה בפועל. שלא לערב בין קודש לחול, שלא לערב בין האור לחושך, לשמור על הגבולות שבין ישראל לעמים! שלא כאותם שביקשו לערב את התחומים ולטשטש את ההבדלים, להרכיב כלאים ולהנהיג בכלאים!

עליהם נשא הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל את משלו –

מעשה ביהודי חם, יהודי טוב. איש תם וישר, ירא אלקים וסר מרע, שלא היתה לו אלא סכין אחת. מזלגות הרבה, כפות וכפיות, וסכין – אחת. מה יעשה, ונצרך הוא לסכין הן לבשר והן למוצרי חלב. לפרוס אומצה בסעודה בשרית ולמרוח חמאה בחלבית. החליט להקצות צד זה של הסכין לבשר, וצד זה

חלב. כך בא הכל על מקומו בשלום, עד שלא הבין מדוע לא יאמצו הכל את הרעיון, מדוע יש צורך בסכינים נפרדים! ולא הבין, שאם חצי בשר וחצי חלב, הרי זו טריפה גמורה...

כך, החושבים לערב בין קודש לחול, בין אור לחושך ובין ישראל לעמים. ולא לערב ממש, אלא לחנך לשני צדדים, כך וכך אחוזים קדש וכך וכך אחוזים חול, ויוצרים מאה אחוזי טריפה...

וסיפר לי מרן החזון איש זצ"ל שהגיע משלחת מפרנקפורט שבגרמניה אל רבן של ישראל, הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל, שימליץ להם על רב לעדתם, אבל הוסיפו שעל הרב להשתלם גם בלימודים כלליים ולשאת תואר דוקטור בצמוד לתואר הרבנות.

אמר להם רבי חיים עוזר: "כשהדוקטור עומד ליד הרב, סימן שהרב חולה"... ואספר –

בעת מלחמת העולם הראשונה היתה בירושלים עת צרה נוראה. הישוב הישן התקיים על כספי תרומות אחינו שבגולה, ועקב המלחמה נותקו הקשרים ופסקו הכספים, היוקר האמיר וכשליש מיהודי העיר מתו ברעב! בחצר חב"ד מתו כל התושבים ברעב, עד אחד! בנוסף, פקדה את הארץ מכת בצורת ומיד לאחריה בא ארבה ואכל את יתר הפלטה, צרה השתרגה על רעותה!

ובאותם ימים, כזכור הבא להטיל רמותיו בפצע המדמם, הגיע ראש ההסתדרות הציונית בבריטניה, איני חפץ לנקוב בשמו בשיחה תורנית, והציע שכל מוסדות התורה והחינוך בעיר הקודש יכנסו תחת חסות התנועה הלאומית, שתדאג לכל מחסורם ותזרים כספים ככל שידרש! כל מה שביקש, נוכחות נציג מטעמו בהנהלת המוסדות, זה הכל.

ההצעה היתה קרן אור בחשכה נוראה, הצלה ממוות לחיים, מחדלות לפריחה. נקבעה אסיפה מכרעת בביתו של הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים.

ישוב ראש ההסתדרות הציונית אמר את דברו, דבש ונופת צופים. לבו נכמר למחסור הנורא ולזלעפות הרעב, מבקש הוא להושיע ולהציל. ואינו מבקש דבר, רק נכוחות נציג מטעמו בהנהלה.

קם רבי יוסף חיים מלא קומתו הנשאה, נשען על השלחן בשתי ידיו ורכן נכחו לעבר האורח. ציטט מן הנביא: "לא לכם ולנו לבנות בית לאלוקינו" (עזרא ד, ג) – "אלוקי השמים הוא יצליח לנו, ואנחנו עבדיו נקום ובנינו, ולכם אין חלק וצדקה וזכרון בירושלים" (נחמיה ב, כ)!

אם נכמר לבם והמו רחמיכם אדרבה, תרמו כספים להחיות נפשות –

אבל בהיכלי התורה אין לכם חלק, ולא ניתן לכם דריסת רגל!

חשכו עיני מנהלי המוסדות, הבינו שלא יראו פרוטה, והמצב אכן היה ללא נשוא. רטנו, מדוע הנחרצות. למה טרק את הדלת, לא הותר סדק להדברות, אולי אפשר להציע לגשר, לפשר –

דוקא יושב ראש ההסתדרות הציונית הפתיע: "שמעו" אמר, "שנים יודעים פה בבהירות מה הם רוצים. אני, והוא. האחרים, שלא יתערבו"...

וכבר הזכרתי דברי הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל בבאור דברי הגמרא (מגילה יב ע"א) [והשתיה כדת אין אונס, כי כן יסד המלך על כל רב ביתו לעשות כרצון איש ואיש" (אסתר א, ח), לעשות כרצון מרדכי והמן. מרדכי, דכתיב: "איש יהודי היה" (אסתר א, ח). המן "איש צר ואויב" (אסתר ז, ו), ותמוה, שהרי העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד קטן" (אסתר א, ה), לאלפים ולרבבות, ואיך יאמרו ש"איש איש" אלו מרדכי והמן?

אלא שבכל שושן היו שני "אנשים", שדרכם נהירה והם חותרים בנחישות להשגת מטרתם.

מרדכי לצד הטוב, והמן לסטרא האחרת. כל השאר, ניסו לתווך ולפשר...

יעקב לצד הטוב, ועשו לסטרא האחרת.

פנחס לצד הטוב, וזמרי לסטרא האחרת.

אליהו לצד הטוב, ואחאב לסטרא האחרת!

(והגדת)

בדרך הדורש

המוזכה את הרבים אין חטא בא לידו, ופנחס קידש ה' ברבים ר"ע אלו הייתי בסנהדרין לא נהרג אדם מעולם והקשה התוס' ויזכה הרבים, ויוכל להנתן לו שכר מיד ובטוח בו שלא יקלקל דרכו. וז"ש פנחס בן אלעזר השיב חמתי בקנאו קנאתי בתוכם, ולכן אמור לו הנני נותן לו ברית שלום:

(כתב שליט)

ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר (כו, א) איתא בגמ' אמר ר"ע מקושש זה צלפחד ה"א אמר ר"א לר"ע בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן עליו את הדין התורה מכסחו ואתה מגלה אותו ואם אינו כדברייך אתה מוציא לעז על אותו צדיק והוא תמוה מאוד דילמא ר"ע סבר דצלפחד לש"ש נתכוון ונ"ל דלר"ע ע"כ צ"ל דהמקושש שלא לש"ש נתכוון דאיתא בגמ' אמר

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן (כה, יא) במדרש (במדבר"ר כא, א) בדין שיטול שכרו ותמוה, וכי דוקא בשביל שהוא בן אלעזר יטול שכרו, ונ"ל דאיתא בברכות (דף ז') אמר משה מפני מה צדיק ורע לו וצדיק טוב לו ומשני צדיק טוב לו צדיק בן צדיק ורע לו צדיק בן רשע וכו' והשתא א"ש פנחס בן אלעזר בן אהרן צדיק בן צדיק בדין שיטול שכרו ודוק: (מדרש יונתן)

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל. במדרש [רבה כא, א] בדין הוא שיטול שכרו. נ"ל דהנה הקב"ה אין משלם שכר בעולם הזה כי פן ח"ו יקלקל דרכו וישמן ישרון ויבעט. אלא אמרו חז"ל [אבות ה, יח]

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

תפלה התלויה במסירות נפש

"פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמת מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם" (כה יא)

מלשון הפסוק שלפנינו משמע שעצר פינחס את המגפה בזכות קנאותו למען כבוד שמים, ואולם מלשון הפסוק בתהלים (קו ל): "ויעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה", משמע שעצר את המגפה באמצעות תפלה. כיצד מתשבים שני הפסוקים? באר רבי יוסף דוד מסלונגי:

במסכת ברכות (כ א) מובא שרב פפא שאל את אביי: "מדוע בדורות ראשונים התרחשו נסים, ואלו אנו מצעדים את עצמנו וזועקים בתפלה ואיננו נענים?" השיב לו אביי: "הראשונים מסרו את נפשם על קדשת ה', ואלו אנו איננו מוסרים את נפשנו על קדשת ה', לכן אין תפלתנו נשמעת".

מעתה נתן לומר כי כך הוא פרוש הכתוב שלפנינו: "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמת מעל בני ישראל" - בתפלתו, אולם הסבה שתפלתו התקבלה הייתה: "בקנאו את קנאתי בתוכם" - בזכות שמסר נפשו למען כבוד שמים. משום כך אף נאמר בפסוק בתהלים: "ויעמד פינחס ויפלל", ולא ייפלל פינחס, ללמד שלפי שהיתה בידו זכות קדושה ה', כפי אשר עמד להתפלל - כבר נענה.

צמח דוד

ויהי אור הלבנה פאר פני משה

"ונתתה מהודף עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל" (כ ו)

"מהודף" ולא כל הודף, נמצינו למדין פני משה כחמה פני יהושע פלגנה" (רש"י, ע"פ ב"ב עה א).

אמר האדמו"ר רבי דב בעריש מביאלא:

בזמירות למוצאי שבת אנו מבקשים: "יהי החדש הזה כנבואת אבי חוזה", ויש לפרש כך: "החדש" הנזכר על פי מחזור חדוש הלבנה מרמז ללבנה; "יהי החדש הזה" - שתחזור הלבנה להאיר כנבואת אבי חוזה" - פאר פניו של משה רבנו אביהם של כל הנביאים שהאירו כפני חמה. כבקשה הזו אף מבקשים מדי חדש לאחר ברפת הלבנה: "ויהי אור הלבנה פאר החמה וכאור שבעת ימי בראשית כמו שהיתה קדם מעוטה".

חיים חן עמי טו

אמן פותחת שערי חכמה

"לפנה משפחת הפוני" (כ ו)

"היה לו לומר 'הפונה' וכתב: 'הפוני', לומר שכל ישראל פונים אליו ללמד מתורתו" (בעל הטורים).

דרש רבי עקיבא יוסף שלזינגר בעל לב העברי: "פונה" בגימטריה 'אמן'. רמז הכתוב שהעוסק בתורה צריך להקפיד במיוחד על יחוד שמות הוי"ה ואדנות המתאחדים בתבת 'אמן'. והעושה כן נפתחים לפניו שערי חכמה הזוכה "שכל ישראל פונים אליו ללמד מתורתו".

הוסיף ואמר רבי משה דוד אסטרייכר, רבה של טשמיפא, כי לפיכך אנו מבקשים בברכת התורה: "ונהיה אנהו וצאצאיו... כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה", "יודעי שמך" רמז לשני שמות הקדש המתאחדים בענת 'אמן'. מכאן שחובה על לומדי התורה להקפיד על יחוד קדוש זה, כדי שיזכו לברכת: "לומדי תורתך לשמה".

תורת יחיא'ל אות סג; תפארת אדם' מטות

קרבנות - לצבור, תפלות - ליחיד

"את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו; ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה' כבשים בני שנה תמימים שנים עלה תמיד; את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים" (כח ב-ג)

פתח הכתוב בלשון רבים: "תשמרו להקריב לי... אשר תקריבו לה'", וסיים בלשון יחיד: "את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים". מדוע? התמיהה גוברת לנוכח המובא בגמרא (מנחות סה א) שמכף שנכתב פסוק זה בלשון יחיד נתן מקום לצדוקים לטעות שיחיד יכול להתנדב ולהביא את קרבן התמיד, ואין חובה להביאו ממעות הצבור.

פרש רבי יוסף ישראל דייטש רבה של באלאשא יארמוט:

שני הפסוקים הראשונים מתחסיים לזמן שבית המקדש היה קיים, שבו התמיד נחשב קרבן צבור.

אולם הפסוק האחרון מתחסא אף לזמן שלאחר החרבן, שבו נתקנו התפלות כנגד התמידים (ברכות כו ב). ולפי שהתפלה היא חובה המוטלת על כל יחיד יחיד, נאמר פסוק זה בלשון יחיד.

בן גרני'

להתפלל בהתלהבות בכל יום

"ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה' כבשים בני שנה תמימים שנים עלה תמיד; את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים" (כח ג-ד)

דרש רבי יצחק מדרוהוביץ:

מדרך בני אדם, כאשר יש לאיש מריבה עם זולתו אין הוא ממהר להתפייס עמו, והמריבה נמשכת ביניהם עד לערב יום הכפורים, שבו הכל מתפייסים ביניהם בשל רצונם להגיע ליום הקדוש בנקיות כפים. ברם, אין זו הדרך הנכונה, אלא מדי ערב ראוי לאדם למחל לכל מי שחטא כנגדו במשך היום, ומדי בקר למחל לאלו שחטאו כנגדו בלילה.

ענין זה נרמז בפסוק שלפנינו: "זה האשה אשר תקריבו לה" - זהו קרבן הנפש שבהקרבנו תעשו נחת רוח לבוראכם: "כבשים בני שנה תמימים" - את הפעם והפינה שהרגלתם לכבש בלבכם שנה תמימה, "שנים ליום עלה תמיד" - תתקנו בשני מועדים בכל יום; "את הכבש אחד" - את הפעם הכבוש בלבכם על מי שפגע בכם בלילה "תעשה בבקר" - תתקנו בכל בקר, "ואת הכבש השני" - את הפעם הכבוש בלבכם כנגד מי שפגע בכם ביום "תעשה בין הערבים" - תתקנו בסוף היום.

על דרך זו הוסיף ופרש רבי בנימין המגיד מזלאזיץ כי פסוק זה מעורר על חובתנו להתפלל מדי יום את שלוש התפלות בכנות הלב, וכדלהלן:

רבים אינם מקפידים להתאמץ ולהתפלל בהתלהבות ובכנות הלב מדי יום, ורק בימים הנוצאים הם מקפידים להתפלל כראוי. על כך מזוהר הכתוב: "כבשים בני שנה" - בל תכבשו את ההתלהבות והכנות בתפלה שנה תמימה עד לימים הנוצאים, אלא "שנים ליום עלה תמיד" - אף את התפלות הנאמרות בשני מועדים בכל יום, 'בבקר' - תפלת שחרית, ו'בין הערבים' - תפלת מנחה ותפלת ערבית, תתפללו בהתלהבות ובכנות כראוי.

תורי' זהב

צדיק שומר אמונים

בשבת קדש זו ימלאו ארבע מאות חמשים ואחת שנים לפטירתו של אחד מגדולי המקובלים, רבי משה קורדובירו המכנה 'הרמ"ק'. רבות כתב הרמ"ק בספריו על גדל מעלת ענינת אמן. וכך כתב בסדורו 'תפלה למשה' (שער ד סי' ג):

מכסת הדברים שבקדשה שעל האדם לומר בכל יום נרמזה במלה צדי"ק - צ' [90] אמנים, ד' [4] קדשות, י' [10] קדישים, ק' [100] ברכות. ללמדנו שהמקפיד על מכסה זו הוא הנקרא צדיק ללא ספק.

ברכות השחר: בקול בכוונה בחברותא.

יגדל' (ב): העקר האחד עשר - שכר וענש

השכר והענש בעולם הבא

העקר האחד עשר מחיב אותנו להאמין שהקדוש ברוך הוא משלם שכר למי שמקיים את מצוות התורה, ומעניש את מי שעובר עליהן. השכר הטוב שבו יזכו הצדיקים מקימי מצוות התורה הוא חיי העולם הבא - כאשר נפשים תזכה להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו. והענש החמור שינתן לרשעים, יהיה בכך שנפשים תכרת ולא תזכה לחיות בחיי הנפשות בעולם הבא.

בל יסבר האדם כי תענוגי העולם הזה והנאותיו הם השכר המבטח להולכים בדרך טובה, שכן אין כל השואה ודמיון בין השכר העצום והנצחי ונתן בעולם הנצח להנאות העולם הזה שכן זמניות ופגות בזמן. אולם, אין שגורה ההשגחה שבעולם הזה - עולם העשייה - נתן הנפש בתוך גוף שמי, וכדי שייכל הגוף הנשמי להתקיים למלא חובת האדם בעולמו זקוק הוא לשלוח ולרוחמה, בכחוח לאדם בתורה טובות והנאות בעולם הזה כערו מעשיו, שבאמצעותן יוכל למיץ את מצוות התורה מתוך שמחה וילא הפרעות. כאשר תצא הנפש ממגבלות הגוף ותשוב אל מקומה בעולם הבא, אזי תוכל היא להנות מהטוב האמתי הצפון לה לפי ערו מעשיה בעולם הזה (רמב"ם פיה"מ סנהדרין הקדמה לפי, תשובה פרקים ח-ט).

שכר וענש גם על הדברים הקלים

על האדם לדעת כי אין הקדוש ברוך הוא מותר ומעלים עין אפלו מעברה אחת שלא שב עליה בתשובה, גם אם נראית היא בעיני קלה ופגועה. וכך כתב הרמב"ם (מסלת ישרים פ"ד): "פי כאשר אין הקדוש ברוך הוא מנחם מלשכת כל מעשה טוב קטן - פמות שהוא, מן לא יניח מלשכת ולהוכיח כל מעשה רע קטן פמות שהוא. ולהוציא מלב הרוצים להתפתות ולחשב שלא יעלה האדון ברוך הוא בדיני הדברים הקלים ולא יקח חשבון עליהם".

על האון מוילנא מספר שמענו ממוקרינו להגיש שתייה ליהודי מומר, אם לא יקדים לברך עליה. כאשר רטון המומר: "והלא זה מכבר המתתי את דתי, שפר אני בעקר ועובר על העברות החמורות שבתורה, ומה לכס כי נטפלתם עלי על אודות ברכת אחת?" השיב לו האון: "בל תחשב כי לאחר שהשלת הכל אחר גוף, נפרטת ולו ממצוה אחת. שכן כמאז עתה, הגד חייב לקיים את כל מצוות התורה לפרטיהן ודקדוקיהן. ועל כל הלכת שבטלית, אמה עתיד לתת די וחשבון ולהענש בנפרד!"

לשמע הדברים הנחרצים הזדעזעה נפשו של המומר, וזמן מה לאחר מכן הוא התעורר לשוב בתשובה שלמה (פיר ראש מאמרים אות ה).

דקדוק בשכר המצוות

אמר חכמים (ב"ק א): "כל האומר הקדוש ברוך הוא ותרו הו - יתרו תינו [יפקרו חיון] שגאמר (דברים ט:): הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט". זאת משום שאדם האומר כי הקדוש ברוך הוא מותר על חטא בלי תשובה, מורה הוא לבירות שיכולים הו לחטא מבלי להענש (רש"י שם ד"ה יתרו).

המהרש"ל סבר שגשם שאסור לאדם לומר שהקדוש ברוך הוא מותר על ענישה של עברה, כך אסור לו לומר שהקדוש ברוך הענין לו על מצוה שעשה שכר רב יותר מהמגיע לו, אלא אם כן הוא מפרש שהשכר נתן מחמת זכות אבותיו ולא בדרך של תור (כ"ס של שלמה"ב ק"א).

כג. אולם המגן אברהם (קנו ב) סובר שהפלה, שאין הקדוש ברוך הוא ותרו, נאמר רק לגבי הענש על העברות, אך על שכר המצוות, אדרבה, ונתן הוא שכר בדרך ותור יותר מכפי שמוגיע לאדם.

חשיבות ידיעת השכר והענש

ידיעת השכר והענש היא יסוד חשוב באמונתנו, כי היא הידיעה העקרית שמכחה יכול האדם להתקרב לבוראו ולהפנע מן העברה. על האדם לשים לנגד עיניו כי מצד שלמותו יתברך לא יתכן שלא יגמל לכל איש כדרכיו וכפרי מעליו בתכלית הקדוק, הו לטוב והו למוטב. כמאמר החכם מפל אדם (קהלת יב ט): "כי את כל מעשה האלקים יבא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע", ואז בודאי יחד כל נעלם עברה העלול להוריד לבאר שחת, ויבקש לקנות עוד ועוד זכיות בעולם הזה שיקנו לו עולם נפלא ונצחי (מסלת ישרים פ"ד).

את הפסוק (במדבר כא כז): "על כן יאמרו המשלים באו חשבון", דרשו חכמים כך (בב"ב ע"ב): "בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עברה כנגד הפסדה". על האדם לשקול את הפסד הזמני שנגרם לו לעתים על ידי עשיית מצוה, כנגד השכר המבטח לו לעתיד, ואת השכר הרגעי של העברה, כנגד הפסד העתידי.

גומל לאיש חסד כמפעלו

עקר זה מנסח בפיוט "יגדל" בלשון: "גומל לאיש חסד כמפעלו, ונתן לרשע רע כרשתו". רבים תמהו מפני מה שנה המשורר ולא כתב "נתן לרשע רע כמפעלו", כפי שכתב לגבי הצדיק?

רבי לוי יצחק מבדדוטיטוב מפרש כי רמז יש בכך למדת טובו וחסידותו של הבורא יתברך. הקדוש ברוך הוא ברב רחמי משלם: "לאיש חסד כמפעלו" - אלא רק כערו עצם מעשה המצוה שעשה, אלא כערו תוצאת פעלת המצוה. לפיכך הנותן צדקה לעני, והעני רוכש בכך מזון להחיות את נפש בני ביתו, לזכות ונתן הצדקה יקרוף על רק עצם קיום מצות הצדקה, אלא אף תוצאת המצוה - האכלת העני ובני ביתו. לעמת זאת "נתן לרשע רע" רק כרשתו - כערו הפעלה שעשה בפעל, ואינו מוסיף לדון אותו על תוצאות מעשהו ההולכות ומתמשכות (קדשת לוי לקוטים, וראה ע"י יוסף פסדור אוצר התפלות).

עוד באר זאת המגיד מוילנא, רבי יצחק אליהו לנדא: בעשיית מצוה, משלם ה' "לאיש חסד" דהינו אף למי שמטבעו הוא גומל חסדים "כמפעלו", כפי ערו פעלתו אף על פי שלא היה צריך להתאפץ ולכך את טבעו לעשיית מצוה זו. לעמת זאת למי שהוא רשע בטבעו, משלם הוא "רע כרשתו", דהינו מתוך התחשבות בטבעו הרע ובהרגלים שגורמו לו לחטא (סדר דובר שלום).

אף בחלוק הלשון: "גומל לאיש חסד... נתן לרשע", בקש המשורר להביע את מדת טובו של הבורא בבואו לדון את האדם: לשון גומל" מבטאת שכר שלם, ככשר הפועל הנתן לפי ערו מפעלו. לעמת זאת לשון 'נתנה' מבטאת מתנת חנם, כעני המקבל מתנה לפי ציון הנותן. ענין זה מבטא את מדת טובו יתברך, שעושה טוב הוא ונתן שכר מלא לפי ערו פעלתו, ואלו לרשע הוא משלם ברב רחמי רק בגדר 'נתנה', לא לפי ערו חטאו (שם).

הבורא יתברך גומל לאיש חסד - מעניק במדת רחמי לצדיק שכר כמפעלו - כערו תוצאות מעשיו הטובים. ואולם נתן לרשע רע כרשתו - כפי המעשה גופו, ולא כתוצאותיו.

נובהרדוק כל מאמץ אפשרי להביר את הגבול בדרכים אפלות ומתוך ספון חיים, תוך שפדת הבטחון שאותה קנו מרבם הבלתי נשכח, הסבא זצ"ל, עומדת כנר לרגלים. ביודעם כי משרתם קדושה, ובודאי הקדוש ברוך הוא מסיים עמם, עשו הם את דרכם בין הרים וגאיות, בזחילה ובריצה, כשהם מחפשים לאפרים. קבוצות קבוצות חצו הבחורים את הגבול, עד שלאחר שנה וחצי השלם המבצע, ובין גבולות שלטון הכוללביקים לא נותר ולו פחור אחד מבני ישיבות נובהרדוק.

בין מברייח הגבול נמנה אף רבנו, אלא שכמו רבים מבני הישיבה הדבר לא עלה בידו פקלות. פעמים מספר נסה לעשות את הדרך ונאלץ לפרש ולשוב על עקבותיו מסבות שונות שיוסדן ביאת השמים המפלגת שבצורה בו, בעוד חברי יחויים את הגבול בלעדי.

למעלה משנה חלפה מאז נסיון הברייח הראשון, במהלך אותה שנה אף נתפס רבנו בידי שוטרי הגבול והושם במאסר למשך תקופה ממשכת, אולם הוא לא יתר ונסה להצטרף לקבוצה אחרת. ביום מן הימים נדמה היה כי הרגע הבכון הגיע סוף סוף. בשעת בקר מקדמת יצר המברייח קשר עם חברי הקבוצה, וכנסתם מראש הם מיד נכנסו אל מעבה היער הסמוך לגבול, כמקושר כל היום צעדו במעבה היער ולפנותו ערב הגיעו סמוך לגבול, שם המתינו לאות המסכם מהמברייח כי השטח פנוי ונתן לחצות את הגבול. רבנו שראה כי השמש עומדת לשקע נעמד מיד להתפלל מנחה, שהלא אמרו תמיד: "לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה", וכאשר החל להתפלל, כדרכו, שכח עולם ומלואו.

תוך כדי שהוא עומד בתפלה הגיח המברייח מבין מעבה העצים וספון לבחורים פי עליהם לחצות את הגבול מיד. הבחורים מהרו לעבר הגבול, ורבנו שהיה שקוע בתפלתו אפלו לא חשב להפסיק.

כשסיים את תפלתו מצא עצמו בודד ביער. גם הפעם הוא החמיץ לכאורה את האפשרות להברייח את הגבול. אלא שהפעם עמדו לנגד עיניו דברי חז"ל על מעלתה של תפלת המנחה. בכת התפלה הוא החל לצעד כשהוא אחר שרעפים ומחזק עצמו במדת הבטחון, שעה ארקה צעד ללא הפסקה, ופתאום מצא עצמו עומד בסמוך לבית נכנס. כששאל את העוברים והשבים היכן הוא, אמרו לו כי הוא נמצא בעיר סלוצק שבמדינת פולין.

רבנו שנדהם מהגס שהתרחש עמו לא נעצר ולו לרגע. הוא נכנס לבית הפנסות תוך ששפתותיו מרחשות מלות תודה לבורא העולם שגאל אותו בדרך מפלאה מכור ההיור, ונאלץ גמרא מהארון והתישב להחיות את נפשו הרעבה ללמוד התורה.

תולדות יעקב עמי"מ

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כג תמוז תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 7:13 תל-אביב: 7:29 חיפה 7:22 מוצאי שבת: ירושלים: 8:31 תל-אביב: 8:34 חיפה: 8:35 ר"ת: 9:05

פרשת פנחס

מסירות להצלת הזולת

מסירות לחסד והצלה...

כאשר שימש הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל, שנודע לתהילה במסירותו למען הכלל והפרט, וברבנות בעיר פרוז'אני, פרצה בעיר מגיפת ה"חולירע" אשר רבים חללים הפילה. הסכנה היתה גדולה, שכן כל אדם שבא במגע עם החולים עלול היה להדבק ולחלות אף הוא במחלה המסוכנת.

הרב מייזל נרתם מיד בכל כוחו לעזור ולסייע לחולים. הוא גייס אנשים היודעים לטפל בחולים והם טיפלו בהם כל ימי מחלתם כשהרב בעצמו עומד עליהם להשיג על מעשיהם.

באחד הימים שמע הרב מייזל על חולה נוסף שאין מי שיטפל בו. מיהר הרב עצמו לביתו של החולה וטיפל בו במסירות עד שיצא החולה מכלל סכנה. ופעם מרוב מהירותו של הרב לביתו של חולה, נשמט ממנו אחד מנעליו ומחמת יקרת הזמן השאיר הרב את הנעל ברפש ורץ לטפל בחולה, כשרק נעל אחת לרגלו.

וכך גם בליל יום כיפור, לאחר ערבית רץ הרב לטפל בחולים כל הלילה מתוך מסירות אבהית עד שכשהאיר היום מצאוהו שוכב מתנמנם על מפתן אחד הבתים מרוב יגיעה ומאמץ....

"מסירות למען הקהילה..."

פעילותו הציבורית של הגאון רבי חיים פלאג'י זצ"ל גבלה לפעמים במסירות נפש. וסיפר בנו הגאון רבי אברהם זצ"ל, שפעם פעל לפני הממשלה עבור הציבור. הדבר לא מצא חן בעיני אחד השרים הערבים ומיד ציוה על רבי חיים להתייצב לפניו.

השר לא הרשה למלווי של רבי חיים להכנס עמו לחדר. בתוך כדי שיחה עם השר עמד רבי חיים בתוקף על עניני הקהילה, וזה לא נעם לרוחו של השר הוא התווכח עמו. עד שהחל להתרגז וחמתו בערה בו, הוא נתן סטירה בפניו של רב חיים ואף איים כי ירצחהו נפש. אך רבי חיים נשאר איתן בדעתו ובדרישותיו לעניני הקהילה ולא נבהל. וכשהסתיימה השיחה עם השר יצא למלווי שציפו לבואו.

רבי חיים פלאג'י לא גילה מאומה ממה שעולל לו אותו נבל, אך משמים תבעו עלבונו, ואותו השר החל כוכבו לדעוך עד שהפך לעני ומתוך שלא היה רגיל לכך חלה ומת. רק לאחר מיתתו גילה רבי חיים לבנו את שאירע עמו.

צוואה לחיים – מעשי חכמי הספרדים

להתמסר ככל האפשר לזיכוי הרבים והצלת הכלל והפרט!

נלמד מהפסוק: "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמותי... בקנאו את קנאתי בתוכם" (פרק כה-יא)

ופירש הכלי יקר: הכל לרבותא נקט. כי אף על פי שהיה בן אלעזר שלקח מבנות פוטאל מיתרו שפיטם לעבודה זרה, ולא מנע את עצמו, אף שיאמרו לו ליצני הדור, בת יתרו מי התיר לך. וכן היה בן אהרן הכהן שעשה העגל ויקניטו לו בזה. אף על פי כן לא חס על כבודו. עוד הודיענו הכתוב שבחו של פנחס, אף שהיה בתוך העדה – מקום מסוכן מפני קרובי זמרי, מכל מקום מסר נפשו להצלת ישראל. ונרמז בפסוק "ויקה רמה בידו" היינו ששם כל רמ"ח איבריו בכפו.

ידועים דברי חז"ל במדרש רבה (במדבר כא-א): "אמר הקב"ה בדין הוא שיטול שכרו". ולכאורה: פשיטא הוא שיקבל שכר, הרי אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה?

וביאר הגאון רבי צדקה חוצין זצ"ל עפ"י מה שמובא בתרגום יונתן בן עוזיאל ששכרו של פנחס היה שיעשהו ה' מלאך חי ויחיה לעולם ויבשר את הגאולה באחרית הימים. וכן בילק"ש: אמר ר"ש בן לקיש פנחס הוא אליהו. ויש להבין: מדוע זכה פנחס בשכר כה גדול שיחיה לעולם, על מעשהו זה, יותר מאשר שאר המצוות?

אלא נראה לבאר הענין עפ"י מה שסיפרו חז"ל בגמרא (בבא בתרא יא.) על בנימין הצדיק שהיה ממונה על קופת הצדקה, ובאה אלמנה אחת וביקשה ממנו צדקה, אמר לה, קופת הצדקה ריקה היא ואף נשבע על כך, אמרה לו האלמנה אם אין אתה מפרנסני, הרי היא ושבעת בניה מתים ברעב.

עמד רבי בנימין ופרנסה מכספו שלו. לימים חלה בנימין הצדיק ונטה למות. טענו מלאכי השרת לפני הקב"ה, והלא כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, ובנימין הצדיק שהחיה אשה ושבעת בניה לא כל שכן שתתן לו נפשו ותחיה אותו. קיבל הקב"ה את טענתם, ונוספו לו לחיות עוד כ"ב שנה.

לפיכך ניתן לתרץ ולהבין את שכרו הגדול של פנחס שחי לעולם, שהרי בגללו נעצרה המגיפה, נמצא שהחיה בכך את ישראל וא"כ ראוי הוא שיוסיפו לו מן השמים כנגד מה שהחיה את ישראל מדה כנגד מדה. זהו שאמרו "בדין הוא שיטול שכרו" ומהו שכרו? שיחיה לעולם!

עלון השבוע פרשת פנחס הנקדש לעילוי נשמת הרבני הנגיד ידיד מכון אהבת אמת ו"איש לרעהו"

הרה"ח אליהו בן רבי אברהם דוד רוזנגרטן ז"ל

נלב"ע ליל טו תמוז תשפ"א, ת.נ.צ.ב.ה.

שלוחה בזאת נחמה לרעייתו שתחי' ולבניו הר"ר אברהם דוד, ר' בנימין מנשה ור' משה יעקב ומשפחותיהם שליט"א

להתפלל ולבקש רחמים על היחיד ועל הרבים הזקוקים לישועה!

נלמד מהפסוק: פינחס בן אלעזר... ולא כלייתי את בני ישראל בקנאתי" (פרק כה-יא)
ובגמרא (סנהדרין פב): מבואר מעלתו הנשגבה של פנחס, שכאשר הרג את זמרי, נכנסו שבטו להרוג את פנחס. מה עשה הקב"ה: שלח מלאך והשחית בעם [כדי להטריד בני שבטו של זמרי שלא יהרגו לפנחס] כיון שראה פנחס את הנגף, עמד והיה מתפלל שנאמר: "ויעמד פנחס ויפלל ותעצר המגיפה". שעשה פלילות עם קונו וחבטן לפני המקום. אמר לפניו, רבונו של עולם, על אלה יפלו כ"ד אלף מישראל? מכאן נדון ק"ו בעצמנו: אם פנחס שהיה שרוי בסכנה מאותם אנשים שביקשו את נפשו ובכל זאת התפלל להצלתם. על אחת כמה וכמה שיש על כל אחד מישראל להרגיש בצרתו של הזולת [שהוא ערב לון] ולהתפלל לישועתו.

כך כתב הרמב"ן (בראשית מו-טו) על כוחה של תפלה: "כל הצלחת הצדיקים ביצירתם וכל תפלות דוד מלכנו וכל תפלתנו נסים ונפלאות, אלא שאין בהם שינוי מפורסם בטבעו של עולם..."

ואף יש בכח התפלה לשנות סדרי בראשית כדבריו המאלפים של המאירי (ב"ק פ:): "אעפ"י שמשפטי האדם מצד תולדתו ומערכת מזלו מבוא גדול בעניניו ובהצלחתו ובמקורו, עד שדלת הנועלת לא במהרה היא נפתחת, מכל מקום אין בזה עכוב מכל וכל. אלא הדבר מסור לתפלה ולמעשים, ולעולם שערי תפלה או מעשים טובים לא ננעלו אלא מגינים בעדו, ומשנים עליו סדרי בראשית שלו, וזה דבר ראוי ומוכרח באמונה ובגדרי הדת."

הגאון רבי עזרא פיגו זצ"ל מביא (בספרו בינה לעתים - דרוש סא) כי סגולת מעלת התפלה היא נפלאות בעיני כל יודעה, כאשר יש לה כח גמור ויכולת מספיקה שישגי בה האדם את כל מבוקשו, בין היותו זכאי וראוי לכך, בין בהיותו חסר הזכות, כי לא תחזור ריקם בכל עת ובכל שעה, כאמרת חז"ל (דברים רבה ב-ז) שערי תפלה לעולם נפתחים.

ואמרו חז"ל (שם) אמר משה לפני הקב"ה: רבונו של עולם, כשאתה רואה בניך בצער ואין מי שיבקש עליהם רחמים, מיד עונה אותם. אמר לו הקב"ה: משה, חייך, בכל שעה שיקראו אותי אענה אותם, דכתיב (דברים ד-ז): "כה' אלוקינו בכל קראינו אליו".

ומוסיף בעל הבינה לעיתים שרואים יתירה מזו, שאפילו בהיות אדם חוטא, אם יתפלל לה', לא תשוב תפלתו ריקם. רואים זאת באזהרת שלמה ע"ה (קהלת ד-ז): "שמור רגליך כאשר תלך אלה בית האלוקים וקרוב לשמוע מתת הכסילים זבח כי אינם יודעים לעשות רע". והיינו שהש"ת בחסדו הגדול קרוב לשמוע תפלת המתפללים שם בבית תפלתו, יותר מכאשר הכסילים החוטאים נותנים זבח ומקריבים קרבנות על חטאייהם, כאמרת חז"ל (ברכות לב:): גדולה תפלה יותר מן הקרבנות.

ומדוע הזבח והקרבת לכהילים האלו יועיל להם? משום "שאינם יודעים לעשות רע", שלא חטאו במזיד אלא בשוגג, מבלי שידוע בשעת החטא שהם חוטאים ועושים רע, אבל אם היו מזידיים, אין הקרבן מכפר כלל. אבל התפלה תועיל אפילו לחוטאים מזידיים, מעצם סגולתה.

מסופר בירושלמי (פ"ח תרומות ה"ד) על רבי יהושע בן לוי שנדרש להוציא מהעיר את עולא בר קשבי שברח לתוך העיר כדי להציל את

בזכות התפלה בבית הכנסת הגר"א...

סיפר מו"ר הגרי"ז גוסטמאן זצ"ל: אחרי המלחמה הנוראה נחרבו בוויילנא כל בתי הכנסת לגמרי, מלבד בית הכנסת של הגר"א זצ"ל שייסודותיו עדיין היו קיימים, אך לא נשאר מהבנין עצמו אלא כותל אחד ועליו הכתובת "בית הכנסת של הגר"א".

ביקש הרב גוסטמאן מבעלי המלאכה שישפצו את הבנין כדי שיוכלו להתפלל שם. וכך עשו. בית הכנסת היה מוכן לתפלות יום הכיפורים, והתאספו שם כשלושת אלפים איש משארית הפליטה. התפלות היו שם בבכיות נוראות, ובפרט בעת הזכרת נשמות.

ואולם מיד אחרי יום הכיפורים אירע דבר נורא: כל הבנין על כל כתליו התמוטט ונפל עד היסוד. ולא נותרה שם אלא גומא עמוקה מאוד. המאורע היה לשיחת היום בכל העיר. הכל נדהמו ונשתוממו באומרם שאם הבנין היה נופל ח"ו בעיצומו של יום הכיפורים הרי כל המקום היה נעשה בית קברות גדול לכל המתפללים שם, רח"ל.

הרב גוסטמאן דרש וחקר אצל הבונים לדעת סיבת הדבר ונתברר שהייסודות היו רעועים מאוד ומדרך הטבע היה צריך ליפול הרבה קודם. והסיק מכך הרב גוסטמאן, כשהוא נרגש כולו, שהקב"ה רצה לזכות את שארית הפליטה להתפלל ביום הכיפורים בבית הכנסת של הגר"א, ולכן העמידו בדרך נס, ומשהתפללו בתוכו נעשית מצוותה והלכה לה.

הלמות עמלים

כוחה של תפלה...

כידוע, בשנת תקצ"ז אירע בצפת רעידת אדמה עזה אשר הרסה את רוב בתי העיר והרגה רבים וטובים מבניה, רח"ל. באותה שעה בשבת קודש היה כ"ק האדמו"ר רבי אברהם דוב אבריטשער זצ"ל (ומחבר ספר "בת עין"), בעת התפילה עם קהל חסידיו. כשהרגישו שהאדמה רועדת תחתם, החלו לנוס בבהלה אל מחוץ לבית הכנסת. מיד עצר אותם הרבי ואמר להם: "התכנסו ועימדו סביבי, אתפלל להש"ת שלא יארע לנו כל נזק".

ואכן, התרחש עמהם נס ופלא. תקרת בית הכנסת קרסה מלבד המקום בו עמד עם עדת חסידיו, חלק התקרה שמעליהם נותר בשלימותו.

לאחר שנים רבות, כאשר שוקם בית הכנסת ונבנה מחדש, בנו רק חצי מתקרת בית הכנסת והשאירו את חציה הישן כמות שהוא לאות ולזכר הנס הגדול שאירע שם, ואמנם בשנים מאוחרות יותר הוחלט מטעמי בטיחות לבנות את כל התקרה מחדש, והשאירו במקום מצבה המעידה על הנס המופלא.

הנה כי כן, רואים בבירור, את הגבול שהקב"ה שם למזיקים. בשעה שכל העיר הרוסה ואף תקרת אותו בית הכנסת חרבה, הרי זכות תפלתו של אותו צדיק עמדה לו ולעדתו שחצי תקרה תעמוד על תילה ואף אחד מהם לא נפגע.

גליון "שואלין ודורשינ"

אחריות גורלית...

מעשה באברך מחסידי כ"ק האדמו"ר בעל "אהבת ישראל" שאשתו חלתה וריחפה סכנה על חייה ואמרו הרופאים שצריך לנתחה. נסע האברך לרבו ושאל מה לעשות. השיב לו שלא ינתחו והש"ת יעזור שיהיה לה רפואה שלימה.

ואולם חותנו של האברך היה מחסידי כ"ק האדמו"ר רבי חיים מאנטיניא זצ"ל. נסע החותן לרבו ושאלו אודות בתו מה לעשות? השיב לו הרבי מאנטיניא שיעשו מיד את הניתוח והש"ת יעזור שיהיה לה רפואה שלימה. כעת נהיה מחלוקת בין החותן לחתנו, החתן אמר עפ"י רבו שלא לעשות הניתוח ואילו החותן אמר שיעשו.

חזר האברך לרבו בעל "אהבת ישראל" ומסר לו את הוראת האדמו"ר מאנטיניא לחותנו שצריך לעשות הניתוח. אך הרבי חזר שוב על דבריו שלא יעשו הניתוח. ואולם הרבי מאנטיניא עמד על דעתו שכן יעשו. לא ידע האברך לשיטת עצות שנפשו ולא ידע מה לעשות. אמר לו רבו "אהבת ישראל": "אם כך המצב, שיגידו לרבי מאנטיניא שיקח הוא על עצמו את כל האחריות". ואכן הסכים לקחת על עצמו את האחריות להצלחת הניתוח.

סגר הרבי מאנטיניא את עצמו בביתו כל היום ההוא שנקבע לניתוח וביקש שלא יכניסו אצלו אף אחד. וישב עם ספר תהלים כשהוא מתפלל כל זמן הניתוח בדמעות לרפואת האשה עד שבישרו לו שהניתוח עבר בהצלחה ב"ה.

מתוך מאמר

המשך - תפלה על הזולת

יקם סערה לדממה...

כשהפליג הגה"צ רבי יצחק דוד גרוסמן זצ"ל לארץ ישראל (אחר ביקורו אצל רבו ה"בית אהרן" מקרלין), בהיותו בלב ים, התחוללה סערה בים שאיימה להפוך את האניה. בדיוק אז הפליגה אוניה בנתיב הנגדי ומפאת הסערה התנגשו שתי האוניות זו בזו. האוניה הנגדית עלתה על האוניה ששהה בה הרב גרוסמן ונשארה כך כשהאוניה תקועה מתנתתיה.

היה זה ביום שישי אחה"צ. באוניה התקועה למטה שררו אימה ופחד. האנשים בכו וזעקו לעזרה. אך רב החובל של האוניה העליונה היה רשע ושונא ישראל, הוא נתן הוראה לשלוח חבלים ולהעלות רק את הגוים. כך נוצר מצב שבאוניה למטה נותר רק קומץ יהודים. היהודים זעקו מקירות ליבם אל הש"ת שיושיעם.

בנתיים נכנסה השבת והרב גרוסמן חשב את השטריימל לראשו והחל כנהוג באמירת "הודו" פרק ק"ז בתהילים. הוא בקע רקיעים כשזעק את הפסוק "ויצעקו אל ה' בצר להם וממצוקותיהם יוציאם" והמשיך לבקש בתחנונים: "יקם סערה לדממה ויחשו גליהם וישמחו כי ישתוקו וינחם אל מחוז חפצם".... לאחר סיום התפילה קידש בשלוה על היין.

הנוסעים המבוהלים היו במצב של יאוש. כל רגע יכול להתרחש אסון והאניה השקועה למחצה תטבע רח"ל. כולם הביטו בתדהמה על תעצומות הנפש של הרב גרוסמן כשקידש על היין ברוגע כאילו לא קורה דבר. הרב גרוסמן ביקש מהנוסעים להתחזק ולהאמין בהש"ת שישועת ה' כהרף עין.

והנה לפתע אירע דבר בלתי צפוי לחלוטין: האוניה העליונה ניתקה ממקומה בבת אחת. התהפכה וכל נוסעיה הגוים ירדו במצולות. או-אז התרוממה האוניה התחתונה והמשיכה לדרכה עם קומץ היהודים שנותרו לפליטה בחסדי ה'.

לב ישראל

עצמו, והגויים דרשו מבני העיר להוציא אותו ולמוסרו לידם, ואם לא, יהרגו את כולם. ואכן רבי יהושע בן לוי הוציא אותו. אך אליהו הנביא לא דיבר איתו שלושים יום. והקשו שם: "והלא משנה היא?" [שכך צריך לעשות כדי להציל את הרבים] ותירצו "וכי משנת חסידים היא".

תמה על כך **החזון איש** וחושן משפט סימן כה: מה השאלה וכי משנת חסידים היא, הרי כך היה עליו לעשות. כלום היה עדיף להרוג את כולם, כאשר לפי ההלכה מוציאים אחד להצלת הכלל?

אלא מבאר החזון איש דבר נפלא, ממנו לומדים מהי כוחה של תפלה, וכך כתב: "שאין הקב"ה מזמין דבר כזה לחסידיו, ואם נזדמן לחסיד דבר כזה, צריך היה להתפלל שיצילהו ה', ותפלתו וודאי תקובל!"

קנאות לשם שמים

מעשה קנאות לכבוד השי"ת גורם להרבות שלום בעולם ולא מחלוקת!

נלמד מהפסוק: "הנני נותן לו את בריתי שלום" (פרק כה-יב) ואמרו חז"ל בגמרא: אמר לו הקב"ה למושה, הקדים לו שלום שנאמר הנני נותן לו את בריתי שלום (סנהדרין פב). ועל הנאמר בפסוק: "תחת אשר קינא לאלוקיו" (כה-יג) כתב הספורנו: מאחר שרב את ריבי, גם אני אצילהו מכל מיני ריב והתנגדות והיה לו שלום מדה כנגד מדה.

כך לשון חז"ל (במדבר פליאה): "אין שלום אמר ה' לרשעים" (ושעיה מח,כב) "מכאן שהקב"ה אוהב את הרשעים".... מה פשרם ומובנם של דברי חז"ל אלו!?

ביאר הגאון רבי יוסף צבי דושינסקי זצ"ל (בתורת מהרי"ץ) שכאשר רואים הרשעים שעומדים כנגדם כמו חומה בצורה מבלי להרתע ומבלי להתפשר, או-אז יסוגו אחור ויתנו מרגוע לנפשם וינחמו מזעפם. וכדברי חז"ל (סנהדרין עא): "פיזור לרשעים הנאה להם והנאה לעולם".

כלומר: מה שמפזרים אותם ומתרחקים מהם ומהמונם, היא הנאה להם ולעולם. שכן עי"ז ירגעו מהאש האוכלת בקרבם להרע ולעקור כל חלקה טובה ביהדות. נמצא, שבמניעת הקב"ה את השלום מאיתם, הוא גם להנאתם ולטובתם, ומכאן שהקב"ה אוהב את הרשעים.

נשאל הגר"י זילברשטיין שליט"א: ראובן רוצה לקנאות למען השי"ת ותורתו ולהוקיע ברבים את שמעון הגנב, ואולם יש לו נגיעה אישית שכן שמעון גנב ממנו ממון רב, האם מותר לו במקרה כזה לקנאות קנאת ה'!

והשיב: נאמר (בראשית לד-ה) "ויעקב שמע כי טימא את דינה בתו ובניו היו את מקנהו בשדה והחריש יעקב עד בואם", ובמדבר נאמר על יעקב: "איש תבונות יחריש". וצ"ב: מדוע שתק יעקב והשאיר את כל העיסוק לבניו?

ויש לבאר זאת עפ"י אמרת חז"ל (ברכות לג): גדולה נקמה שניתנה בין שתי אותיות שנאמר א-ל נקמות ה'. והיינו שהכלל שהורונו חז"ל (בנזיר כג): "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמן" כלל זה לא נאמר בענין נקמה וקנאות! שכן אלו צריכים להיות כולן לשם שמים! ונפסלים בתערובת של נגיעה אישית.

מעתה מובן הענין שאירע אצל יעקב. שכן במעשה שכס היה גם בזיון אישי מלבד גודל הנבלה שנעשה בישראל, שהרי הוא תיקן לבני שכס מטבע שווקים ומרחצאות (שבת לג). ואיך שילמו לו רעה תחת טובה. ולכן ברוב צידקותו חשש יעקב שבנקמו על בזיון בתו אולי תתערב ח"ו מחשבת נגיעה עצמית על זילזול כבודו וטובתו ולא תהיה כוונתו בלתי לה' לבדו, לכן "ואיש תבונות יחריש" והמתין בסבלנות עד בואם של בניו.

לאור זאת, גם בניד"ד, ראוי לראובן לא לקנא קנאת ה', מחמת הנגיעה שיש לו אצל שמעון, וישאיר מצוה זו לאחרים שיקנאו לשם שמים בלבד.

"כשיש פחד מהשי"ת - אין כל פחד אחר!"

מנין שאב פנחס את כוחו ועוז רוחו לעשות את מעשהו ללא פחד וללא מורא מכל הסובבים אותו? כנראה התשובה לכך נעוצה ברעיון הטמון במעשה שלפנינו:

פעם נסע כ"ק האדמו"ר מגור בעל חידושי הרי"ם זצ"ל בעגלה ועלו לפסגת הר גבוה מאוד. והנה אירע מאורע בלתי צפוי: בשעה שהעגלה ירדה במדרון התלול התחילו הסוסים לדהור, והנוסעים היו עלולים להדרדר לתהום. פחדו פחד מות כפשוטו.

הכל הביטו בפניו של בעל החידושי הרי"ם ונדמהו לראות שאין בו כל שינוי, כאילו היו נוסעים במישור! שאלוהו, כיצד עולה בידו לשמור על שויון נפש במקום סכנה כה מוחשית? ענה להם: "מי ששרוי בכל רגע בפחד מות מאימת בוראו, אין לגביו כל חילוק בין מישור למדרון"....

שיח שרפי קודש

"בוודאי שעלי לחתום ראשון..."

בתקופה בה התנהל המאבק הידוע כנגד גיוס בנות לצבא ולשירות לאומי, באו אל הגאון **רבי איסר זלמן מלצר** זצ"ל עם כרוז שנוסח בצורה חריפה, ותוכנו היה שלא לציית להוראות הצבא בקשר לענין זה, ובקשוהו לחתום.

כאשר ראתה רעיותו הרבנית את נוסח הכרוז, נבהלה ופחדה מאד. היא ביקשה מהשליח שהביא את הכרוז שילך תחילה לגאון **רבי צבי פסח פראנק** זצ"ל להחתימו שכן הוא רבה הראשי של ירושלים ורק אחריו יחתום בעלה.

שמע רבי איסר זלמן את דברי רעיותו ואמר לה: מפני מה את פוחדת? אם חוששת את שחותמי הכרוז ישלחו למאסר, אני אינני מפחד מכך שהרי כבר ישבתי במאסר ברוסיה הסובייטית. בוודאי שעלי לחתום ראשון על הכרוז שכן אני הנני מבוגר יותר....

בדרך עץ החיים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מה יהיה?! / הרב נפתלי וינברג

בתיקון המידות ערך מרכזי, הם משפיעים על כל הסביבה את היפך מידות טובות. ואת זה קשה מאוד לשנות, שהרי הם לא מכירים בנגעי-עצמם.

אינני כותב את דעת עצמי, אלא את מה שאני שומע בקביעות מאנשי חינוך נכבדים שליט"א. "חייבים לעשות שיפוץ יסודי" - הם אומרים. סדר העדיפויות שלנו חייב להשתנות. נפסיק לחשוב על 'כמות' נתחיל לחשוב על 'איכות'!

אז הכי קל להתיימש ולומר: נו, שוין, ככה זה היה וככה זה גם יהיה. אבל אנחנו הרי יודעים שאסור להתיימש, מאדישות לא יוצא כלום ואולי המצב חלילה עלול להתדרדר. במקום זאת נזכור ש"במקום שאין איש השתדל להיות איש". נתקן ונפעל ככל יכולתנו ו"לא עליך המלאכה לגמור" אך כמובן שאין לך את הפריבילגיה "ליבטל ממנה". נתפלל להצלחה והקב"ה יראה שאנו עושים המקסימום ואז נזכה לסייעתא דשמיא!

השבוע מלאו חודשיים ל'אסון מירון'. הכאב, שתחילה היה כאב-אישי של כל אחד ואחד, שוב אינו בתוקפו הראשון. אז אדם שאף אחד ממשפחתו לא נפגע עלול לחוש שהאסון הזה שייך ל'עבר'.

אבל זו טעות מוחלטת! אוי לנו אם נחשוב כך! כי אם האיתות-השמימי של מירון לא ימלא את ייעודו הרוחני, מה יהיה? ומה אומר אותו איתות? איננו נביאים, אבל מכיוון שברור שהקב"ה רוצה שנתעורר, אז לאחר האסון ציטטנו כאן כיצד האסון מעורר אותנו להתחזק בדרך-ארץ. ואם לא עכשיו - אימתי?

בכל נסיון של חיזוק השאלה בסוף היא מה השורה התחתונה? עם מה יצאנו למעשה? אז אנחנו באמת לא רוצים להישאר כאן עם חיזוק ערטילאי, אלא להפוך אותו למשהו שישנה לנו ולילדנו את החיים:

נצטרף למוסדות שכבר שילבו בתוך תוכנית הלימודים שעה שבועית של לימוד ענייני דרך-ארץ. המומחים אומרים שרק חינוך טוב מהיסוד מביא את התוצאות הרצויות. כבר תיארו בהרחבה בעבר את חוברות הלימודים המיוחדות שהפקנו בתחום זה, ולא נחזור כאן על הנושנות. אלפי ילדים שכבר קבעו בהן את לימודים יעידו במה דברים אמורים.

שלא נאמר חלילה האסון מאחורינו, ואנחנו ממשיכים את השגרה. ההתרחשויות בשנה וחצי האחרונות מוכיחות שזה ממש לא כך. קורונה, מירון, פסגת זאב. זה מזכיר את עונש הצרעת שמתחזק והולך כל עוד האדם לא למד את הלקח ותיקן את הטעון תיקון. האם חס וחלילה נישאר אדישים?!

האחריות הזו מוטלת על כולנו כאחד. הורים, מחנכים וכל יהודי באשר הוא. בשלב הראשון יש לחזק את ענייני דרך-ארץ עד קצה-האחרון, כעצתו הידועה של הרמב"ם שרק בהמשך תיקון המידה ניתן לחזור ל'שביל-הזהב'.

נתקשרו להתיעצות למשרדנו 02-5671812 וב"ה נעשה ונצליח!!!

לאחרונה פרסמנו כמה מאמרים בנושא של דרך-ארץ. קיבלנו תגובות בניסוחים שונים, אך התוכן הפנימי שלהם היה אחד: סוף סוף משהו אומר את מה שאנחנו חושבים. את האמת!

יחד עם זאת חובה להדגיש שגם היו קוראים שהתקשו לעכל את הנכתב - שלא לומר "לקו בהלם". אולי אחרי קריאת השורות הבאות, גם הם יצטרפו לראשונים:

מרגלא-בפומיה של החפץ-חיים זי"ע שציבור מורכב מ"שכבות" ובכך אין הבדל בין חוג זה לחוג אחר. הוא הרחיב את הרעיון ודיבר על דרגת הטמפרטורה של כל שכבה. נביא זאת בלשונו.

עם-ישראל כולו, וכן כל חוג וחוג בפני עצמו, מורכב מארבע "שכבות". למטה שוכנת השכבה ה'קרירה', מעליה השכבה ה'פשוטה', מעליה השכבה ה'חמימה' ומעל כולם השכבה ה'רותחת'.

יש את היהודי הקריר. הוא אמנם מסורתי, אבל "אוחז בציצית ולא לובש אותה", ובמקום כיפת-בד הוא חובש "כיפת שמים"...

מעליו ניצב יהודי שאיננו 'קריר' חלילה, אבל החיבור שלו ליהדות 'פושר'. מעליו ישנו את היהודי שמחובר ליהדות ב'חום', ומעל כולם היהודי שהאידישקייט מעלה אצלו אדים-רותחים...

ברמה כזו או אחרת, החלוקה לא פוסחת על קבוצות וחוגים. כולם מאופיינים ברמות שונות של חום, ולגבי ענין זה לא ממש מה משנה מה קוד הלבוש של הקבוצה המסוימת.

השאלה היחידה שמעניינת אותנו היא: ממי הקב"ה מצפה ודורש יותר? מי צריך לשמש כדוגמא המייצגת של היהדות - בבחינת 'כזה ראה וקדש'? מי צריך להוות את הגורם שיאמרו עליו 'אשרי אביו שלימדו תורה' 'אשרי רבו שלימדו תורה'?

ברור שהדרישה הגבוהה ביותר מכוונת למעגל הפנימי ביותר, או לשכבה הגבוהה ביותר. וכאן ניתן לקבוע בזהירות, שהמצב - לעומת המצופה - לא מספיק טוב.

היינו מאושרים לקבוע ולפרסם בריש-גלי ש"אצלנו הכל בסדר". אך מי שנחשף ולו-במעט לתקשורת החרדית, על סוגיה וגווניה, נחשף לעיסוק כל-כך מאסיבי בשלילי ותוהה מה קורה לנו!! הלא התפקיד שלנו לשמש כמגדלור ענק, להשפיע למעגלים החיצוניים שפע של דרך-ארץ, מידות טובות ואהבת ישראל!

חייב להיות ברור: גם כאשר אדם משוכנע שדרכו צודקת, וגם כאשר הוא מצליח יפה לְדַבֵּר את עצמו זה לא מספיק. כי לא מספיק שהוא ישכנע את מכריו ושכניו.

הוא צריך לשכנע בכך גם את הקדוש ברוך הוא...

מי שיתבונן נוכח 'ירידת הדורות', מי שינסה לערוך השוואה בין מה שהיה 'פעם' לבין מה שהוה 'היום' יגיע למסקנה פשוטה: הסכנה העיקרית לקיום ערכי-האמת שלנו לא נובעת מלחץ חיצוני אלא להיפך. מלחץ פנימי. כאשר אנשים בתוכנו לא רואים

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - פנחס

אף אחד מהם לא הסכים לוותר והחלון נפתח ונסגר חליפות.
כשהצליחו להתעורר בבוקר עם ראש כואב מחוסר שינה, גילו
יאיר ובוניו לתדהמתם שבמסגרת שסגרו ופתחו כל הלילה - אין
בכלל זגוגית...
***

ראיתי שהביאו לתרץ כך: התורה מלמדת אותנו כיצד היא דרכם
של הולכי רכיל, שנדע לזהות אותה ולהיזהר. הולכי רגיל
מחפשים פיקנטריה. פרטים עסיסיים על האובייקט התורן.
אם הם לא ימצאו אותה באדם שעליו הם מדברים - הם יחפשו
בחורים ובסדקים, יגיעו עד לסבא מצד האמא שפיטם עגלים
לעבודה זרה.

לא חשוב שאז הסבא היה גוי. לא
חשוב שאחר כך הוא התגייר
וחתנו היה משה רבנו. לא
חשוב שמבני בניו של יתרו
ישבו בלשכת הגזית. אפילו לא
חשוב שהנכד שלו - זה שעליו
מוציאים דיבה כעת - הציל את
כלל ישראל ממגפה קטלנית
"בקנאו את קנאתי בתוכם ולא
כיליתי את בני ישראל
בקנאתי".

כן כן, אותם הולכי רכיל ניצלו
לא פחות ולא יותר בזכותו של
האיש עליו הם מדברים.
אין להם שום מילה רעה להגיד
עליו, אבל 'משהו' הרי חייב
להיות, אז הם מזכירים
"שפיטם אבי אמו עגלים
לעבודה זרה"...

זה מה שדייק רש"י: "לפי שהיו
השבטים מביזים אותו, לפיכך
בא הכתוב וייחסו אחר אהרן".
(במחשבה תחילה)

"צורר את המדיינים והכיתם אותם כי צוררים הם לכם בנכליהם על דבר פעור" (כה, יז-יח)

כזכור, בלעם שלא הצליח לקלל את ישראל, העניק עצה לבלק
להחטיאם על ידי פריצות. היו מן העם שנפלו בפיתוי ומגפה
פרצה בישראל. לבד מכך הייתה התרסה נוראה של זמרי בן
סלוא, שנגדעה בקנאתו של פנחס והשיבה את חמתו של הקב"ה
מעל בני ישראל.

כעת מצווה השם למשה
לקחת נקמה ממדין: לצאת
למלחמה.
יש להבין, שואל רבי מרדכי
קמינצקי: על דבר גשמי
משיבים בדבר גשמי, אולם

"פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן" (כה, יא)

נדירות הן הפעמים בהן התורה מפרטת ייחוס משפחתי של
מישהו יותר משני דורות.

בכל פעם כזו לומדים חז"ל מהפירוט נקודה מסוימת שבשלה
הוסיפו לפרט חוץ משמו של האב גם את שמו של הסב או מעבר
לכך. גם אצל "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן".
"לפי שהיו השבטים מביזים אותו", אומר רש"י.

לבזות? את פנחס?
אז ככה: אבא שלו, אלעזר הכהן הגדול בהווה. סבא שלו, אהרן,
הכהן הגדול הראשון בעולם. סבא-רבא עמרם היה גדול הדור.

משה רבנו - אדון הנביאים, הדוד.
'מוכרחים להבין איך קורה שנכד
כזה מיוחס רוצח נשיא שבט
לעיני כל ישראל? צקצקו
המביזים לשון. 'ממש רחמנות
על המשפחה. אילו בושות'.
חייב להיות שזה בגלל הסבא
מצד האמא, יתרו. הוא הרי היה
כומר לעבודה זרה, כנראה
משם 'רש' פנחס כאלה מידות
גרועות.

ולמה התורה מספרת לנו מה
לחששו 'הנשמות הטובות'?

***
"תסגור בבקשה את החלון",
ביקש יאיר. "קר לי".
"אין מצב לסגור", התנגד בוניו.
"חם לי".

שניהם נתקעו בצפון בשעה
מאוחרת בלילה ללא תחבורה
ציבורית. קשיש טוב לב שראה
במצוקתם הזמין אותם לישון
בביתו הריק. בחדר החשון
שכב בוניו בצד ימין ויאיר בצד
השני של החדר.

כשהקור התגבר קם יאיר וסגר את החלון. הוא עוד לא הספיק
להתכסות שוב וכבר קם בוניו ופתח את החלון. לצעוק ולהעיר
את הזקן לא יכול יאיר, אבל לקום שוב ולסגור את החלון -
בהחלט כן.

כמובן שבועז פתח אותו שוב.
מחצית השעה עברה ויאיר ניסה בטוב. "בוניו, בבקשה, קר לי
מאוד. אני סוגר את החלון".

בוניו לא הסכים. הוא לא יכול בלי
חלון פתוח לנשום קצת אוויר.
הדקות חלפו והשעות עברו,
אי שם אחרי האשמורה
השלישית נרדמו השניים
לזמן קצר עד שיפציע הבוקר.

"הפועלים עצלים" (אבות ב, טו)

הַרְהֵרָה צ'ר' אֲשֶׁר פְּרִינְד הִיָּה אוֹמֵר: אֵין דְּבַר כֹּזֵה 'אֲנִי
עֵיף' - יֵשׁ רַק 'אֲנִי עֵצְלָן'...

כְּשֶׁהָאָדָם מִתְחַמֵּק מִפְּעֻלָּה מְסִימַת בְּגִלְל עֵיפּוֹתוֹ,
עָלָיו לְבַדֵּק הֵיטֵב עִם עֵצְמוֹ אֶת מְקוֹר הַהִתְחַמְּקוֹת -
וְהָאֵמַת הַבְּלִתִּי נְעִימָה תִתְגַּלֶּה מוֹל עֵינָיו: הוּא
פְּשׁוּט מִתְעַצֵּל...

אוֹמֵר הָרַבִּי: בְּרוּר שְׂמֵתָר לְלַכֵּת לִישׁוֹן... רַק מָה? אֵל
תִּלְךָ לִישׁוֹן מִתוֹךְ בְּרִיחָה! אִם אֵתָה בּוֹרֵחַ לְמִטָּה
מִתוֹךְ רְצוֹן לְהִתְחַמֵּק מִהִתְמוֹדוֹת, אֵתָה מְבִיא עַל
עֵצְמָךְ נִתּוּק, וּמְבַזֵּז אֶת הָאֲנַרְגִּיּוֹת שֶׁהִקְב"ה הֶעֱנִיק
לְךָ, נוֹתֵן לָהֶם לְהִתְנַדֵּף מִמָּךְ...

כְּאֲשֶׁר אֵתָה הוֹלֵךְ לְנוּחַ - עֵשָׂה זֹאת מִתוֹךְ רְצוֹן
וּמְחֻשָּׁבָה לְאָגֵר פּוֹחוֹת - בְּכַדִּי לְהַמְשִׁיךְ הַלָּאָה
וּלְמַלֵּא אֶת הַמְּשִׁימוֹת הַמְּסֻלּוֹת עֲלֶיךָ, מִתוֹךְ
אֲחֵרִיּוֹת אֲמֵתִית לְשְׁלִיחוֹת שֶׁהֵשֵׁם שְׁלַח אוֹתָךְ
אֵלָיו!

(נְקֻדוֹת שֶׁל אוֹר - סְפִינְקָא)

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - פנחס

למושגים שחיים ומוות תלויים בהם"...

ימים מספר חלפו. בליל שבת, בעיצומה של סעודת שבת בבית הגביר - ששומר מצוות לא היה אבל מסורת קיים - צלצל הטלפון. המשרתת הגויה העבירה את השפופרת לבעל הבית תוך שהיא מסבירה שזו שיחה דחופה מאוד.

"מדבר אברמסקי", נשמע הקול מעברו השני של הקו. פני הגביר החווירו.

"עכשיו אתה מאמין לי שמדובר בעניינים של חיים ומוות! אם

אני מתקשר אליך בעיצומה של שבת עבור הילדים הללו -"

מלחמת מדין - מבאר הרב קמינצקי - לא נעשתה כפעולה

גשמית שבאה כתגובה לנפילה

רוחנית. הקב"ה לימד את בני

ישראל מסר לדורות: אדם

שרוחניותו מוטלת בסכנה,

עליו לאזור את כלי מלחמתו

ולצאת למלחמה על חייו!

לפי החשיבות שמעניק אדם

לדברים, כך החיים נתפסים

אצלו כחיי שעה או כחיי

עולם. בכל תחומי החיים,

החל ממאכל - כשרות

לעומת היגיינה; שידוכים -

רוחניות לעומת בריאות;

חינוך ילדים - ערכים לעומת

נוחות, מקום מגורים -

סביבה לעומת איכות, ועוד

ועוד.

(במחשבה תחילה)

"הוא דתן ואבירם"

קריאי העדה"

(כו, ט)

פלא והפלא, שני אלה שחז"ל

דורשים אותם לרשעות מתחילה ועד סוף, מקבלים את התואר 'קריאי העדה'. הייתכן?

בספר 'אלף המגן' ביאר זאת על פי משל נאה: יהודי מכפר קטן קיבל הצעת שידוך לבתו מעיר גדולה וחשובה. השדכן הצטייד

בכתב רשמי וחתום מטעם אותה קהילה שאבי המדובר הוא ראש הקהל בעיר ההיא. אבי הבת התלהב מאוד ורצה להתקדם

עם השידוך, אך רעייתו שהספיקה קצת לברר -הוודיעה שהתעודה לא קובעת בעיניה

כלום ויש לנסוע למקום ההוא ולברר על המשפחה.

בלית ברירה נסע היהודי למקום ונוכח לדעת שכולם

מה הקשר בין הנפילה הרוחנית שגרמו המדיינים לישראל לבין יציאה למלחמה נגדם. מוטב היה לקרוא עצרה, לקדש צום ולשוב בתשובה. אבל מלחמה!?

***

זמן קצר לפני מלחמת העולם השנייה, הצליחו לארגן משלוחים של ילדים מאירופה שישבה על חבית אבק שריפה העלולה להתלקח בכל רגע, לאנגליה. משלוחים אלו נודעו לאחר מכן בשם "קינדר-טרנספורט" (הובלת ילדים).

עסקני היהדות החרדית שקיבלו את הילדים בלונדון, ניסו לשכן אותם בבתי יראי השם כדי שימשיכו לקבל חינוך יהודי כשר כפי שהיה בבית הוריהם. אלא שמספר המשפחות החרדיות שיכלו לאמץ ילד - מבחינה כלכלית - היה

מועט מאוד. לעומת זאת,

למשפחות החילוניות

היהודיות שרצו לאמץ ילדים

אלו - לא אבו העסקנים

לשלוח אותם, שכן בבתיים

אלה יסורו לבטח מדרך

אבות.

ראב"ד לונדון בעת ההיא,

הגאון רבי יחזקאל

אברמסקי, נטל על עצמו

להשיג את המימון הדרוש

לחינוכם של ילדים אלו

ולאימוצם בבתי משפחות

שומרות תורה ומצוות.

בין היתר, הוא התקשר לגביר

גדול המתגורר בלונדון, יהודי,

אבל רחוק משמירת תורה

ומצוות. בשיחה הטלפונית

איתו התחנן הרב: "בבקשה,

מדובר כאן בעניין של פיקוח

נפש! אנא -"

"כבוד הרב!" קטע אותו קול

נזעם מעברה השני של

השפופרת. "גדלתי בבית

שומר תורה ומצוות. כשהייתי ילד קטן אחותי חלתה, אבא - שלא היה מעז לחלל שבת בשום מצב בעולם - שלח אותי

בעיצומו של יום השבת להזעיק את הרופא, תוך שהוא מזרזני שהרב פסק שזהו 'פיקוח נפש'.

"פיקוח נפש", המשיך הגביר להטיף מוסר לאחד מגדולי הדור, "זה מצב של חולה אנוש. אתה לא יכול להשתמש במושג הזה

בצורה זולה כפי מה שמתחשק

לך. תסלח לי", מצא הגביר פתח

להתחמק מבקשת הרב, "אבל

אני לא יכול להמשיך לשוחח

בנושא זה כשאתה לא

מעניק את הערך הראוי

הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ אָמַר: הַבּוֹרֵא מַעֲדִיק רָשָׁע הַיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא רָשָׁע - מֵאֲשֶׁר צְדִיק הַיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא צְדִיק...

כִּי שְׂנִיֵּהֶם צְרִיכִים תִּקּוֹן: הַרְשָׁע עַל מַעֲשָׂיו וְהַצְדִּיק עַל גְּאוֹנוֹ, אֲבָל הַרְשָׁע לְפָחוֹת מוֹדַע לְמַצְבוֹ הַגְּרוּעַ, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא זָקוּק לְתִקּוֹן - וְאֵלּוֹ הַגְּאוֹתָן? הוּא אֵינּוּ מוֹדַע לְכָף שֶׁהוּא צָרִיךְ לְתִקּוֹן אֶת הַגְּאוֹהַ שְׁלוֹ! הוּא בְּטוֹחַ שֶׁהוּא כֶּבֶד מְשֻׁלָּם...

וְאָדָם שְׂאִינּוּ יוֹדֵעַ שֶׁהוּא צָרִיךְ תִּקּוֹן - אֵין סְפוּי שֶׁהוּא יַחַפֵּשׂ אוֹתוֹ...

אוֹמֵר הַבַּעַל שֵׁם הַקְּדוֹשׁ: הֵיכֵן מַצָּאנוּ אֶת הַהַבְדֵּל בְּגִישָׁה שֶׁל הַבּוֹרֵא לְשְׂנִיֵּיהֶם?

עַל הַרְשָׁע נֶאֱמַר 'הַשׁוֹכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם', הַרְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם נִמְצָא יַחַד אֶתוֹ, וְאֵלּוֹ עַל הַגְּאוֹתָן נֶאֱמַר 'אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִין לְדוֹר בְּמִדּוֹר אֶחָד'...

(נְקֻדוֹת שֶׁל אוֹר - סְפִינְקָא)

לעיי"נ האשה החשובה

מרת מרים 'וכבוד נ"ר צבי'

ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשוון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - פנחס

התמנותו בא אליו איש אחד מתושבי עירו וסיפר לו איך הוא לחם בעדו בעת הבחירה עד שזכה שהוציא הדבר לפועל שימנוהו לרב, יען היו הרבה שונאים ומתנגדים לדבר הזה וכיוצא, והגאון בעל מנחת חינוך זצ"ל השיב לו יישר כח, לאחזוקי טיבותיה בעד אהבתו כראוי, ואחרי זמן קצר בא האיש הזה לדון לפניו עם אחד, ומיד הכירו ואמר לא אשב בדיןך ולא אזדקק אני לזה, יען שספרת לי כי היית לוחם בעדי שימנו אותי לאב"ד נגד המתנגדים לי בדבר הזה, והרי זה כשוחד דברים מעיקרא, (ואולי וכנראה היה זה כוונת הבע"ד בתחילה לבא זמן מה מקודם לספר הגדולות והנפלאות אשר עשה בעד הבחירה כנ"ל).

ואמר הגאון הנ"ל כעת נתיישב לי הכתובים בפרשת פנחס שבאו בנות צלפחד אל משה רבינו ואמרו אליו (כז, ג) "אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח", ולכאורה קשה מה זה נפקא מינה אם היו בעדת קרח החולקים על משה או לא, הא כיון שמת מגיע לבניו ירושה ומה נ"מ במעשי האיש הנפטר בחיים חיותו לעניין ירושת בניו או בנותיו, אלא כיון שאמרו למשה רבינו הדברים האלו שאבינו לא היה מהחולקים ומנגדים עליך בעדת קרח שהיה להם מפלה, ע"כ החשיב זה משה רבינו לשוחד דברים, ולא נזדקק לדינם עוד, ע"כ נאמר שם ויקרב משה את משפטן לפני ה' עכ"ד הגאון הנ"ל. ודפח"ח. (דברי תורה - מונקאטש)

"יפקד ה' אלוקי הרוחות" (כו, טז)

מדוע ביקש משה להעמיד במקומו איש אחר על העדה, כבר בחייו?

משה ידע שמצד הדין, היו צריכים בניו לרשת את מלכותו, ואולם ידע גם שלטובת עם ישראל, ראוי למנות עליהם מנהיג, שישכיל להבין ולסבול את הלך רוחו של כל אחד ואחד מהם, ומאחר וידע משה שבניו אינם כך, חשש שמא אם ימנו אחד מהם, יזיק הדבר לישראל. מאידך גיסא, גם לא רצה משה לשנות מדין התורה, של ירושת המלך.

העצה שמצא משה, כדי להימנע משני החששות האלו, הייתה לסלק את עצמו ממלכותו עוד בחייו, ולבקש מה' יתברך למנות מנהיג אחר, עוד בטרם שימות. באופן כזה התבטל דין ירושת המלך, שהרי במותו כבר איננו מלך, ועל כן ממילא אין המלכות צריכה לעבור לבניו, מכיוון שכך, גם אין כבר מניעה מלבחור מנהיג אחר, ראוי ומתאים לתפקיד.

(תורת משה)

"ולא תהיה עדת ישראל כצאן אשר אין להם

רועה" (כו, יז)

לכאורה קשה, א. תלה דבר גדול בדבר קטן, תלה ישראל ומנהיגם בצאן ורועה. ב. כתב 'אשר אין להם רועה' דמשמע דדבר הנהוג הוא אצל צאן שלא יהיה להם רועה, והלא באמת אינו כן.

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פיגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

מעקמים את האף למשמע השם. "אבל הוא ראש הקהל", טען לעומתם.

"נכון", השיב לו פיקח, "אבל הבט על התאריך: באותו זמן השתלטו הבולשביקים על האזור ורק מחמת שהוא שיתף איתם פעולה במסירות והלשנות - התמנה לראש הקהל..."

זהו שאמר בהמשך הכתוב "אשר הצו על משה ועל אהרן בעדת קרח", אם תסתכל על התאריך שחתום על כתב המינוי שהפך אותם ל'קריאי העדה', ותראה מתי הוא התרחש - תבין מי מינה אותם ותבין מי הם היינו...

(במחשבה תחילה)

"לרב תרבה נחלתו... איש לפי פקודיו יותן

נחלתו" (כו, נד)

ה'שפתי כהן' על התורה ביאר בדרך רמז: "לרב תרבה נחלתו" - לפי מה שהרבה אדם תורה ומצוות בעולם הזה, כך תרבה נחלתו לעולם הבא.

בספר 'חידושי שמואל' ביאר לפי דבריו המשך הפסוק בדרך רמז "איש לפי פקודיו יותן נחלתו", ש'פקידה' היא לשון חיסרון, כמו שנאמר "וייפקד מקום דוד". אם כן, "איש לפי פקודיו" - לפי מה שמחסר אדם מממונו ונותן לצדקה, "יותן נחלתו".

(במחשבה תחילה)

"ותקרבנה בנות צלפחד ... למשפחת מנשה בן

יוסף" (כו, א)

כתב רש"י, "למה נאמר, והלא כבר נאמר בן מנשה, אלא לומר לך יוסף חיבב את הארץ שנאמר והעליתם את עצמותי וכו' ובנותיו חבבו את הארץ שנאמר תנה לנו אחוזה".

לכאורה היינו מבינים ששבחו של אדם גדול יותר אם הוא משיג מעלה מכח עצמו, ולא בגלל שלמד מאבותיו, ואילו כאן משמע ששבחו של בנות צלפחד היה בכך שחיבבו את הארץ כיוסף וקנו, רואים מכאן שעל פי דעת תורה שבח גדול יותר הוא לאדם העושה מחמת שלומד מאבותיו מאשר מי שעושה מעצמו, כיון שהעושה מעצמו מסתפק בעצם עשיית המעשה, וחש כאילו כבר יצא ידי חובה, אך מי שלומד מאבותיו, אינו מסתפק במעשה עצמו, שכן חש הוא כמחוייב לעשותו, על כן הוא מוסיף בו חביבות יתירה והנאה מושלמת והרי זה מעשה מושלם יותר. (רבי משה פינשטיין)

"אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה

הנועדים על ה' בעדת

קרח..." (כו, ג)

שמעתי בשם הגאון הקדוש בעל מנחת חינוך זי"ע, כשנתמנה לאבד"ק טארניפאל, מיד בסמוך אחרי

ליקוטים וסיפורים נפלאים - פנחס

כשראה הילד שלא מתייחסים לדבריו, ניגש אל ראש הישיבה, והציג את ה'טענה' שלו. ומה השיב לו הגר"א זצ"ל?
האם דחה אותו בשתי ידי? לא ולא.

הוא אמר לילד שלאחר שיחזירו את כל ספרי התורה להיכל, הוא בעצמו - ראש הישיבה - ירקוד ויקרא גם ב'ספר' שלו...

ומה אתם חושבים שהרב פאם דיבר סתם-כך?! לאחר שהחזירו את כל הספרים ביקש הרב מהילד שיביא את ספר-הנייר שלו, ואמר 'אתה הראית', וחלק מהקהל שנשאר בבית הכנסת הצטרף ל'ריקודים', כשהילד מכרכר ומקפץ בכל עוז עם 'ספר התורה', ומרגיש את עצמו 'בעננים'... לאחר מכן ניגשו ל'קריאת התורה'. ה'ספר' הונח על הבימה, כשהגר"א פאם עורך 'הצגה' שלימה, והוא-עצמו עולה לתורה, ככהן, ואומר את ה'ברכות', בלי שם השם כמובן, ואחר כך לוי וישראל, וכו'.

עד כדי כך הגיעה מסירותו של הגר"א פאם לאותו ילד! זו הייתה הנהגתו בחיים של אותו גאון וצדיק, הגר"א פאם, שידע להתייחס לכל אדם ואדם כפי מה שהוא. הנהגה זו, כשכל הקהל רואה ולקח דוגמא חיה איך צריכים להתייחס לנבראים שכאלה, מורידה את הטרוניות שיש לבני האדם. שהרי ברור שאנשים שנולדו להם ילדים כאלה, עלולים לבוא מדי פעם בטענות-ומענות בסגנון 'מדוע דווקא אצלי נולד ילד כזה, ואילו לדידיהם של השכנים בריאים ושלמים, ואין להם כל בעיה!'
וכשהגר"א פאם התייחס אל הילד באופן הנ"ל, הוא נכלל בין הצדיקים עליהם נאמר שהם מקיימים את הפסוק 'תנו עוז לאלוקים', דהיינו שכביכול הם 'מחזקים' אותו, ומורידים ממנו את הטרוניות של בני האדם.

(ברכי נפשי)

"ושעיר עיזים אחד לחטאת" (כה, טו)

"אמר הקב"ה הביאו כפרה עלי על שמיעטתי את הירח" (רש"י). ויש להבין: אם הקב"ה כביכול חטא במיעוט הירח, מפני מה אנו, בני ישראל, אלו שצריכים להביא חטאת על כך בראש חודש?
בספר 'לחמי תודה' ביאר באופן נפלא: הלבנה הרי טענה "אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד", ועל כך השיב לה הקב"ה "לכי ומעטי את עצמך". אלא שאם כן, היה הקב"ה צריך לכאורה להגדיל את החמה ולא להקטין את הלבנה.

אולם לא ניתן היה להגדיל את אור החמה, משום שהוא גנוז לצדיקים לעתיד לבוא, כפי שהביא רש"י בשם המדרש על הפסוק "וירא אלוקים את האור כי טוב", "ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים, והבדילו לצדיקים לעתיד לבוא".

"אמר הקב"ה הביאו כפרה עלי על שמיעטתי את הירח", שאילו לא חטא האדם והיו רשעים בעולם, לא היה צריך לגנוז את אור השמש ואף ניתן היה להגדיל אותו ולא היה צורך למעט את הירח.

(במחשבה תחילה)

אמר הרה"צ רבי יחזקאל ז"ל משינאווא דהענין בזה הוא, דהנה זאת ידע משרע"ה היטב שהקב"ה ימנה מנהיג על ישראל, אבל ביקש שימנה הקב"ה מנהיג על ישראל שלא יכוון כלל לטובת עצמו, ולא יהיו ישראל כצאן אשר אין להם רועה פי' כמו הצאן אשר יש להם רועה אבל הרועה אין מכוון לרעות את הצאן רק לרעות את עצמו ולהנאתו ולטובתו ליהנות מחלבם ומגזית עורם ומבשרם ולזה כוון משרע"ה במתק שפתיו ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה ודפח"ח.

(דברי יחזקאל - החדש)

"ונתתה מהודך עליו" (כו, כ)

מי שזוכה להיות קרוב לגדולי הדור, מקבל את ה'הוד' המושפע מהם והמוענק לכל אדם באשר-הוא. מהסיפור הבא נלמד שגדוליו האמיתיים של עם ישראל מקרבים את עצמם לכל יהודי, וגם לילדים, ועל אחת כמה וכמה לילדים 'מיוחדים'.

אחד הסיפורים המופלאים על הגאון רבי אברהם יעקב פאם זצ"ל, ראש ישיבת 'תורה ודעת' בארה"ב, מוסב על 'החבר הטוב' שהיה לראש הישיבה, בדמותו של הילד שסבל מ'תסמונת דאון', ומצא אצל הגר"א פאם אוזן קשבת לדבריו.

אחד הפרקים האחרונים בספר תולדותיו של ראש הישיבה, 'אהוב על כולם', מתאר את מערכת היחסים הלבבית שהייתה בין הרב פאם לאותו ילד.

כשילד כזה מגיע לבית הכנסת, יש מקרים שהוא מתרוצץ בין המתפללים, מקפץ על ההרים ומטפס על הגבעות, ויש המנסים לגעור בו ולהשתיקו. אצל הרב פאם התנהלו הדברים אחרת.

כשהיה הילד רץ ומסתובב בבית הכנסת ועושה רעש גדול, והמתפללים ניסו להשתיקו, הסביר להם הגר"א פאם שלא רק אין טעם להשתיקו (מפני שזה לא יעזור, וכידוע), אלא יתכן בהחלט - שזו היא צורת התפילה של הילד ההוא.

מה אנחנו יודעים, אנשי בשר ודם, מהמתחולל בנפשו של הילד? רק השם יתברך, שברא אותו בצורה זו, וקבע מראש איזו משפחה תזכה (כן, כן, תזכה!) לגדלו, הוא לבדו יודע שיתכן שההתרוצצות של הילד בבית הכנסת יש בה מעין 'ריקוד' לכבוד השם, ואיך אנחנו יכולים להשתיקו?!... ראש הישיבה השתדל להתייחס אליו בסבלנות מרובה, והאזין לכל דבריו, ודי היה בעצם ההתנהגות הזו, כדי להוכיח לכל הקהל כיצד לנהוג עם הילד.

פעם, ביום שמחת תורה, הגיע הילד לבית הכנסת עם ספר תורה העשוי מנייר, כדרכם של הילדים. אלא שבעוד שכל הילדים האחרים מבינים שהספר שהם אווזים בידם, אינו ספר תורה כשר, הוא לא הבין זאת... כשהוציאו את כל ספרי התורה מההיכל, ורקדו סביבם, ואחר כך קראו בהם, בא הילד ב'טענה' אל הגבאי מדוע לא רוקדים גם בספר שלו...

נחשוב לרגע על תגובתו של גבאי מן היישוב לטענה כזו; הרי במקרה הטוב הוא ייתן לילד לטיפה מהולה בלגלוג, ויפטרנו

כלאחר-יד... לא כך הם פני הדברים בדרך כלל? האם זו היא ההתייחסות?

{ אז נדברו }

פרשת פנחס תשפ"א | לסדר: "בריתי שלום" | גליון מספר: 519

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

חידה: מהו החג הכי שכוח זנח ביהדות...??

יש לי מאמר שתקוע לי בגרון כבר כמה שנים... כל שנה מחדש אני רוצה לכתוב אותו... דא עקא שאין לי מתי... אין לי תאריך נורמלי מתי לכתוב את זה... אז זהו... הפעם החלטתי שלא מעניין אותי העיתוי... אני פורק סחורה וזהו... פקח יקר: נא להתחשב...

ובכן: קורא יקר: אני רוצה לגלות לך סוד כמוסי: להוי ידוע לך שיש ביהדות שלנו **חג מסויס!** מדובר בחג שכמעט אף אחד לא מכיר אותו... חג שכוח ומסתורי... אין כמעט ספר שמדבר על החג הזה... לאף אחד אין זמן בכלל לחשוב על החג הזה... נו... תן ניחוש על איזה חג אני מדבר??

לא פחות ולא יותר: **חג הסוכות!!!**

אה... **שמעת פעם על חג הסוכות???** אז זהו שיש כזה חג... והחג הזה מגיע כל שנה מחדש... דא עקא שכל שנה מחדש החג הזה חל באותו תאריך עמוס שאין לנו זמן לנשום ולחשוב על כלום... והתאריך הזה לא הולך להשתנות... (אנחנו לא כמו הערבים שהתאריך של הראמאדאן משתנה משנה לשנה... שלא עשנו...) וממילא זה מתסכל אותי כל שנה מחדש... אני לא מסוגל לעכל את העובדה שהחג הכי חשוב והכי מתוק!!! שהוא הפסגה של כל החגים... אנחנו תמיד נוחתים אליו בלי שום הכנה פנימית?? (הכנה טכנית כן... סוכה וארבעת המינים כן... אבל הכנה פנימית? גארנישט!!!) רק לחדד את האבסורד: אני בחיים שלי שמעתי עשרות שיחות במעלת ימי החנוכה... עשרות שיחות חזוק בגודל קדושת יום הפורים... ואילו חג הסוכות?? **אפס!!! כלום!!!** אף אחד לא מדבר על החג הזה!!! **ולמה?? מסיבה טכנית פשוטה:** מחודש אלול עד יום הכיפורים אנחנו עסוקים בתשובה תפילה וצדקה ממילא בימים אלו אין לנו את הלוקסוס להתעסק עם חג הסוכות... עבודת התשובה תופסת את כל הראש ובוושר... וממילא... רק במעריב של מוצאי יום כיפור... רק אז אני יכול להרשות לעצמי להתחיל לחשוב על חג הסוכות... ואז!!! איפה... יש לנו שבעים ושתיים שעות במקרה הטוב להתכונן לסוכה ולולב וארבעת המינים ולגהץ חולצות ולהתכונן לשמונת ימי חג... **ותכל'ס... בין כך ובין כך אבדה הנערה...** החג הכי איתן במצוות... לולב וסוכה, וערבה וניסוך המים ושמחת בית השואבה והושענא רבה... ויש כ"כ הרבה מה להתבונן ולהעמיק ולגדול ולהעצים בחג הזה... וכלום!!! שום כלום!!! תאמין לי: על ט"ו בשבט שמעתי הרבה יותר שיחות חזוק והתעוררות מאשר על חג הסוכות... **ואם אתה השלמת עם זה... אז זהו שאני עדיין לא!**

זה אחד מהמריבות הקבועות שלי עם השותף שלי... ידיד נפשי... זה שמוסר את נפשו למען הפצת גיליון זה... כל שנה מחדש לפני חג הסוכות אני רוצה להוציא חוברת (כמו שאני מוציא לפני כל חג) אבל הוא אומר לי כל פעם מחדש... חבל על המאמץ... זה לא ילך... לאף אחד אין זמן לנשום בימים האלו... אף אחד לא יקרא את זה... אתה מוציא אותה לחינם... והויכוח הזה חוזר על עצמו כל שנה מחדש... ואני מתקשה להשלים עם זה... מבחינתי זה כמו לוותר על אחד מג' הרגלים... ולא סתם אלא על הרגל העיקרי ביותר... אני לא מסוגל לבלוע את הגלולה הזו!!! אין יתכן שחג הסוכות יברח לנו בין האצבעות?? כאילו שלא ידענו מראש שהוא הולך לחול בתקופה הכי עמוסה בשנה... אין אפשר לוותר על כזה חג מתוק???

אז הנה... עכשיו אתה מבין על מה אני מדבר?? כל שנה מחדש אני רוצה לכתוב איזה מאמר אחד או שתיים על חג הסוכות... ותכל'ס אין לי מתי... כי מחודש אלול ואילך זהו... אנחנו עסוקים בסליחות ובר"ה ויו"כ (ככה לפחות אמור להיות...) אז השנה... כבר מחג הסוכות דאשתקד החלטתי ש-די! השנה אני דופק על השלחן ככה באמצע השנה... ומתחיל לדבר על חג הסוכות... לא מעניין אותי... כמה שזה יראה מוזר... לא איכפת לי... כי כמה שזה מוזר... זה הרבה פחות מוזר מספרים שלימים שיוצאים על מעלת יום ט"ו בשבט ועל ל"ג בעומר ועל שובבי"ם ואילו על חג הסוכות שהוא יומא דכולהו יומי אין עשירית מזה!!! זה לא יתכן!!! אז הנה... אני מעדיף להיות מוזר ולדבר על חג הסוכות באמצע השנה... לפחות זה מה שיהיה...

עד כאן ההקדמה... וכעת אני רוצה לגלות לך: איש בשורה אני:

בהשגחה פרטית מופלאה... דווקא עכשיו גיליתי את המטמון!!! בדיוק עכשיו שכבר החלטתי שזהו... אני הולך לכתוב השבוע על חג הסוכות ולא מעניין אותי אם זה קשור או לא קשור... אני מתחיל לכתוב ופתאום אני קולט... ש... ש... שהנה!! נפלתי בדיוק על התאריך המתאים... פתאום אני קולט שהתאריך המתאים ביותר להתכונן לחג הסוכות הוא לא פחות ולא יותר **ימי בין המיצרים!!!** שלושת השבועות שבהם אנחנו מתאבלים על סוכת שלום... על סוכת דוד שנפלה... זה בדיוק הזמן להתכונן להרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת!!

תחשוב על זה... ימי בין המיצרים יושבים בדיוק על אותה נקודה של חג הסוכות!!! שניהם... גם שלושת השבועות וגם חג הסוכות... שניהם טובלים בהמון המון אהבה וגעגועים והתרפקות על חכו ממתקים וכולו מחמדים זה דודי זה רעי... כל ההבדל הוא שבין המיצרים האהבה הזו מתבטאת בצורה של מרירות וחסר... ודווקא שם!! בחסר הזה אנחנו זורעים בדמעה את החודש ימים... לאחמ"כ אנחנו זוכים לקצור ברנה ולפגוש את אותה אהבה והפעם בצלא דמהימנותא...

התחדשנו בס"ד:

מהיום ניתן שוב לקבל את
הגיליון בשירות פקס
באמצעות שיחת טלפון:

0795319191

(ניתן לפעול לפי ההוראות
המפורטות שם...)

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

בדואר:

פולק- רח' גאולה 15,
חיפה

תודה מראש!!!

איך להתעורר בצפייה לגאולה...??

כן... פתאום יבא האדון אל ביתו וכשזה יקרה!!! כשהקב"ה פתאום יופיע כאן בבנין בית השלישי... **כאן יש כלל ברזל!!!** מה הכלל ברזל?? כמו שכולנו יודעים שכשהדוד מוחץ לארץ מגיע לביקור הוא מביא איתו מתנות... נכון?? (גם ילד כמוני שבמקרה לא היה לו שום דוד שגר בחו"ל... אבל בכל זאת ידעתי שבפוטנציאל אם יום אחד יהיה לי כזה דוד מחו"ל והוא יגיע... הוא יביא איתו מתנות...)

אז להבדיל על אותו משקל: הקב"ה מיד לאחר מתן תורה רומז לעם ישראל "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך..." דורשים חז"ל: אמר להם הקב"ה לישראל: כשאבוא אליכם, אני בא טעון ברכות (עין רבה נשא י"ב), זה יהיה כדאי... שווה לחכות...

אגב: מה כתוב כאן במילים אחרות??

שתנוח דעתך... אנחנו לא הראשונים שצריך לעורר אותנו ולשכנע אותנו למה כ"כ כדאי שיבנה בית המקדש... הנה... אתה רואה שגם אז!!! גם אז בדור דעה היה צריך לשכנע את היהודי הפשוט שכדאי לו לחכות בקוצר רוח להקמת המשכן... הקב"ה כבר אז שלח קריצה ליהודי הפשוט... כדאי לך!! שווה לחכות... כשאני ארד מהשמים זה יהיה משתלם...

כן... כמובן שיש רובד הרבה יותר עמוק מזה... אבל אי אפשר לדלג על הנקודה הבסיסית הזו!!! סו"ס בורא עולם הוא בורא ככלל העולם... הוא ברא את כל מנעמי העולם... מה שטעמת ובעיקר את מה שהיית חולם לטעום בחלומות... ובתור בורא עולם ש"מבין" בענייני העולם... הוא אומר לנו: שכדאי לנו לחכות לו... זה יהיה טוב... אני אביא איתי הרבה הפתעות... ומהשיקול הבסיסי הזה... כל תינוק ותינוקת אמורים לרצות ולהשתוקק ולחכות שבית המקדש יבנה!! ולא רק תינוק ותינוקת... אלא גם אני ואתה...

וכאן המקום לעשות סדר בראשי: יש כאלו שמאוד מסתבכים בנושא של צפייה לגאולה... הוא מתקשר אלי... תבא לדבר אצלנו... תמחיש לנו מה חסר לנו היום וכמה יהיה טוב כשהמשיח יגיע... ולמה לצפות לגאולה... למה זה כ"כ חשוב שהגאולה תבא?? עזוב!!! אל תסתבך... לפני שאנחנו מטפסים גבוה... לפני שאנחנו מנסים להתרומם ולרצות משיח וגאולה ממקום יותר מרום... עזוב!!! קודם כל תשאיר מה שאתה... בגודל טבעי!! ואני שואל אותך: אתה אוהב את עצמך?? אתה אוהב חיים טובים?? אז זהו!! שהבורא של כל הדברים הטובים של העולם אומר לך שכדאי לך לחכות לו... הוא מודיע לך שכשהוא יבא... הוא יגיע עם הרבה מתנות... זה יהיה שווה!!! והנה... תאמין לו שזה כדאי...

זאת אומרת: אם הרמב"ם אומר: שמי שלא מחכה לגאולה הוא כופר באחד מ"ג עיקרים... **במה הוא כופר?? מה נקודת הכפירה כאן?** הוא כופר בזה שאולוקים מבין עניין!!!

אם בורא עולם מביטיח שכשהוא יבא ויגאל אותנו... זה יהיה כדאי ונחמד וטוב ונעים... ואתה קצת נרתע מזה... אז במילים אחרות אתה חושב שבורא עולם לא מספיק מבין בענייני העולם... **!!! וזו! זו נקודת הכפירה!**

אם אני הייתי אומר לך את זה אני מבין את ההסתייגות והחשד... אני באמת לא מבין מספיק בענייני העולם... אם אני אגיד לך שכדאי לך לחכות למשיח... כי הולך להיות אוכל טוב... אני די מבין אותך אם תסתייג... כי המושגים שלי באוכל זה האולמות האלו של החרדים עם השבע דולר למנה... לך תדע... אולי יחלקו שם סנוויצים עם חביתה... אני מבין את ההסתייגות... **אז זהו שלא אני אומר את זה!!!** יש לך עסק עם בורא עולם!! ובורא עולם זה בורא כל העולם... שהההכל נהיה בדברו... כשהוא מביטיח לערוך לפניך שולחן... תסמוך עליו שזה הולך להיות יותר עשיר מהתפריט הכי חלומי שראית בחיים שלך...

זו נקודת האמונה הבסיסית בצפייה לגאולה!!! תסמוך על בורא עולם שאם הוא מביטיח שזה יהיה טוב... זה הולך להיות מפתיע ועוצמתי ונחמד וכיף ועונג בקנה מידה שאתה לא מעלה על דעתך!!! מי שלא מאמין בזה... הוא כופר!! במה הוא כופר??

הוא חושב שבורא עולם הוא לא... לא לגמרי בורא עעעעעולם... אז זהו!! שתעזוב... עזוב אותי... אני צו"ל... אני לא מבין בענייני העולם... אני לא יכול לשכנע אותך כמה כיף יהיה כשהמשיח יבא... כי אני לא מספיק מבין במסעדות ולא מספיק טיילתי ברחבי העולם... אבל "הלא ידעת אם לא שמעת אלוקי עולם ה' בורא קצות הארץ..." הנוף הכי חלומי של החרד המושגל הכי גבוה עד המפל הכי עוצמתי ועד הרובע הכי עתיק... על הכל הוא חולש!!! על כל סוגי התענוגות... וכל סוגי המאכלים והמנעמים והדחפים... הכל בידו!!! והוא אומר לך שכשהוא מגיע זה יהיה שווה... אז למה צריך להסתבך ולחקור למה יש לחכות??

שכחת שאנחנו כעת בעיצומם של חודשי יוני יולי אוגוסט?? בחודשים האלו כולם מחפשים את עצמם ורוצים שיהיה נעים ונחמד וכיף... והבורא של כל הכיף הזה מודיע לך באמצע היוני הזה... שתדע לך: שהכרטיס טיסה הכי קסום נמצא אצלי... תאמין לו!!! אל תכפור בזה שיש לך עסק עם בורא עולם... תבין שזה בורא עעעעולם... הכל בידו...

סליחה על השאלה: בחופש הגדול יש כל מיני אירועי תרבות... כמו הפועות של זמרים או מצגות ומופעי אור קולי של כל מיני מופקים למיניהם... ועם ישראל צועדים בהמוניהם ומשלימים ממיטב כספם על התענוג הזה!!! ואני שואל אותך: מאיפה אתה ל"כ בטוח שאתה התנה בהופעה הזו?? אולי זה יהיה משעמם להחריד...?? הרי אתה משלם כבר בכניסה למופע... ואם זה לא יהיה מעניין הרי לא יחזירו לך את הכסף... אז למה לנהג מונית אתה נותן כסף רק בסוף הנסיעה וכאן אתה מוכן לשלם מראש...? מי אמר שזה שווה? מה התשובה?? **יש לך אימון!!!** ראיתי במודעה שהפקת האירוע היא של _____ ואני כבר מכיר אותנו... יש לו ביצועים מדהימים... אז אני נותן בו אימון שגם הפעם הוא לא יאכזב... **נכון או לא נכון?? היה או לא היה??** אז הנה!! זה בדיקת האמונה בצפייה לגאולה... יש לנו עסק מול בורא עולם שהוא אחראי על כל הדחפים ועל כל מילוי הסיפוקים שטעמת בחיים שלך... ובעיקר שהיית חולם לטעום... והוא!!! בורא עולם בכבודו ובעצמו אומר לך: כדאי לך שיבנה בית המקדש!!! כי הולך להיות פינוקים... זה יהיה שווה... אז תן אימון!!! לגברת אברהמי מאמינים... מוכנים לשלם חמישים שקל לכניסה למופע... אפילו שלא יודעים מה הולך להיות שם... אז בורא עולם?? תן אימון שזה שווה... תצפה לו!!!

לקראת ימי הקיץ הבאים עלינו לטובה ניתן

לקנות את הספר "וימאן" העוסק בנושא התמודדות בשמירת העניינים והמסתעף.

כמו כן את הספר "אהבת" (כי ישמע ה' קולי...)
העוסק בענייני תפילה ופתיחות רגשית בנימה אישית מול אבינו שבשמים עד בא הישועה בע"ה.

ואת הספר "ואהבת" (א-ת ה' אלוקים) העוסק בקבלת מלכות ה', כיצד לקבל ולשמוח ולגדול מתוך הנתונים שה' מעמיד בפני כל אחד מאיתנו

כל זה במוקדי המכירה של גיליון זה. ובמלא:
0548446691 0527683095

אודות האסון במיאמי...

שוב מגיעה שמועה על אסון מפולת בפעם השלישית בקיץ הזה... ושוב מדובר באסון שמזעזע את כל העולם וזה נקשר איכשהו לדמויות של יהודים חרדים לדבר ה'...

צריך להיות עיוור שלא לקשר את זה לו... לועדת חקירה הממלכתית שקמה בשבוע האחרון לנסיבות האסון במירון... בורא עולם דופק על השלחן ואומר לנו:

אתם רוצים להבין שאני מדבר איתכם... או שאתם מתעקשים להסיט את הנושא לועדות חקירה...

שלא תבין לא נכון: צריך להפיק לקחים!! אם יש מהנדס שבנה בצורה לא תקינה או מישהו שנהג בחוסר אחריות במירון הוא צריך לעשות את החשבון נפש האישי שלו ויתכן גם שצריך לעזור לו להגיע למסקנה הזו... אבל מה זה קשור אלי?? למה מערבים אותי בזה?? לי יש פה חשבון אחר לגמרי בסיפור

לפני חודש נקלע לעיני אחד מהשבועונים החרדים המוכרים... עברתי עליו ולתדהמתי מה אני רואה?? עיתון שלם שמדבר על דבר אחד ויחיד!! על הכשלים שהיו במירון... ועל הלקחים שצריך להפיק מאסון קרלין... עיתון שמתרע על עשרות עמודים ומגיע לעשרות אלפי בתי אב חופשי כיפה... מה הנושא האחד ויחיד שמטריד אותנו?? מי האשם באסון... ועדת חקירה... ואנחנו נציף את הנושא ולא נוותר...

אני לא מבין: אם זו הרמה... אם אלו הם המסקנות אז בינינו... מה ההבדל בין יהודי לגוי???

בשביל מה אנחנו יהודים אם לא בשביל שהרבש"ע מדבר איתנו... בשביל מה יש לנו ל"ג בעומר וחר השבועות ושבעה עשר בתמוז... בשביל שיש לנו איזה מערכת יחסים עם רבש"ע והוא מדבר איתנו... לא נראה לך?? ואם קורים שתי אסונות כאלו נוראים והמסקנה היחידה שלך זה לחפש מי הפעם אשם... אז הנה... השבוע אתה מסודר בעיתון!!! אתה יכול גם השבוע למרוח כמה עשרות עמודים על ועדת חקירה במאמי... בדרך לקייט שם אל תשכח להצטייד עם כמה קלטרים של חקירות ונסיבות אירוע...

הגיע הזמן שנבין: **הרבש"ע מדבר איתנו!!! ולא להבין את זה- זה מסוכן!!!** אסור ללכת בקרי... אסור לעקוב אחרי ועדות חקירה האלו... אסור אפילו להרהר בהם... חסירה סכנתא... זה לשחק בחמת קרי... צריך לדעת שה' מדבר איתנו... גם אם אנחנו לא יודעים מה... אבל לכה"פ להכיר שיש פה פדיקה על השלחן מאבינו שבשמים... ה' רוצה שנהיה קצת יותר רציניים... שבין שהעסק רציני... שה' רוצה אותנו קצת יותר מרוכזים... ואז ישו בחרן אפו סארצו ומנחלתו...

איך משתלטים על ערימות ענקיות של יידישקייט?

המשך: ובאמת מישהו עורר את תשומת לבי: שלפני חג הפסח יש הכנה מאוד יסודית... יש ד' פרשיות שבמשך יותר מחודש אנחנו מתכוונים לקראת חג הפסח... שקלים... אח"כ טהרת פרה אדומה, אח"כ החודש הזה לכם... **נו... אז איפה הד' פרשיות של חג הסוכות???**

מה התשובה??? לחג הפסח יש רק ד' פרשיות!!! אבל לחג הסוכות יש ז' פרשיות!!! ז' דנחמתא!!! זה מתחיל עכשיו בג' דפורענותא... כעת אנחנו בשבירת כלים... כעת חופרים יסודות... וביסודות יש עומק של כאב... יש הרבה דם... אבלות... חסר... געגועים... אין האור ניכר אלא מתוך החושך... ואז!!! בעיצומו של יום תשעה באב... אנחנו זוכים להשלים את יציקת היסודות... ומכאן ואילך מתחילים לבנות את הבית!!! וכאן מתחיל ז' דנחמתא... שבע קומות של בנין... ובסוף הז' דנחמתא... מגיע הפיניש... הניקיון הסופי שנקרא שבת שובה... אנחנו מנקים ומישרים את השטח... מורידים פיגומים... ואמר סולו סולו פנו דרך הרימו מכשול מקרב עמי...

ואז מגיע חג הסוכות!!! זאת אומרת: באמת באמת ההכנה לחג הסוכות מתחילה בימי בין המיצרים... **וכמה שזה נשמע לך וורט יפה וקצת מוזר...** שתדע לך שבזמן שביהמ"ק היה קיים זה בודאי היה כך.. (זה ברור שבזמן בית המקדש חג הסוכות תפס את הראש הרבה יותר מיום כיפור... כי ס"ו יום כיפור זה עבודת כה"ג... ואילו הקרבנות של חג הסוכות זה המעשר בהמה, והביכורי יין ותמרים שלי... וספירת ז' שלי ועליה לרגל שלי...)

אנחנו צריכים לקלוט שבסופו של דבר אליבא דאמת היהדות חותרת כל הזמן ליעד אחד!! לקשר של נישואין עם ה'... זה כמו בן אדם שיש לו משפחה אוהבת... זה לא משנה איפה אתה פוגש אותו... אם זה בעבודה... אם זה בקניות... אם זה בסידורים... בסופו של דבר הכל חותר למטרה אחת... יש לי בית והלב שלי שם!!! אני רוצה שיהיה שם הכי טוב... וכל מה שאני עושה בחיים הכל סביב זה... פעם זה קניות לבית... פעם זה פרנסה לבית... פעם זה סידורים לבית... ופעם זה נקיונות לבית... אבל הנושא זה הבית!!! אותו דבר כאן: חג הסוכות זה ההבית!!! אנחנו מתאחדים עם אבינו שבשמים... אם זה הנושא של חג הסוכות... אז אין משהו שלא חותר לזה... זו הסיבה שאליבא דאמת אין הכנה נקודתית לחג הסוכות... כי הכל חותר לשם... בין המיצרים חותר לשם... הסליחות חותרות לשם... ראש השנה וי"כ חותרים לשם...

ממילא הימים הנוראים בעצמם כמות שהם, הם ההכנה לסוכות!!!

ואתה יודע מה... כעת אני רוצה להיתפס על נקודה קצת צדדית... תשמע משפט... **זה גופא!!** עצם זה שארץ לי כל כך הרבה להבין... זה... זה עצמו תופעת לוואי ישירה של חורבן בית המקדש!!!

שמעת את המשפט האחרון?? הבנת מה אני מתכוין??

אני אסביר את דברי: הרי מה קרה בחורבן בית המקדש... הבית נחרב... התפרק... במילים אחרות: **המבנה התפרק...** בזמן שבית המקדש היה קיים היה **מבנה!!!** המבנה של היידישקייט היה ברור ועומד מול העיניים... כולם הבינו לאן עבודת ה' חותרת... לקשר הנישואין והחדר יחוד בין קודשא בריך הוא לשכינתא- נכסת ישראל- עם ישראל... לא היה בלגן בראש... לא היה מבין של כבישים ודרכים בעבודת ה' לאן צריך להגיע... היה מסלול ברור שהכל נוסע ודולק וחותר לקרבת ה'...

לדוגמא: אני רוצה שתבין: בתוך בית המקדש עצמו היו כמה וכמה ממלכות ופירמידות ששימשו בד בבד!!! מצד אחד היה את בית דין הגדול של ע"ב זקנים שמעליהם הנשיא ואב"ד והם היו ממוקמים בלשכת הגזית שהיא **בתוך העזרה** והם היו מערכת שלטונית שחולשת על מאות סנהדרי קטנה של כ"ג ואלפי בתי דינים של ג' שמפוזרים בכל תפוצות ישראל ובגולה... עכשיו- חצי מטר מלשכת הגזית... מה יש??? לשכה של כהן גדול... כהן גדול זה ממלכה אחרת לגמרי לגמרי... הכהן גדול הוא הדרג העליון שמתחתיו יש היררכיה שלימה של שררות אמרכלים וגזברים ומשמרות כהונה וליה... עכשיו!!! שתי מטר מהלשכה של כהן גדול ומלשכת הגזית... יש שער!!!

שאתה יודע מה יש בשער הזה?? זה השער שממנו נכנס המלך!! כן... הארמון של מלך ישראל היה צמוד לקיר של בית המקדש... ולמלך יש היררכיה משלו... את כל האוצרות והניהול המדיני ומערכת האכיפה משלו... **אתה קולט??** בתוך העזרה הזו יש שלוש הגמוניות ותחומי שיפוט שלא קשורים ולא נוגעים אחד בשני!! זה לא רק זה... יש פה גם שלוש סוגים שונים של עבודת ה'... בקיצור: שלוש כתרים שמשמשים במקום אחד... כתר תורה כתר כהונה וכתר מלכות... ושכחתי להזכיר את הנביא... שהוא גם קיבל את הנבואה שלו בעיצומה של שירת הלויים ויש לו את המעמד שלו שכולם מחויבים ב"אליו תשמעו..." זה ארבעה סוגי עובדי ה' שונים בתכלית השוני והקיצוניות שאכמ"ל... ובכל זאת היה ביניהם תיאום מלא וקשר עין!!! סביב מה??? סביב הקורת גג אחת שאיחדה את כולם!!! סביב היעד האחד ויחיד המשותף והוא: בית המקדש!!! יחוד קודשא בריך הוא ושכנתיה!!! כל מי שהגיע לבית המקדש פגש את כל חלקי עבודת ה' והוא היה מחויב לכולם והוא ידע שכולם חותרים למקום אחד... (זקני בית דין משועבדים לכהן גדול, והכהן גדול משועבד למלך... והמלך משועבד לנביא, והנביא משועבד לתלמיד חכם... וגם הנביא למלך... והמלך לתלמיד חכם, וכן הלאה וכן הלאה סחור סחור...) אבל ברגע שביט המקדש נחרב... **מה קרה באותו**

רגע?? הבית נחרב... הבית התפרק... **המבנה של היידישקייט התפרק והתפזר...** כל היהדות התפזרה לאוסף של מלא מלא פריטים לא קשורים... אתה נכנס לבית מדרש, אתה פוגש תלמיד חכם שיושב בלשכת הגזית ולומד... אתה עובר את הכביש, אתה פתאום נכנס לחצר חסידות שהנהגה של הרבי זה מהסוג של כהן גדול... (חסיד אוכל שיריים של החמש חלות לחם הפנים שהכה"ג אוכל ברשות גבוה... זה בשביל לעצבן את הליטוואק) ואז אתה עובר לרחוב השלישי... אתה פוגש קהילת קודש שהנהגה שלהם בנויה על קבלת מלכות... לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו... ואז אם אני נהייתי חסיד של בחינת כהן גדול... והוא

נהיה המשתוקק של בחינת מלך... והוא נשאר נאמן לתלמיד חכם אז נהיה פה שתי מפלגות שונות!! לכל אחד יש עבודת ה' אחרת לגמרי... זה נראה כאילו אין שום קשר בינינו... (יש לי רגעים שאני עובר קצת יותר מידי במהירות מבית מדרש אחד לבית מדרש השני ואני צובט את עצמי... רגע... אתה בטוח שזה אותה דת...?? אני במקרה יודע שכן, אבל אני מבין את מי שטועה לחשוב שלא...) **תהא!! זה בי** **הייתר אחת הבעיות העיקריות שלנו בשנאת חינוס...** נהיה חוסר תיאום ואיבוד קשר עין טוטאלי בין חלקי עבודת ה' השונים... שמי שגדל כל חייו בלשכת הגזית עלול לא לדעת על קיומו של עבודת ה' בבחינת כהן גדול... ומי שגדל בחממה של לשכת פרהדרין ועל טהרת קודש של הליגער כהן גדול... לא מודע שיש עבודת ה' מסוג של מלכות... (שאכמ"ל מה זה) וממילא כל אחד בטוח שהיהדות נמצאת רק אצלו... ובסופו של דבר מאיפה כל זה נובע?? **מחורבן ביהמ"ק!!!** מהפירוק של המבנה שהיה כולל ומאחד את כל חלקי היהדות!!! מחורבנה של ירושלים... שמה היא הייתה?? **עיר שחורבה לה יחידיו!!!** עיר שחיברה את כל הקצוות של עבודת ה' ועשתה מהם יציקה אחת שחותרת ליעד אחד... וברגע שחרב המקדש... כל המבנה התפרק וכל חלקי היהדות התפזרו לחתיכות!!! **אבל סליחה... גלשת** **מהנושא... נחזור לעניינינו:**

היום לכל חג יש ספר משלו!!! יש פסח... ויש פורים... יש יום כיפור... ויש חג השבועות... יש ראש השנה... ויש סוכות... וכל חג זה סיפור אחר לגמרי... וממילא אם אדון אז נדברו הוציא חוברת על ימי בין המיצרים... הרי כשמתקרבים ימים הנוראים הוא שוב מוציא חוברת שמדברת על ימים הנוראים... דא עקא שאז פתאום מגיע חג הסוכות... ואז אני נזכר שאני... צריך להוציא חוברת גם על חג הסוכות... **אז זהו!!! שאנחנו צריכים להבין שזה שכל חג הוא נהפך לנושא פרטני לכשעצמו...** זה לא אמור להיות ככה... ההפרטה הזו בין חג לחג היא תוצאה מפירוק מסוים... **פעם היה פה מבנה אחד!!!** היתה עבודת ה' אחת ופסח שבועות וסוכות וחנוכה ופורים... כל המועדים ביחד חתרו ליעד אחד של יחוד קודשא בריך הוא ושכנתיה... אמנם לכל מועד היה את הקומה שלו במבנה ואת הזוית היחודית שלו... אבל עדיין הכל היה חותר לאותו מקום... ממילא ההכנה לימים הנוראים זה משהו שהלך ביחד עם ההכנה לחג הסוכות... זה לא היה שני קרשים שצמודים אחד לשני בלי קשר... (ניתן לראות את זה לדוגמא אצל הגר"ד פינקוס זיע"א... שהיה לו שיחות על כל חג... אבל בסופו של דבר הכל חתר לאותו מקום... הכל הוביל למהלך אחד בעבודת ה'...)

אז זה גופא שאני עומד פה ומתלונן ש... שאין לי זמן להתכונן לחג הסוכות... **על אלה גופא אני בוכיה!!!** מזה בעצמו זועק החורבן והפירוק של בית המקדש... זה עצמו שכל חג נמצא אצלי במגירה אחרת לגמרי ואני לא מצליח למצא את הקשר עין ביניהם... זה עצמו זועק איזה פירוק לחתיכות קרה בחורבן בית המקדש... תראה אין שכל המבנה התפרק וכל היהדות נהפכה להיות חלקיקי לגו שכל אחד נמצא במגירה אחרת... ותסלח לי... אתה יודע איפה זה הכי בוטה?? **בחג השבועות!!!** בחג

שזה גופא מה שגרם לחורבן בית המקדש... (ואכמ"ל... מי שידוע... רוב המריבות שהיו שם היה סביב החיכוכים בין הכהונה לחכמים ובין המלך לנביא) כך שלהגיד שחורבן בית המקדש גרם שהמבנה של הידישקייט התפרק... זה לא נכון!!!

זה מתחיל בדיוק הפוך!!! המבנה של הידישקייט התפרק בתוככי בית המקדש... וזה מה שכירסם במבנה של בית המקדש והפך אותו לבית חרוב החרבת קמח טחון טחנת... **ולמה כ"כ חשוב להדגיש את זה???**

כי דווקא בייחס לפרט הזה אנחנו לא צריכים לחכות ולקוות מתי בית המקדש יבנה... כי דווקא זה לא קשור לבית המקדש!! זה קשור אלינו, אנחנו אלה פה כולנו חיים... זה תלוי בהחלטה שלנו כעת ועכשיו... האם אנחנו מוכנים לגשת לעבודת ה' בצורה יסודית... או בצורה חובבנית שכל אחד הולך לבר ובחר את הערך שהכי מרגש אותו ונכנס יחד איתו למגירה ויורה לכל הכיוונים...

כלפי מה הדברים אמורים??? אתה יכול לראות כל מיני יהודים יושבים בליל תשעה באב וממורים בבכי על חורבן בית המקדש... **ותוך כדי!!!** הם ממורים בבכי על זה שרק אבא שלהם קיבל תורה מסיני ומתי כולם יבינו שרק הם צודקים ואף אחד אחר לא... מתחשק לי לתפוס את אותו יהודי בתשעה באב ולהרים אותו מהריצפה... ולהגיד לו: אדוני היקר... תפסיק עם הדמעות תנין שלך... אתה בוכה על חורבן בית המקדש ותוך כדי הבכי אתה לוקח פטיש וממשיך להחריב אותו במו ידיו... תפסיק להתאבל... תפסיק לקונן... קום על שתי רגליך האחוריות ותחליט שאתה יוצא מהמגירה ומוכן לקבל את שאר חלקי עבודת ה'... תפסיק להמשיך להחריב את בית המקדש!!! תפסיק לפרק את המבנה של עבודת ה'... מותר לנו לגדול ולדעת שיש כהן גדול ויש סנהדרין, יש נביא ויש מלך... ואם יש לך כזה ראש קטן ביהדות שאתה לא מוכן לקבל כמה פירמידות שונות בעבודת ה'... אז תגיד בפה מלא שאתה לא רוצה שביית המקדש יבנה... אתה לא מצפה לעיר שחברה לה יחדיו... נא לא לשכוח... חוץ מלהתאבל על בית המקדש... יש לנו גם הרבה עבודה מעשית בלטפל בשנאת חינום שעדיין מרקדת לנו בתוך הלב... להפשיל שרוליים... פתאום יבא האדון...

שהיהדות לא תהיה אוסף של פרטים לא קשורים... ואתה חוטף מכל הבא ליד... (כמובן שיש מקום ביהדות לאותו יהודי פשוט שכן ניגש ככה ליהדות... על זה נאמר: אפילו ריקנים שבך **מלאים** מצוות כרימו... יש לו מלא מלא מצוות בערמות... אחד על השני בלי שום קשר... צריך לדעת שזה קיים... אבל מי שניגש לעבודת ה' בדרך של עבודה יסודית ורצינית... אתה מבין שזה לא אידיאלי) ואני יכול להגיד לך על עצמי... שכשהצלחתי ליצור איזה מהלך עקבי בעבודת ה'... אז היתה תקופה שהייתי במהלך של דבקות!!! הציר המרכזי של היהדות היה דבקות... כל מצוה וכל מועד וכל פרט ביהדות הייתי ממקם אותה... איפה הוא ממקם בדבקות בה'... אח"כ היה תקופה שלמדתי רמח"ל ואז הכל נכנס לקטגוריה של יחוד ה'... איזה יחוד נעשה בכיבוד הורים ואיזה יחוד נעשה בלימוד התורה ובאותה מידה איזה יחוד נעשה בסוכה ובמצוה... וכמובן שרוב הזמן אני לא כ"כ מצליח לבנות משהו מסודר... וממילא זה נראה בהתאם... זה נהיה כמו איזה ערימה... אני מתחיל את היום בתפילה... אח"כ אני מערים על זה לימוד... ואח"כ אני מערים על זה זיכוי הרבים... והערימה הולכת וטופחת וקעת בימים אלו הצטרפו לי גם אבלות על החורבן וגם הכנה לשנת השמיטה... ואני לא כ"כ מצליח להערים את שניהם ביחד... כי הערימה נהיית מידי גבוהה ואז הכל מתפרק... לכן מומלץ לי בחום... אם אני טיפ טיפה אשקיע פנימיות בעניין שנת השמיטה ובמקביל אשקיע בפנימיות על אבלות על החורבן אני פתאום אמצא קשר ביניהם... סו"ס אל תשכח שבשנת שמיטה לא אומרים תיקון חצות... כנראה שיש קשר הדוק ביניהם... וברגע שאני אמצא קשר ביניהם... זה כבר לא יהיה שתי ערמות אלא ערימה אחת... לצרף אותם לקובץ אחד וכן על זה הדרך... הגיע הזמן שנבין שיש בחינה של תלמיד חכם ובחינה של כהן גדול ויש משהו שמקשר ביניהם... וזה לא איזה ערימה של מושגים שמגישים מועמדות לנשיאות ובא נראה מי ינצח... בקיצור: צריך לעשות צירוף קבצים... יש לכל אחד מאיתנו את התפקיד לבנות את הפאזל מאפס... לאחות ולבנות בחזרה את המבנה של היהדות!!! לאחות את הרסיסים ולקח אחד אל אחד והיו לאחדים... לדעת שהכל חותר להושענא סוכת שלם... הושענא עלית שבטים הושענא...

אגב... לסיום: בסוף כתבת המאמר לפתע נזכרתי... שאנחנו עומדים כעת לקראת סיום מסכת יומא... ואנחנו בפתחה של מסכת סוכה... **אז היכנו היכנו... בשבוע הבא נעשה סקירה מקיפה אודות מסכת סוכה...** ובהשגחה פרטית זה ממש ענייני דיומא... אנחנו נתחיל מיד בתשעת הימים להתכונן לקראת הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת...

השבועות כולם שזה החג של התורה... במילים אחרות זה חג ששייך למגירה של תורה... בשבועות מוציאים את התורה מהמגירה... חוגגים סביבה... שרים שירים של תורה... ואז נגמר חג השבועות... מחזירים את התורה למגירה... ואז מגיע ימי בין המיצרים ואז מוציאים את בית המקדש מהמגירה... ואז במוצאי ט"ב מחזירים את המקדש מהר מהר למגירה ורצים לנופש... ואז מגיע חודש אלול... וקעת מוציאים את אימת הדין מהמגירה... וכשככה זה נראה... אז מה הפלא שאני מסויט מחודש אלול?? איך לא... בחודש אלול אני פותח מגירה... שברגע שאני רק פותח אותה... קופצת עלי כזו פלצות ופחד ואימת הדין... נו... אז תן לי סיבה לרצות לפתוח את המגירה הזו?? מה הפלא שכשמגיע ימי בין המיצרים אין לי כוחות נפש לפתוח את המגירה של אבלות... תן לי סיבה אחת למה לא לדלג על המגירה הזו... **אבל אם הייתי מבין שיש פה מבנה אחד!!!** יש פה סוגיה אחת מתוקה של דבקות בה' והקן שהיונה בונה לבן זוג שלה באבה ובשמחה וזה כל הנושא... רק בימי בין המיצרים זה מתבטא בנהמה של היונה שהקן שלה נהרס והודס והיא מנהמת ומתגעגע ומשתוקקת לשוב להתאחד עם בן זוגה... ובחודש אלול אנחנו כבר מתחילים לנקות את הבית ולאסוף את הזרדים ולשפץ ולהכשיר את עצמנו לקראת החתונה... (כן... כמו שיש נקיונות לפסח... ככה יש נקיונות לסוכות... הנקיונות של חג הסוכות זה אימת הדין התשובה של הימים הנוראים...) וביום כיפור אנחנו עושים את הפיניש האחרון... והנה עוד ארבעה ימים אנחנו כבר בונים את הקן מפסולת גורן ויקר... **אם ככה הייתי ניגש!!!** אז בין המיצרים לא היה מתחיל ונגמר אצלי באבלות מדכאות... וגם חודש אלול לא היה מצטייר אצלי כפלצות שלא לוקחת אותי לשום מקום... והכי הכי: לא הייתי בוכה שאין לי זמן להתכונן לחג הסוכות... כי אני כבר ממזמן בעיצומם של ההכנות... כעת!!! כעת בימי בין המיצרים... אנחנו נמצאים בשלב של השידוכים... בשלב המירי שאנחנו מתגעגעים ורוצים שאבא שבשמים יחזיר את השידוך... ואז במוצאי תשעה באב אנחנו מקבלים תשובה חיובית... ומתחילים את ההכנות לחתונה... מפיקים לחקים!!! והולכים למדריך כלות שסיביר לנו על איזה טעויות אסור לנו לחזור... (מספיק השידוך התפרק פעם ופעמיים... בפעם השלישית זה לא יקרה...) וכל הזמן אנחנו חותרים לקראת חג הסוכות... וקעת זה מתחיל!!! כעת בימים אלו אנחנו בונים את חג הסוכות... **ובונים אותו בצורה יסודית!!!**

דברתי יותר מידי הרבה... תכל"ס... מה למעשה... נסכם את זה במסקנה אחת מעשית: בסופו של דבר כל עובד ה' אמור לבנות לעצמו **מבנה מסוים בעבודת ה'!!! איזה ציר מסוים שסביבו כל היהדות מסתובבת!!!** לא משנה מה תהיה המסקנה... היא גם יכולה להשתנות מידי פעם... וכמובן שמסתמא זה גם שנוי במחלוקת... (הגר"א אומר שהכל מסתובב סביב תורה והרמח"ל אומר שהכל חותר ליחוד ה'... ועל דרך החסידות זה דבקות בה'... וגם ההגדרות האלו בעצמם... כל אחד מאיתנו תופס ומבין אותם מזוית אישית אחרת... וממילא זה לא משנה כ"כ... מותר לך לבנות עולם רוחני משלך... העיקר שבסופו של דבר יהיה לך איזשהו ציר אחיד!!! קו ברור לאן העסק חותר!!!

עכשיו!!! למען ההגינות אני מוכרח לסייג את דברי... עד כה הצגתי את הדברים שכשבית המקדש היה קיים המבנה של הידישקייט היה ברור!!! כל חלקי עבודת ה' התאחדו תחת קורת גג אחת והיה תיאום וקשר עין בין כולם... ואילו עכשיו שבית המקדש נחרב כל המבנה של עבודת ה' התפרק והתפזר לאוסף של פריטים לא קשורים... **ותכל"ס זה ממש ממש לא נכון לומר את זה!!!** כי... כי אל תשכח שבית המקדש גופא נחרב על שנאת חינום... זאת אומרת: גם כשבית המקדש עמד על מכוננו!!! כבר אז בתוככי הבית בעצמו היה חוסר תיאום משווע בין חלקי עבודת ה'

למה בתקופה האחרונה התנועה יחסית דלילה בירושלים עיה"ק...

בתקופה האחרונה ישנה היערכות שיא בירושלים... יש כוונות לקראת עומס חריג של יהודים שהולכים להגיע לכאן... והפעם לשם שינוי לא מדובר באורחים אלא באנשים שהולכים להשתקע כאן לתקופה ממושכת...

כן... קרבה שנת השבע שנת השמיטה... וישנם הרבה יהודים יקרים שלפני כל רגל הם מכתמים את רגליהם ועולים לירושלים במסירות נפש... ואז מגיע הרגע הקשה של הפרידה... ובדמעות ותחנות הם נפרדים וחוזרים הבייתה... ולמה?? למה חוזרים הבייתה?? כי השדה מחכה... אם זה במוצאי פסח התבואה בקמותיה ממתנה להיקצר ולהיעשות גורן... אם זה במוצאי סוכות השדה בור מחכה לחרישה וזריעה להשקאה והשקעה... והפסולת גורן יקב ממתין בקוצר רוח להיכנס לאוצר לפני הגשם הראשון... תמיד יש משהו שנוסף בעורף וקורע אותי מבית המקדש ומכריח אותי לחזור הבייתה...

אבל כעת... סו"ס קרבה שנת השבע שנת השמיטה... וזהו!!! באה שבת באה מנוחה... הגיע הזמן להגשים חלום... שש שנים אני מהלך בשדה וכל הזמן שר שירי ציון... כל הזמן אני חולם על הרגע שבו אעלה לירושלים... אני כל הזמן לעבר הרימון שביכר והתאנה שביכרה וזה נותן לי זריקת מרץ... שהנה... אנחנו מתקדמים לכיוון הנכון... אני כל הזמן חולם מי יתן והייתי יכול להישאר שם!!! שם בירושלים... לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו... והנה זה מגיע... בעוד קצת יותר מחודשיים מתקדשת עלינו שנת השמיטה...

ואם השדה לא מחכה לי... אז כמובן מאליו שרגלי מוליכות אותי הישר לירושלים ואין סיכוי שאני אצא משם בשנה הקרובה... זה ברור לי שבשנה הקרובה אנחנו הולכים לגור בירושלים... דא עקא!!! שאל תשכח שחוץ ממנו יש רבבות אלפי ישראל שגם להם יש שדות... גם להם יש כרמים ופרדסים... וכולם משביתים את השדות שלהם... וכולם היו רוצים לעלות להשתקע בירושלים עיר הקודש בשנה הקרובה...

אז כן!!! ישנה היערכות שיא... חדרים שלימים נפתחים בירושלים לשנה!!! מאות רבות של כיתות חדשות נפתחות לשנה תמימה... שם יפגש יענקי הבן של יורם ממטע הזיתים בנטופה, עם שלומי הבן של חצקל ממטע התמרים ביקתאל שבנחלת יהודה על גבול ארץ אדום (הסמוכה לאל עריש)... שמוליק מעבר הירדן כבר הספיק להתחבר בחג הקציר האחרון עם יוחנן מעמק חפר... כי להורים של שניהם יש שדה השותפין בעמון ומואב שבה הם מתכננים להמשיך לעבוד בשביעית כדי להחזיק ידי עניים...

ואין באמת ישכנו את כולם?? אין באמת ימצא מקום לכ"כ הרבה משפחות שרוצות להשתקע בירושלים לשנה אחת בלבד?? ואין זה הולך להשפיע על תנודות הכלכלה והמחירים בירושלים?? מוקדם לדבר... אבל זה לא כ"כ משנה... כל השאלות הטכניות האלו הם לא פונקציה לתשוקה ורצון הלב... שזו העובדה!! וזה מה שיהיה... אין בדיוק ירחם המרחם... בסוף הסכמנו להתפשר ולשכור דירה לא ממש ממש בירושלים... אלא סמוך ונראה לירושלים... אבל אבא התעקש שזה יהיה בתוך עשרה פרסאות!!! אני לא מוותר... לא על גביני כרוז שיעיר אותנו כל בוקר בקולו האדיר עמדו כהנים לעבודתכם ולויים לשירתכם וישראל למעמדם!!! אני לא מוותר על הקול הענוג של ציר דלתות ההיכל שנפתח מידי עלות השחר שזיכיר לנו להתכונן לתפילת שחרית... ואני גם לא מוותר על הקול החזק של המגרפה שזיכיר לאלו שעדיין נשארו במיטה ש... שזמן ק"ש מתחיל לנשוף בעורף... ואם עדיין מוישי הישיבוחר שלנו ימשיך לישון אז הוא יאלץ להתעטש כמה פעמים מריח הקטורת יחד עם העיזים ואז הוא כבר יתעורר סופית... אז אמנם בשנה הקרובה אנחנו לא נגור ממש ממש בירושלים... אבל אנחנו כן גרים בנחלת בנימין סמוך לעיר התמרים יריחו... אנחנו רואים מידי יום ששי תכונה של משמרות כהונה שמתחלפות שם... כידוע: מידי שבוע עולה משמרת כהונה לירושלים... והם מתפצלים... חצי משמרה עולה לירושלים וחצי משמרה מתמקמת ביריחו עם כל המשפחה... ואלו שנשארים ביריחו... התפקיד שלהם זה לספק מים ומזון לאחיהם... (סו"ס מדובר בכמה אלפי כהנים שהשאירו משפחות לשבוע ימים בלי לחם וחלב ומים... אז מישהו צריך להיות הביביסיטר במקוםם ולדאוג למוצרי יסוד לכל אלפי משפחות הכהונה...)

אבל!!! למרבה האבסורד הדבר שהכי הכי מורגש כעת בירושלים... זה דווקא התנועה היחסית דלילה מכל שנה בתקופה הזו... דווקא כעת יש פחות יהודים שמגיעים לירושלים מכל שנה... אפילו יורם שלנו שתמיד מחפש תירוצים להגיע לירושלים בשביל להתעדכן בחידושים העדכניים בלשכת הגזית... גם הוא בחודשיים האלו לא נצפה בירושלים... נו... תנחש למה??? יצייתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלוש השנים!!! הנקלה בעיניך... השנה עונת הקציר לא נגמרת... יורם עדיין נמצא שם בגורן והוא עדיין לא סיים לדוש ולזרות את התבואה... זה לא יאומן... כל שנה מיד אחרי חג עצרת יש איזה שבוע שבועיים שנמצאים בגורן... מה שנקרא "ויבא לשכב בקצה העריסה" וזהו!! מפרשיים תרומה לכהן ומעשר ראשון ללוי וחוזרים הבייתה עם התבואה ומכניסים לאוצר... את התבן שמים באסם... את הקש וגבבא במחסן של הציבי... וזהו... מתארגנים לקראת עלייה לירושלים לביכורי חיטה... וחוזרים מהר לקראת עונת הבציר של הענבים... אבל השנה?? אנחנו כבר אווזים באמצע חודש תמוז ויורם עדיין לא סיים עם התבואה... עוד שבועיים מתחילה עונת הבציר ויורם עדיין לא שב הבייתה במכנשתא דבי דרי... יורם נאלץ לשכור עוד שלוש מחסנים של תבואה לקיים מה שכתוב: "ועשת את התבואה לשלוש שנים..." השנה ככל הנראה יתקיים בנו מקרא שכתוב: "והשיג לכם דיש את בציר..." יורם כבר פוזל לכיוון הכרם הסמוך... והוא לא מאמין למראה עיניו... איזה ברכה ה' שלח בכרי זה... העניים עדיין לא סיימו לאסוף את הלקט שכחה ופאה... ועוד שבוע אחד מבורך של חססין ושרב כבד... (שכלנו כ"כ מתלוננים... ופעם יהודי היה שמח על כל שרב נוסף שמקרב את ביטול הפירות) וזהו... העניים כבר מוזמנים למנה השניה... של פרט ועוללות... שיהיה להם לבריאות... אבל אני- יורם... אנא אני בא... אני מתגעגע לבית המקדש... אני נמצא על קוצים... אני רוצה כבר להגיע עם ביכורי החיטה... אבל ככל הנראה השנה אנחנו נעלה על ביכורי החיטה יחד!!! יחד עם ביכורי ענבים... לקיים מקרא שכתוב: והשיג לכם דיש את בציר... אמנם בציר לא ישיג את זרעו... כי עד הזרע כבר תחול שנת השמיטה ואז!!! אז כבר ינוחו יגיעי כח... זה מה שנותן ליורם כוחות בימים אלו... אפילו ענומס העבודה הוא פי שלוש... אבל יורם יודע מה המשמעות של הענומס הזה... המשמעות היא שיש פה יבול לשלוש שנים קדימה!!! המשמעות היא שנוכח שכעת אני מתעכב מלהגיע לירושלים ואני צובר פיגור וצמצום ביחס לנייעס העדכני שמתחדש מידי יום בלשכת הגזית... אבל חכה חכה... כשאיסיים כאן אנחנו נעלה להרי יהודה ונתמקם שם שנה תמימה!! ואז אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש ששתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו...

גם הלוויים ב"ה יצאו בידיים מלאות עם כמיות של מעשר ראשון שיספיקו להם לתקופה ממושכת קדימה... ואל תשכח את מעשר שני!!! שגם הוא הצטבר לקרוב למאה אלף שקל ש... שאנחנו נצטרך להיכנס לכוננות כדי להספיק לבער אותו עוד לפני פסח של מוצאי שביעית שעד אז צריך להתוודות בערתי הקודש מן הבית...

יורם נושא עיניים אוהבות לשדה הקדושה... השדה הזו שזיכתה אותנו לפרנס כ"כ הרבה משפחות של שבט הלוי... שזיכתה אותנו לכ"כ הרבה מצוות התלויות בארץ... אבל כעת בואו ונצא לקראת שבת מלכתא...

שתי הארות קצרות:

טוב שאני לומד דף היומי... מצאתי גמ' מעניינת שמעולם לא שמעתי עליה... (יומא עא.) הגמ' אומרת: שכשרבנן היו נפטרים אחד מהשני בפומבדיתא, היו מברכים אחד את השני: "מחיה חיים יתן לך חיים ארוכים טובים ומתוקנים" ורש"י במקום אומר: "שהיה אחד נוטל רשות מחבירו לשוב לביתו..." שים לב: לא מדברים פה על תלמיד שנוטל רשות מרבו לשוב לביתו!! זה אני יודע שיש... אפילו המשנה ברורה מזכיר את זה (בסיון ק"י) והלואי ונאמץ את זה... אבל כאן זה לא תלמיד ורב... אלא שני חברים!!! כשאחד הולך... הוא לא פתאום נעלם... הוא נוטל רשות מחבירו לשוב לביתו... אתה שומע?? יש פה הנהגה של דרך ארץ!!! האמת היא שזה תמיד הפריע לי בישיבה... אני בעצמי ככה הייתי נוהג... אבל הרגשתי שזה לא לעניין ולא מצאתי לזה מילים... יום אחד קמתי עם כריזה אני נוסע... נוסע הבייתה... נוסע לחיזוק... תוך עשר דקות מכניס את כל הדברים לתיק... והופ! בורח... אדוני! יש לך חברי חדר... יש לך חבר שאתה באמצע נושא איתו... מה אתה נעלם?? תהיה בן אדם... תודיע לו אני הולך... אל תדאג... מה שרבנן היו נוטלים רשות אחד מהשני אין הכוונה שהם היו מבקשים רשות... (אתה בטח כבר מתחיל להיכנס לחץ אלי חבר שלך לא יתן לך רשות...) ליטול רשות הכוונה היא לכבד!!! היינו פה ביחד... ואני רוצה כעת לצאת... אז אני נפרד בצורה מכובדת... ויש כאן ברכה... ברכה מאוד יפה... אני שוקל לאמץ אותה... מחיה חיים יתן לך חיים ארוכים טובים ומתוקנים... אני לא מוותר על כזו ברכה... עכשיו!!! ליטול ברכה מהרבהים זה עוד נושא... זה עוד יותר חשוב... רק מה הבעיה?? עד כדי כך אין לך קשר עם הרבנים שאם תגיע לרב ליטול רשות אתה מפחד שהוא יסתכל עליך כאילו נפלת מהורח... אז היא היא!!! אולי זה גופא המטרה... מותר שיהיה לך קשר עם רב לכה"פ ברמה כזו שכשאתה הולך מהישיבה... זה יהיה מן הראוי שתלך אליו ותטול ממנו רשות... הנה לך רמת קשר מינימלית שמתבקשת בין תלמיד לרב... תחשוב על זה... אז בבין הזמנים הקרוב אל תטול רשות... כי אין לך ממי... אבל כבר בתחילת זמן אלו הקרוב אתה מסתן לעצמך רב מסוים בישיבה שאתה מעוניין ליצור איתו קשר... קשר ברמה שכזו!! שאם תצא מהישיבה אתה תרגיש צורך לעדכן אותו ולהיפטר ממנו לשלום... אין לך מושג כמה נחוץ הקשר הזה...

עוד מילה אחת: יש לי ידיד שהוא כהן וכעת לקראת בין הזמנים הוא מתעסק בכל מיני כבישים ואתרים שאסור לכהנים להיכנס שם מפני אוהל הטומאה... והוא טונן שבחורים יוצאים לטייל בבין הזמנים וחסר להם בסודעות בעניין... והוא ביקש ממני שאעורר על זה... אז הנה... אני מעורר על כך!!! פרחי כהונה יקרים: בשביל מה אתם כהנים ואני לא?? בשביל מה אני צריך לתת לכם תרומה?? בשביל שאאתם משרתי ה' ואתם יודעים שיש דברים שלאחרים מותר ולכם לא!! אז בבקשה... בחור כהן יקר: אם הכבשה שלך ברחה לבית הקברות... תקרא לי... אני אוציא אותה משם... אבל אתה?? אל תכנס בשום פנים ואופן!!! אז זהו!!! שגל אותו משקל, יש כל מיני כבישים שיש בהם חשש של טומאת מת... ולכן נא להזהר... אני לא חזק בפרטי הטכניים... סו"ס לצערי אני לא כהן... (אולי בסוף יתברר שכן... הלואי...) עכ"פ: יש קו שאפשר להתקשר לשם ולברר באופן נקודתי כל מיני פרטים ומקומות... למיניהם... 08-3132020 תשמור על עצמך!!! הכהונה שלך יקרה לנו!! שמור לנו על הכהן שבך...

גיליון מס' 435 פרשת פינחס
תשפ"א שנה תשיעית

גיליון זה יוצא לזכות ידידינו החשוב
שיראה ברכה והצלחה בכל הענינים

להקדשות ע"ג הגליון
ניתן לפנות למס' 053-3145900

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

פינחס בן אלעזר בן אהרון הכהן (כ"ה י"א)

איתא במדרש (רבה, ריש הפרשה) אמר הקב"ה 'בדין' הוא שיטול שכרו, לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום. ויש להבין על איזה דין מכוון המדרש. ורגיל רבינו שליט"א להביא בזה ביאור ששמע מאביו מרן בעל הקהילות יעקב זצ"ל. שהנה בגמרא (קידושין מ' א') מובא שבמצוות שבין אדם למקום (כגון שילוח הקן) שאדם מקיים, אין לו פירות ומקבל שכר רק בעולם הבא, אבל מצוות שבין אדם לחברו, יש לו פירות בעולם הזה ומקבל גם כאן בעולם שכר. וזו כוונת המדרש. מלבד המצווה של בין אדם למקום, קיים פנחס גם בין אדם לחברו, בכך שהוא "השיב את חמתי", ועל ידו "ולא כיליתי את בני ישראל", ממילא בדין הוא שיטול שכר גם בעולם הזה, כדין מצוות שבין אדם לחברו שאוכל פירותיהן בעולם הזה, "לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום". (וראה בטעמא דקרא באור נוסף, ששכרו הגיע כי נכנס לסכנה שלא היה מחויב בה). בבית שמואל על אבן העזר (סימן קכ"ט) כותב כי בכל מקום במסורה כתוב פינחס עם יו"ד, חוץ ממקום אחד. ותלמיד חכם שליט"א העוסק בשמות גיטין, נכנס אל רבינו ואמר שלא מצא בשום מקום בתנ"ך שכתוב פנחס בלא יו"ד, כשהוא מוסיף שאף חפשו במחשב ולא מצאו.

חי"ך רבנו: מסתמא חיפשתם תיבת פנחס, אבל בתנ"ך כתוב 'ופנחס' (שמואל א', א' ג': ושם שני בני עלי חפני ופנחס כהנים לה'), ולכן לא מצאתם... (מרבי גדליהו הוויגסברג).

(שבענו מטוביך)

מעניני בין המצרים

שמעו כי נאנחה אני אין מנחם לי כל אויבי שמעו רעתי ששו כי אתה עשית הבאת יום קראת ויהי כמוני (א, כא) שאלה: הביטוי "נאנחה" כאן הוא שם דבר כמו שפירש רש"י לעיל פסוק ח', כלומר מרוב אנחותיה כבר יצא עליה שם של נאנחה. וצ"ב מדוע האנחה דווקא היא סימן האבלות והצער של כנסת ישראל, ולא הבכי והזעקה וכדו'.
תשובה: נזכרת לימים רבים.
וביאר בעל פה: דבכי וזעקה לא אפשר לקיים לימים רבים אבל אנחה נזכרים גם אחר ימים רבים ונאנחים.
שאלה: ויש לעיין מדוע בשעת החורבן הגנה עליהם רק הזכות של בעלי הצדקות ולא הזכות של גומלי חסדים בגופם?
תשובה: צריך חסד גם בגופו וגם בממונו.
ובפעם אחרת ביאר בעל פה: עשו הרבה צדקה וכשעושים הרבה צדקה זה מועיל גם עבור חסד.

(נפשי בשאלתי)

ימי בין המצרים בבית רבינו מתוך תאור מיוחד שנכתב בספר בית אמי שכתבה בתו הרבנית ר. צביון תליט"א

בין המצרים – אבל וכמיהה

מ"ז בתמוז הורגשה בביתנו אווירה של אבל. אמנם לנו הבנות כבר היה חופש, וחברותינו נסעו לים, אולם אבא לא הרשה לנו לנסוע, באמרו כי אלו ימי אבל וסכנה. בימים אלו לא שרנו, לא קנינו בגד או נעליים ולא תפרנו בגדים חדשים. רק בגדים ישנים היינו מתקנות. עד לאחר תשעה באב סירבה אמא לדבר על התכניות ל'בין הזמנים' ולא השיבה על שאלות הנכדות, מה ואיך להתארגן.

בתשעה באב לא הדלקנו את האורות בבית, אלא העלינו אור קלוש על ידי מספר נרות. חושך שרר בית. הנחנו מזרנים על הרצפה, ואבא ישן כשאבן תחת לראשו. ביום זה, שבו אבא אינו יכול ללמוד אלא דברים המותרים, יש לו סדר מיוחד ללימוד כל הלכות אבלות וכדומה. בשנות ילדותינו היה מספר לנו ממדרשי החורבן.

בבית 'חיו' תמיד את הציפיה לגאולה: אחד מנכדי נולד בימי 'בין המצרים', ולקראת הגיעו לגיל שלוש שאלנו את אבא האם לעשות לו 'חלאקה' לפני שלושת השבועות או לאחר תשעה באב. אבא פסק מיד: "וודאי שלא לעשות לפני, כי אם המשיח יבוא יוכלו לספר אותו ביום שנולד".

כשהייתה אמא הולכת לנחם אבליים, הייתה אומרת שהנפטר הלך להביא את המשיח. אווירה זו, של ציפיה וכמיהה לגאולה, הקיפה אותנו כל העת, במשך כל השנה בכלל, ובימי 'בין המצרים' בפרט.

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

קרבן שנת השבע (י"ג)

סיוע כלכלי לשומרי השביעית (ב)

בשבוע שעבר פירסמנו כאן סיפור מופלא אודות הוראתו של רשכבה"ג מרן הגרא"ל שטינמן זצוק"ל, על גובה סכום התרומה שיש לתת עבור תמיכה בחקלאים השומרים שביטה.

מרן ז"ע התאמץ בכל יכולתו לסייע בגופו ובממונו עבור מצות השמיטה, מלבד מה שעורר את בני ביתו ונסע לחזק את החקלאים, הוא גם עמד על משמר השביעית כדי לסייע להם בכל מה שאפשר.

והנה עובדא נפלאה ששלח אלינו אחד ממקורביו, בו רואים בחוש את זהירותו הרבה כאשר מבקשים כסף מכלל הציבור, תודתו נתונה לו:

סיפר נכדו הגאון רבי שרגא ברלין מרבני ישיבת גאון יעקב:

רבינו מרן שליט"א מברך חקלאי שומר שביעית

כשהגעתי לביתו של זקני הגרא"ל זצ"ל בשנים האחרונות כשהי' קשה עליו הקריאה, ה' מונח על שולחנו מכתב [של ארגון המסייע לשומרי שביעית] [זה ה' שנה וחצי אחר שביעית שעשו מגבית לכיסוי הוצאות השביעית] ורבינו ז"ע שאל אותי מה מונח על השולחן אמרתי לו מכתב של ארגון המסייע לשומרי שביעית ושאלני מה כתוב שם אמרתי לו מה יכול להיות כתוב בטח שרוצים כסף... ושאלני מי הביא מכתב זה אמרתי לו ארגון פלוני, שעוזר לשומרי השביעית. ושאל מניה וביה 'וכי הארגון גברא הוא? והרי אין להם ידים'...

אמרתי לו כנראה שלחו עם אחד הגבאים שבבית פה, והצעתי לגשת ולברר... ואמר לי שאין צורך.

ואז אמר לי ושאל האם אוכל להקריא לו המכתב, וכשקראתי, זה היה מכתב שהם כתבו בקשה מהציבור שיתרום להם כסף וביקשו שמרן יחתום על זה, ואז מרן התפלא למה המכתב כ"כ ארוך, ואמר וכי זה גט שצריך י"ב שורות....

ואח"כ אמר עוד, מדוע מפחידים את העולם כאילו אם לא יתנו דווקא לארגון הזה העולם יחרב, וכי אי אפשר לבקש במתינות יותר...?

הגאון רבי שרגא ברלין שליט"א במחיצת מרן ז"ע

וה' צר לו השפה. ניסיתי לסנגר שזה כבר נה' השפה כאן, ולא נחה דעתו, (לאחר מכן שמעתי מבני הבית כי איני הראשון והיחיד שהקריא לו את המכתב, היות והראיה חלשה מבקש מכמה אנשים להקריא לו כדי לסמוך לגמרי שלא מסתירים דבר).

בעד אחרים צריך לסייע במעשה

פעם נודע לרבינו מרן החזון איש, כי גם אנשי קבוצת "גדרה" מתלבטים בקשיים לשבות בשנת השבע. הרב משה אויערבך, תיאר בפניו את קשייו הכלכליים של הקיבוץ בגדרה ושאל: מה יאכלו? ענהו רבינו: הרי זו שאלת התורה (ויקרא כ"ה, כ)... המשיך הר"מ אויערבך ושאל: "לא, אני שואל מה יאכלו?" כי בעד אחרים צריך לסייע במעשה! חיך רבינו החזון איש והפטיר: "אמנם כן, זה מותר לשאול!" ויעץ לשגר שליחים אל ה'כנסייה הגדולה במרינבאד שיפרסמו בה את מצב שומרי השמיטה, והוא אף כתב להגרח"ע שיבוא לעזרת ה' בגבורים. (מעשה איש חלק א' עמוד ק"ד).

להקים ישיבה בשנת השמיטה

המשך הסיפור, על מסירות נפשו של החזון איש, פחות ידוע, גם הוא מובא בספר מעשה איש (ח"א עמוד ק"ד): ויהי בימים ההם, חורף תרצ"ז, נתברר שרבינו החזון איש סובל מדלקת התוספתן, והוצרך היה לנתחו. הניתוח שנעשה בו עבר בס"ד בהצלחה, והחששות מפני סיבוכים חדלו.

באותו זמן, למרות חולשתו הגדולה, השתדל לזרז את החקלאים החרדים שיקבלו עליהם מעתה לשבות בשנה הקרובה, יהיה מה שיהיה לפי שכעת בתרצ"ז הוא הפרק להתברך "וצוית את ברכתי בשנה הששית..." אחד החברים בקיבוץ כפר סבא, ר' משה שנפלד, התעורר מקריאת רבינו ופרסם בעתון "קול ישראל", שחברי הקיבוץ קיימו וקיבלו עליהם לשמור שמיטה כהלכתה, ולא עוד, אלא תוקם ישיבה בקיבוץ לכל משך שנת השמיטה, והחברים יקדישו עיתותיהם אך ורק ללימוד התורה. הוא ביקש באותה קריאה מהציבור החרדי, לסייע עם החברים בקיבוץ שיוכלו לקיים דבר השמיטה קיום מלא ושלם.

תמונה נדירה של הר"ר משה שינפלד ז"ל (עומד) לצד הגרב"ש שניארסון זצ"ל רה"י דטשעבין

תשובה לשאלה שנשאלה כאן בענין כתיבת שירת הבאר

תשובות רבות נשלחו למערכת ע"י תלמידי החכמים החשובים (וע"כ ייש"כ גדול) וצר המקום מלהביאם כאן ועוד חזון למועד. נסתפק בתשובה שקבלנו מהגאון רבי סיני הלברשטאם שליט"א רב ואב"ד שיכון ג' בני ברק וז"ל: בענין השאלה אמאי שירת הבאר לא נכתב אריח ע"ג לבנה, "ל דאריח ע"ג לבנה. שהוא מקום ריק, שם כאילו נכתב כל הניסים דלעתיד, דהיינו בשירת הים נמשך תמיד כמו ברפ"י בחולין (ז) שנבקע המים לפניו, וקשה פרנסתו של אדם כקרי"ס, פסחים (קיה). וגם תחיית המתים דלעתיד נלמד מהשירה (סנהדרין צא): וכן שירת האזינו שם נרמז הכל מה שיהי' בגלות בכלל ובפרט, כמבואר בקדמונים. משא"כ הנס בבאר שנפגשו ההרים (ברכות נב): ה' לשעתו לפני כניסתם לארץ ישראל. והגם שהשירה ה' גם על הבאר, והוא גם קיים כמובא שהאריה"ק נתן למה"ר חיים ויטאל ז"ל לשתות מבארה של מרים, מ"מ מכיוון שאפשר לראותה כדאיתא בשבת (לה). הרוצה לראות בארה של מרים וכו', לכן לא נכתב אריח ע"ג לבנה דהרי הכל גלוי.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585-7630585-1586 שלוחה-

קהילות 073-2757000-4310 שלוחה-